

Листування

Юра
Меженка

з

Ярославом
Дашкевичем

(1945-1969)

Епістолярій

ЛНБ України ім.В.Стефаника

00435227 (N)

НАЦІОНАЛЬНА АКАДЕМІЯ НАУК УКРАЇНИ
ЛЬВІВСЬКА НАЦІОНАЛЬНА НАУКОВА
БІБЛІОТЕКА УКРАЇНИ імені ВАСИЛЯ СТЕФАНІКА
ВІДДІЛ ІСТОРИЧНИХ КОЛЕКЦІЙ

Листування

Юра
Меженка

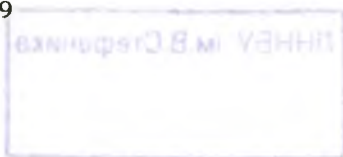
з

Ярославом
Дашкевичем

(1945-1969)

Львів-2009

Надруковано за ухвалою вченої ради
Львівської національної наукової
бібліотеки України імені В. Стефаника

ББК Ч753(4Ук)6-8

ТЗ(4Ук)6-8

УДК 01/02+94](477)“19”(092)

**Листування Юра Меженка з Ярославом Дашкевичем
Л636 (1945–1969) / Упорядники Р. Дзюбан, Г. Сварник; ЛННБУ
ім. В. Стефаника. Відділ історичних колекцій. — Львів, 2009. —
374 с. : іл.**

Повністю подано збережене на сьогодні листування між видатним бібліографом, книгознавцем, бібліотекознавцем Юром Меженком та відомим сучасним істориком Ярославом Дашкевичем, яке розглядає питання історії бібліотечної справи, наукової бібліографії, створення репертуару української книги, книгознавства та історії української культури.

У збірнику використано матеріали Інституту літератури ім. Т. Г. Шевченка НАН України, приватного архіву Я. Дашкевича, матеріали архіву ЛННБУ ім. В. Стефаника.

Видання розраховане на бібліографів, бібліотекарів, архівних працівників, викладачів та студентів гуманітарних вузів, широке коло читачів.

Упорядники: РОМАН ДЗЮБАН, ГАЛИНА СВАРНИК

Рецензент НАТАЛІЯ РИБЧИНСЬКА

Упорядкування ілюстрацій: РОМАН ДЗЮБАН,
ГАЛИНА СВАРНИК, ТАРАС СТЕФАНИШИН

Науковий редактор ЯРОСЛАВ ДАШКЕВИЧ

Художнє оформлення ТАРАСА СТЕФАНИШИНА

ISBN 978-966-02-4675-1

© Львівська національна наукова бібліотека
України імені В. Стефаника, 2009

© Р. Дзюбан, Г. Сварник, упорядкування,
науково-довідковий апарат, 2009

© Г. Сварник, передмова, 2009

© Т. Стефанишин, художнє оформлення, 2009

ЛННБУ ім.В.Стефаника

5065635

ПЕРЕДМОВА

Видання збірника листування Юрія Меженка з Ярославом Дашкевичем є третьою публікацією цього епістолярію і, водночас, першою спробою комплексної їх подачі.

У відділі рукописних фондів та текстології Інституту літератури ім. Т. Г. Шевченка (далі — ВРІА) НАН України зберігається архів бібліографа Юрія Олексійовича Іванова-Меженка¹, серед епістолярних матеріалів якого є значний корпус листів Ярослава Дашкевича до Меженка за 1945–1969 рр. Це листування збереглося в Києві (листи Дашкевича й копії окремих листів Меженка) та у Львові в приватному архіві Я. Дашкевича (листи Меженка), окрім листів Меженка 1945–1949 рр., які зникли під час арешту Дашкевича. Можна припустити, що в нетрях спецслужб осіло до сорока листів Меженка, який до хвороби був дуже акуратним кореспондентом. Частину листів Меженка пізнішого часу опублікував сам Я. Дашкевич², а згодом передрукувала М. Вальо³. Подане у збірнику листування охоплює час від жовтня 1945 р. — до

¹ Проводиться робота з упорядкування архіву. На підставі цього архіву захистила дисертацію й написала монографію Н. В. Стрішинець (Бібліографічна спадщина Юрія Меженка / НАН України: Національна бібліотека України ім. В. І. Вернадського. — Київ, 1997. — 144 с.).

² Пам'яті Юрія Меженка / Публ. та прим. Я. Дашкевича // Сучасність. — [Київ]. — 1992. — № 10. — С. 116–123.

³ Пам'яті Юрія Меженка // Листи Юрія Меженка до львів'ян (1923–1969) / Упорядкув., передм., прим. М. А. Вальо. — Львів, 2002. — С. 217–220.

арешту Я. Дашкевича 1949 р., відновлене після його повернення з таборів 1956 р., аж до смерті Меженка 1969 р.⁴

На початок листування Дашкевичу ще не було 19 років, він навчався у Львівському університеті, водночас, з 1 серпня 1944 р., працював старшим бібліотекарем відділу рукописів і старшим бібліотекарем та бібліографом Кабінету Івана Франка, de facto керуючи бібліографічним відділом Львівської бібліотеки АН УРСР. 53-літній Юр Меженко, — ровесник батьків Ярослава — від квітня 1945 р. очолив найбільшу книгозбірню України — Бібліотеку АН УРСР у Києві, якій підпорядковувалась Львівська філія БАН⁵.

Однак від першого до останнього листа — це спілкування рівних, позначене взаємною повагою і довір'ям. Недарма свою фотографію Я. Дашкевич підписав *"Вельмишановному Юрієві Олексійовичеві — великій, приятній Людині, яку я так неочікувано зустрів на порозі мого життя. Львів, 15.11.1948. Яр. Дашкевич"*. Ще під час війни Меженко, щойно переживши блокаду Ленінграда, побував у Львові, а Дашкевич — у напівзруйнованому Києві, звідки й почалося їхнє знайомство й зав'язалися тісні контакти.

У Києві Дашкевич зупинявся в директорському кабінеті Меженка на Володимирській. Юрій Олексійович, приїжджаючи до Львова, мешкав у палаці Баворовських (Бібліотечна, 2), у кімнаті між першим і другим поверхом, відвідував помешкання Олени Степанів і Ярослава Дашкевича на вул. Пісковій, 5⁶. Навколо Меженка

⁴ Юрій Олексійович Меженко (1892–1969): Матеріали до біографії / Уклад.: Т. А. Ігнатова, Н. В. Козакова, Н. В. Стрішенець; Вступ. ст. Ф. К. Саранн, І. Г. Шовкопляса. — Київ, 1994. — 175. [1] с.

⁵ В Україну для відновлення бібліотечної справи його запросив М. Бажан, заступник голови РМ УРСР. Докл Бажан займав цю посаду, Меженка, незважаючи на постійні доноси в ЦК, не зачіпали, хоч і не дали опублікувати практично жодної великої праці. З відходом Бажана його негайно звільнили.

⁶ За спогадами Я. Дашкевича. У листі Миколи Шрага до Марії Грушевської (вересень 1945) йдеться про те, що Меженко бував також у Шрагів. Див.: Горинь В. Навкруг вілли М. С. Грушевського у Львові // Вальо М. А. Марія Деркач (1896–1972): Бібліографічний покажчик. Спогади. Розвідки. Листи. — Львів, 1999. — С. 116, 118.

гуртувалось невелике товариство колишніх ув'язнених, "недостріляних". Серед тих, із ким Я. Дашкевич познайомився у Києві, були: Олександр Дорошкевич, брати Сергій та Василь Маслови, Микола Ткаченко, Михайло Ясинський, Федір Максименко⁷. Меженко та його дружина Ольга Олександрівна Готт познайомилися з Оленою Степанів, яка перебувала в Києві в "почесній депортації", працюючи в Інституті економіки АН УРСР.

Проект Репертуару української книги

Про початок роботи над Бібліографією української книги 1798–1916 рр. йдеться вже в першому листі Я. Дашкевича до Ю. Меженка з 2 жовтня 1945 р. Автор повідомляє, що бібліографи Львівської філії бібліотеки АН УРСР уже розпочали складання робочої картотеки, підставою до якої слугуватимуть бібліографічні праці І. Є. Левицького, включаючи рукописні. У листі описані методичні нюанси, прийняті при опрацюванні друкованих джерел. Нав'язується тісна співпраця з київськими колегами.

Вже 6 жовтня, тобто через 4 дні, Меженко докладно відповідає на всі пункти. Цей лист, що дивом зберігся в копії серед листів Я. Дашкевича, доповнює історію створення репертуару. Юрій Олексійович повідомляє, що кияни розписують бібліографію Я. І. Стешенка, а для визначення списків джерел було заплановано зібрати нараду, на яку просить приїхати й адресата.

Нарада відбулася в Києві 21-22 грудня 1945 р. На ній обговорювали принципи підготовки бібліографії, питання складання картотеки. Від двох інституцій доповідали Меженко і Дашкевич, від бібліотеки Київського університету Ф. Максименко⁸, у нараді брала участь

⁷ Дашкевич Я. Федір Максименко // Постаті: Нариси про діячів історії, політики, культури. — Львів, 2006. — С. 634-645.

⁸ Максименко перебрався до Львова трохи згодом: 1 жовтня 1946 р. він став асистентом кафедри історії СРСР Львівського державного університету й одночасно завідувачем бібліографічного відділу Наукової бібліотеки університету. Про це див.: Білокінь С. Повсякденні турботи похисних книгознавців (за листуванням Федора Максименка) // Збірник

Марія Деркач. У листі з 17 січня 1946 р. Я. Дашкевич запитує про протокол грудневої наради — він уже провів у Львові коротке засідання, на якому проінформував львівських колег про київську нараду. В лютому ще раз просить надіслати список бібліографічних джерел, який мав скласти Максименко, і протокол. Завдяки тому, що протокол зберігався вдома у Я. Дашкевича, майже через півстоліття була здійснена його публікація⁹. А тоді Меженко виголосив велику доповідь у травні 1946 р. на сесії АН УРСР¹⁰ і в ДПБ у Ленінграді¹¹. Цікаво порівняти київську й ленінградську дискусії з цього питання, зокрема, щодо терміна "українська книга".

Я. Дашкевич вважає, що творцем і душею концепції був саме Меженко, цієї ж думки дотримується й Н. Стрішенець, яка пише, що *"він одним з перших у державному масштабі поставив завдання створення Репертуару українського друку. Розпочату під його керівництвом бібліографію книг українською мовою, розглядав як основну з усього комплексу тем, що ввійдуть до Репертуару. Він зумів... виділити реальне завдання: обрав мовну ознаку, як найактуальнішу з огляду на тяжкий стан українства в СРСР"*¹². Картотека, укладена під його керівництвом, залишається найповнішим зведенням книг українською мовою. Його методика

пам'яті українського бібліографа Федора Максименка / Упоряд.: Г. Домбровської, А. Панів; Редкол.: В. Кметь, С. Білокінь, Я. Дашкевич. — Львів, 2008. — С. 48-135. Зараз у відділі історичних колекцій відділення "Наукова бібліографія і книгознавство" АННВУ ім. В. Стефаніка триває підготовка до друку листування Ф. Максименка з Ю. Меженком.

⁹ На шляху до створення Репертуару української книжки: Протокол наради, присвяченої складанню "Бібліографії української книги 1798-1914 рр.", яка відбулася в Бібліотеці АН УРСР 21-22 груд. 1945 р. / АН України: АН ім. В. Стефаніка, Львів, відділення Археогр. комісії АН УРСР; Підгот. тексту і прим. А. І. Ільницької; Відп. ред. Я. Р. Дашкевич. — Львів, 1991. — 60. [1] с.

¹⁰ Оpubл.: Аспекти Юрія Меженка до львів'ян (1923-1969)... — С. 251-264.

¹¹ Задачами та план побудови репертуару української книги // Там само. — С. 265-290.

¹² Стрішенець Н. В. Бібліографічна спадщина Юрія Меженка. С. 74.

базується на використанні бібліографічних джерел, натомість каталоги бібліотек він розглядав як допоміжне джерело. Меженкові належить ідея створення зведеного каталогу наукових бібліотек України.

Проте, якщо детально проаналізувати листи Я. Дашкевича за ці роки і згаданий лист Ю. Меженка, виразно видно, що основні положення створення репертуару, включно з деталями, крок за кроком обговорювалися й формувалися в консультаціях між Києвом і Львовом. Завдяки доброму взаєморозумінню та фаховому рівню була створена якісна модель формування національного репертуару книги, реалізована у Львові вже в наш час¹³.

Тому радше можна погодитися з думкою Є. Соколінського: *“Под его [Меженка. — Г. С.] руководством были подготовлены в Киеве и Львовском филиале академической библиотеки репертуарные картотеки, отразившие историю украинской книги за первые 116 лет книгопечатания. Выступал с сообщениями на заседаниях Кабинета библиотековедения в Ленинграде о плане преобразования БАН УССР, о принципах построения украинского книжного репертуара”*¹⁴. Про історію та проблеми підготовки репертуару писав і Я. Дашкевич¹⁵.

¹³ Репертуар української книги. 1798–1916: Матеріали до бібліографії. **Т. 1: 1798–1870** / НАН України. Львів, наук. б-ка ім. В. Стефанька. Ін-т укр. археографії та джерелознавства ім. М. Грушевського. Львів, відділення: Упорядкув., підготов. до друку та прим. А. І. Ільницької; Наук. ред. Я. Р. Дашкевич.— Львів, 1995.— XXIV, 387 с.; **Т. 2: 1871–1886** / Упорядкув., підготов. до друку та прим. А. І. Ільницької, О. І. Хміль; Наук. ред. Я. Р. Дашкевич.— Львів, 1997.— 399, [2] с.; **Т. 3: 1887–1894**.— Львів, 1999.— 425, [2] с.; **Т. 4: 1895–1900**.— Львів, 1999.— 485, [2] с.; **Т. 5: 1901–1905**.— Львів, 2001.— 413, [2] с.; **Т. 6: 1906–1909**.— Львів, 2002.— 452, [1] с.; **Т. 7: 1910–1911**.— Львів, 2003.— 361, [2] с.; **Т. 8: 1912–1913**.— Львів, 2004.— 402, [1] с.; **Т. 9: 1914–1916**.— Львів, 2005.— 244, [2] с.

¹⁴ Соколинский Е. К., Румянцев А. Р. Ю. А. Меженко: (Штрихи к портрету) // Историко-библиографические исследования.— 1994.— Вып. 4.— С. 17; Соколинский Е. К. Ю. А. Меженко: Библиограф на ветрах истории.— СПб., 1998.— 250 с.

¹⁵ Дашкевич Я. Репертуар української книжки 1798–1916 років — коли він буде? // Україна. Наука і культура: Щорічник.— Київ, 1990.—

У листах цього періоду багато уваги присвячено засадам підготовки Бібліографії української книги. 1 лютого 1946 р. Я. Дашкевич подає цікаву характеристику періодичних видань як джерел до бібліографії української книги. Не погоджувався із рекомендаціями Меженка щодо перегляду американської україніки тільки від 1901 р., прискіпливо ставився до якості бібліографічних записів на картках і просив Меженка звернути на це увагу.

15 квітня 1946 р. львівські бібліографи почали переглядати каталог бібліотеки колишнього Наукового товариства ім. Шевченка, що перейшла до Львівської філії бібліотеки АН УРСР. Я. Дашкевич склав попередню інструкцію, було зроблено також приблизну кількісну оцінку позицій, які треба було переглянути й описати. Найбільше труднощів справляв розшук недефектних примірників та розкривання змісту. Дашкевич повідомляє, що праця над картотекою вже на викінченні і просить надсилати матеріали для картотеки й остаточну редакцію інструкції. Методика проходила перевірку щоденною практикою, багато уваги звертали на уніфікацію й чітку схему бібліографічного запису.

У процесі роботи обговорюється питання складання бібліографії української технічної літератури, якою Меженко займався ще з 30-х років, працюючи над українською й російською періодикою¹⁶. Цю тему в Ленінграді патрунував відомий український історик техніки, академік Віктор Данилевський, який також був змушений емігрувати до Росії.

Вип. 24.— С. 163-173; *Його ж.* Репертуар української книжки (1798–1917 рр.) та фонди Бібліотеки НТШ // Т. Шевченко і українська національна культура: Матеріали наук. симп., Львів, 8-9 черв. 1989 р.— Львів, 1990.— С. 137-138; *Його ж.* Мовні проблеми Репертуару української книжки 1798–1917 рр. // Бібліотека – інформатизація – наука: Тезиси доповідей та повідомлень Республіканської наукової конференції, Київ, 8-10 окт. 1991 г.— Київ, 1991.— Ч. 2.— С. 37-39; *Його ж.* "Репертуар української книжки 1798–1916" продовжується // Записки Львівської наукової бібліотеки ім. В. Стефаника: Зб. наук. пр. (далі — Записки АНБ).— Львів, 2000.— Вип. 7/8.— С. 486-495.

¹⁶ За його редакцією вийшли у світ бібліографічні бюлетені з електрики, електротехніки та поліграфії.

Перша перерва в листуванні (квітень-листопад 1946 р.) пов'язана зі змінами в системі АН УРСР: у вересні Президія АН УРСР вирішує ліквідувати відділи гуманітарних інститутів у Львові, 26 жовтня виходить постанова РМ УРСР про ліквідацію відділів інститутів української літератури, історії України та економіки АН УРСР. Президії АН УРСР доручили *"перемістити до фундаментальної бібліотеки АН УРСР в м. Києві потрібні контингенти книжок та архівних матеріалів із Львівського філіалу бібліотеки"*¹⁷. 1 грудня 1946 р. РМ УРСР прийняла постанову про переїзд науковців на чолі з М. Возняком до Києва¹⁸.

Переведення провідних науковців до Києва в лютому 1947 р. завдало удару по кращих фахових силах бібліотеки: усунули Марію Деркач, яка працювала тут майже двадцять років, натомість появились типово радянські кадри, як наприклад Іван Карпов, якому підпорядкували український сектор бібліотеки на вул. Радянській. 23 січня 1947 р. померла співробітниця бібліографічного відділу Костянтина Малицька, відома галицька письменниця. У грудні звільнили Богдана Барвінського та заввідділу періодики (керівника газетного відділу) Івана Боднаря.

Після зміщення Хрущова у березні 1947 р. на посаду першого секретаря ЦК КП(б)У повернувся відомий своїми антиукраїнськими поглядами Лазар Каганович. Під гаслом боротьби з українським буржуазним націоналізмом починається погром українського письменства, історії та мовознавства¹⁹. Меженкові знову пригадують "гріхи" 30-х років, а роботу над репертуаром української книги припиняють. Як пише Є. Соколінський, 1948 р. Меженкові не вдалося побачити надрукованим перший том репертуару. 4 квітня 1947 р. на засіданні

¹⁷ Культурне життя в Україні. Західні землі.— Київ, 1995.— Т. 1: 1939–1953.— С. 357.

¹⁸ Архів Президії НАН України (далі — АП НАНУ).— Ф. Р-251, оп. 1, спр. 224.— Арк. 287-288.

¹⁹ Див.: Комуністична партія України: зїзди і конференції.— Київ, 1991.— С. 193-200.

Президії АН УРСР було вказано на буржуазно-націоналістичний характер концепції Меженка, який проявився в "Науковому збірнику" БАН УРСР. Збірник заборонили, роботу над репертуаром припинили, друковані праці Меженка знищили. Того ж року "Советская библиография" відмовилася публікувати його статтю про цілі, завдання й методику створення українського бібліографічного репертуару під тим приводом, що Меженко збирався включати до нього зарубіжну українську пресу²⁰.

Погрози партійного керівництва не залишилися порожнім звуком: небавом працю над репертуаром заборонили остаточно, а директор Львівської філії БАН П. Гнип змушений був видати наказ про припинення "Бібліографії української книги"²¹.

Постала проблема збереження напрацьованих матеріалів. Офіційно праця не велася, тому Дашкевич для певності вирішив переслати Меженкові копії т. зв. "чорнових" описів друків 1852–1855 рр., складених за спеціальною схемою з повними описами видань *de visu*²², — про це йдеться у листах з 18 вересня 1947 і 15 березня 1948 р. Втративши контакт з адресатом, він хотів скомплектувати матеріали так, щоб вони якнайповніше відзеркалювали виконану роботу, оскільки вірив, що життя рано чи пізно знову висуне цю проблему на денний порядок. І навіть у жовтні 1949 р., відчуваючи наближення розправи, молодий бібліограф дбав про те, щоб видрукувати на машинці список українських книг від 1894 (коли кінчається бібліографія І. О. Левецького) до 1914 рр. Список передбачав біля 1000 сторінок машиннопису.

Тоді цього здійснити не вдалося, та передбачення, що проблема репертуару знову постане, виявилася пророчим. Хоча перший чистовий том опису безслідно зник,

²⁰ Соколинский Е. К. Ю.А. Меженко... — С. 161–162; Гуменюк М. П. Біля джерел української радянської бібліографії: (З арх. матеріалів цю Ю. О. Меженка) // З історії книги та бібліографії: Зб. наук. праць / АН УРСР. Львів. наук. бібліотека ім. В. Стефаника. — Київ, 1990. — С. 11.

²¹ Інформація Я. Дашкевича.

²² Примірник цих описів зберігався вдома у Я. Дашкевича і пропав 1949 р. після його арешту.

завдяки завбачливому створенню двох копій вдалося зберегти робочу картотеку, до якої було внесено відомості про близько 20 тис. українських книг, виданих до 1914 р в Україні та поза її межами. *“Інтенсивна робота над картотекою, яка фактично охопила не менше 95 % українських видань даного періоду, велася паралельно в Києві й у Львові [...] Було проведено повний науковий опис видань з автопсії за 1798–1860 рр., причому не обійшлося без цікавих відкриттів”*, — так оцінив цю роботу історик з перспективи часу²³.

1960 р. Дашкевич робить спробу повернутися до цієї теми, намагається в'яснити, чи збереглися у Меженка описи деяких українських книг, які робилися у Києві та у Львові 1946 р.: тоді було детально описано близько 100-120 джерел. Просить виготовити з них мікрофільми, адже там була детальна інформація про кілька видань, невідомих Левицькому або не описаних ним *de visu*. Він вважає, що надійшла пора актуалізувати справу репертуару, — вірмени, наприклад, посилено працюють над бібліографією вірменської книги від XVI ст. у всесвітньому масштабі. Меженко відповідав не надто оптимістично, він не надто вірить у відновлення роботи над репертуаром, що ніби мав виходити під новою назвою — *“Зведений каталог української книги”*.

У листопаді 1960 р., Дашкевич вирішив написати статтю для бібліотекознавчо-бібліографічного збірника в Харкові про *“Бібліографію української книги”* та про підготовчі праці, пов'язані з цією роботою. Матеріалів для статті було обмаль — лише Меженкова стаття у *“Науковому збірнику”* БАН та картотека, тому попросив Меженка розшукати: 1. Протоколи нарад, присвячених репертуарові 1945 і 1946 рр.; 2. Інструкцію опису книг; 3. Список джерел для робочої картотеки; 4. Описи книг з кінця XVIII ст. до 50-х рр. XIX ст., зроблені *de visu*. Однак в особистому архіві Меженка згаданих матеріалів ніколи не було.

²³ Дашкевич Я. Нескорений лицар української книги // Постаті. — 2-е вид., випрала. й доповн. — Львів, 2007. — С. 581.

Організація роботи відділу бібліографії

В листах 1946 — поч. 1947 р. йдеться про налагодження праці бібліографічного відділу Львівської філії БАН. Бракувало фахівців і бюджету часу, тому Дашкевич звернувся за підтримкою до Меженка. Йому вдалося здобути ставки для чотирьох сталих та трьох тимчасових співробітників, що дозволило налагодити роботу. Відділ з неабиякими зусиллями скомплектував бібліотеку із близько 3000 томів, частина бібліографічної літератури надійшла з відділу концентрації. У службовому щоденнику Андрія Петренка²⁴ є записи про те, що для потреб відділу бібліографії Дашкевич відібрав 160 назв книжок (444 одиниці) бібліографічно-літературознавчого характеру²⁵. Проте видання засекретили. Працівники спецфонду, саме під час побуту Дашкевича в Києві, переглянули упорядковану концентрацію періодики і вилучили усе, що можна було докомплектувати.

Вивченню діяльності бібліографів БАН УРСР у перші повоєнні роки присвячене дослідження Н. Рибчинської²⁶, а тексти листів доповнюють картину, додаючи свідчення учасників процесу. Відомості про роботу відділу зустрічаємо у грудні 1947: тоді його перенесли на вул. Оссолінських (тепер Стефаника); у 1948 р. висунули нову бібліографічну тему: "Револьюційна боротьба 1848 р. в Західній Україні", якою займалась Уляна Сітницька²⁷. Вона ж опрацьовувала матеріали до "Бібліографії фізичної географії західних областей УРСР". Відділ працював також над багатьма іншими темами: бібліографією академіків Ф. Колесси, М. Возняка, В. Щурата.

²⁴ Гуцаленко Т. Службовий щоденник А. Петренка 24.IV.1946–16.VIII.1947: перебіг концентрації та розподіл фондів "Центральної васпіванської бібліотеки у Львові" // Записки АНБ.— Львів, 2006.— Вип. 14.— С. 358-408.

²⁵ Там само.— С. 387, 394.

²⁶ Рибчинська Н. Бібліографія і бібліографи в академічній бібліотеці Львова у перші повоєнні роки // Записки АНБ.— Львів, 2002.— Вип. 9/10.— С. 50-57.

²⁷ Досі збереглася сформована Уляною Сітницькою картотека (1719 назв). Див.: Рибчинська Н. Бібліографія і бібліографи...— С. 54.

АН УРСР планувала видати у 1947–1948 рр. наукові праці Ф. Колесси і бібліотека запропонувала додати до них бібліографію вченого. Я. Дашкевич готував тоді бібліографію М. Драгоманова²⁸, К. Малицька працювала над бібліографією української дитячої літератури за весь час її існування. В серпні 1948 сформуваали робочі картотеки тем “Енергетичні ресурси західних областей УРСР” та “Історія міста Львова”. Перша мала бл. 4 тис., друга — не менше 2,5 тис. позицій. 1947 завідувач відділу порушує питання про підписання договору з відомою галицькою вченою-географом С. Пашкевич про складання “Бібліографії фізичної географії Закарпатської України”.

Бібліотечний з'їзд, який відбувся у Києві наприкінці 1948 р., не дав нічого нового в цій галузі. Від бібліографів почали вимагати підготовки рекомендаційної бібліографії, та, незважаючи на це, вони висунули нові теми: “Соціалістичне будівництво Львівщини 1939–1949” і “Мінеральні ресурси західних областей УРСР” — обидві розраховані на два роки. У Львові, як і в Києві, відбувається згортання бібліографічної роботи.

В додатку до листа початку 1949 р. Дашкевич надсилає Меженкові покажчик бібліографічних праць, виконаних у відділі 1948 р., який включає 87 поширених довідок, дві наукові теми²⁹ та три довідкові картотеки³⁰.

Ще у жовтні 1954 р. львівський вчений повідомляє Меженка, що має вже досить матеріалу до вироблення

²⁸ Матеріали до бібліографії Михайла Драгоманова / [Склав Я. Дашкевич]; Б-ка філіалу АН УРСР.— [Львів, 1944–1945].— 36 арк.— Машинпис. Праця спершу опинилась у “Спецфонді”, зараз — у відділі наукової бібліографії АННБУ ім. В. Стефанюка.

²⁹ *Павенцький О. Л.* Бібліографія енергетичних ресурсів західних областей УРСР / Під ред. Я. Р. Дашкевича.— Львів, 1948.— IX, 572 с.; Матеріали до бібліографії Західних областей УРСР.— Том 1. Книги, журн. статті 1880–1947 укр., рос., пол., нім., фр., англ. мовою.— 4565 назв; Том 2. Книги, журн. і газ. статті 1600–1947. укр., рос., пол., латин., нім. мовою.— 2550 назв.; *Заяць Ю. С.* Бібліографія історії міста Львова / Під ред. Я. Р. Дашкевича.— Львів, 1948.— V, 316 с.

³⁰ Сучасні видання УРСР. Книги 1946–1948 укр. і рос. мовою; Бібліографія сучасної радянської бібліографії. Книги, журн. статті 1947 укр., рос. мовою; Енергетичні ресурси СРСР та суміжних країн. Книги, журн. статті 1880 і д. укр., рос., пол., нім., чеською мовою.

системи майбутнього “Словника українських псевдонімів” (з включенням анаграм та криптонімів). До листа додані плани праць: “Словник українських псевдонімів”³¹ та “Рукописні бібліографічні матеріали І. Е. Левицького”. Як відомо, обидві праці були згодом здійснені, хоч не обидві вийшли під прізвищем автора³².

В грудні 1945 р. Я. Дашкевич передає Ю. Меженкові закінчену й передруковану статтю про “Словник”³³, а також інформацію про рукописне докінчення “Української бібліографії Австро-Угорщини” І. О. Левицького. У листах йдеться також про інші проекти, які не вдалося повністю реалізувати: опрацювання т. зв. Архіву Івана Франка³⁴; біо-бібліографічний нарис про І. О. Левицького; накладі львівських друків (за книгами замовлень друкарень, зокрема друкарні НТШ) та ін.

З відходом Ю. Меженка з Києва “Журнал Бібліотеки АН УРСР”, “Науковий збірник Бібліотеки Академії наук УРСР” й інші видання були ліквідовані, а його ім'я перестали згадувати навіть у довідниках про київські бібліотеки. Довідник “Бібліотеки УРСР (обласні, наукові і спеціальні).” (Київ, 1948), який складала під керівництвом Меженка, так і не вийшов. З бібліографічним виданням Л. Хінкулова “Словник української літератури”, т. 2 (Київ, 1948), мабуть, трапилося щось подібне, — повідомляє невеселі вісті вже до Ленінграда Я. Дашкевич. “Науковий збірник” бібліотеки пішов під ніж (він

³¹ Опубл.: Дашкевич Я. Словник псевдонімів, криптонімів, криптограм: (Спроба системи) // Науковий збірник Бібліотеки Академії наук УРСР.— Київ, 1946.— Ч. 1.— С. 26-50.

³² Дашкевич Я. Матеріали І. О. Левицького як джерело для біографічного словника // Історичні джерела та їх використання.— Київ, 1966.— Вип. 2.— С. 35-53.

³³ У довідці про роботу Львівського філіалу Бібліотеки АН УРСР з 21 березня 1947 р. серед науково-бібліографічних тем зазначений “Словник українських псевдонімів, криптонімів та криптограм” (спеціально під керівництвом Меженка).— Архів Президії НАНУ (далі — АП НАНУ).— Ф. Р-251, оп. 1, спр. 16.— Арк. 128.

³⁴ Див.: Дашкевич Я. Архів Івана Франка // Журнал Бібліотеки АН УРСР.— 1948.— № 2.— С. 83; Докладніше про дальшу долю архіву Франка див.: Сварник Г. Архів Івана Франка в Інституті літератури ім. Т. Г. Шевченка НАН України // Записки АНБ.— Львів, 2006.— Вип. 14.— С. 409-432.

зберігся в п'яти чи шести примірниках тільки у найбільших бібліотеках колишнього Союзу). А в примірнику ЦНБ АН України Меженкову статтю про репертуар української книги просто вирізали"³⁵. Відшукати примірники "Журналу БАН УРСР" не просто й зараз³⁶.

Втрати фондів Львівської бібліотеки

У листах знаходимо цінні свідчення про маловідомі факти розподілу фондів між бібліотечними й архівними установами, які відбувалися за непослідовними, а часом безглуздими принципами. За ними, окрім бажання розбити цілість української джерельної бази, прозирає також характерна для радянських органів тупість у виконанні наказів і некомпетентність. Розпорошення матеріалів між академічними установами, архівами, музеями, ускладнені засекречуванням, вивезенням за кордон, нищенням, як і розкраданням фондів у державних архівах останніми роками, досі демонструють суть комуністичної культурної політики.

Після доповідної записки МДБ УРСР до ЦК КП(б)У з 8 січня 1947 р. про переховування в рукописному відділі Львівської філії БАН УРСР жандармських документів про Леніна, Крупську й ін. та про націоналістичних діячів, тут відбулася "перевірка", а по суті обшук. Його провели працівники Архівного управління МВС УРСР, виявивши матеріали М. Грушевського, В. Винниченка, В. Старосольського, О. Назарука, К. Студинського, А. Крушельницького та ін. "націоналістичних" діячів, "контрреволюційних" організацій і партій³⁷. Офіційно було оголошено про відбір матеріалів "історичного характеру", і, як зауважує Я. Дашкевич, із рукописного відділу під

³⁵ Дашкевич Я. Нескорений лицар української книги // Постаті.— 2-ге вид., виправл. й доповн.— Львів, 2007.— С. 581-582.

³⁶ "Журнал БАН УРСР" почав виходити 1946 р. накладом 100 примірників, всього вийшло три числа журналу. № 2 "Журналу БАН УРСР" за 1948 р. вдалося розшукати лише в Національній бібліотеці України ім. В. І. Вернадського в Києві.

³⁷ Культурне життя в Україні. Західні землі...— Т. 1.— С. 362-363.

цим приводом забрали, наприклад, листування Осипа Маковея інтимного характеру, листи І. О. Левицького. Рукописні фонди перебирали без жодних перешкод навіть за відсутності завідувача сектору М. Деркач, яка в них найкраще орієнтувалася. Зрозуміло, що ніхто не робив пізніше жодних спроб "відвойовувати" свої фонди.

Рукописні матеріали й книжки бібліотеки передавали іншим установам не лише в Україні: їх десятками тисяч було відправлено до Москви й Ленінграда, а також до Польщі. Відомо, що в січні 1945 р. Меженко, як директор бібліотеки, входив до складу комісії з відбору культурних цінностей для Польщі. На жаль, про це в листах зустрічаємо небагато згадок: *"Бібліотека вповні заабсорбована відсилкою книжок до Польщі (вагони із книгами стоять на станції та ніяк не можуть вирушити в напрямі границі)"*³⁸. Писати про це не хотілося, тим більше, що розпорядження йшли з Києва одне за одним.

15 серпня 1945 р. за розпорядженням Голови РНК УРСР М. С. Хрущова, наказом по АН УРСР призначили комісію з відбору культурних цінностей з Львівського відділу бібліотеки для передачі до Польщі, до якої увійшли: Є. Кирилук (голова), Ю. Меженко (директор БАН УРСР), В. Щурат (директор Львівського відділу), М. Возняк (дійсний член АН УРСР), І. Свенціцький (зав. Львівського відділу Інституту мовознавства) та ін.³⁹

Комісія відібрала для передачі до Польщі раритети та стародруки, польські книги XIX–XX ст. за винятком надрукованих на території СРСР, а також пов'язаних змістом з вивченням Західної України та України взагалі. На їх підставі у Львові було складено попередні списки, передані на затвердження до Києва. В першу чергу вилучали видання творів видатних польських письменників і вчених: А. Міцкевича, Ю. Словацького,

³⁸ Анст Я. Дашкевича з 18 березня 1947. Львів.— Інститут літератури ім. Т. Г. Шевченка НАН України. Відділ рукописних фондів та текстології. Архів Ю. О. Меженка (далі — ІА. ВР. Архів Меженка).— Арк 34.

³⁹ Національний заклад ім. Оссолінських у Вроцлаві. Відділ рукописів (далі — НЗіО. ВР).— № 17073.— Арк. 43.

З. Красінського, О. Фредра, І. Красіцького, Ю. Крашевського, Ю. Коженьовського, С. Висп'янського, А. Асника, В. Реймонта, М. Конопницької, Е. Ожешко та ін.

З метою відбору книжок для Польщі утворили комісію під керівництвом М. Возняка в складі: М. Пархоменка, М. Кордуби, І. Крип'якевича, І. Свенціцького, А. Генсьорського, Я. Янчака, В. Ольшевича і Ф. Пайончовського. Було визначено й необхідні кількості: по XIX–XX ст. — 20.000 книг і 10.000 стародруків⁴⁰. Та вже 1946 р. вирішили, що цього замало й доручили *"тов. Ю. О. Меженку на протязі одного тижня повернути 150 тис. томів, що їх належить повернути Польській Республіці з книжкових фондів бібліотеки АН УРСР у Львові. Про виконання цього повідомити Президію АН УРСР і тов. М. П. Бажана"*⁴¹. У червні 1946 р. Меженко повідомляє П. Гнипа, що, за попередженням Бажана, *"після відправлення 150 тисяч книжок доведеться відправляти Бібліотеку Осолінських в цілому, залишаючи у себе те, що стосується Українці"*⁴².

У жовтні 1945 р. Меженко робить старання (через Бажана) вивезти до Києва й колишню бібліотеку отців Студитів⁴³, оскільки ця книгозбірня ще перебуває під охороною НКДБ⁴⁴. На щастя, здійснити цей план не вдалося, фонди "Студіону" залишились у Львові.

Проте Меженко дбає не лише про поповнення спустошених війною фондів Бібліотеки АН УРСР у Києві. У грудні 1945 р. він порушує питання про одержання обов'язкового примірника Львівською філією, і бібліотека починає поповнюватися новою літературою.

⁴⁰ НЗЮ. ВР.— № 17073.— Арк. 44-44 зв.

⁴¹ АП НАНУ.— Ф. Р-251, оп. 1, спр. 224.— Арк. 104, 113.

⁴² Там само.— Спр. 656.— Арк. 11.

⁴³ Там само.— Спр. 199.— Арк. 77.

⁴⁴ Про тему докладно дослідив М. Кривенко у статтях: Бібліотека "Студіону" у Львові: переміщення книжкових та рукописних колекцій (1940–1947) // Записки АНБ.— Львів, 2005.— Вип. 13.— С. 247-267; Рукописна збірка бібліотеки "Студіону" у Львові (1909–1940) (за фрагментом каталогу) // Записки АНБ.— Львів, 2007.— Вип. 15.— С. 221-241; Шляхи і методи дослідження розпорощених бібліотек (на прикладі книгозбірні "Студіону" у Львові) // Наукові праці НБУВ.— Київ, 2007.— Вип. 19.— С. 293-307; Мистецькі цінності книгозбірні "Студіону" // Намітки України: історія та культура.— 2008.— № 2.— С. 51-63 та ін.

Очевидно, з переслідуваннями, непевністю, хворобою (як згадував пізніше Я. Дашкевич. Меженко поїхав з Києва “з рубцем після інфаркту”), турботами переїзду до Ленінграда. — була пов’язана понад тримісячна перерва в листуванні. Хоча Президія АН УРСР задовольнила прохання Ю. Меженка про звільнення ще 15 липня 1947 р. і спершу він шукав можливості для виїзду до Москви, проте офіційно звільнився з посади щойно 1 лютого 1948 р. і 5 лютого виїхав до Ленінграда⁴⁵. Далі настав погром налагодженої бібліотечної роботи у Києві⁴⁶.

Листування знову налагоджується, стає регулярним, хоча зміни на гірше не забарилися й у Львові. Незадовго до смерті з директорства зрезигнував В. Щурат; відділами пройшла низка комісій; сам Дашкевич потрапив в обласну газету з негативною характеристикою⁴⁷.

Постало питання про доцільність існування бібліографічного відділу. Праці було дуже багато — Дашкевича знову змусили розбудовувати бібліографічний відділ, після того, як його ухвалили ліквідувати. За ухвалою партійних органів бібліотеку вирішили перетворити на публічну, скасувавши її науковий статус. У січні 1949 р. з’явився новий директор — Герой Радянського Союзу А. Одуха. Під його керівництвом бібліотека стала “ідеологічним побойщем”. У червні 1949 Дашкевичу довелося пережити дві перевірки роботи відділу бібліографії, які здійснювали дві різні комісії — обкому партії та бібліотечна. Комісія шукала недоліки у праці завідувача, щоб звинуватити його в нефаховості. М. Гембарович, тодішній завідувач відділу мистецтва Львівської філії БАН УРСР, відмовився підписати цей акт, що послужило для звинувачення його в солідарності з Дашкевичем⁴⁸. З цього випливав і висновок, що: “українсько-буржуазні

⁴⁵ За інформацією С. І. Білокопя.

⁴⁶ Про причини її обставини повторного виїзду Меженка з України докладніше див.: Білокопя С. Повсякденні турботи повоєнних книгознавців (за листуванням Федора Максименка) // Збірник пам’яті українського бібліографа Федора Максименка. — Львів, 2008. — С. 48-135.

⁴⁷ Лист Я. Дашкевича з [поч. червня 1948, Львів]. — ІА. ВР. Архів Меженка. — Арк. 47.

⁴⁸ Архів АННБУ. — Оп. 3, спр. 50. — Арк. 18.

націоналісти об'єднуються з польськими націоналістами, як ті, так і другі постачаються зброєю, отрутою, літературою і інструктажем з одного центру, центру англо-американського мракобісся — Ватикану⁴⁹.

За місяць почались репресії: 11 співробітників бібліотеки звільнили, 12 понизили в посаді. У відділі бібліографії з шести чоловік одного звільнили, двох понизили. Перспективи для молодого вченого були мізерними. Працювати практично стало неможливо, доводилось просто відсиджувати робочі години в бібліотеці, нереальною стала й аспірантура. Тому Я. Дашкевич старався довести до ладу свою справу: займався словником псевдонімів. Склавав список дореволюційних псевдонімів (прибл. 2500), планував видрукувати на машинці й один примірник послати Меженкові. Однак до його друку так і не дійшло.

10 грудня 1949 р. Я. Дашкевича прямо в бібліотеці заарештували представники органів МДБ, як сина "відомої української націоналістки, бувшого сотника галицьких стрільців Олени Степанів"⁵⁰. Після його арешту влаштували судилище — загальні збори працівників Львівської бібліотеки АН УРСР. Виступивши в ролі головного обвинувача, Т. Козачук заявила: "Нещодавно в нашій бібліотеці з числа співробітників був викритий презреним ворог українського народу — наймит американського імперіалізму — ДАШКЕВИЧ, який був пійманий з поличним в своїх антирадянських діях і переданий слідчим органам".⁵¹ Йому закидали не лише зберігання і розповсюдження антирадянської літератури, а й перетворення бібліографічного відділу у місце націоналістичних явок і центр антирадянської пропаганди: "Як могли ми допустити, щоб у... відділі радянської бібліотеки міг орудувати цей шакал, заражений коричневою чумою!

⁴⁹ Із стенограми загальних зборів працівників Львівської бібліотеки АН УРСР від 23-24 грудня 1949 р. — Арк. 10.

⁵⁰ Із стенограми Львівської міської партійної конференції про ідейно-виховну роботу в закладах освіти, науки і культури від 30-31 січня 1950 р. // Культурне життя в Україні. Західні землі... — Т. 1. — С. 633.

⁵¹ Із стенограми загальних зборів працівників Львівської бібліотеки АН УРСР від 23-24 грудня 1949 р. — Арк. 6.

... Цей націоналістичний ублюдок з малоком матері, з книги Гітлера увісвав у себе ненависть до нашого народу, зневагу до подвигів радянських людей, зоологічну зненависть до великого російського народу! І ця нікчема, яка задирала догори носа, яка уявляла себе нащадком якихось князів, ця нікчема отруєна найстрашнішим з ядів — коричневим фашизмом — ось оця нікчема керувала нашим відділом бібліографії, вчилася в радянському університеті! Цікаво, що Дашкевич здобув якимось чином велику повагу і батьківське піклування з боку Михайла Возняка й інших⁵².

Олену Степанів заарештували 30 грудня 1949 р. Вчений згадує: "Я ще довгі місяці не знав, що моя мати арештована, і лише десь через рік-півтора до мене, вже у в'язничній камері в Золочеві, дійшли чутки, що сталося. Шукали "доказів"... вперто і наполегливо, бо було поки що лише кілька книжок, знайдених під час обшуку, зміст яких можна було визначити як антирадянський... інші книжки і папери, фотографії, родинні пам'ятки викидали через вікна — частину забрала бібліотека Академії наук у Львові, частину розібрали люди. У мене досі немає правних підстав вимагати хоча б чогось із загарбаного — матір судили (хоча й заочно, через т. зв. особливу нараду при МДБ СРСР у Москві, що тисячами штампувала вироки для своїх жертв), судили з конфіскацією майна і досі цей присуд не переглянено і не відмінено"⁵³.

Я. Дашкевича звинуватили у зберіганні й розповсюдженні "контрреволюційної літератури", якою виявився пакуночок Шевченкіани для Меженка. З цією обставиною пов'язаний і невідомий раніше лист Меженка до близької знайомої Я. Дашкевича Ярослави Ціхановської з 24 червня 1953 р., де він пише: "єдине, що до мене стороною дійшло це те, що йому дали 10 років за збирання й спробу передати вилучену літературу. Я знаю

⁵² Із стенограми загальних зборів працівників Львівської бібліотеки АН УРСР від 23-24 грудня 1949 р.— Арк. 24-25.

⁵³ Дашкевич Я. Спогад про "радянський період" життя // Поштані.— 2-ге вид., виправл. й доповн.— Львів, 2007.— С. 585.

також, що це була література про Шевченка, а я взагалі збираю все що є про Шевченка написаного і Ярослав Романович зібране хотів передати до мене. Я не знаю більш нічого і через це мій лист до тов. Ворошилова буде не досить обґрунтований, хоч в такій відповідальній справі для переконливості треба писати й докладно й у всіх деталях умотивовано. Цими днями я відїжджаю до жовтня, але ще перед відїздом того листа напишу хоч і не маю великих надій на успіх"⁵⁴.

З боку Меженка, який перебував під пильною увагою МДБ, це було вчинком, гідним поваги⁵⁵. Подякувати за турботу Я. Дашкевичу вдалося щойно після повернення з Казахстану в серпні 1956 р.⁵⁶ Олена Степанів написала синові на Закарпаття, де він відпочивав, що зустріла Марію Деркач, яка: "отримала від Юрія Олексійовича] письмо, в якому він щиро радіє з нашого приїзду і дуже рад би був Тобі, як можливо і потрібно, допомогти. Напиши йому конче, він вже на пенсії, подякуй за його письмо в Твоїй справі. Його адреса М. Ю. О. Ленінград, Моховая 22, кв. 22"⁵⁷.

Отже, 5 серпня 1956 р. Я. Дашкевич з Ясіні поновлює перерване на 7 років листування. Обидва кореспонденти вже не пов'язані безпосередньо з бібліотекою, тому теми листів змінюються.

Повернення в Україну

Для Дашкевича закінчилася гірка семирічна, а для Меженка ще тривала майже десятирічна розлука з Україною.

⁵⁴ Лист Ю. Меженка до Я. Ціхановської з 24 червня 1953 р. Приватний архів Я. Дашкевича.

⁵⁵ Тим більше, що секретар ЦК ВКП(б) Андрій Жданов, з боку якого Меженко міг мати хоч якусь підтримку в Росії від часу їх знайомства у блокадному Ленінграді, на той час уже помер (31.08.1948).

⁵⁶ Я. Дашкевича звільнили з ув'язнення 2 червня 1956 за рішенням Комісії ВР СРСР на підставі Указу від 24 березня 1956 р. зі зняттям судимості та втраті прав.

⁵⁷ Поштова картка Олені Степанів до Я. Дашкевича з 30 липня 1956 р. Приватний архів Я. Дашкевича.

За час перерви в листуванні все змінилося. 1948 р. Меженка фактично врятував від арешту виїзд до Ленінграда, де мешкала рідня його дружини Ольги Готт. Тут він влаштовується старшим науковим співробітником на кафедрі історії техніки Ленінградського політехнічного інституту, працює над бібліографією російської технічної періодики. Готує бібліографічні покажчики для Інституту історії природознавства, Державної публічної бібліотеки в Ленінграді, Академії архітектури УРСР, Театрального музею УРСР. Керує секцією колекціонерів книг і графіки Ленінградського будинку вчених. 1955 р. вийшов друком його капітальний покажчик "Русская техническая периодика, 1800–1916"⁵⁸. Проте низка праць, у підготовці яких Меженко брав участь, з'явилися без його прізвища, як, скажімо, "Библиография периодических изданий России, 1901–1916" (В 4-х т.— Ленинград, 1958–1961)⁵⁹, що вийшла у серії "Библиография русской библиографии", ч. 1 (автор М. В. Сокурова).

Після повернення до Львова Я. Дашкевичу разом із матір'ю доводиться наново влаштовувати життя, шукати помешкання, роботу. Повернутися до попереднього помешкання на Пісковій неможливо — там поселили чужих людей. Довелося винайняти кімнату з кухнею у невеличкому будиночку без вигод на околиці Львова, на вул. Козацькій, 11 а, який стає прихистком для О. Степанів і Я. Дашкевича на багато років.

Роки безробіття не сприяють спілкуванню. Тому наступна його картка до Меженка — привітання з Новим 1957 роком — написана майже через півроку, а перший лист — 18 липня 1957 р. З нього дізнаємося, що Дашкевичу вдалося влаштуватися на роботу в Інститут суспільних наук АН УРСР для підготовки збірника "3 історії

⁵⁸ Як пише Є. Соколінський: "Меженко уволили в связи с закрытием кафедры истории техники. В тот момент стал ненужным целым пласт истории науки. Руководящие органы, направляющие науку по правильному пути, требовали, чтобы наука прежде всего обслуживала современную промышленность и сельское хозяйство. Занятие же историей науки объявили неактуальным" (Соколинский Е. К. Ю. А. Меженко: Библиограф на ветрах истории.— СПб., 1998.— С. 190-191).

⁵⁹ Юрій Олексійович Меженко (1892–1969). Матеріали до біографії.— Київ, 1994.— С. 7.

революційного руху у Львові 1917–1939. Документи і матеріали” та бібліографії прогресивної західно-української преси за той же період.

Меженко відповідає великим листом 31 липня 1957 р., сподівається відновити давній контакт і листування. Він вважає, що молодому вченому вдасться закінчити свою цінну й потрібну роботу над словником псевдонімів, вважаючи, що матеріали до нього не загинули. На жаль, так не сталося. Про себе Меженко повідомляє, що хоч він і на пенсії (з 1950 р.), та працює за договорами і для Ленінграда, і для Києва — використовує зібрані матеріали до історії українського театру. Пíše, що вже надруковано його роботу про Кропивницького, а незабаром має вийти книжечка про Л. Ліницьку. Отримавши і прочитавши цю книжку, Дашкевич з жалем зауважує, що намарно минуло стільки років Меженкового життя, коли він був позбавлений можливості працювати в бажаному та улюбленому напрямку.

В умовах радянської сірятини марнувався справжній науковий потенціал і багатолітній досвід вчених. Нарешті, 20 грудня 1957 р. Дашкевич повідомляє, що влаштувався в Інституті суспільних наук бібліографом: думає про кандидатські іспити та захист дисертації, хоча це не так просто в пору монополізації тематики та інших перешкод.

Наприкінці 1957 р. Меженко дякує Дашкевичеві за “Бібліографічний покажчик комуністичної та прогресивної преси Львова (1918–1939 рр.)”⁶⁰ і високо його оцінює.

Відразу потому Дашкевич повідомляє про свої дальші бібліографічні зацікавлення: він почав займатися критикою — у “Вітчизні” за 1957 р. надрукована його критична рецензія на збірник “Антифашистский конгресс работников культуры во Львове в 1936 г.: Документы и материалы”⁶¹. Упорядником збірника була завідувач

⁶⁰ Опубл.: З історії революційного руху у Львові, 1917–1939: Документи і матеріали.— Львів, 1957.— С. 721–739.

⁶¹ Див.: Дашкевич Я. Сумлінніше опрацювати історичні документи // Вітчизна.— [Київ].— 1957.— № 9.— С. 217–219.— Рец. на кн.: Антифашистский конгресс работников культуры во Львове в 1936 г.: Документы и материалы / АН УССР. Львов. б-ка; Под. ред. П. С. Козланюка; Сост. Т. Е. Козачук.— Львов, 1956.— 118. [4] с.

відділу рукописів АНБ Таїсія Козачук, яка 1950 р. виголошувала звинувачення проти заарештованого Дашкевича.

Ще одна рецензія на філологічне видання⁶² та стаття про галицьку пресу 1919–1920 рр.⁶³ прийняті до друку, є замовлення на інші: "Вітчизна" замовила огляд бібліографії з українського літературознавства за останні роки — в цій статті автор збирався порушити деякі наболілі питання української бібліографії⁶⁴. Свій великий доробок він пояснює тим, що за сім років неволі набиралася невитрачена енергія.

Праця "Прогресивна преса Західної України 1919–1939 рр." стала приводом для знайомства Я. Дашкевича з бібліографом Федором Сараною⁶⁵, який обіцяв допомогти з виданням довідника і розповів про перспективи повернення Меженка в Україну для роботи в очолюваній М. Бажаном редакції Української Радянської Енциклопедії.

Реалізувати цей план вдалося щойно за два роки — в Києві не було відповідного помешкання та й стан здоров'я Меженка не сприяв великим планам. Підводних каменів у справі переїзду Меженка до Києва було чимало, і він це усвідомлював. Та й перші томи УРЕ оцінював досить критично. Зокрема, на його думку, в енциклопедії

⁶² Дашкевич Я. [Рецензія] // Українська мова в школі.— 1958.— № 2.— С. 77-79.— Рец. на кн.: Каталог річок України / Уклад.: Г. І. Швець, Н. І. Дрозд, С. П. Левченко.— Київ, 1957.— 192 с.

⁶³ Див.: Дашкевич Я. Комуністична та радянська преса в Західній Україні у 1919–1920 рр. // Український історичний журнал.— 1958.— № 1.— С. 117-124.

⁶⁴ Такого огляду в журналі "Вітчизна" не було опубліковано, у 1958 р. з'явилася лише рецензія: Дашкевич Я. Історичні повісті Юліана Опільського // Вітчизна.— 1958.— № 9.— С. 217-219.— Рец. на кн.: Опільський Ю. Іду на вас; Ідоли надуть; Сумерк.— Львів: Книжк.-журн. вид-во, 1958.— 750 с.

⁶⁵ Ф. Сарана працював у редакції УРЕ. Сарана допомагав в час, коли Ю. Меженко був консультантом УРЕ, а згодом опікувався ним аж до смерті. У 1963 р. разом з І. А. Бутичем, Я. Р. Дашкевичем та ін. упорядкував збірник: Тарас Шевченко: Документи і матеріали (1814–1963).— Київ, 1963.— 566 с. Він успадкував бібліотеку й частину збірок Меженка. Архів Сарани зберігається частково в Інституті літератури НАНУ, частково в Центральному державному архіві-музеї літератури і мистецтва в Києві.

треба було збільшити українську персоналію. Дашкевич висловлює і свої зауваги: добре, що й у Росії критикують УРЕ за замало український характер, у персоналіях також багато "приблизних відомостей". Очевидно, якщо б вдалося краще підібрати авторський колектив, якість текстів була б значно вищою.

Реальним організатором переїзду Меженка в Україну був Ф. Сарана, який багато десятиліть допомагав Меженкові у справі збирання Шевченкіани.

Дні Дашкевича у Львові минають в архівах та в бібліотеках; він завершує бібліографічну тему "Історія Західної України. Бібліографічний покажчик радянської літератури 1939–1957 рр.". Видання так і не вийшло друком, пролежавши якийсь час у видавництві Академії Наук, випало з плану, а видавництво Держполітвпдав також не зібралось надрукувати довідник "Прогресивна преса Західної України 1919–1939 рр.". Очевидно, небажаним було прізвище політично неблагонадійного автора.

Тоді ж виринає перша тема кандидатської роботи "Розвиток західно-української літературної критики 1919–1939 рр." (явно нереальної в умовах радянської дійсності), а 1959 р. з'являється нова, "екзотична" тема, яка стане любов'ю всього життя вченого — історія вірменських колоній в Україні.

Бібліографічні теми цікавлять обох учених, виникає ідея спільно зробити покажчик до журналу І. Франка "Житє і слово", що з ентузіазмом, рідкісним для листів Меженка цього періоду, обговорюється в березні 1958 — грудні 1961 рр. Дашкевичу, як фахівцю з псевдонімів, Меженко пропонує взятися за розкриття справжніх прізвищ авторів на базі доступних йому львівських архівів. Сам же збирається розписати зміст журналу на картки й упорядкувати покажчик. У грудні 1958 р. львів'янин посилає до Ленінграда результати своїх розшуків та повідомляє, що декілька криптонімів та псевдонімів розкрити не вдалося, як і натрапити на сліди редакційного архіву "Житя і слова". Та картотека псевдонімів у Бібліотеці АН УРСР у Львові збереглася неповністю — деякі літери пропали.

Копітка праця завершилась в середині січня 1959 р. укладанням докладного систематичного покажчика змісту. Я. Дашкевич написав невелику вступну статтю, яка Меженкові сподобалась. 25 лютого 1959 Меженко надсилав до Львова рукопис покажчика, а вже 18 березня передрукований у п'яти примірниках текст повертається до Ленінграда. Меженко певен, що надрукувати його в "Радянському літературознавстві" буде досить легко, тому звертається до київської редакції, зазначаючи, що склав його у співавторстві з Дашкевичем. Перший лист датовано 27 березня 1959, потім було ще кілька, але довгожданна відповідь з 18 квітня 1959 була відмовною: роботу повернули через надто великий обсяг.

У грудні 1961 р., уже перебравшись до Києва, Меженко, за порадою Дашкевича, пропонує рукопис покажчика до львівського збірника статей і матеріалів "Іван Франко", проте редактор О. Мороз ним не зацікавився. Дослідниця Н. Стрішенець пише: *"Надрукувати свою працю літньому вже бібліографові так ніде і не вдалося. ... Шкода, що ретельно виписані нерівним почерком старого вченого сторінки покажчика так і лишились архівним матеріалом"*⁶⁶. Єдине, в чому вона помиляється, — це почерк. — як видно з листа, переписував рукопис не сам учений, а його дружина О. Готт: *"Рукопис покажчика, на мою думку, досить чіткий (писала його Ольга Олександрівна) і я гадаю, що друкарка не матиме з ним багато мороки"*⁶⁷.

У листах трапляються згадки про спільних знайомих — М. Бажана, С. Гебус-Баранецьку, П. Гнипа, М. Деркач, Ф. Максименка, Я. Музику, Ф. Сарану, С. Таранушенка, Ф. Шевченка та інших.

Хвороба Паркінсона прогресує. Ще в Ленінграді Меженка почали інтенсивно лікувати. Він нарікав, що доводиться щодня витратити годин чотири на процедури, а наслідків жодних. Дашкевич постійно цікавився станом його здоров'я, виявляючи при цьому професійні

⁶⁶ Стрішенець Н. В. Бібліографічна спадщина Юрія Меженка. — Київ, 1997. — С. 87.

⁶⁷ Лист Ю. Меженка з 25 лютого 1959, Ленінград // Прижизний архів Я. Дашкевича.

медичні знання, адже в "тих місцях" йому довелося пригадувати незакінчену медичну освіту та бути фахівцем у галузі невропатології впродовж п'яти років. Меженко потішав себе бодай тим, що не втратив працездатності, але працював поволі й далеко не так продуктивно, як раніше. Причиною була не лише хвороба та вік, а й те, що робота була нецікавою. Ставлення до недуги мав тверезе й філософське: це неминуче і доводиться терпіти, аж поки настане очікуваний природний кінець.

У червні 1959 р. нарешті відбулася зустріч після багатьох років. Дашкевич ділиться своїми враженнями від неї: він приємно вражений тим, що зустрів по-старому жвавого, гострого в думках і у висловлюваннях Юрія Олексійовича і сподівається, що хороші умови для праці та творчості в Києві дадуть нові сили, свіжість та бадьорість. Та й сам Меженко покладає великі сподівання на те, що в Києві йому стане краще. Дуже хотілося ще бодай два роки попрацювати для науки. Учений не належав до тих, хто з відчаю складає руки. Саме через те, що був свідомий свого стану, хотів переїхати до Києва, щоб хоч останні роки віддати українській бібліографії, для якої зробив менш, ніж хотів, але зовсім не зі своєї вини.

1960-і роки

Встоялася думка, що на тлі репресивних сталінських 1950-х і застійно-репресивних 1970-х років, 1960-і роки були роками "відлиги" та "українізації". У 1960-х прийшло в літературу й культуру нове покоління письменників і митців. Та цікаво простежити, як виглядає на матеріалах листування життя українського наукового середовища на прикладі двох вчених — літнього й змученого недугою Меженка та сповненого нерозтраченої енергії, хоч і з підірваним табором здоров'ям, Дашкевича.

У березні 1959 р. з'являються нові суспільні настрої, зумовлені цілою низкою подій. Київські "події" почалися з Інституту мовознавства. Молодший науковий співробітник М. Магвієнко виступила у "Вітчизні" із статтею, в якій критично показувала місце і роль української мови в сучасному суспільстві в Україні. Вона згадувала про

нехтування рідною мовою, заміну її "третьою" мовою, про те, що українську мову прогнали з сім'ї, що її не розвивають, що це суперечить принципам ленінської національної політики і т. п. Цей виступ засудили, бо автор, нібито, використовувала поодинокі нехарактерні факти і робила недоречні висновки про, буцімто, переслідування української мови та культури. Прояви "ревізіонізму" помітні були в Інституті літератури (спроби Бабишкіна реабілітувати Грушевського), в Інституті філософії (Дашкевич, Кінько), серед письменників (у Львові, наприклад, поет Д. Павличко випустив збірку віршів "Правда кличе!", в якій допустив декілька грубих антирадянських випадів — напр., що "Торквемада помер, а тюрма осталась", проклинаючи тих, які забувають рідну мову).

У листах Я. Дашкевич відверто висловлюється на різні пекучі теми, зокрема, про укладання бібліографії другого ступеня з історії України в Історичній бібліотеці УРСР. Саркастично коментує пленум Спілки письменників, який відбувався у Львові та був присвячений оповіданню і нарисам, але, на жаль, зовсім не належав до категорії цікавих: *"До найцікавіших на пленумі належали виступи... передовиків сільського господарства та промисловості. Мимоволі появилася думка, що, наприклад відомий наш свинар Ярослав Чиж більше розуміється на свинарстві, як основна маса сучасних письменників на літературі... Трохи сумно"*⁶⁸.

Стаються й серйозніші події в історичній науці, а саме: обвинувачення історика Ф. Шевченка, що мав захищати докторську дисертацію про зв'язки України з Росією в середині XVII ст., та переспівуванні відомих теорій Грушевського.

У 1960 р. на запрошення УРЕ Меженко обіймає посаду завідувача бібліографічної редакції. Його знання та досвід сприяють піднесенню наукового рівня УРЕ, збагачуючи тексти бібліографічними матеріалами, загальна кількість яких у 17 томах налічує понад 30 тис. назв. На жаль, стан здоров'я дозволяє вченому працювати в УРЕ лише два роки.

⁶⁸ Лист Я. Дашкевича з 17 січня 1960, Львів // ІА. ВР. Архів Меженка.— Арк. 185-186.

У березні 1965, коментуючи статтю в журналі "Радянське літературознавство", де йшлося про діяльність створеного ним у 1920-і рр. УНІКу, Меженко дуже тверезо оцінює ситуацію 1960-х років. Після появи в журналі "Радянська культура" статті І. Каганова про проблеми книгознавства, він вважає, що настав слушний час порозмовляти про українське книгознавство в цілому: *"Мені кортить вплутатися в цю "дискусію", та я все ж утримаюся, бо знову почнуть казати про "збочення" та "ухили", що їх мені не раз згадували, та й Каганов не забув за них згадати. Виходить — мене амністовано, а я вважаю, що мене мають реабілітувати. Отже я залишуся осторонь"*⁶⁹. Це висловлювання дуже символічне. З нього ще не зняли ідеологічного тавра, хоч і дещо пом'якшили негативні оцінки.

І все-таки в 1960-і роки вдається зробити чимало. 1962 р. виходить перша монографія Я. Дашкевича "Армянские колонии на Украине в источниках и литературе XV-XIX веков: (Историографический очерк)". У листопаді 1962 р. вдалося провести Друту наукову сесію, присвячену історичним зв'язкам українського й вірменського народів, на якій Я. Дашкевич виголосив доповідь "Внесок української історіографії в дослідження вірменських колоній на Україні". 15 березня 1963 р. в Інституті історії АН Вірменської РСР тріумфально відбувся захист кандидатської дисертації "Вірменські колонії на Україні в джерелах та літературі XV-XIX ст." Попри це становище вченого у Львові тільки погіршилося. Перспектива добровільної еміграції до Вірменії йому не усміхалася, хоча вірмени обіцяли створити всі умови для п'яної праці в галузі вірменознавства⁷⁰. Тим часом у Львові завдали удару по академічних наукових інституціях: 15 квітня була підписана ухвала ЦК КПРС та РМ СРСР про передачу Інституту Львівському державному університетові, що, по суті, означала його

⁶⁹ Лист Ю. Меженка з 11 березня 1965. Київ.— Приватний архів Я. Дашкевича.

⁷⁰ Лист Я. Дашкевича з 2 травня 1963. Львів // ІА. ВР. Архів Меженка.— Арк. 276.

ліквідацію. Бібліотеку та два музеї (етнографічний і природничий) передали Міністерству культури⁷¹.

15 червня 1963 Дашкевичеві присвоїли науковий ступінь кандидата історичних наук. Здавалося б, мали з'явитися перспективи для наукової роботи. Мати ще встигає порадити успіхам сина. Та 11 липня 1963 р. невиліковна хвороба, набута в таборах, зводить її зі світу. Син важко переживає втрату найближчої людини: *"Похорон мами відбувся 13 липня на Личаківському кладовищі. Як на наші часи було чимало людей, близько 500; було 13 вінків від рідних і друзів. Ні промов на могилі, ні некрологів у пресі, очевидно, не було... Некролог передавало лише вашінгтонське радіо. Ось так все скінчилося. І ніщо не може вивести мене з безмежного смутку"*. — пише він згодом Меженкові. Зберігся любительський фільм із похорону Олени Степанів.

Незабаром починаються клопоти і з помешканням на Козацькій, 11а: ЖЕК насильно підселяє до будиночку особу, покликану стежити за дисидентом. Ще й досі питання відселення цієї особи з будинку, внесеного до переліку пам'яток історії і культури, та створення там музею Олени Степанів і дисидентського руху, не може вирішити ні Обласна, ні Міська рада Львова.

5 серпня 1964 з Тустановичів — села, де народився Роман Дашкевич і був парохом дід Іван Дашкевич, Ярослав Романович пише про те, що, підліковуючи цілющою джерельною водою свою печінку, він планує подальші подорожі, в тому числі — до Меженка. В кінці 1964 р. він їде у відрядження до Москви, працює в бібліотеках і архівах, домовляється про публікацію спогадів Меженка про УНІК⁷².

У січні 1965 р. Дашкевича *"не пропустили на посаду ст. наукового співробітника (хоча в мене понад 100 друкованих праць)"*⁷³. Він знову висловлює гірку думку, чи є сенс сидіти у Львові і взагалі в Україні.

⁷¹ Лист Я. Дашкевича з 2 травня 1963. Львів // ІА. ВР. Архів Меженка.— Арк. 277.

⁷² Лист Я. Дашкевича з 22 грудня 1964. Москва // ІА. ВР. Архів Меженка.— Арк. 305.

⁷³ Лист Я. Дашкевича з 6 березня 1965. Львів // ІА. ВР. Архів Меженка.— Арк. 306-307.

Погані передчуття, на жаль, не підводять. 2 серпня 1965 р. М. Максимович, ректор ЛДУ, у складі якого перебував Інститут, оголошує Дашкевичеві сувору догану за "грубе порушення правил пересилки рукописів за кордон". Це передувало звільненню. Думка переїхати до Вірменії ставала вже цілком реальною. — ця еміграція не відірвала б ученого від українських справ, а дала б можливість працювати більш плідно. Київ не захоплював — з точки зору умов праці це було щось таке як "міняти шило на швайку".

Про обшук, проведений вдома у вченого 15 листопада 1965 р.⁷⁴, згадки в листах немає. Натомість є опис судового процесу Дашкевича у справі про плагіат матеріалів до "Словника псевдонімів", над яким учений до свого арешту працював у Львівській бібліотеці АН УРСР 1946–1948 рр. Як свідчить лист з 17 грудня 1958 р., робоча картотека псевдонімів збереглася неповністю. Згодом виявилось, що картотеку, без зазначення автора, використав при підготовці словника псевдонімів О. Дей. Оскільки тема була плановою роботою академічної інституції, це дозволило справжньому авторові спробувати довести свою правоту в суді. Рішення винесли за телефонним дзвінком відповідних органів, які не могли допустити, щоб комуніст програвав суд дисидентові⁷⁵.

Видавництво "Наукова думка" теж не зважило на протести вчорашнього в'язня, отож словник псевдонімів так і увійшов до історії під фальшивим прізвищем⁷⁶.

⁷⁴ Обшук провів ст. слідчий КДБ майор Виноградов; вилучено архівні нотатки і нотатки з історії літератури, 101 фотоплівку, 37 течок з листами, вірші В. Симоненка та уривки з його щоденника. Про це див.: Ярослав Дашкевич: Біобібліографічний покажчик / Укл. М. Кривенко. — Львів, 2006. — С. 18.

⁷⁵ Лист Я. Дашкевича з 21 травня 1966, Львів. — ІА. ВР. Архів Мерженка. — Арк. 325-326.

⁷⁶ Докладніше про справу видання словника див.: Білокінь С. До питання про авторство "Словника українських псевдонімів": Док. і матеріали // *Marra mundi*: 36. наук. пр. на пошану Я. Дашкевича з нагоди його 70-річчя. — Львів; Київ; Нью-Йорк, 1996. — С. 837-857.

А ще перед тим, 22 квітня 1966 р., Я. Дашкевича звільнили з роботи за вказівкою КДБ, формально "у зв'язку із скороченням посади бібліографа". Усе це не могло не відбитися на здоров'ї вченого — він надовго виїжджає зі Львова.

1967 р. йому вдалося влаштуватися до Державного музею етнографії та художнього промислу АН УРСР: *"В цей спосіб закінчилося моє більше як півторарічне вимушене безробіття. Праця в музеї не дуже мені "по душі", але треба було десь зачепитися"*⁷⁷. 1 грудня 1969 Я. Дашкевича призначили старшим науковим співробітником, в. о. завідувача відділу етнографії⁷⁸.

Листування 1966–1969 рр. обмежується привітаннями з нагоди свят, повідомлень про Шевченкіану, а частіше — про стан здоров'я. Від 1961 р. Меженкові, хвороба якого швидко прогресувала, допомагала третя дружина — Катерина Ієронімівна Скокан, бібліограф ЦНБ АН УРСР.

Та думки про смерть приходять усе частіше: *"Пригадуєте колись Ви сказали, що від паркінсонової хвороби не вмирають. Цим ніби думали втішити мене. А я щиро шкодую, що доводиться так довго кінця чекати"*⁷⁹. У вересні 1969 Меженко ще просить дістати йому в Польщі нові ліки. Звичайно ж, Дашкевич негайно відгукнувся — як і впродовж усього їхнього листування: *"Прошу Вас не турбуватися — зроблю все що можливе, для того, щоб ліки якнайшвидше були у Вас"*⁸⁰. Та ліки вже не знадобилися... Юрій Олексійович Іванов-Меженко помер 21 листопада 1969 р., похований на Байковому цвинтарі в Києві. Ярослав Дашкевич приїздив на похорон, щоб віддати останню шану цій *"великій, приязній Людині"*.

⁷⁷ Лист Я. Дашкевича з 24 листопада 1967. Львів.— ІА. ВР. Архів Меженка.— Арк. 342.

⁷⁸ Ярослав Дашкевич: Біобібліографічний покажчик...— С. 18.

⁷⁹ Лист Ю. Меженка з 9 листопада 1967. Київ.— Приватний архів Я. Дашкевича.

⁸⁰ Лист Я. Дашкевича з 28 вересня 1969, Львів.— ІА. ВР. Архів Меженка.— Арк. 348-349.

Меженкова Шевченкіана

Чи не в кожному листі йдеться про збирання знаменитої Меженкової колекції Шевченкіани, започаткованої ще 1911 р. Ця тема наскрізно пов'язує усе листування.

Повернувшись до Києва, Меженко продовжував роботу над підготовкою бібліографічних праць, збиранням і популяризацією матеріалів про Шевченка. Про необхідність складання Шевченківської бібліографії Меженко говорив ще 1945 р. на засіданні відділу шевченкознавства Інституту літератури. На IX Шевченківській конференції 9-11 березня 1960 р. в Ленінграді Ф. Сарана у виступі зазначав, що Меженко на базі своєї колекції та центральних книгосховищ країни складає повну наукову бібліографію видань творів Шевченка мовою оригіналу та в перекладах на інші мови⁸¹.

Про роботу над покажчиком є відомості у листуванні Меженка з М. Деркач, Я. Дашкевичем, Ф. Максименком, Б. Боднарським. Дашкевич постійно цікавився станом справ під час підготовки до 150-літнього ювілею Шевченка: *"Чамусь в нас таке відношення до Шевченківського ювілею, що як на холодну воду дмухають. У Києві вже було декілька скандалів видавничого характеру в зв'язку з Шевченківським ювілеєм — акад. Білецький вже велетенського листа із скаргою відправив у ЦК, а в Дорошенчихи нібито Шевченківський збірник не пропускає літ..."*⁸².

Долаючи хвороби, тяжкі переживання, пов'язані з втратою дружини і вірного друга — Ольги Олександрівни — Меженко закінчував підготовку бібліографії творів Шевченка⁸³. Повна бібліографія була неможливою без недоступних закордонних, західно-українських та ін. видань.

⁸¹ Лист Ю. Меженка з 4 квітня 1960, Ленінград. — Приватний архів Я. Дашкевича.

⁸² Лист Я. Дашкевича з 31 березня 1960, [Львів]. — ІА. ВР. Архів Меженка. — Арк. 195-196 зв.

⁸³ Про це див.: *Стрішенець Н. В.* Бібліографічна спадщина Юрія Меженка. — Київ, 1997. — С. 73.

Тим часом до 100-річчя смерті Т. Г. Шевченка в Чикаго вийшло друге, доповнене видання Шевченківської бібліографії Володимира Дорошенка. Меженко в листі з 18 червня 1959 зізнається, що ця праця була для нього постійним викликом. Він не полишає цієї думки й тоді, коли сумнівається в можливості повернутися до Києва: *"Єдине у мене тепер залишається бажання — це зробити повну бібліографію видань Шевченкових творів. Зробити її зможу й живучи в Ленінграді, тільки робитиму її не рік, а півтора"*⁸⁴.

Підготований до друку покажчик видань творів Т. Г. Шевченка 1840–1960 рр. зберігся в архіві Меженка і є ще одним свідченням того, що його енциклопедичні знання в галузі шевченкознавства залишилися майже невикористаними. Цей покажчик містить позиції, невідомі або недоступні Дорошенкові.

Пишучи 5 листопада 1958 р. з Ленінграда, Меженко пояснює методика збирання колекції Шевченкіани: *"Дуже Вам вдячний за "Шевченкіану" з "Жовтня". Мені зовсім не потрібні цілі числа бо я і сам вирізаю статті... Ці вирізки я зшиваю... і всі тримаю в окремій невеличкій шафі де їх легко вміщується не менш як 700 штук. Щоб це було як би це були книжки журналів! Спасибі Вам за обіцянку переглядати "Жовтень". Ф. К. Сарана це робить регулярно і дуже уважно. То випадково так сталося, що він перепустив і не дістав деяких чисел і мені довелося Вас турбувати"*⁸⁵. Такі аварійні випадки траплялися часто. І майже завжди відповідь була швидкою і вичерпною. Характерним прикладом може бути відповідь на лист Меженка з 4 вересня 1961, на звороті якого Дашкевич зробив докладний опис "Кобзаря" 1840 р.

1964 р. Меженко став редактором бібліографії видань творів Шевченка, що вийшли у Радянському Союзі 1917–1963 рр., підготованого М. Багричем і виданого у Харкові.

⁸⁴ Лист Ю. Меженка з 19 жовтня 1959. Ленінград.— Приватний архів Я. Дашкевича.

⁸⁵ Лист Ю. Меженка з 5 листопада 1958. Ленінград.— Приватний архів Я. Дашкевича.

Унікальна Шевченкіана Меженка налічує понад 15 тис. видань творів Шевченка, праць про нього і його творчість, пам'яток народного і прикладного мистецтва, документів та іншого. З нагоди свого 70-річчя Меженко 1962 р. подарував цю безцінну збірку Інститутові літератури ім. Т. Г. Шевченка НАН України з заповітом повної її публікації. Цей заповіт не виконаний і донині. Понад 25 років колекція лишалася неопрацьованою. Після відходу від справ Ф. Сарани, який вів поточну бібліографію Шевченкіани, робота призупинилася на багато років. Зараз у Бібліотеці Інституту начебто закінчено впорядкування Шевченкіани, яка зберігається як окремий фонд, цим займається Зоя Крашівка. Разом із колекцією до Інституту надійшла і картотека з її описом. На її основі варто було б видати каталог найбільшої у світі колекції Шевченкіани, як і розглянути можливість видання бібліографії творів Т. Г. Шевченка, підготованої Меженком, або перевидання покажчика В. Дорошенка з додатками Меженка.

Публіковані листи є цінним джерелом для дослідження біографій та діяльності авторів, містять багатий фактаж з історії наукових інституцій Києва, Львова, Ленінграда, Москви, Вірменії, Прибалтики, Туркестану другої пол. ХХ ст., відомості про невидані праці Ю. Меженка та Я. Дашкевича, дають уявлення про творчий потенціал вчених, їх протистояння режимові.

* * *

За сприяння в доступі до необхідних джерел складаємо велику подяку завідувачеві відділу текстології та рукописних фондів Інституту літератури ім. Т. Г. Шевченка НАН України п. Галіні Бурлаці, упоряднику архіву Ю. Меженка п. Лілії Гурєєвій, охоронцю фондів п. Наталії Лисенко, за якісну допомогу у виготовленні ілюстрацій до книги — п. Сергієві Гавришкевичу, а також за допомогу в одержанні окремих світлин — працівниці відділу рукописів АННБ України ім. В. Стефаника п. Тетяні Гуцаленко, старшому науковому співробітничкові відділу

наукової бібліографії п. Ларисі Головатій — за рідкісну фотографію Львівської бібліотеки (1946 р.) та наукові консультації. Тетяні Коровиній — за надання копії відомої спільної фотографії Ю. Меженка, Ф. Сарани та Я. Дашкевича (1959 р.). За надання фахових порад упорядниці дуже вдячні літературознавцю, книгознавцю і джерелознавцю п. Степанові Захаркіну. І, звичайно, безцінними були постійні консультації одного з авторів публікованого листування — проф. Ярослава Дашкевича, який надавав рукописні й фотографічні матеріали зі свого архіву та допомогу протягом усього часу підготовки видання до друку.

Галина Сварник

АРХЕОГРАФІЧНА ПЕРЕДМОВА

Увазі читача пропонується 291 лист за 1945–1969 рр., тексти цих наративних джерел передаються за прийнятими нині в археографії нормами — за сучасною орфографією зі збереженням лексичних особливостей мови авторів. Скорочення розкриваються за сучасними правописними нормами в квадратних дужках. Пропущені слова теж відновлено в квадратних дужках. Явні помилки виправлені без застережень.

Угорі зліва товстим курсивом подано вид кореспонденції, ініціал імені кореспондента та його прізвище в родовому відмінку. Крім того, зліва курсивом меншого кеглю подаємо дату та місце написання листа. Якщо датування чи місце встановлено упорядником (наприклад, за поштовим штемпелем, за змістом листа, або коли датування сумнівне), — вони теж подаються у квадратних дужках.

Авторські виправлення та вставки спеціально не обумовлюються, проте зазначено авторські підкреслення. Авторські примітки включені до тексту листа з окремим обумовленням. В основний масив подано також два листи дружини Ю. Меженка Ольги Готт, писані нею під час перебування чоловіка в лікарні.

Легенда містить дані про місце зберігання автографа: установа і назва архіву, номер фонду, опису, справи та сторінки (якщо проставлені), якщо є копія — то вона вказується теж. Відзначено також характер відправлення кореспонденції (поштівка⁸⁶, листівка, телеграма), опис деяких поштівок (чи листівок), якщо вони становлять певний інтерес, а також дані про бланки, адреси, поштові штемпелі, тощо. Подано вказівку про оригінал чи копію та спосіб запису епістолярії. Деякі листи Меженко під час хвороби диктував дружині — спочатку Ользі Готт, а після її смерті — Катерині Скокан; про це також вказано у легенді.

⁸⁶ Під поштівкою розуміємо вид поштового відправлення з маркою, який переслався у відкритому вигляді.

Видання містить примітки посторінкові (дані про помітки на сторінках, відмінності між копією та оригіналом та ін.), кінцеві примітки (ситуативні, а також біограми), іменний та географічний покажчики.

Окремо подано блок ілюстрацій. Оригінали фотографій зберігаються в архіві Ю. Меженка у відділі рукописних фондів і текстології Інституту літератури ім. Т. Г. Шевченка НАН України в м. Києві (*ІЛ. ВР. Архів Меженка.*), в архіві Львівської національної наукової бібліотеки України ім. Василя Стефаника (*Архів ЛННБУ*), приватному архіві Я. Дашкевича, відділі рукописів Львівської національної наукової бібліотеки України ім. Василя Стефаника (*ЛННБУ. ВР*), відділенні "Палац мистецтв ім. Тетяни і Омеляна Антоновичів" Львівської національної наукової бібліотеки України ім. Василя Стефаника (*ЛННБУ — відділення "Палац мистецтв ім. Тетяни і Омеляна Антоновичів"*), у Національному закладі ім. Оссолінських у Вроцлаві (*ЗНіО. ВР*). Використано також світлини з окремих друкованих видань, автографів листування, тогочасні поштівки.

Виявлення й копіювання листів та підбір основного масиву ілюстрацій здійснила Галина Сварник (в архіві Ю. Меженка відділу рукописних фондів і текстології Інституту літератури ім. Т. Г. Шевченка НАН України в м. Києві та у приватному архіві Я. Дашкевича у Львові). Набір текстів, примітки, легенди до листів, допоміжні покажчики — Романа Дзюбана.

Прізвища Ярослава Дашкевича, Юра Меженка та з підписів під ілюстраціями в іменний покажчик не внесено.

Роман Дзюбан

1

Лист Я. Дашкевича

2 жовтня 1945. Львів

Вельмишановний Тов[аришу] Директор!

Сьогодні, 2.10., розпочали ми фактичну працю над складенням робочої картотеки, як підстави Бібліографій укр[аїнської] книжки. Зразу ж взялися за І. Є. Левницького¹, до всіх його бібліографічних праць, включаючи теж рукописні матеріали.

Розписування проводиться наразі силами тільки п'яти осіб, з яких тільки одна може присвятити весь свій робочий час розписуванню; другі, обвантажені теж другою працею — можуть займатися розписуванням тільки 2-3 год[ини] денно.

Для зазначування джерел, з яких взяті бібліографічні позиції, прийняли ми такі скорочення:

Л., Бібл. До 1800, ч. для "Галицько-руської бібліографії за роки 1772-1800" (в обсяг нашої праці входить, зрештою, тільки одна позиція):

Л., Бібл., I, ч. } для "Галицько-рус[ь]кої бібліографії XIX в.", тт. I-II;

Л., Мат., I, ч.

Л., Мат., II, ч. } для "Укр. бібліографії Австро-Угорщини", тт. I-III, в

"Матеріалах до української бібліографії";

Л., ркп., I...IX, (евентуально ч.....) для рукописних матеріалів І. Левницького, римські числа відповідно сучасній нумерації рукописних пачок матеріалів.

Хоча праця щойно в своїй першій стадії, виникли вже тепер деякі питання й сумніви, які було б бажано роз'яснити.

1. Справа того, який саме друк вважати книжкою: на останній нараді було встановлено критерій восьми ст[орінок] об'єму (не друку!), як границю найменшого

¹ Тут і далі підкреслено автором листа.

об'єму того, що можна назвати книжкою. Тимчасом, виявляється багато суттєвих відбиток, друків (н[а]пр[иклад] поезії Франка, друки політ[ичного], а то й наукового характеру), які мають менше 8-ми ст[орінок] об'єму, а їх не можна цілком зачислити до листівок, "метеликів" і т. п. Чи не добре було б їх включити? Наразі ми заносимо на картки роб[очої] картотеки все, що має 4 і більше ст[орінок] об'єму (не друку!).

2. Виступають деякі видання, які стоять на півдорозі між періодиками а книжками (календарі, альманахи, різні роди збірників, "бібліотеки" і т. п.); деякі із тих друків регулярно періодичні, другі (під тими ж назвами) не періодичні, треті — певний час періодичні, потім неперіодичні (з різномодними модифікаціями). Чи можна встановити тут яку-небудь границю, й яку саме? Індивідуальний підхід не все може дати добрі результати. Тепер ми ті всі категорії видань заносимо так, як вони подані в Левицького (н[а]пр[иклад] не даючи окремо поодиноких книжок, які складаються на періодичну серію "Бібліотека", а залишаючи їх під збірною назвою), не даємо, одначе, змістів, які так багато місця займають в Левицького.

3. В зв'язку із швидкістю праці, щоб не задержувати ті темпи, цілком не вносимо на картки — газети, журнали; а також, очевидно з цілком інших міркувань, не вносимо ноти, різний худ[ожньо]-ілюстративний матеріал, плакати, карти, друковані забавки і т. п.

Я хотів би дізнатися чи наше становище в цих випадках правильне, в чому саме неправильне? Як саме полагоджено такі справи в практиці Вашої роботи?

Я прохав би Вас дуже, надіслати тут, коли у Вас наявні хоча б у загальних нарисах, вказівки чи інструкції, саме в справі бібліографії укр[аїнської] книжки. Дуже прошу кожночасно обмінюватися з нами Вашим досвідом.

Виринає ще одна справа — Левицький, за Вашими вказівками, розписується в двох примірниках картотеки: як саме можна б переслати Вам (партіями чи в цілості) другий розписаний примірник й одержувати такий же від Вас?

Це були б ті рефлексії, які насунулися мені в зв'язку із початком праці. Прошу не сердитися, що з ними звертаюся до Вас за порадою, але я думаю, що саме при Вашій допомозі всі ці дрібниці вдасться вирішити якнайкраще.

Львів. 2.10.1945.

З належною пошаною

Я[рослав] Дашкевич

Інститут літератури ім. Т. Г. Шевченка
НАН України. Відділ рукописних фондів і
текстології. Архів Юрія Меженка.— Листи
Ярослава Дашкевича до Юрія Меженка
за 1945–1969 рр. (далі ІЛ. ВР. Архів Ме-
женка).— Арк. 3-6, оригінал, рукопис.

2

Лист Ю. Меженка

6 жовтня 1945. [Київ]

Вельмишановний товаришу Ярославе Романовичу.

Дуже приємно було мені одержати листа з повідомленням про те, що робота вже розпочалася і ще приємніше було переконатися, що Ви й товариші Ваші одразу ж дуже поважно поставилися до такої важливої справи. Всі Ваші запитання на мою думку є цілком слушні. Отже, я по всіх точках Вашого листа спробую відповісти вичерпно.

1. Скорочення, прийняті Вами для зазначування джерел, з яких взято бібліографічні записи, на мою думку цілком влучні і я не маю тут нічого додавати.

2. Що вважати за книгу? Ми на нараді говорили про друк на 8 стор[інках]. Звичайно, Ви слушно робите, що всі сумнівні друки теж виписуєте. Краще зараз до робочої картотеки взяти де-що більше, ніж щось перепустити. Пізніше все це буде описуватися *de visu* й тоді можна буде вирішати низку питань індивідуально. Можливо, що де-що відкинемо, але це не біда. Прошу й надалі всі сумнівні друки виписувати, а відкидати лише безсумнівні. Взагалі це є принцип, яким ми завжди керуємося при створенні робочої картотеки.

В однаковій мірі це стосується й тих видань, що мають форму середню між періодикою й книгою. Хоч взагалі ми за періодику вважаємо такі видання, що за редакційними й за видавничими намірами мали виходити частіш як 1 раз на рік. Таким чином, всі "календарі" не є періодика. Але ріжні серійні видання: "Бібліотеки", "Збірники", "Записки", "Альманахи" — це таке, що краще взяти, бо пізніш доведеться вирішувати питання про кожне видання зокрема.

Гадаю, що краще вже зараз, щоб потім не повертатися назад, розписувати №№ "бібліотек" зокрема, а не збирати їх під спільними записами. Справді, бо потім буде складніш це робити, а головне: розшукувати для опису *de visu* кожду книжку треба буде незалежно від того чи вона в серії, чи ні.

3. Цілком правильно Ви розв'язали питання про нерозписування газет та журналів, тобто безсумнівної періодики.

Ми лише з 8 жовтня беремося до розписування бібліографії Стешенка². За нашим планом на 10 листопада маємо скінчити. Після закінчення надішлемо до Вас. Якщо ще до закінчення хтось їхатиме до Львову то передамо карточки на руках. Всього їх буде приблизно 4000. Після цього стане на черзі питання про заокеанські видання та всякі інші по цілому світі. Гадаю, що тут доведеться переглядати каталоги та ріжні газети. Зараз я ще не можу встановити списки тих джерел і гадаю, що це остільки складне питання, що нам доведеться зібрати невеличку нараду, на яку попросимо приїхати й Вас. Але це буде приблизно в грудні і до того часу ми встигнемо підготуватися хоч трохи.

Прошу Вас, в разі буде нагода, пересилати до нас карточки в міру того, як вони у Вас набіратимуться.

Сподіваємося, що й надалі Ви триматимете нас в курсі Вашої роботи, ми ж свого боку будемо робити те ж саме.

З товариським привітом.

1945.10.06.

3

Лист Я. Дашкевича

28 жовтня 1945. Львів

Вельмишановний Тов[аришу] Директор!

Я незвичайно вдячний за Ваш лист, а теж за Вашу посылку карточок, які не зважаючи на все, такі випередили Ваш лист (з 6.10. — прийшов 26.10). Тому старалось якнайскоріше дещо написати, щоб це попало швидше у Ваші руки.

Дякую за Стешенка, багато в ньому матеріалу невідомого нам досі (на жаль цей опис є такий короткий!). Дякую теж за обширне, товариське розсіяння деяких моїх сумнівів відносно "Бібліографії" — вони наділили новою охотою до праці, яка, признаюся, не надзвичайно швидко, але й не дуже пиняво^{*}, поступає вперед. Разом з листом передаю наш наявний "доробок" (3 пакетики, разом на 1204 карт[ки], частинне розписання Л., Бібл. II: Л., Мат. I, II, III та Л., ркп., I; докладніше об'яснять орієнтаційні карточки на пакетиках). В ньому, без сумніву, дещо зайвого, навіть очевидно зайвого, але я не хотів би його все ж таки вилучати, поклоняючись правилу, якого поклонником виявляєтеся й Ви, що краще більше, ніж замало.

Вдячний за повідомлення про "Наукові Записки"³, це так гарно, що вони існуватимуть для порушення, часто наболілих, проблем бібліотекарства та бібліографії, для інформаційних записок про той матеріал, який ми зустрічаємо на кожному кроці, для, надіюсь, живого обміну думок — одним словом, для того, чим хотілося б поділитися із ширшими кругами фахових та нефахових приятелів бібліотеки та її різноманітних форм життя. В мене теж знайшлися дещо, може це підходило б до Ваших "Записок".

Наразі, в мене нагромаджено дещо матеріалу до вироблення системи будучого "Словника українських

^{*} Пиняво — повільно.

псевдонімів" (з включенням анаграм та криптонімів), який я зібрав на основі власної праці, порівняння з дотогочасними укр[аїнськими] спробами та чужомовними працями того типу (Kennedy⁴, Holzmann-Bohatta⁵, Bag⁶, Barbier⁷ і т. п.), з деяким притягненням до помочі мовознавчої лексикографії⁸. Без сумніву, нічого спеціально нового там не буде (ніякого clou !)^{*} це тільки спроба концентрованої теоретичної підготовки до практичної роботи (якось дивно це вийшло!). План залучаю до мого листа окремо.

Теж була б в мене, покищо в проекті, коротка інформаційна записка про існуючі в наших рукописних фондах р[у]к[о]п[исні] бібліографічні матеріали І. Е. Левицького (в них розписані деякі періодичні видання, це не втратило б вартості навіть після здійснення "Бібліографії укр[аїнської] книги"). Може б Вам ті спроби відповідали, коли так, я прохав би в якийсь спосіб мене повідомити, щоб я міг своєчасно розпочати опрацювання матеріалу. До проєктованого Вами речинця^{**} виходу "Записок" не має дуже багато часу, я міг би доставити увесь матеріал до половини грудня (коли хтось їхатиме в Київ; а може підчас стрічі, в грудні, в Києві?), для Вашого ласкавого розгляду та осуду.

В мене були б теж деякі плани на будуче, в роді обговорення сучасного стану опрацювання такої перлини в наших фондах, як т[ак] зв[аний] Архів І. Франка; біобібліографічного нарису про піонера укр[аїнської] гал[ицької] бібліографії — І. Е. Левицького; справи висоти накладів (тиражів) львівських друків (я на сліді деяких книг замовлень друкарень, н[а]п[р]иклад друкарні НТШ) і т. п. Це, однак, тільки плани на будуче, які, може, при сприятливих обставинах, здійсняться.

На закінчення мої, вже сильно довгуватої епістоли, я хотів би поінформуватися докладніше про профіль "Записок". Чи друкуватимуть "Записки" бібліографічні матеріали, доповнення до наявних бібліографій та

^{*} Clou (франц.) — цвях.

^{**} Речинць — термін, строк.

показчиків, показчки статей періодики, описи (очевидно, загальніші) рукописів — може в формі додатку до "Наукових Записок"?

Відносно нашої спільної наради в справі дальших праць над "Бібліографією", я, із своєї сторони, постараюся провести працю над "виловленням", в нашому, далеко не досконалому каталозі, очевидно при помочі Ігнатієвска⁹, західноєвропейської та заокеанської укр[аїнської] преси.

На цьому кінчу. З належною пошаною та вдячністю
Яр[ослав] Дашкевич

Львів, 28.10.1945.

P.S. В нас "відкрилося" трохи дублетних примірників женеvської "Искры"¹⁰, багато тут дефектів, але є й деякі кращі примірники. Може б докомплектувати Вам в бібліотеці?

В мене теж велика просьба подати мені факти існування яких-небудь спроб словників укр[аїнських] псевдонімів. Крім Тулуба¹¹ та Комарова¹² мені, тут, на нашому ґрунті, не вдалося нічого роздобути. Чи було ще щось? Не прогніvітьсЯ за таку, може дилетантську, просьбу!
Яр[ослав] Дашкевич

Словник українських псевдонімів

(Спроба системи)

Вступ.

1. Визначення словника на основі дефініції укрито-го авторства.

2. Об'єм (розмір) словника (загально, тематично, хронологічно).

3. Найявні укр[аїнські] спроби (Тулуб, Комаров: р[у]к[о]п[исні] матеріали в Львівській бібліотеці АН).

4. Іноземні праці. Їх системи та специфічність.

5. Укр[аїнський] словник. Принципи. План.

а) Дві основні частини (показчик авторів та псевдонімів).

б) Авторський показчик. Форма анотації.

в) Псевдонімний показчик. Типи. Система запису (інверсія) та укладу. Детермінанти.

г) Допоміжні показчики (періодики і т. п., ключ).

6. Література.

Орієнтаційний розмір. 10-20 ст[о]р[інок] машино-
вого письма.

Рукописні бібліографічні матеріали І. Е. Левницького

1. Бібліографічна праця І. Е. Левницького.

2. Характер матеріалу; з особливим узглядненням
розписаної періодики.

Орієнтаційний розмір: 2-4 ст[о]р[інки] машинного
письма.

ІЛ. ВР. Архів Меженка.— Арк. 8-9, ори-
гінал, рукопис.

4

Лист Я. Дашкевича

10 грудня 1945, Львів*

Вельмишановний Товаришу Директор!

Щойно сьогодні трапилася нагода передати лист та гарячо подякувати за Ваш лист і переданий Вами "Збірник".

Дуже вдячний за "Збірник", стаття Кравченко-Максимовичевої була мені невідома, просто тому, що примірника "Збірника" немає у Львові¹³. Стаття дещо іншого профілю, як моя спроба (за "історичним планом" — огляд та характеристика чужоземних словників), самих вказівок що до збирання, записування та укладу матеріалу відносно мало, й вони, на мою думку, не дуже точно спрещізовані. Без сумніву, обі статті можуть доповнюватися; я звернув увагу головно на ті висновки Кравченко-Максимовичевої, які протирічать моїм поглядам — то обговорив я при порушуванні поодиноких питань.

Статтю про "Словник" — вже закінчив, переписав на машинці якраз передаю¹⁴. Цікаво послухати Вашу думку про неї. Я старався якнайбільш сконденсувати

* Узгляднення — врахування (тут).

¹³ Зліва вгорі листа помітка чорнилом Ю. Меженка: "14/XII-45"
428.

матеріал (не зважаючи на те, вийшло аж 24 сторінки), чи на тому не потерпіла зрозумілість статті? Закінчую інформацію про рукописне докінчення "Української бібліографії Австро-Угорщини І. О. Левицького". В нас працювати тепер над його [справою?] дуже важко (бракує місця, бракує часу, холод, що пальці костеніють), основну працю треба буде відложити до літа. Передати інформацію скоро вряд чи вдасться, я, мабуть, сам її привезу.

Відносно "Бібліографії української книги" — про роботи над розписанням Левицького (друковані + рукописні матеріали) повинно бути закінчено з початком 1946 р. Передаю тепер дальших 1441 карточок.

До наради¹⁵ я вже виготовив список, наявної в нас, української заокеанської преси (до 1916 р.; 72 позиції), опрацьовую список української періодики за рр. 1895–1916: це все придасться так до книжкової бібліографії (рецензії і т. п.), як і до Бібліографії української преси, якої справу, як зачуваю теж зрушили з мертвої точки.

8.12. вислав я до Вас телеграму в справі поїздки до Києва; справа відносно участі Марії Дем'янівної¹⁶ ще не рішена (в неї якимось несприятливо складаються сімейні відносини), в кожному разі більше двох осіб не поїде. Мене особливо інтересує термін наради (із Вашого останнього офіційного листа про Бібліографію української книги можна думати, що він пересунений в кінець грудня), а теж питання, які на ній будуть порушуватися.

Із свого боку вважаю, що нарада повинна виробити вже інструкцію для опису de visu, крім того вирішити деякі принципові питання (в нас вони були обговорені, після вашого листа, на зборах 8.12.[19]45.). Подаю короткий список тих питань, які дефінітивно треба вирішити.

1. Поділ роботи між Львовом і Києвом;

2. Справа випрацювання інструкції:

а) що вважати книгою (сторінки: збірники періодичні — неперіодичні, альбоми, ноти, додатки до періодики);

б) що вважати українською книгою (так звана) язичіє, територіальний принцип для церковно-слов'янської книги?);

- в) правопис гасел;
- г) колективний автор;
- д) розв'язка псевдонімів, анонімів і т. п.;
- е) видання, яких рік видання трудно докладно означити;
- є) запис ілюстративної сторінки книжки і т. п.;
- ж) запис тзв. стародруків;
- з) форма анотацій (література про дане видання);
- и) обговорення — рецензії — відгуки;
- і) позначування тиражу;
- ї) позначування ціни;
- й) позначення місця, де знаходяться найбільш раритетні примірники.

На цьому кінчу свою "епістолу".

З належною пошаною

Яр[ослав] Дашкевич

Львів, 10.12.1945.

ІЛ. ВР. Архів Меженка.— Арк. 10-11, оригінал, рукопис.

5

Лист Я. Дашкевича

[Між 5-10 січня 1946], Львів

Вельмишановний Юрій Олексієвич!

Пробачте за такий, писаний наспіх, лист — спробую оправдатися обставинами. Нагода передати Вам листа трапилася так несподівано...

Багато желань щастя та успішної праці в новому, 1946 році — для Вас та Вашої дружини¹⁷, які так щиро, сердешно прийняли нас у Києві.

¹⁷ Лист датований Я. Дашкевичем 2 грудня 1945 р. Рукою Ю. Меженка дописано: "Датовано помилково має бути між 5-10 січня 1946."

Пробачте, ще раз за такі уривки, я напишу листа повніше та обширніше, в мене набралось теж трохи "бібліографічних" писань.

З належною пошаною
Яр[ослав] Дашкевич

Львів, 2.12.1945.

P.S. Передаю кілька листкових друків — Ševcen-
kian¹⁸, те що досі вдалося мені зібрати. Філіателістичну
виміну треба буде мені поладити при найближчій
нагоді (дещо назбиралось). Я теж "на сліді" деяких, Вам
інтересних книжок (напр[иклад]. Колесса¹⁹ і т. п.)

Я[рослав] Д[ашкевич]

ІЛ. ВР. Архів Меженка.— Арк. 12-13. ори-
гінал, рукопис.

6

Лист Я. Дашкевича

17 січня 1946. Львів

Львів, 17 січня 1946 р.

Вельмишановний Юрій Олексієвич!

Мені просто соромно — за себе, за мої листи, за
мої посилки. Не знаю, одержали Ви мій попередній
лист, з переданням, краще Ви б його не одержали й
не читали; я знаю, коли б Вас тепер побачив — не міг
би поглянути Вам у вічі — так соромно.

Стараюся якось поладнати мою вину.

Я справді, як у нас кажуть, "безличний"^{*}, коли хочу
віддячитися Вам — за Ваші дари, за Вашу гостинність,
за Ваше серце тим, що Вам передаю. Я почуваю свою
невдячність. Але це таки справді все, що мені вда-
лося, таки вже за довгенький час, розшукати для Вас
із "Ševcenkian". Ви таки справді можете бути сердиті,
тим більше, що я хочу, незручно, оправдатися.

* Безличний — безсовісний.

Спершу — я якось з початком січня захворів (у Львові така погана погода), вже кінчається два тижні, як я "вилічуюся" в ліжку — просто жах!

Подруте — вийшло "пекло" із журналами. Сп/фонд, якраз під час мого побуту в Києві, переглянув упорядковану концентрацію періодики (вона була "як-так" упорядкована) — і в цей спосіб "пішло" це все. Вам потрібне докомплектувати. Ви можете уявити собі мій стан, коли я це все побачив? Мені залишилася надія розшукати десь в дальшій концентрації, куди ще не доходили, я зрештою закидаю ту надію — розшукую по "сусідах": хоч важко, із зрозумілих причин, але мабуть дещо винайду.

Ви розумієте, як це прикро — Вам обіцяв, мовляв "на вітер", а тут таке виходить...

Шевченківські плакати, головню галицької провінції, без сумніву унікати вже й [на] нашій території; вдалося роздобути мені їх, між іншими, із збірки Богдана Закляньського²⁰, в різних збірках, розкопав теж у себе. Колесса — цілком не надзвичайний примірник (його стан!), він цінний хіба колекціонеріві — це примірник пол[ьської] цензури.

Передаю одне число "Сьогочасне і минуле"²¹, одне число "Неділі"²², витинки із неї, і т. п. (між іншими досить раритетні, але цілком не в колекціонерському "стані" — "Матеріали до укр[аїнської] пластової бібліографії").

Ще одна неприєма річ — справа есперантського "Catarino"²³, (коломицьке видання), не знаю, яким чудом, але в нас немає ні одного дублета: знаю — один примірник має Михайло Степанович²⁴ — може вдасться якось від нього роздобути.

Сумно стоять справи — щоб Ви знали, як мені соромно! Обіцяю поправитися!

Перескакую на фіятелистичні теми. Передаю трохи марок Генерального Губернаторства та Німеччини. Коломицький куріоз (відносно рідкий) — залишився тільки куріозом — як мені вдалося зібрати інформації, поштівки не були в обігу (Коломня 1941 [р.] — була під мадярською окупацією), це свого рода поштовий льокальний вибрик. В другу чергу перешлю Вам деякі марки США, Австрії.

Бельгії — жаль, що не було часу докладніше оглянути Вашу збірку, тепер доведеться послати "на сліпо".

Доводиться звернути на більш офіційні теми. Через тов. Гнипа²⁵ передаю дальшу пачку карточок з розписанням бібл[іографії] праць Левицького. Разом із двома попередніми пачками Вам передано 4812 карток. Так, як я zorganizував справу, й коли ніхто із моїх працівників не заведе (скажімо так, як я сам себе завів через хворобу) праця повинна бути викінчена до кінця січня 1946. Тоді передали Вам дальших, мабуть не більше 1500 карточок, значить Левицький дасть "витиснути" із себе не більше 5700 позицій (x 2) — багато менше, як ми сподівалися.

Що з протоколом грудневої наради? Я зробив тільки коротке інформаційне засідання про підсумки київської наради — всі бажали б точніше ознайомитися із протоколом.

Як справа опрацювання інструкції? Я, із своєї сторони, коли закінчу працю над розписуванням Івана Омеляновича, візьмуся до матеріалів Володимира Вікторовича²⁶ — на жаль, їх вартість, в порівнянні з Іваном Омеляновичем, багато нижча. Врешті характерне письмо Володимира Вікторовича незвичайно ускладнюватиме переписування.

Перебуваючи ще в Києві, в Сергія Івановича²⁷ я довідався, що в рукописному відділі Інституту укр[аїнської] літератури АН УРСР є велика кількість неупорядкованого бібліографічного матеріалу Стешенка. При київським поспісі я просто забув поговорити з Вами про те. Мені цікаво було б знати на скільки інформації вірні — і чи матеріали представляють собою яку-небудь цінність для нашої праці.

Чи Ви проводите розписування бібліографічної рубрики "Літературно-Наукового Вістника"²⁸?

В нашому плані праці Бібліотеки на 1946 р., на одне з перших місць, серед організаційних питань висувається справа організації бібліографічного відділу²⁹.

²⁵Заводити — підводити.

Може справді, не зважаючи на різні ускладнення — я знаю, як це важко, просто неможливо — ту справу поставити б якось “на ноги”? Я сам, скажімо просто “не маю лшця” натискати на тих людей, які в 1/5 віддані мені в розпорядимість, щоб вони без віддиху виконували теж ту бібліографічну, часто вже п'яту-шосту, в їхньому робочому “репертуарі”, працю. Але я таки натискаю, вони таки працюють — деякі результати таки є. Із тим в'яжеться теж друга справа. Тепер — тільки при розписуванні, але на будуче теж при основнішій бібліографічній праці будуть, заняті працівники, від бібліотекаря до завідуючого відділу (sic!) включно. Всі вони працюють, не сумніваюся — теж працюватимуть, із запалом, із зацікавленням, із відданістю, чи мають, деякі із них, право на додаткову винагороду? Чи має, врешті, Львівська бібліотека право наймати до такої праці людей за договором — на якій основі, за яким принципом винагороди. Багато осіб шукає саме такої, наукової праці, осіб, які без сумніву до неї надаватимуться, — ми їм відмовляємо... Це все, може міцно прозаїчна, але важлива сторінка “бібліографічної медалі”. Я знаю, що це можна полагодити тут на місці, але, я думаю — Вам відомо, чому саме це неможливо.

Я прохав би Вас, щоб Ви, самі, порушили ту справу — не чекаючи ні слів тов. Гнипа, ні не згадуючи йому про те, що я пишу Вам.

Розписавсь я, немов десь в XVIII сторіччі. Кінчу, вже міцно спізненим, але щирим, бажанням щасливого, здорового життя, бажанням сповнення всіх сподівань та мрій — з нагоди нашого Нового Року.

Щире поздоровлення Вашій Дружині — із подякою за сердечне піклування у Києві:

З належною пошаною
Яр[ослав] Дашкевич

P.S. Коли пройде Ваш гнів на мене, прошу Вас кілька слів письма.

Лист Я. Дашкевича

1 лютого 1946. Львів

Вельмишановний Юрій Олексієвич!

Дуже вдячний за "Библиотечное Обозрение" та за марки. Пересилаю "в обмін" трішки Шевченкіян — може Вам пригодяться до колекції. Я прохав би Вас списка тих річників та чисел таких журналів, як "Ми"³⁰, "Дажбог"³¹, "Вогні"³², "Дзвони"³³, "Неділя" — що у Вас є, чи пак — що Вам бракує. Справа з "Catarino" правдоподібно на добрій дорозі — мабуть вже при наступній нагоді зможу її Вам передати. — Передаю теж дещо з філіятелії.

До листа долучаю теж, свого рода "бібліографічний", список зображень Шевченка на відзнаках (жетонах), складений на основі збірки укр[аїнських] відзнак проф. С. С. Гайдучка³⁴. На жаль дублетів до нього наразі немає — може б Вам було інтересно мати докладніші описи або, наприклад, фотокопії?

* * *

Положення з Бібліографією укр[аїнської] книги у Львові. До 5 лютого повинно закінчитися розписування всіх (друкованих та рукописних) матеріалів Левицького. Остаточна сума всіх карточок, які дасть бібліографія Левицького — к[оло] 11.400 (тобто к[оло] 5700 позицій). Вам перешлати (вже все — при найближчій нагоді) залишиться к[оло] 1500 карт. Дальший час думаю присвятити розписанню матеріалів Дорошенка, які охоплюють менш-більше 600-700 книжок.

Відносно "Діла"³⁵ і т. п. Без сумніву, з браку інших джерел, треба буде зупинитися на газетах (крім "Діла", "Буковини"³⁶ — потім "Нової Буковини"³⁷ та "Руслана"³⁸, я думав би переглядати теж "Голось Народа"³⁹, Л[ьвів], 1909-1914; "Земля і Воля"⁴⁰, Чернівці-потім Л[ьвів], 1906-1913, "Недѣля"⁴¹, Будапешт, 1898-1914; "Наука"⁴², Ужгород, 1897-1914). Треба одначе брати на увагу, що бібліографічні рубрики в тих часописах провадяться

ЛННБУ ім.В.Стефаника

5065632

вповні під знаком випадковості (поміщувалися тільки книжки й періодика, надслані до редакції — для свого рода реклами) й повного образу продукції ніколи, навіть при такому перехрестному доборі матеріалу, не можуть дати. Одначе, кажуть, потопаючий соломинки хвачається...

Думаю, що в гру входить тільки преса 1901–1913 (vel 1914) рр. На мою думку бібліограф[ічні] матеріали Левицького вичерпали роки до 1900 включно, принайменше відносно Галичини, Буковини та Закарпаття так, що газетні дані певно нічого нового тут не додадуть. Не треба забувати, що Левицький особисто переглядав (так в Ставропільській, як і в других бібліотеках) майже все повні комплекти цілої укр[аїнської] періодики, а без сумніву повні комплекти таких поширених журналів і газет, як “ЛНВ”, “Діло”, “Руслан”, “Буковина” і т. п. Чи його зорким очам щось висмикалося — мало правдоподібно; повторювати ще раз, вже зроблену роботу, на мою думку, вповні недоцільно.

Коли ми зупинимося на, зазначених вгорі, сімох назвах, тоді:

1) “Діло” дає найбільше матеріалу для 1910[-их] рр. (рубрика “Нові книжки і видання” — менш-більш в що третім номері, багато менше для 190[0-их] рр. (рубрика “Наука, штука й література”);

2) Противно* “Руслан” — для 1900[-их] рр. (рубрика “Наука, штука й література” — майже в кожному номері) дає більше матеріалу чим для 1910[-их] рр. (рубрика “Наука, умілість і письменство” — навіть що 20 чисел);

3) “Буковина” vel “Нова Буковина” (рубрика “Наука, штука, література” vel “Наука, штука і література”) дає теж частіше матеріал для 1900[-их] рр., в 1910[-их] рр. рубрика підупадає;

4) “Голось Народа” (рубрика “Нові книжки”) подає рідко матеріал (й це головно для 1909–1910 рр.), має одначе цей плюс, що узгляднює т[ак] зв[ані] моск[в]о-фільські видання, які з неохотою узгляднювалися десь інше);

*Противно — пазнаки.

5) "Земля і Воля" має рубрики "Бібліографія", в якій узяв би глядіти т[ак] зв[ану] лівішу літературу, яка, із зрозумілих причин, не попадає в бібліографічні рубрики правішої преси ("Діла", "Руслана").

Трагічне просто положення відносно книжок Закарпаття, хоча тамошньої книжкової продукції не треба перебільшувати (це дійсно теж для Америки), але це ще більше утруднює виловлювання матеріалу. Єдині, які можна взяти під увагу це:

6) "Недѣля" (рубрика "Литература" — д[уже] рідко) та

7) "Наука" (рубрика "У нас на продажь". "Прислано в редакцію" — рідко).

Для Америки намічую "поголовне" переглядання всіх періодичних видань за цілий час їх існування (значиться й раніше 1901 р. — лишень в тому відношенні не довіряю Левицькому), її теж, відносно, не багато.

Закарпаття й Америка, всеж таки, зійдуть знов на другий плян. Для тих двох територій я думав би виписувати з місцевої (закарпатської та американської) преси тільки ті позиції, які відносяться до місцевих закарпатських чи американських видань (коли місце видання зазначено.) Коли місце видання не зазначено, не залишається нічого іншого як виписувати все.

Справа ускладнюється ще й в тому відношенні, що, не зважаючи на "славу", якої заживають наші книгосховища, повних комплетів часописів (крім "Діла") в нас немає. Значиться — створювання картотек лакунів, розшуки за бракуючими примірниками, комбінації із примірників НТШ та Народного Дому, вишукування в газетній концентрації (а Ви знаєте, як працює в нас газетний відділ...).

Я хотів би теж знати, чи у Вас є так комплетні річніки газет, принайменше "Діла", "Руслана", "Буковини", так щоб був можливий якийсь раціональний поділ праці.

Кількість годин праці, які затрачуються на "Бібліографію Української Книги", загально — для всіх працівників, зможу подати тільки з 1 лютого почавши (Ваш лист з 14.1. одержав 29.1.).

* Заживати — мати (чут).

Ми одержали Ваше письмо про підготовку бібліографії] преси України. Пішло воно "звичайною дорогою". про вирішення цієї справи мені покищо нічого не відомо (акад. Щурат⁴³ поважно хворий, тому все й задержується).

Як справа з протоколом та інструкцією бібліографічного опису?

Чи Ваші наради з тов. Гнипом дали якісь позитивні висліди? Як поладжено справу з бібліографічним] відділом та найманням працівників — я не переборщую, але та справа справді таки в нас пекуча.

На тому кінчу мої довгі розсуджування. Дуже прошу відповіді.

З належною пошаною
Яр[ослав] Дашкевич

Львів, 1 лютого 1946.

P.S. Ціла справа бібліографії готова стати в нас на такому прозаїчному пункті, як брак карточок міжнародного формату для бібліографічного опису. Наші запаси вже кінчаться, а про нові не турбуються. Чи не можна б щоб Ви "поштуркали" Печенюка⁴⁴ в тому напрямі — Ваше слово єдино для нього авторитетне (хоча б 30 тис. карточок для бібліогр[афічних] потреб).

Яр[ослав] Дашкевич]

ІА. ВР. Архів Меженка.— Арк. 16-17, оригінал. рукопис.

8

Лист Я. Дашкевича

22 лютого 1946. Львів

Львів, 22.2.1946.

Вельмпшановний Юрію Олексієвичу!

При нагоді передаю листа, трохи книжок з бібліотекознавства та бібліографії, Sevčenkiana — витинки, афіші і т. п. (Звертаю Вашу увагу на летючку із Шевченком, видану поляками м[а]б[уть] 1939 [р.] для пропаганди

⁴³ Летючка — листівка.

серед українців — раритет!). Теж кілька книжечок, які Вам буде мабуть цікаво переглянути (чи саме те видання Варшавського Інституту було Вам потрібне?). Також трохи із філіателістики (Польща). Справа "Catagino", як зачуваю, вже залагоджена. "Дзвони" посилаю на сіпо — не знаю чи Ви маєте, на жаль повного річника не міг роздобути.

З бібліографічних справ. До листа долучаю "офіційний" звіт про розписування матеріалів Левицького. Мені було трохи дивно, коли одержав Ваш запит про пояснення відносно бібліографії Левицького (письмо № 82, з 29.1.1946). Для пояснення звіту додаю, що розписування велося на кілька рук, в такий спосіб, який мені здавався найвипіднішим: розписування було теж обумовлене цілим рядом зовнішніх проблем — це й відбілося на розписуванні. Очевидно те, що Ви досі одержали — не все; тепер передаю через Марію Дем'янівну четвертий та останній пакет із розписаними матеріалами.

Ще одне завваження відносно надісланих Вам карточок Левицького. В них є розписані теж позиції, які цілком не відповідають профілеві нашої Б[ібліографії] У[країнської] К[ниги] (грудневій нараді, напр[иклад] 4-тиросторінкові друки). Я все ж таки їх надсилаю, визнаючи їх цінність, особливо коли йде про позиції того роду, які постали із розписання недрукованих матеріалів Левицького.

Ми взялися до розписування рукописних мат[еріалів] Дорошенка: коли вони будуть вповні розшукані та використані, дадуть к[оло] 1200 позицій (для 1911–[19]13 рр.).

Дальше думаю взятися до переглядання каталогу Бібліотеки б[увшого] НТШ. Цю працю, думаю, треба виконати ще перед прогляданням періодики, тим більше, що при періодичі, крім бібліографічної рубрики треба брати під увагу теж оголошення — значиться робота над матеріалом неодностайного характеру.

Саме перегляданням каталогу НТШ думаю закінчити оброблювання матеріалу одностайного характеру. Однак вже відтепер (для праці із каталогом та періодикою) картотека використовуватиметься тільки для контрольних цілей (хоча, напр[иклад], при перерібці періодики це буде дуже утруднене).

Ось як уявляю собі працю із каталогом:

I. Праця виконується на кілька (напр[иклад] 5) рук.

II. Поодинокі співробітники, щоб не колідували* із собою, одержують для опрацювання поодинокі роки (напр[иклад] один — pp. 1800–1860, другий 1905–1910).

Заввага. Робоча картотека побудована на хронологічному принципі.

III. Працівник переkontrolює в тій частині роб[очої] картотеки, яка віддається для його користування, поодинокі позиції із каталогу, зазначає на картці вдоли** бібліотечну сигнатуру книжки (коли дана книжка вже узглядна в картотечі) або пише пову картку для робочої картотеки (коли книжка не узглядна в картотечі) — при чому вживає шифру Бібл., НТШ, ч.vel Бібл. НТШ, Фр., ч..... (для бібліотеки І. Франка) евенчуально*** теж другі потрібні.

IV. Спершу переглядати каталог громадянки, при чому працівники одержують для перегляду різні партії каталогу так, щоб взаємно не створювали замішання. Потім в подібний спосіб переглянути каталог латинкою (потребує сильніше "витренуваних" працівників).

Плюс такої системи в тому, що вишколює поодиноких працівників для певних років, а тому "спеціалізує" їх для відповідних відтинків часу. До від'ємних сторін треба зачислити неможливість негайно передавати Вам бібліотечну сигнатуру тих позицій (карток), які вже узглядені в роб[очій] картотечі (це ж початок загального каталогу!). Пересилати Вам зразу можна б було тільки ті картки, які постануть для позицій ще не узглядених в роб[очій] картотечі. Такому положенню можна б зарадити в цей спосіб, що або складати окремі списки, або позначати сигнатури в картотечі попереднього опису й тоді їх пересилати.

На дальшому етапі я передбачував би подібне використання каталогів бібліотеки "Народного Дому", особливо каталогу відділу стародруків (для 1798–1825 pp.).

* Колідувати — повторювати один одного.

** Вдоли — внизу.

*** Евенчуально — можливо.

До перегляду каталогів візьмемося не швидше як 10.3.1946 [р.].

Переходжу до переглядання преси.

I. Про переглядання галицької і т. п. преси я писав Вам давніше (не відомо мені тільки, чи Ви лист мій, переданий через тов. Білевича⁴⁵ з початком ~.2.1946 [р.], одержали): до цього не маю нічого додати.

II. Не погоджуюся із Вашими міркуваннями, щоб переглядати американську україніку тільки від 1901 р. й далі: на мою думку треба проробити американську пресу від самого її виникнення. Тут, я повторюю, не довіряю Іванові Омеляновичу.

Праця буде дуже важка, особливо труднощі в опануванні матеріалу (бібліографічні рубрики pojawiaються в укр[аїнській] амер[иканській] пресі тільки в 1910[-их] рр., напр[иклад] "Свобода"⁴⁶, "Робучий Народ"⁴⁷) — як і всякою газеткою. Я вважаю теж, що список, поданий Вами, доведеться доповнити ще кількадесятьма позиціями. Відомо, що кожна укр[аїнська] газета мала свою друкарню (коли не протинно — кожна друкарня з укр[аїнським] шрифтом мала свою газету), друкарня видавала теж друкн неперіодичного характеру — нам треба ж виловити теж американські "провінціональні" укр[аїнською] мовою — це можливе тільки при перегляданню цілої преси.

Пересланий Вам список не означає, що ті всі газети є в нас фактично в книгосховищі, декілька назв вдалося віднайти мені тільки ...в каталозі.

Із Вашого списку також, фактично мітичного, позицією в нас виявляється "Просвіта"⁴⁸, Нью Йорк, 1914 — далі "Місіонар в Бразилії"⁴⁹, Прудентополіс, 1911 — далі не дає жодного матеріалу, цю позицію треба із списку виключити. Всі інші часописи в нас є — очевидно не повні комплекти.

Бібліографічні шифри для поодиноких газет і журналів, а теж копії картотеки лакунів, які постануть при перегляданні (для галицьких часописів до 1915 [р.], для американських — до 1916 [р.]), пересилатимемо Вам в процесі роботи.

Справи найому позаштатних працівників "якось не хочуть" вирішуватися. Я побоююся, що тов. Гніп не може тут нічого зробити, а на цьому потерпить ціла справа. Тоді їй теж той план, який я передав у Львові Уповноваженому АН (Погребнякові⁵⁰), а особливо зазначені в ньому терміни, можуть випасти вповні фікцією (я ж зазначив, що до виконання плану потрібні два надпрограмові працівники). Копію того плану мабуть перешле Вам тов. Гніп. Справу бібліографічних карток обіцяють полагодити — наразі поза обіцянки не виходить, тут теж охоплює мене чогось тривожний настрій.

В нас тепер дуже багато часу займають речі, які, на мою думку, саме крім того, що забирають багато часу — більше не дають. Мовляв: давайте загальні плани, декадні плани, місячні плани, наукові плани, плани поодиноких тем — декадні звіти, місячні звіти, наукові звіти, тематичні звіти, давайте проценти, робіть наради, пишійть та редагуйте протоколи нарад повних безсенсовного говорення... і т. д. Часом, буває, доходить це до смішності, куріозу та абсурду, напр[иклад] недавно зажадали від мене за три години дати список укр[аїнської] преси в Польщі за 1930[-і] рр. — із поданням заголовків, місця видань, видавництва, років появи і т. п. — тоді, коли до цього немає жодних матеріалів. Ближче про такі речі розповість Вам мабуть Марія Дем'янівна.

Такий наш бібліографічно-бібліотечний калейдоскоп.

В мене до Вас велика просьба: АН УРСР (інститут літератури), випустив, м[а]б[уть] 1945 р., перший том Історії укр[аїнської] літератури (м[іж] і[ншим] за редакцією Сергія Івановича)⁵¹ — може можна б її десь у Києві роздобути, я дуже прохав би передати мені.

Прохаю теж списку бібліографічних джерел, який мав виконати тов. Максименко⁵², протоколу, а головне — листа від Вас.

Із належною пошаною
Яр[ослав] Дашкевич

9

Лист Я. Дашкевича

17 березня 1946. [Львів]

Вельмишановний Юрію Олексієвичу!

Дуже вдячний за таку цінність як "Бібліологічні Вісті"⁵³ та інші бібліологічні видання — вони дуже та дуже мені придадуться. На жаль моя теперішня "оказія"^{*} не погоджується взяти для Вас жодного пакету — в мене є трохи такого, що Вам, мабуть, придасться.

Мою статтю я доповнив російськими матеріалами, в найбільш заплутаних місцях переробив, додав приклади до найважливіших правил — та повертаю в терміні. Це дуже добре сталося, що я мав нагоду ще трохи вигладити працю. Дуже вдячний за випожичений "Словник" та збірники — відішлю їх при найближчій нагоді. Всі коректури, які були переведені редакцією — приймаю (крім заміни іншими словами термінів "інверсія" та "детермінанти" — вони саме звертають більш чітко увагу читача на те, що хочу висловити). Перероблені мною частини я переписав, на жаль, тільки ручно — не було часу віддати на машинку і мабуть досить чітко. При переписуванні я врахував всі мовні коректури редакції й тому не посилаю первісного, друкованого на машинці, тексту.

До кінця березня ми закінчимо розписувати Дорошенка — дасть більше матеріалу, ніж ми сподівалися. З квітня думаю взятися до звірювання з робочою картокою та до розписування каталогу б[увшої] Бібліотеки Наукового Т[овариства] ім. Ш[евчен]ка. Трохи неприємна справа із тими карточками, які Ви надсилаєте нам. В Києві не додержують точності в розписуванні. В деяких випадках я начислив більше десяти [sic!] помилок на карточці: я просто досі не рішився розкласти прислані Вами картки в робочій картотеці. На жаль до мого сьогоднішнього листа не можу долучити прикладів (пишу не в бібліотеці) — при найближчій нагоді Вам

* Оказія — можливість, ситуація.

перешлю. Також думаю переслати найближчим часом докази, що наша видайність праці не така низька, як Ви думаєте; я ж переконаний, що наша точність в розписуванні вимагатиме мало до побажання. Я прохав би слідуєчі карткові матеріали вислати після, бодай поверховної перевірки та в межах року — уложені в алфавітному порядку. Таким способом і Ви, і ми збережемося від прикрих помилок.

Із списком американської періодики Ви мене мабуть не зрозуміли. Саме цей список, який я Вам переслав є реальний — він включає ті періодичні видання, які наявні в наших бібліотечних фондах (хоча й не в повних комплектах), і які треба конче буде переглянути. Коли згадав я тут про Ігнатієнка, то не в тому розумінні, що відписав просто від нього назви амер[иканських] газет та журналів — на таке, самозрозуміло, в мене немає часу (Ваше завваження саме до цього й відносилось).

Моя "оказія" нагальть писати — кінчаю цей лист "на коліні". Передаю трохи філіятелі — може Вам пригодиться.

Дуже вдячний за те, що справу найманих працівників Ви полагодили позитивно — з цього доведеться й скористати.

З належною пошаною,
дуже вдячний

Яр[ослав] Даш[кевич]

P.S. Не знаю, чи Ви передали через Марію Дем'янівну "Бібліологічні Вісті", 1930, № 3. Мабуть ні, бо мені не передали. Дуже був би вдячний, коли б ту люку* в комплекті можна було якось залатати. Роздобув кілька жетонів з Шевченком — при нагоді перешлю. Слідуючим разом напишу обширніше на Ваші чотирі листи, які остали без відповіді (справи виміни і т. п.).

Яр[ослав] Да[шкевич]

ІЛ. ВР. Архів Меженка.— Арк. 20-21 зл.,
оригінал, рукопис.

* Нагальти — підганяти, приспінювати.

Люка — прогалина.

10

Лист Я. Дашкевича

25 березня 1946. Львів

Вельмишановний Юріє Олексієвичу!

Прихапцем передаю те, що в мене знайшлося в бібліотечному біюрку*; на жаль всіх "Дзвонів" передати не міг — виїзд тов. Демчика надто несподіваний. Може й те, що передаю Вам пригодиться.

Кілька днів тому назад передав Директором Друкарні АН мою виправлену статтю про "Словник". Мабуть він Вам передав.

Долучую до листа кілька "бібліографічних куріозів", які мені надіслали з Києва — думаю, що подібні випадки вже не повторяться.

Може, нарешті, слідуючим разом вдасться мені написати більше. З належною пошаною

Яр[ослав] Дашкевич

Львів. 25.3.1946.

P.S. З подякою віддаю Ваш "Словник" та 3 випуски "Сов[єтской] Библиографии". Тепер повинні Вам передати останній пакет карток з Левницького, картки з Дорошенка передам при наступній нагоді.

Іл. ВР. Архів Меженка.— Арк. 22-22 зв., оригінал, рукопис.

11

Лист Я. Дашкевича

8 квітня 1946, Львів

Вельмишановний Юріє Олексієвичу!

Нарешті випала можливість більш вичерпно відповісти на Ваші листи. Спершу колекціонерство. Тим разом передаю трохи "Дзвонів" — на жаль не повні комплекти (1933: 3, 4, 5, 11-12; 1934: 12; 1935: 11, 12). Серед

* Біюрко (б'юрко) — шістьмовний стіл.

Шевченкіян може знайдеться трохи Вам цікавого, тим більше, що дещо там й раритетне навіть для зах[ідно]-укр[аїнських] земель; може й інтересні будуть Вам Шевченківські номери часописів.

Берлінський "Літопис політики, письменства і мистецтва"⁵⁴ закінчив своє існування 1924 р. (пізніше видавництво з партійних та фінансових причин розпалося). Хоча Ваш комплет в дечому повніший мого, але слідуючою нагодою перешлю Вам із моїх дублетів № 14 з ілюстрованим додатком.

Справа з Шевченківськими жетонами на "добрій дорозі". Яких 5 вдасться мені роздобути "в оригіналі", з решти доведеться зробити фотокопії.

Може й та дрібка з філятелії, що її долучаю до листа — Вам пригодиться: боюся тільки, що я повторююся та висилаю те, що післав давніше.

Тепер велика просьба з моєї сторони. Не кажучи про "Бібліологічні Вісті" 1923 р. (очевидно крім 1 та 2 вип[усків]) та бракуюче число 1930 р., може було б можливим роздобути якомсь "Книгарь"⁵⁵ 1917–1920 рр. В мене всього-навсього 5–11 номери 1918 [р.], а журнал виходив ще в перших місяцях 1920 р. Я дуже буду вдячний хоча б за поодинокі номери.

До мого пакету долучені теж картки У. І. Сітницької⁵⁶; так, як мені здається, вона використовувала час може й не дуже економно, але без сумніву солідно.

Я давніше повинен був написати про псевдонім "Одессіть"⁵⁷. Але тільки тепер стало можливим подати вповні мої міркування. Думаю, що справу вирішити наразі неможливо. Я сам переглянув все те, що у Львові залишилося із "Зорі"⁵⁸ (архів Партицького⁵⁹, останки архівів Лукіча-Левницького⁶⁰ та О. Борковського⁶¹), але ніякої розв'язки не знайшов. На жаль, жоден офіційний архів [не] залишився — все те, що задержалося приватного характеру. Найголовніше — жодних паперів після редактора "Зорі" 1886 р. Калитовського⁶² відшукати не вдалося; теж в архіві Франка, який, ясно, мусів знати, хто скривається під псевдонімом, жодних слідів немає. Особливо докладно переглянув я ще неопубліковане листування М. Комарова⁶³, але ніде жодного натяку на його авторство немає.

Зв'язки М. Ф. Комарова з Галичиною датуються ще 1875 р., вони посилилися [у] 1885–1886 рр., отже з цієї сторони не було б заперечень відносно авторства Одессита-Комарова, яке досить категорично встановляє Кримський⁶⁴. Річ в тому, що 1885 [р.] та пізніше Комаров фігурує “Уманцем”, він тільки літом 1887 р. переїздить в Одесу й тому жодної причини (хвіба така, що збірник “Нива” мав вийти в Одесі) іменуватися Одесситом М[ихайло] Ф[едорович] не має. Теж в “Бібліографічному покажчику творів С. Руданського⁶⁵ та знадобів до його життєписи” друкованому Комаровом у Львові 1895 [р.] (Руданський, Твори, Т. I; рукопис в архіві Лукича-Левицького) за повним прізвищем, тоді, коли йому було вже нічого маскуватися, Комаров не розкриває псевдоніму “Одессит”, хоча в покажчику його наводить. Становище сина Комарова в цій справі відоме. 1896 [р.] появляється життєпис Комарова пера Кримського з його гіпотезою “вважати Одессита Комаровим”. Я переглянув переписку Комарова з Ол. Барвінським⁶⁶, Ол. Кониським⁶⁷, Вол. Гнатуком⁶⁸ та іншими але жодного спротиву М[ихайла] Ф[едоровича] проти такої гіпотези не знайшов...

Справа авторства все ж таки залишається проблематична, можливо, що дальша праця над псевдонімією зможе дати розкриття. Все ж таки, ті, на жаль невдалі розшуки, дали мені в руки багато невідомого досі матеріалу (зв'язки Комарова з Галичиною, дещо до системи його бібліографічної праці, багато матеріалу до історії цензури на Україні), який може, колись, доведеться й опрацювати.

Пересилаю Вам дальші 1934 [р.] бібліографічні карточки — тим разом з розписаних матеріалів В[олодимира] В[ікторовича] [Дорошенка]. Тих кілька карток з позначеним роком видання 1910 замандрували в матеріяли В[олодимира] В[ікторовича] мабуть не випадково, ті книжки (в теперішньому пакеті їх три) мабуть появиліся 1911 р. Матеріяли В[олодимира] В[ікторовича] дадуть ще яких 600-800 позицій — набагато більше, як ми всі сподівалися. Матеріал своїм багатством здивував усіх, мушу теж завважити, що є позиції, яких немає в Стешенка.

Очікую теж київських карток. Думаю — вже в набагато кращому стані. Що, одначе, робити з тими “помилковими” картками з розпису ЛНВ?

З 15 квітня, це вже таки остаточний термін, організую переглядання каталогу Бібліотеки б[увшого] НТШ. Ближче про те, як саме уявляю собі таку працю, поінформує Вас складена мною інструкція, яку долучаю до листа. Вона, без сумніву, недосконала, може в процесі роботи доведеться її доповнити; вона міцно скорочена — може тому й в дечому незрозуміла — всякі недоговорення одначе можна буде в нас вирішити усно. З інструкції (V, 4-5) видно теж, як думаю уникнути неоднотайності в наших картотеках. Після переглянення каталогу треба буде скласти списки книг вже узгляднених в роб[очій] картотеці — з поданням бібліотечних шифрів. На мою думку, це єдиний спосіб уникнути нерівновартності картотек, заощаджуючи рівночасно час та матеріал. Мені здається, що й коли Київ переглядатиме свої каталоги, знайде подібний вихід із ситуації. Дублювати ж в нескінченність картки не має сенсу. В кожному разі мені було б дуже цікаво знати Вашу думку про інструкцію та вирішення справи.

Одночасно думаю теж посилити працю над словником псевдонімів і т. п. Тому саме й та робота внесена в інструкцію.

Про використання преси я згадував в низці моїх попередніх листів, тепер тільки повторюю, що цей список, що його я Вам післав вповні реальний.

Так, як досі справа складається, я думаю, що Б[ібліографія] У[кравїнської] К[ниги] не включатиме більше 19-20 тис. позицій, тим більше, що з Левицького відпадуть менше 8-ми ст[орінок] друку. Ось мої обчислення:

Левицький (17[99]-1900)	10300
доповнення	100
Стешенко (1798-1910)	2600
доповнення	50
Дорошенко (1911-1913)	2800
Галичина 1901-1910	3200
<u>Ціла Україна 1914</u>	<u>800</u>
Разом	19850

В тому ж мої обчислення, мабуть, сходяться з Вашими.

Я дуже Вам вдячний за прихильне полагодження справи додаткових працівників для Львова. Ще давніше я обіцяв доказати, що наша продуктивність праці не така мала, як це здається. Ось мої докази.

За місяць лютий та березень 1946 [р.] в мене в розпорядженні докладна документація праці. Ось як представляються годинові зіставлення:

Лютий.

Працює 7 працівників, з них 5 має дати обов'язково 48 год. праці місячно, один 42 год. та один 6 год. — разом обов'язкових 288 год. праці для БУК. Фактично, однак, посв'ячено БУК 351 годин праці, в тому 212 на розписування бібліографічних матеріалів (решта на ред[акційно]-тех[ічну] працю, в тому числі на перевірку роб[очої] картотеки).

За тих 212 год. (12720 мін[ут]) написано 1889 карток, тобто одну картку пересічно за 6,735 мін[ут], що цілком, на мою думку, не забагато при а) довгих позиціях, б) вимаганім підбиранні матеріалу, в) заплутаності ортографії та письма рукописів.

З Вашого останнього письма можна вважати, що в Києві для БУК посв'ячується 8+2 год. денно, тобто, для лютого, 240 год. місячно; відіймаючи на ред[акційно]-тех[ічну] працю яких 25 годин, залишається 215 год. (12900 мін[ут], тобто приблизно так, як у Львові), за яких можна написати карточок типу ЛНВ (тобто 6 мін[ут] для одної карточки) 2150 шт.

Березень.

Працює 8 працівників, з них 4 обов'язково 52 год. праці місячно, один 46 роб[очих] годин, два — 40 роб[очих] годин, один 12 роб[очих] годин; разом обов'язкових 346 годин праці для БУК. Фактично витрачено 353 год. праці, в тому 302 год. для розписування.

За 302 год. (18120 мін[ут]) написано 2472 картки, тобто одну картку пересічно за 7,330 мін[ут], що цілком не забагато, особливо коли взяти під увагу заплутаність письма В[олодимира] В[ікторовича] (Часто просто гумористичні сцени, коля збереться кілька працівників

та розглядає під побільшаючим шклом якісь "каракулі", подаючи, немов при розв'язуванні ребусів, всілякі можливі розв'язки — поки не потраплять на відповідну).

Досить вже такої метафізичної математики. Не знаю, чи Ви з нею погодитеся, але такі справді з продуктивністю праці в нас так дуже зле не є...

Микола Ільч⁶⁹ згадував мені, що Ви сподіваєтеся незабаром заглянути у Львів. Дуже, дуже рад Вас побачити та поговорити на різноманітні теми. Як діло з "Науковими Записками"? Мене про них розпитують, а я просто не знаю, що відповідати. Ви нічого не згадуєте про бібліографію преси України, чи та справа посувається вперед? Хотів би теж знати, чи одержали Ви мої посилки та Вашу думку про виправлення в моїй статті.

Як це так випало з Дорошкевичем — така невмолима незвичайність⁷⁰, але немов й вірити не хочеться, що в рядах української науки зроблений знова такий великий пролом.

Багато хотілося б писати, та в кінці лист виріс незвичайно. Дуже прохаю Вас обширного листа — поради, вісток та відповідей.

З належною пошаною

Яр[ослав] Дашкевич

Львів, 8.4.1946.

P.S. Передаю просьбу нашого завідуючого рукописного відділу А. І. Генсьорського⁷¹. (Мабуть я про це згадував). В "Отчеті Петроградського Університета" за 1913 або 1914 р. вміщена рецензія Шахматова⁷² на конкурсну працю А. Генсьорського. Я б дуже прохав або, коли є у Київ[ській] бібліотеці дублет "Отчета" — прислати його у Львів, або переписати на машинці (рецензія невелика — 3-4 ст[орінки]) та, завіривши, передати через тов. Гнипа.

До мого пакету додаю теж посилку Марії Дем'янівної ("Рідна Мова"⁷³ та Пастернака про Галич⁷⁴).

Яр[ослав] Дашкевич

12

Лист Я. Дашкевича

18 листопада 1946, Львів

Вельмишановний Юрію Олексієвичу!

Це мій перший "голос" до Вас з часу мого побуту в Києві. Я недавно повернув із відпустки та розпочав виконувати постанови нашої київської зустрічі.

Кілька днів тому назад я розпочав опис "de visu". Тільки тут зразу чи [не] почалися труднощі. З Києва (під час Вашої неприсутності в бібліотеці) я одержав листа Вашого заступника із проектом робочої інструкції бібліографічного опису (ще даліше проектом? — мені здавалося, що робочу інструкцію ми вже маємо!) та списком книжок, які повинні описуватися на пробу, в першу чергу, а описами Київ та Львів повинні обмінятися, щоб ствердити, чи однакове є розуміння інструкцій та анотації; абстрагуючи від того, що список книжок складений, я б сказав — просто неохайно (фальшиві дані про рік видання, або брак місця і року видання і т. п.) — цей останній складено прямо протилежно до того, як ми умовилися підчас наради. Відомо — список повинен був охоплювати коло 200 назв книжок рр. 1798–1860, тим часом він охоплює тільки 48 (!) назв й це з рр. 1836–1911. Тому, що нашим першочерговим завданням було б описати книжки рр. 1798–1860 й, на мою думку, є цілком недоцільно описувати книжки дальших років, яких описи пролежали б рік та більше до практичного їх використання, я дав описати тільки 13 книжок із списку, саме до 1860 рр. Потім розпочав я опис найдавніших (1799–1835 рр.) книжок галицького, закарпатського та буковинського друку — цілком не чіпаючи видань території б[увшої] Російської Імперії. Описів, одначе, на сьогодні, ще мало — тому я й не передавав Павлом Івановичем жодних наших спроб. З моєї сторони прохання передати через П[авла] І[вановича] список назв книжок, який відповідав би вимогам нашої договореності (як вище, к[оло] 200 назв) — за яким пробно описували б у Вас та у Львові.

Опис "de visu" йде досить гладко: найбільше труднощів, як це й можна було сподіватися, справляє розшук примірників не дефектних, в бібліографічному розумінні (необрізаних при переплеті, з обгорткою) та — розкриття змістів. Границі розкриття дуже важко очеркнути, а ще важче виконати технічно розкриття в деяких випадках (напр[иклад]: в збірнику творів різних авторів поділ на основні частини — вірші, проза; в кожній частині поділ на авторів, а ряд творів одного поділені знов на групи — вірші, поеми, романси і т. п.). Всі ті труднощі не даються так легко описати на "безрельєфному" папері: я думаю, що їх буде можна розв'язати підчас Вашого грудневого побуту у Львові. Я, однак, вніс — саме м[іж] і[ншим] теж і з вище наведених причин, одну модифікацію в інструкцію; саме ми подаємо сторінки, на яких поданий складовий елемент збірника-книжки. Це робимо ми з двох причин: 1) вигода для того, що користуватиметься БУК, 2) це запобігає злиттю поодиноких елементів змісту. Я не думаю, щоб це була дуже велика срьєсь — хоча Ви можете назвати це зайвою докладністю та збільшенням коректурних труднощів; мені ж здається, що позначання сторінок такі треба ввести.

Праця над робочою картотекою в нас на викінченні, досі опрацювали вповні pp. 1901–1914 та б[увші] р[оки] (на основі каталогу бібліотеки б[увшого] НТШ), решта закінчиться, мабуть, до початку грудня. Тоді, може, розпічну перегляд американської періодики, хоча з тим й не дуже спішу (це фактично стане актуальним тільки для другого тому БУК). Павло Іванович передасть Вам пакет з копіями бібліографічних карток, виготовлених в нас в жовтні та листопаді (всіх разом їх в тій посилці 2066); може дещо в них таке, що не підлягатиме БУК (там кілька десятків позицій неукраїнської Ucrainic'i), але тому, що в нас ті позиції були розписані подвійно — я пересилаю Кнїву бібл[іографічні] карточки із останньої київської посилки (вересень 1946) — на доказ, що мої закиди не були голословні [виправлені карточки прошу переслати назад]*. Запит — чи від Вас ми одержуватимемо які-небудь матеріали для робочої

* Квадратні дужки проставлено адресантом.

картотеки? та прохання — вислати остаточну редакцію інструкції по анотуванні.

Як бути з Бібліографією української технічної літератури? В. Данилевський⁷⁵ мав докласти вже про неї Вавілову⁷⁶; мені, правда, обіцяють одного працівника для цієї справи — але я прохав би це питання основно обговорити та вирішити з П[авлом] І[вановичем], який став її ентузіастом.

Ще одна справа для Вашого вирішення: Максименко у Львові — разом із матеріалами до словника псевдонімів⁷⁷. Тоді (у вересні в Києві) він вже не бачився більш ні з Вами, ні з П[авлом] І[вановичем]. П[авло] І[ванович] нічого не має проти купівлі матеріалів, але я боюся, що ціна видасться йому надто високою. На мою думку, ціна на сьогодні цілком не висока. Матеріали ж дуже потрібні — і випустити з рук вже зібране, хоча й за іншою системою — було б недоцільно та жалко...

Із Шевченкіан передаю 36 газетних вирізок з 1940 рр., 3 шевченківські газетні числа тих же років, одну шевченківську поштівку та одну (київську) програмку. Мені вдалося роздобути в б[увшого] колекціонера дрібних друків шевченківські програмки з Австрії та Чехословаччини — різних років (5 Віденських, 13 різних шевченківських дрібниць з Чехословаччини) — передаю їх Вам, може пригодяться. Пересилаю теж поодинокі числа "Рідної мови" (22 прим[ірники]), на жаль, знайдуться там, мабуть, такі числа, що Ви їх маєте — я просто забув, які Вам переслав. Журналу БАН ч. 2 (може тепер вийшло й ч. 3?) на жаль не одержав — чи можна мати якусь надію...?⁷⁸

Прошу вибачення за довжелезну "лігання"; я хотів розказати про все основне — та коли Вам дозволить час — одержати листа від Вас, із якимись порадами та вказівками.

З належною пошаною,
щирі поздоровлення для Вас та Вашої дружини від
вдячного

Яр[ослава] Дашкев[ича]

Львів, 18 листопада 1946.

ІЛ. ВР. Архів Меженка.— Арк. 26-27, оригінал, рукопис.

* "Лігання" — довгий перелік (тут).

13

Лист Я. Дашкевича

8 грудня 1946. Львів

Вельмишановний Юрію Олексієвичу!

Дуже вдячний за "філітелію"; рад що Ви завітаєте незадовго до Львова та буде можливість вирішити деякі сумніви.

В нас нічого нового — планові та звіткові настрої, як звичайно з кінцем року. Бібліографії: історії Львова та енергетичних ресурсів починають рухатися з місця.

Передаю те, що міг призбирати за короткий час — Шевченкіана, особливо закордонна, Вас може зацікавить. На жаль, нічого іншого не роздобув.

Здоровляю щиро, з належною пошаною
Яр[ослав] Дашкевич

Львів, 8 грудня 1946.

P.S. Щірі поздоровлення для Вашої вельмишановної дружини.

ІЛ. ВР. Архів Меженка.— Арк. 28, оригінал, рукопис.

14

Лист Я. Дашкевича

10 лютого 1947, Львів

Вельмишановний Юрію Олексієвичу!

Лист мій не дуже вдержаний в рожевих барвах, можливо — я надто песимістично [дивлюсь] на все те, про що Вам пишу — але осудить самі.

Вам мабуть вже відомо про зміну на пості Марії Дем'янівної⁷⁹; без сумніву — коли так сталося, воно мусіло бути необхідним в даному моменті. Ясно ж, одначе, що після майже двадцяти років бібліотечної праці на одному місці це прикро, тим більше, що було зроблено в дуже та дуже брутальний спосіб. Досить цього. — Появилася тепер нова фігура на бібліотечному горизонті — якийсь тов. Карпов⁸⁰; мабуть теж і

Вам невідома особистість. Мені здається, що досить дивно, коли вибір зупинився на невідомій досі нікому особі. — Вам відомо, що із рукописного відділу Ф[ілії] Б[ібліотеки] А[кадемії] Н[аук] перебрали, вживаючи тут евфемізму, матеріали, які назвали історичними. Я все вважав, що архіви громадського характеру, архіви політичних діячів і т. п. не повинні мати місця в наших фондах, але від якого часу переписку Осипа Маковея⁶¹, строго інтимного характеру, або переписку Івана Омеляновича Левицького — можна вважати історичними матеріалами? А рукописні фонди перебирали без жодних перешкод навіть у неприсутності М[арії] Д[ем'янівни] (тоді, коли вона була ще зав. сектору), а тепер немає навіть кому "відвойовувати" матеріали; бо саме М[арія] Д[ем'янівна] в них найкраще орієнтувалася, тепер же ж вона не має до них доступу та не може боротися за їх повернення.

Мене теж покидають найкращі працівники; 23. 1. саме померла найкращий співробітник бібліографічного відділу — Константина Іванівна Малицька⁶², відомий на галицькому ґрунті громадський діяч та дитяча письменниця.

Тепер трішки рис для характеристики вище згаданого тов. Карпова: не зважаючи на те, що він жодного відношення до бібліографічної роботи не має та не може мати (це я зразу ж собі застеріг); він вважає своїм святим обов'язком інформувати співробітників, що "Бібліографія Укр[аїнської] Книги 1798–1916 рр." появиться хіба "на другому світі", або виявляти свій ентузіазм словами, що ціла праця й так надаремна та "чорта варта". Досить дивний спосіб заохочувати бібліотечних співробітників до праці.

Це вже мабуть вистане чорних, на жаль таки ніяк не згущених, красок. А це справді й самому стає важко...

Опис книжок "de visu" для БУК посувається вперед: хоча пиняво, так що я й сам невдоволений. А не хочу скаржитися на незрозуміння, хоча час до часу й трапляються перешкоди та затримки. Це, однак, не зражує*.

* Зражувати — знесвірювати.

Кількадесятъ описів пересилаю; очікую описи теж від Вас. Ваші завваги відносно львівських, а то часом складається враження, що працюєш "на сліпо".

Передаю теж переписані бібліографічні картки У. І. Сітницької; сумніваюся, чи що-небудь більше можна від неї вимагати та одержати. Найближчою нагодою прошу переслати договір із С. О. Пашкевич⁸³ на "Бібліографію фізичної географії Закарпатської обл. УРСР"; особисті дані С. О. Пашкевич долучаю до листа.

На жаль за цей час в мене багато Ševčenkian'a не набралоя; передаю те, що зібрав — свого роду збірочку вирізків про Шевченка на чеській мові. Дуже вдячний за "Библиотекаря" та "Библиогр[афические] Известия".

Мені було б дуже приємно одержати від Вас листа — про перспективи праці й т. п.

Здоровля щиро Вас та Вашу дружину,
із належною пошаною

Львів, 10.2.1947.

Яр[ослав] Даш[кевич]

ІЛ. ВР. Архів Меженка.— Арк. 30-31, оригінал, рукопис.

15

Лист Я. Дашкевича

26 лютого 1947. Львів

Львів, 26.2.1947.

Вельмишановний Юрію Олексієвичу!

Не знаю чому, але Павло Іванович виїхав із Львова незвичайно нагло*, я б сказав — таємничо, так, що я не знав навіть про можливість його відїзду. Тільки вже після його відїзду я довідався про це; трохи було мені дивно. Таке перервання контакту із Вами справді сталося не з моєї вини. Пишу спішно, щоб у Вас не склалося якесь неприємне враження відносно мене.

Тільки в сам день відїзду П[авла] І[ванови]ча, я одержав Вашого листа, що Ви його передали через

* Нагло — раптово, несподівано.

тов. Панькова⁶⁴; я дуже за нього вдячний. Я справді інтересуюся словниками і дуже вдячний за них — хоча по правді мені їх ще не передали, як теж я не одержав карток (про які Ви пишете у своєму листі) — не диво ж, Вашого листа я одержав аж через треті руки. На кожний раз я дуже вдячний, що Ви не забуваєте про мене.

В бібліотеці настуило деяке “успокоєння нервів” та “охолодження умів”: зокрема я дуже вдячний в цьому відношенні за листа від Вас.

Бібліографічна праця ведеться далі, в деяких ділянках розширяється — це вже теж узгляднене у моєму проєкті плану на 1947 р.

Мої завваги відносно Ваших доповнень та змін в інструкціях анотації та опису БУК та подібне я пришлю, коли одержу від тов. Панькова картки та копії Ваших описів. Наразі ми, в основному, довели описи галицьких та закарпатських книг до 1850 р. Дуже добре, що в змінах інструкції, які Ви мені надіслали є переведені деякі зміни в напрямі скорочення, особливо скорочення анотування, це доведе до дальшого пожвавлення темпа праці.

При найближчій нагоді передачі, перешлю ті копії бібліографічних описів, що набралися у Львові, трішки Шевченкіан (це таки справді жаль, що не міг передати їх через П[авла] І[вановича] — було дещо цікавого).

Мені дуже приємно, що в квітні – травні я буду міг знова із Вами побачитися, що буду в Києві при, надіюся остаточному, вирішенню деяких бібліографічних питань.

Як стоїть справа на “видавничому фронті” бібліотеки. А ще Федір Пилипович час-до-часу “напастує” мене запитам⁶⁵...

Прошу привіяти щирі побажання успіху (в Москві) та вислови правдивої пошани

від

Ярослава Дашкеви[ча]

ІЛ. ВР. Архів Меженка.— Арк. 32-33, оригінал, рукопис.

⁶⁵ Напастувати — переслідувати, чіплятися.

16

Лист Я. Дашкевича

18 березня 1947, Львів

Вельмишановний Юрію Олексієвичу!

Користаюся нагодою, щоб передати листа через Івана Петровича⁸⁶. Дуже дякую за словники, які я одержав із рук І[вана] П[етровича], вони справді придадуться мені для колекції. На жаль, вже довгий час немає від Вас листа; я не знаю теж, чи Ви одержали мого листа поштою, який я вислав ще із днем виїзду Павла Івановича до Києва. Я не хочу повторювати, як неприємно вразило мене поступовання Павла Івановича, який не міг знайти нагоди, щоб взяти пакетик від мене — та передати Вам (хоча б листа). Я боюся, чи Ви цей брак зле не зрозуміли. Тільки тепер з'явилася нагода передати Вам листа, та, на жаль тільки декілька, шевченківських вирізків із англійської та американської преси та декілька номерів фр[анцузьких] та есперантських газет.

У Львові ніщо нового. Я дуже вдячний, що Ви теж й із своєї сторони звернули увагу Павлу Івановичеві на поступовання відносно Бібліографії Української Книги. Бібліотека вповні заабсорбована відсилкою книжок до Польщі (вагони із книгами стоять на станції та ніяк не можуть вирушити в напрямі границі)⁸⁷. Досі не було ще виробничої наради (після приїзду Павла І[вановича]), тому важко взнати на чому стоїш.

До цього листа додаю також мої зауваги до Вашого офіційного листа № 301 із 21.2.1947 [р.] (деякі додатки до інструкції опису книжок та інструкції анутовання БУК). В нас опис "de visu" дійшов до 1850 р. — на жаль немає можливості порівняти із Вашими описами "de visu". В кожному разі, дуже багато питань не буде можна, це вже тепер ясно, вирішити іншим шляхом, як тільки новою бібліографічною нарадою — а це часто постає загроза загубитися в дрібницях, затушовуючи при цьому основне та першорядне.

Я не маю досі від Вас копії договору на "Бібліографію фізичної географії Закарпатської України" (відповідні дані співробітника С. О. Пашкевич я передав Вам

ще в першій половині лютого 1947 [р.]); невідомо мені, чи Київська Бібліотека рефлектує* на ту працю — чи ні. Я дуже прохав би Вас роз'яснити це питання.

Мені відомо, що АН УРСР має в рр. 1947–[19]48 видати збірку наукових праць покійного акад. Ф. М. Колесси⁸⁸. В нас, у бібліографічному відділі, є зладжена бібліографія наукових та музичних творів Філарета Михайловича: складена ще за особистим керівництвом покійного. Вона, хоча під схедографічним поглядом дуже бідна, але претендує на повноту та після деякого проредагування могла б попасти на друкарський станок. Чи такий бібліографічний показчик могла б видати АН в додатку до видання творів Ф[іларета] М[ихайловича]?, або хоча б видрукувати цей показчик в кількадесяти примірниках? Як Ви задивляєтеся на те?

Як справа із Вашою поїздкою в Москву та Ленінград? Прошу прийняти від мене побажання успіхів. Я дуже прохав би від Вас листа — теж про стан "бібліографічних перспектив" — а то просто задихаєшся у Львівському загумінку⁸⁹.

Із глибокою пошаною

Ярослав Дашкевич

P.S. Прошу передати щирі поздоровлення для Вашої Вельмишановної Дружини.

Іл. ВР. Архів Меженка.— Арк. 34-35, оригінал, рукопис.

17

Лист Я. Дашкевича

[Початок квітня 1947, Львів]⁹⁰

Вельмишановний Юрію Олексієвичу!

Цього листа передаю в цей час, коли Ви, мабуть, передасте листа до мене через мою мати⁹⁰ — коли, очевидно, повернули вже із Ленінграду.

* Рефлектувати — погоджуватися, позитивно вирішувати щось...

** Угорі листа помітка Ю. Меженка: "одержав 12/IV47".

"Залучники"^{**} до цього листа, на жаль скромні: за цей нещільний місяць мені вдалося роздобути для Вас тільки 4 Шевченківські вирізки, три із якоїсь укр[аїнської] газетної редакції про Шевченківське свято в Білгороді 1931 р. Я, однак, як це кажуть — "на сліді" трішки кращого, натрапив на колекціонера газ[етних] вирізок, що збирав теж матеріал про Шевченка. Він погодиться якось відступити свої скарби — про те подам Вам вістку пізніше, або при особистій зустрічі із Вами.

Про бібліографічну нараду в Києві не згадую, Ви, мабуть, передасте через мою маму дефінітивну^{**} відповідь на це питання.

Описів "de visu" із БУК не передаю, їх троха малувато. Мене тривожить Ваша довга мовчанка — чи із БУК щось не трапилося? У Львові я стараюся організувати бібліографічний відділ. Це дуже трудно — особливо, коли не знаєш на чому стоїш, або, протилежно, коли знаєш, що стоїш на нічому. Вістка про те, що відділ знов офіційно не існуватиме (тільки de facto — як заявив мені Павло Іванович), таки мене трохи, вживаючи зменшувального вислову, вразила. Та годі! Я пірнув цілком в організаційні питання — відгризаюся на право та на ліво від усяких нападів, що відмавляють прав на самостійне існування⁹¹ — та — справи, якось вповні добре, посуваються вперед. Я вже виборов собі чотирьох сталих та трьох "сезонних" співробітників (просто рай); виконую та перевиконую плани; "жеруся" із шановною адміністрацією за такі звичайні речі як бібліографічні карточки, коробки, машинку до писання; нападаю на газетний відділ та комплектування чому не дають бібліографічних видань — й на цьому проходить день за днем. Крім цього радимо та радимо, плануємо та плануємо, звітуємо та звітуємо. Можу також похвалитися деякими досягненнями на своєму "фронті": бібліографічний вже має сяк-так скомплектовану бібліотеку із к[олишніх] 3000 томів — її кінчають каталогувати, складаючи алфавітний та систематичний каталоги. Всі наукові теми виконуються:

^{*} Залучники — додатки.

^{**} Дефінітивний — остаточний, кінцевий.

як "трім з ясного неба" злетіли на мене бланки на бібліографічні довідки (замовлені, правда, ще пів року тому назад). Невідомо тільки чи довго видержжиш в тій мішанині великого та малого, серйозних та комічних епізодів, прихильної та сварливої атмосфери. Основне — не трачу доброго настрою, а як буде дальше — побачимо.

Таки справді дуже хотілось би порозмавляти із Вами про те все, придивитися ще до праці Київського бібліографічного відділу — а потім розпрямити крила.. Та чи не забагато ентузіазму?

Я дуже прошу Вас листа — коли до Львова повертатиметься Канєвська⁹².

Із належною глибокою пошаною

Яр[ослав] Дашкевич

P.S. Щирі поздоровлення для Вашої Вельмишановної Дружини.

ІА. ВР. Архів Меженка.— Арк. 36-36 зв., оригінал, рукопис.

18

Лист Я. Дашкевича

11 травня 1947, Львів

Вельмишановний Юрію Олексієвичу!

За цих кілька днів, що минули від мого відїзду із Києва, я майже не встиг ще розглянутися у Львові: та дуже мені приємно, що вже сьогодні можу Вам передати обіцяне поповнення Вашої колекції.

Від 15-го травня я "відпускую", це дасть мені вільний час розшукати ще дещо для Вас — одне мене турбує, що БУК трохи задержиться — що ж, потім треба буде наздогнати.

Мих[айло] Степ[анович] із вдячністю повертає фотокопії із Франкового "Украденого щастя"⁹³; на жаль — ніщо нового йому це не дало (ніяких відхилень від відомого тексту). Він, все ж таки, був дуже мило вражений, що Ви пам'ятаєте про нього. Мимоходом запитує М[ихайло]

С[тепанович], чи не відомо що небудь про архіви Кропивницького⁹⁴ та Костя Підвисоцького⁹⁵ — в них, також, мав би бути Франків рукопис. М[ихайло] С[тепанович] просить внести коректури в його список дезидератів* — саме із творів Ів[ана] Левіцького в нього немає:

із першого видання — т. т. 1, 2, 6	
із другого	4, 7-11
із третього	4, 7, 11

Він дуже вдячний за Вашу готовість допомогти йому.

Я все ще живу кїївськими спогадами. Може дощовий час не дуже сприяв враженням із природи, але ті дні були такі сприятливі для глибоких вражень про людей.

Із належною глибокою пошаною

Яр[ослав] Дашкеви[ч]

P.S. Щірі та вдячні поздоровлення для Ольги Олександрівної. Разом із цим — офіційний лист про БУК.

ІЛ. ВР. Архів Меженка.— Арк. 37-37 зв., оригінал, рукопис.

19

Лист Я. Дашкевича

28 серпня 1947. Львів

Вельмишановний Юрію Олексієвичу!

Здається, ніякі слова не зможуть висловити моїх почувань на вістки про Вас. Важко, дуже важко погодитися із думкою про Ваші теперішні дні, про це все, що сталося⁹⁶. Можливо, хтось вживатиме слово "fatum" — але це не те; я розумію події зв'язані із Вашою особою — та глибоко й щиро Вам співчуюю. Коли я напищу про велику, велику втрату — це не буде перебільшенням, а може й замало гострим визнанням факту.

* Дезидерати — побажання, вимоги; речі, що можуть слугувати для поповнення колекції.

Пробачте, Юрію Олексієвичу, що так довго не писав — але це справді трудно було сконцентрувати враження та із спокоєм вилити їх на папір.

Юрію Олексієвичу! Ваша доля, всі митарства зв'язані із Вами, залишають глибокий відгук у моїх думках — й це справді буде щиро, коли скажу, що правдива симпатія примушува[ла] мене дуже часто думати про Вас.

Це надто важко, щоб можна було далі писати, надто сумно, щоб не думати про знищення багатьох можливостей, надій, сподівань...

Коли можна тепер бажати Вам успіхів та щастя — я бажаю їх Вам якнайбільше —

з глибокою пошаною, завжди вдячний
Яр[ослав] Дашкевич

Львів, 28.8.1947.

P.S. Юрію Олексієвичу, я ніяк не хотів би втратити із Вами контакту — мені нічого не відомо про те докладніше, коли Вам доведеться покидати Київ — як можна зв'язатися із Вами в Ленінграді? Як можна буде із Вами комунікуватися — хоча б у колекціонерських справах?

ІЛ. ВР. Архів Меженка.— Арк. 38-39, оригінал, рукопис.

20

Лист Я. Дашкевича

18 вересня 1947, Львів

Вельмишановний Юрію Олексієвичу!

Дуже дякую за Вашу пам'ять про мене.

До мене доходять тільки дуже фрагментарні та плутані вістки про Вас. Мені, однак, здається, що Ви й надалі міцно задержуєте свою принципову позицію та, хоча б морально, залишаєтесь переможцем.

Користаючись нагодою я передаю трішки Шевченкіан — на жаль це дуже скромно та ніщо особливого. Я старатимусь і надалі Вам пересилати їх — контакт, я думаю, залишить[ся] й надалі міцним.

“Бібліографія української книги” — це справді болюче — припинилася в нас ще з кінцем липня (за рішучим приказом Павла Івановича)⁹⁷. Офіційно й нічого не провадиться. — Я хотів би ще Вам переслати копії описів за роки, що в останній час в нас були зроблені (1852–[185]3). Хай цей другий примірник зберігається у Вас. Час відродження перерваної праці напевно наступить.

Бібліотека у Львові переживає також велику кризу — в нас великі неприємності⁹⁸. Про особисті враження краще й не згадувати.

Ми дуже турбуємося Вашою долею, Юрію Олексієвичу. Ваше ім'я часто в думці та в розмові — а згадувати Вас можна тільки дуже й дуже тепло.

Моя мама передає щирий привіт та побажання, на скільки це ще можливе, щасливого закінчення Ваших турбот.

Із глибокою пошаною
та вдячністю за слова приязні
Яр[ослав] Дашкевич

Львів, 18.9.1947.

P.S. Михайло Степанович передає привітання. Він теж дуже непокоїться та допитується “що” із Вами.

Іл. ВР. Архів Меженка.— Арк. 40-40 зв.,
оригінал. рукопис.

21

Лист Я. Дашкевича

28 вересня 1947, Львів

Вельмишановний Юрію Олексієвичу!

Я долучую ще “Рідну Мову”. Чомусь мені здається, що деякі (хоча б) номери із тих, що посилаю Вам пригодяться.

Про Львівські бібліотечні справи розкаже Вам моя мама; тут і нічого цікавого “до писання”.

Про Вас у Львові відомі хіба різні "апокрифічні легенди" — не відомо яким із суперечних думок вірити.

Із щирим привітанням

та глибокою пошаною

Яр[ослав] Дашкевич

28.9.[19]47.

P.S. Мені пригадується, що Ви розшукували за № 5 "Української книги"⁹⁹ — коли це насправді так, мені дуже приємно доповнити Вам комплект.

ІЛ. ВР. Архів Меженка.— Арк. 41. оригінал, рукопис.

22

Лист Я. Дашкевича

16 грудня 1947, Львів

Вельмишановний Юрію Олексієвичу!

Мені дуже й дуже соромно перед Вами. Я вже так довго не писав Вам та не відповідав Вам на щирі слова приязні. Здається, не міг би поглянути Вам в очі. Можливо, обставини мене трохи виправдують, та я сам в це не вірю.

Про Вас доходять [у] Львів усякі суперечні вістки. Мене тільки дуже врадувало, що стан Вашого здоров'я дещо покращав. Мені здається, що сил потрібно вам для дальшої боротьби. Мені було б дуже прикро, коли б мою мовчанку, Ви розцінювали як ознаку якогось забуття чи байдужості; справді таки (й це не вислів конвенціональних правил) мені часто приходять на думку зустрічі та розмови з Вами.

Львів тепер готується посилено до зимових місяців. Зимові порядки. Бібліотека готується не менш посилено також. Не знаю, чи відомо Вам, що в нас звільнили із праці Б. О. Барвінського¹⁰⁰ та зав[ідувача] відд[ілу]

⁹⁹ Конвенціональний — договірний.

Боднаря¹⁰¹ (після відповідного обслідування). Бібліографічний відділ тепер переноситься на вул. Оссолінських: на 1948 р. ми висунули нову бібліографічну тему: "Революційна боротьба 1848 р. в Західній Україні". Найцікавіше там, мабуть, буде те, що думаю дати опис всіх тогочасних видань — також і рідкісних українських відозв і летючок). Такі бібліотечні, трохи паршиві, будні.

Ševčenkiana в мене є. Та якось це така, що трохи незручно передавати. Це, правда, погано робити натяками апетит — але, наразі, що зробиш...

Юрію Олексієвичу! Від Вас було б дуже радісно одержати якесь слово — очевидно, коли стан Вашого здоров'я це дозволяє. А так хотілося б зустрітися із Вами — та це таки мрії.

Прошу Вас прийняти слова глибокої, справжньої пошани, побажання виздоровіти та

прохання не забувати.

Яр[ослав] Дашкевич

Львів, 16.12.1947.

ІЛ. ВР. Архів Меженка.— Арк. 42-42 зв.,
оригінал, рукопис.

23

Лист Я. Дашкевича

23 січня 1948, Львів

Вельмишановний Юрію Олексійовичу!

Хочу Вам подякувати за Ваші турботи, які Ви приклали в зв'язку із моїм передбачуванним виїздом в Москву. Якщо конференція в Москві справді відбудеться, то я дуже вдячний, що взяли на себе, так сказати б, завдання вивести мене "у широкий світ".

Позавчора саме приїхав Павло Іванович, при чому якраз із проектом, щоб мені приїхати у Київ для відібрання чужоземної періодики для Львівської Бібліотеки АН УРСР. Так як я порозумів його, це мало б і посередню

ціль зв'язати мене із мамою¹⁰². Та якраз тепер так склалося, що 26. 1. приїжджає моя мама у Львів; отже справа дещо ускладнюється (київська кімната, мабуть, на час маминого перебування у Львові буде передана кому іншому і т. д.). Зрештою, мені здається, це зробило б на маму досить погане враження, коли б мені тоді, коли вона приїздить у Львів, довелося б їхати саме в Київ. Я думаю, Ви мене розумієте? Я прохав би якось розв'язати це питання.

На жаль, відносно Вашого запиту про Шевченківську серію, яка виходила в Америці, я не міг роздобути ніяких даних. Вже з кінця 1914 р., до бібліотеки НТШ, до прибл[изно] 1922 р. американська та канадійська українська преса не надходила (воєнні роки)... Встановити, отже, навіть приблизно, дату видання на основі наших фондів неможливо.

Користуючись сприятливою нагодою, передаю в'язанку Шевченкіан, деякі видання, особливо аргентинська газета присвячена Шевченкові, без сумніву, будуть Вам цікаві.

Львівська бібліотека живе далше своїм життям: можливо — хтось назвав би це життя нормальним — та мені здається, у нас хворобливих симптомів не збуває. Правда, бібліографічний відділ якось держиться; могли б бути деякі, та, про це, мабуть краще усно.

Прошу, ще раз, прийняти мою подяку за Ваші турботи про мене. До, можливо, швидкого побачення, прошу прийняти щирі поздоровлення та побажання всього найкращого.

Яр[ослав] Дашке[вич]

Львів, 23.1.[19]48.

P.S. Про "Бібліографію геології та розвідки нафти, газів і озокеритів УРСР" Бібліотека надсилає окремого офіційного листа.

Лист Я. Дашкевича

15 березня 1948, Львів

Вельмишановний Юрію Олексійовичу!

Тільки недавно довідався я, що Ви вже на триваліше влаштувалися в Ленінграді. Довгий час до Львова не доходили жодні вістки про Вас. Добре, що вже закінчилися митарства із Вашою особою та Ви зможете спокійніше працювати. Я досі не знав Вашого адресу, та тільки за посередництвом П[авла] І[вановича] думаю зв'язатися із Вами.

Я не знаю нічого конкретніше про те, в якому характері Ви зараз перебуваєте в Ленінграді (знаю, що Ви у якомусь зв'язку із В[іктором] В[асильовичем]); чи Ви вже вповні перевели себе і т. п.

Вас чекають Ševcenkiana — не знаю я як, на яку адресу та яким робом Вам їх пересилати (нагоди передати не трапляються часто — й це так в останній хвилині довідуєшся, як про поїздку П[авла] І[вановича] — навіть немає часу що небудь підібрати та передати). Я знаю, що Вам було б приємно одержати щось невідоме для своєї колекції — а я не знаю яким шляхом (цінними пакетами чи як? чи це певна дорога). Як не як — але, здається мені, треба б нав'язати тісніший та певніший контакт. Хотів би Вашої поради.

У Львові немає нічого нового. Про бібліотечні наші справи поінформує Вас, зрештою, найкраще — П[авло] І[ванович]. В мене було б до Вас тільки одне питання: де зберігаються чорнові описи Бібліографії української книги? Якщо у Вас, я хотів би надіслати ще кілька-десять описів, які дали б матеріал про зах[ідно-]укр[аїнськ]у книгу 1852–1854 рр.

На горизонті густіють трохи хмари, а так хотілося б із Вами зустрітися, поговорити, пригадати — все ж таки спершу не дуже таки погані київські та львівські часи.

Бажаю багато, багато добра та прошу
Приняти щирі слова глибокої пошани
Яр[ослав] Дашкеви[ч]

Львів, 15.3.1948.

ІЛ. ВР. Архів Меженка.— Арк. 45-46, ори-
гінал, рукопис.

25

Лист Я. Дашкевича

[Початок червня 1948, Львів]

Вельмишановний Юрію Олексійовичу!

Мене дуже владувала — а zarazом і затривожила вістка від Вас. Мені здавалося, що зразу після Вашого відїзду із Києва, Ви відпичнете і духово і фізично — а тут із Вашим здоров'ям таке лихо. Та може, коли мій лист дійде до Ваших рук — Вам вже покращало, кївські події все далі та далі відійдуть на задній план, Ви відпичне[те] та зможете повнощінно працювати. А це, знаю, Ваша єдина радість.

Львівська атмосфера тепер теж трохи розпечена. Незадовго до своєї смерті зрезигнував* із директорства В. Г. Щурат — та П[авло] І[ванович]; ми мали всякі більші та менші комісії; я сам "удостоївся" сумнівної приємності попасти в обласну газету (очевидно, із характеристикою "in minus") — та тепер вже якось пройшов крізь воду та вогонь. П[авло] І[ванович], просто таки силою незамінимості та безвладності залишився в. о. директора; про можливе директорство І. П. Терещенка¹⁰³ говорять всі...

Деякі "прихильні мені" особи поставили були під запит доцільність існування бібліографічного відділу (читай=мене особисто) в бібліотеці, та наразі справа застрягла на мертвому пункті. Праці багато, навіть дуже багато — мене заставили розбудовувати бібліографічний відділ, а це вже трохи надоїло безрезультатно кидатись

* Угорі листа помітка рукою Ю. Меженка: "4/VI 48".

** Резигнувати — відмовлятися від чогось.

із однієї екстремі в другу (це після того, як формально, із усякими висновками та підписами ухвалили бібліографічний відділ ліквідувати). Ось так у нас.

Вам, мабуть, нудні ці всі бібліотечні сплітки — Ви знаєте, це не менш мені остогидло, буває, що цілими днями ходиш із закруженою головою. Я тим і стараюсь виправдатися, що не відповів зразу на Ваш лист — хотів почекати остаточного результату.

Я саме тепер кінчаю 4 курс на університеті, та, коли буде можна якось уладитись, треба буде після липня-серпня подякувати Бібліотеці за хліб та сіль, кінчити університет та пробиватися якось дальше вперед.

Дуже я вдячний, що Ви не забуваєте про мої бібліографічні інтереси, ясно, що вони в мене не тільки зараз існують, але я думаю заховувати їх і надалі.

Бажаю якнайшвидшого повороту до здоров'я та можливостей повноцінної праці

— найкращі поздоровлення для Вас та Вашої дружини від

Ярослав[а] Дашкеви[ча]

Щирі поздоровлення від Олени Іванівної.

P.S. До листа долучаю дві вирізки Ševčenkiana для Вашої колекції. Чи Ви поповнили її чим-небудь цінним — в останній час?

ІЛ. ВР. Архів Меженка.— Арк. 47-48 зв., оригінал, рукопис.

26

Лист Я. Дашкевича

21 червня 1948. Львів

Вельмишановний Юрію Олексійовичу!

Дякую дуже за Вашого листа — мене вразувало, що Ви вже відчуваєте себе краще, здобуваєте енергію

* Заховувати — зберігати (тут).

до праці, поволі виходите із післякиївських приємностей. Вам треба таки дуже ще вважати на себе і, здається мені, після солідного відпочинку Ви зможете вважати себе "в формі".

Коло нашої бібліотеки все по-старому. Може й знова затемнення горизонту: Львівську бібліотеку повинні (за ухвалою парт[іійних] чинників) перетворювати на публічну бібліотеку Львова. Очевидно, в такому стані про призначення Терещенка на директора не може бути й мови. Наразі паує Гнип — та мабуть і він скоро відійде в Політехнічний Інститут. Одним словом: "пож[ив]ем — побачим".

Я саме закінчую свої іспити за четвертий курс; потім трохи відпичну (хоча дощоватий вдався в нас цей рік та сонця небагато) — може за цей час щось проясниться та можна буде знати, як поступити.

Тепер трохи відомостей про бувших київських "емігрантів": Івана Петровича увільнили з роботи в Інституті історії, зараз він (від менш-більш двох місяців) працює на підрядній посаді у Львівському Етнографічному Музею; Марії Дем'янівній подякували також за "хліб та сіль" в Інституті літератури, наразі вона відпочиває та розглядається за працею. Тільки моя мама ще на штаті у Києві, хоча вже минає майже пів року, як безвпідно перебуває у Львові.

Листа цього передаю через Ярослава Васильовича Явчака¹⁰⁴; долучаю також невеличкий пакетик Шевченкіан — без сумніву дві речі там унікальні — і хоча я дуже високо ставлю Вашу збірку, я певен, що цього у Вас немає (...це тільки гордість колекціонера у відношенні до колекціонера...).

Я дуже рад буду одержати від Вас листа. — Прощу вибачення, що мій лист безбарвний, але я трохи тепер перемучений — іспити, всякі бібліотечні приємності і т. п.

Прийміть, будь ласка, Юрію Олексійовичу, щире побажання швидкого повороту до здоров'я; поздоровлення для Вашої дружини від

Яр[ослава] Дашкевича та
моєї мами.

Львів, 21.6.1948.

ІЛ. ВР. Архів Меженка.— Арк. 49-50, оригінал, рукопис.

27

Лист Я. Дашкевича

22 червня 1948. Львів

Вельмишановний Юрію Олексійовичу!

Тепер якось всі почали їздити в Ленінград — я користаю із нагод, та стараюся передати Вам — що під руки попаде. Це другий пакетик — перший привезе (чи може привіз вже) Ярослав Васильович Янчак. В листі, що долучив до тамтого пакетика, я й подав всі наші львівські сплітки, не хочу повторюватися, тому й лист мій матиме більше характер коментаря до посилки.

Серед Шевченкіан — поруч із вирізками із іноземних газет та Ukrainian Youth — найцікавіше та найраритетніше видання "Веселка" — це летючка газетки, що виходила в концентраційному таборі для укр[аїнських] військовополонених в Каліші (Польща).

Пересилаю й останки із "Бібліографії української книги", це останні описи друків 1852-[18]55 [pp.] — всього їх 59, що були зроблені в нас та, через відомі обставини не переслані Вам до Києва. Я думаю, що й давніші описи зберігаються у Вас й хочу, щоб матеріал, який залишився у Вас, якнайповніше відзеркалював пророблену роботу. Думаю, що справа ніяк не пропавша — життя, в таких чи інших умовах, скоріше чи пізніше, висуне проблему знова на денний порядок.

Малесенький вирізок статті С. Пашкевич про бібліографію фізичної географії Закарпаття. Із характеру реферату важко уявити собі сам бібліографічний показчик

фізичної географії Закарпаття — який, одначе, й досі сам не потрапив до друку. Це остання бібліографічна (коли так можна назвати) новість на Львівському ґрунті. Може й Вам буде цікаво...

Багато щирих побажань повороту до здоров'я та успіхів у праці, вдячний буду дуже за листа, що його можна передати через особу, що передає цього листа —

Яр[ослав] Дашкеви[ч]

Львів, 22.6.1948.

ІЛ. ВР. Архів Меженка.— Арк. 51-52, оригінал, рукопис.

28

Лист Я. Дашкевича

4 серпня 1948, [Львів]

Вельмишановний Юрію Олексійовичу!

Львовяни, що побували у Ленінграді та розмовляли з Вами, порадували мене вісткою, що Ваш теперішній вигляд вповні ворожить тільки краще у здоров'ї та ніяк не пригадує Ваших поганих днів. Це справді мене втішило, тим більше, що гарна тогорічна ленінградська погода допоможе Вам повернутися до здоров'я.

Мені приємно, що Шевченкіана припали Вам до смаку. В цьому плані у мене до Вас запитання: в мене "можливі" всякі вирізки і т. п. також з російської та східно-української преси (в основному дореволюційної), чи Вам це зможе дати цікавий матеріал?

Я зараз у відпустці, хватаю львівське сонце: спершу було воно дуже і дуже скупе — починав заздрити ленінградцям. Трохи відпочиваю — здалека від бібліотечного гаму, тим більше, що там все "щось випадає". 27. 7. бібліотеку перебрав Терещенко, у формі директора (очевидно довго у Львові він не побув, після 4 чи 5-ох днів зразу виїхав у Київ: він буде мабуть більше титулярним директором, а "крутитиме" хтось інший, наразі

точно не відомо хто). Гнип ще залишається заступником, всі (він сам теж) пророкують недовгий побут; як насправді — побачимо. В бібліографічному відділі ми закінчили складання робочих картотек двох тем ("Енергетичні ресурси зах[ідних] обл[астей] УРСР" та "Історія м[іста] Львова"), десь у вересні, коли ніщо не переб'є, приступимо до остаточного редагування. Вислід досить гарні, в першій темі прибл[изно] 4 тис., в другій — не менше 2500 бібл[іографічних] позицій.

Янчак якось не дуже охоче згадував про свою лєнінградську нічку; я й пари з уст не пускав, що маю й інші достовірні інформації.

Миколі Іллічу я передав Вашу адресу; Вашого листа він не одержав, зараз же Вам напише. Справи його не дуже світлі; роботи багато, а можливості вузенькі; хиба те, що відповідальності менше та всі не б'ють.

Іванові Петровичу теж тепер не найкраще; не знаю, чи Вам відомо, що його звільнили в Києві із Інституту Історії та призначили на роботу в Львівському Етнографічному Музею; очевидно, з матеріальним станом в нього тепер дуже важко.

Мама моя після "київських першегій" трохи відпочила, в кожному разі вже не так знервована та перемучена, як Ви, певно, завважали в Києві. Думаю, що "все добре, що добре кінчиться" наразі якось так стоїть.

Я дуже вдячний Вам за запросини на майбутнє літо; чомусь багато львов'ян цього року стало "лєнінградцями", розповідають всякі "чуда-дива". Та не в цьому справа, мені буде дуже приємно побачити Вас, правда, вже в "лєнінградському одинні".

Як Ваша праця над "Бібліографією рос[ійської] бібліографії" та "Бібліографією російської періодики"? Чи посувається, чи "рекомендувальники" так затарашили всі виходи, що й ходу не дають?

Ви питаєте про мої дезидерати. Я саме тепер під час відпустки набрав відваги підступити до моєї бібліотеки, деякі дезидерати в мене "повилазили". Мені бракують:

* Затарашити — заблокувати, перекрити.

Библиотекарь. Спб. 1913, ч. 2 і далі
Библиотечное обозрение. П. 2, кн. 1
(та якщо появилися за 1928 і далі)

Советская библиография. Всі випуски
від початку до 1941 р. включно.

Библиографические Известия. М. 1913, № 4,
1914–1917, 1919, 1923, 1925–1928.

Здобнов, история русс[кой] библиографии, т. 1.

Це, ясно, нелегке завдання розшукати такі дезидерати, це я розумію: коли б Вам при нагоді попало дещо із тих видань, а також з галузі Драгоманіан, основніших речей рос[ійської] дореволюційної та радянської бібліографії (вони в мене справді бідні) — я дуже був би Вам вдячний.

Прошу прийняти від мене щирі побажання швидкого виздоровлювання та повного відпочинку, з належною глибокою пошаною

Яр[ослав] Дашке[вич]

4.8.1948.

Іл. ВР. Архів Меженка.— Арк. 53-54, оригінал, рукопис.

29

Лист Я. Дашкевича

18 вересня 1948, [Львів]

Вельмишановний Юрію Олексійовичу!

Пробачте, що так довго не відписував на Ваші листи, та це все хтось їхав у Ленінград, робив надію забрати із собою — та не відїздив. Зараз користуюся нагодою через Павла Івановича — він теж розкаже Вам про наше львівське бібліотечне життя. Трохи тут мені час-до-часу попадає — та годі: до всього треба привикати.

Цей обломок Шевченкіан, який передаю через П[авла] І[вановича] Г[нипа] це, так сказати б "передня сторожа". В мене підготовано для Вас багато більш

цікавого матеріалу, і його, разом із обширнішим листом привезе Федір Пилипович [Максименко] — він повинен прийти в Ленінград за кілька днів.

З глибокою пошаною
Яр[ослав] Дашкевич

18.9.[19]48.

ІЛ. ВР. Архів Меженка.— Арк. 55-56, оригінал, рукопис.

30

Лист Я. Дашкевича

21 вересня 1948, [Львів]

Вельмишановний Юрію Олексійовичу!

Львів покривається чимраз більше осінною мрякою, повітря холодніє, небо застелюється темними хмарами — одним словом швидкими кроками наближаються зимові дні. Ленінград, мабуть, вже пройшов цю пору та готується до зустрічі снігів.

Осінні настрої напливають чимраз частіше, та, чомусь, роблять важким та понурим. Можливо, це в мене останки туги за коротким львівським літом кладуть свої тіні.

В мене були недавно трохи гарячі дні. Кидали фрази про ідеологічну боротьбу, політичну спрямованість і т. п. Правда, це тільки в межах нашої бібліотеки. Я відбивався з усіх сил — та, якось, відгризся. Закрадаються трохи думки знеохоти, та, залізиши по вуха в роботу (весь закиданий редагуванням обох бібліографічних тем, які вже в нас на машинці), не допускаю їх до себе. Працювати стає чимраз важче, завжди знаходяться такі, що постараються кинути колоду під ноги.

П[авло] І[ванович] Г[ниш] (через нього передаю також листа та маленький пакетик Шевченкіан) на разі залишається в нас в. о. директора. Про Терещенка ходять

чутки, що він повинен таки з'явитися в нас (він повинен був зробити це ще 28 серпня), а зараз передає свій відділ у Києві наступникові. Новин, отже, небагато.

У великому жмуті Шевченкіан, що його передаю через Федора Пилиповича [Максименка], також деякі російські матеріали. Здається мені, що дещо із цього я бачив у Вас; а може й ні?

Як Ваші справи з роботою? Ця ленінградка, що передавала від Вас листа, згадувала, що Ви почувасте себе краще та говорила про можливість перебраться Вам на роботу в Публічну Бібліотеку.

Ви влаштувалися в новому приміщенні, чи воно таке, що вміщає всю Вашу колекцію та бібліотеку? Миколі Іллічу [Шрагові] я передав Вашу нову адресу та він зразу написав Вам листа.

Олена Іванівна передає щирі поздоровлення Вам та Вашій дружині.

Дуже рад буду одержати від Вас переданий лист.

Побажання здоров'я та найкращі поздоровлення Вам і Вашій дружині від

Яр[ослава] Дашкев[ича]

21.9.1948.

ІЛ. ВР. Архів Меженка.— Арк. 57-59, оригінал, рукопис.

31

Лист Я. Дашкевича

15 листопада 1948, Львів

Вельмишановний Юрію Олексійовичу!

Дуже дякую за "Бібліографіану", яку Ви двома наворотами передали для мене — Вам даремно здається, що там немає нічого цінного для мене; все це матеріали,

які у Львові цілком неможливо дістати — і, взагалі, думаю часто вони не зустрічаються.

Даруйте, що на Ваші два листи, повні теплих слів для мене, відповідаю тільки тим одним — в мене було багато дуже роботи із темами (їх треба було редагувати) — що їх "благополучно" закінчив. Крім цього в мене деякі неприємності із маминою працею (зараз у Львові — без роботи — взагалі не відомо як це все впрішиться)...

Федір Пилипович [Максименко] барвно розповів про Ваш лєнінградський побут, про Ваш колекціонерський гурток — і я радію, що Вам вдалося відпочити, набрати нових сил.

Ваші читання про Шевченкіану одержать ще ширшу відповідь. Наразі: у Львові десь існує фото Косівського пам'ятника¹⁰⁵ (самого його вже немає) — маю надію його роздобути; про жетони я вже розмавляв — в цього колекціонера важке серце, але я думаю, що із його скарбів я, все таки, роздобуду дещо для Вас. Тепер — при нагоді — трохи газетного матеріалу.

Лєнінград мавить мене, більше за всі концерти, театральні вистави і т. п. — зустріч із Вами. Думаю, що коли справа із роботою моєї мами якомсь позитивно впрішиться, я зможу із вільною головою з'явитися перед Вашими очима.

Вам і Ользі Олександрівній щирі привітання та бажання всього найкращого від

Ярослава Дашкевича
та Олени Степанів

Львів, 15.11.1948.

P.S. Юрію Олексійовичу!

Ваше побажання про мою світлину справді засоромило мене. Світлину я пересилаю — з умовиною — та проханням — одержати Вашу.

ІЛ. ВР. Архів Меженка.— Арк. 60-61, оригінал, рукопис. Підпис Олени Степанів-Дашкевич — власноручний.

32

Лист Я. Дашкевича

17 грудня 1948, [Львів]

Вельмишановний Юрію Олексійовичу!

Мене трохи турбує Ваша мовчанка — і мені приходить на думку, чи Ви одержали мого останнього листа, що його нецілий місяць тому передав я через Павла Івановича [Гнипа] (тоді я передав дещо із Ševčenkian та, на Ваше бажання, мою світлину — з проханням “обміну”). П[авло] І[ванович], чомусь, досить неохоче приймав цей пакетик, мені невідомо чи дійшов він до Ваших рук.

Коло мене справи якось покращали. Моя маги одержала тепер роботу у Львові, також в Академії Наук (в Природничо-геологічному музеї), тому й голову підняв я трохи вгору.

В бібліотеці теж якийсь період затишшя. Ми “побідоносно” закінчили теми — та замкнули їх під ключ. Всі звізди на небі вказують, що далі поза те не піде. Характерне, зрештою, це для нашої роботи взагалі. Не знаю чи Вам відомо, що “Бібліотеки УРСР (обласні, наукові і спеціальні). Довідник.” К. 1948, який складали ще під Вашим керівництвом поза ситнальні примірники наразі не вийшов. З бібліографічним виданням в роді Л. Хінкулов “Словник української літератури” т. 2. К. 1948 мабуть теж трапилося щось подібне. Бібліотечний зїзд в Києві, на який я зібрався — та таки й не зібрався, в галузі наукової бібліографії не посунув нічого вперед. Нас трохи тиснуть з рекомендаційною бібліографією, та, не зважаючи на те, ми висунули дві нові, не рекомендаційного характеру — але актуальні теми: “Соціалістичне будівництво Львівщини 1939–1949” (ювілейна тема) та “Мінеральні ресурси західних областей УРСР” — розраховані обі на два роки.

Час до часу майне сплітка про нового нашого директора (на місце П[авла] І[вановича]), та на цьому й кінчається.

Про Ševčenkian'у. Я ще раз дякую за проспект Вашої колекціонерської доповіді (філателія мені теж

пригодилася — дуже дякую), хотілося б ще один примірник для підручної бібліотеки бібліографічного відділу — коли б у Вас був ще зайвий... Із Вашими desiderata мені чомусь не ведеться: колекціонер жетонів ніяк не хоче розбивати своєї збірки; б'юст Шевченка, що був на столику покійної К. І. Малицької, загарбала собі бібліотека, його зінвентаризували і т. д., фото косівського пам'ятника ніяк не роздобув... Трохи соромно, провал на цілому фронті. Дещо й відрадніших вісток: всякої іншої (газетної, переважно — в дечому й раритетної) Ševčenkian'i в мене набралосся чимало. Я тільки чекаю нагоди, щоб якось передати.

Сам ніяк не збіруся в Ленінград. Державні іспити починають нависати над головою: не викликають спокійного сумління. А так хотілося б замінити нашу паперову розмову на усну...

Як Ваше здоров'я? Мабуть, ленінградський клімат вже вповні загладив сліди київського? Львів тепер корчиться в безсніжжі та 15° морозу (для грудня в нас не так мало). Ми закутуємося в тепле та думаємо як зима далі нас натискатиме.

Багато побажань успіхів в роботі та щирі поздоровлення для Вас і Вашої дружини від
Яр[ослава] Дашкев[яча]

17.12.1948.

P.S. Юрію Олексійовичу! Не погнівайтесь — мені здається, що наступна пошта від Вас принесе і Ваше фото — простіть за безличність*.

Іл. ВР. Архів Меженка.— Арк. 62-62 зв.,
оригінал, рукопис.

33

Лист Я. Дашкевича

15 січня 1949, Львів

Вельмишановний Юрію Олексійовичу!

З Новим Роком — в першу чергу — міцного, міцного здоров'я (щоб зустрічати ще багато, й кращих, "нових літ")

* Безличність — нагаість, безсоромність.

та поширювати і посилювати оптимізм у власному настрої. Багато ширих побажань дожити ліпшого та завершити хоча б частину Ваших життєвих планів.

(Мені, правду кажучи, соромно аж так пізно пригадувати про новорічні побажання; може виправдовує мене те, що від місяця, щонайменше, пірнув з головою в усякі мудрі книги та відробляю іспитову панцину).

Вдячний дуже за фото — воно (хоча лєнінградське) закріплює в моїй пам'яті Вас "київським" — Ви та Ваш робочий кабінет обставлений з усіх усюдів книжковими полицями.

Мені дуже приємно почути, що Ваше здоров'я справді на добром шляху і Ви не збираєтесь робити в цьому році якісь несподіванки. Думається, що Ви відпочили, відсвіжили свої сили, найшовши хоча частину того не підмальованого, щирого світу, в якому Ви привикли проводити свій час.

Я — іспитую. Проходять мої останні заліки й іспити за 5-тий курс; десь на травень в мене державні екзамени та працання з Університетом. Трохи дивне почуття — п'ять років університетського життя — і не життя. Коли згадаю оповідання про Ваші студійні роки стає зависно та ... жаль. В кожному разі ті Ваші роки не були такі безмістово пусті та безпристрасні, сірі та одноманітні, як ті, що їх зараз мені доводиться завершувати. А тепер — я уявляю собі Вас хоча б у колі колекціонерів — і порівнати ту умову тишу, серед якої треба проводити тут дні. Хиба часом десь-якісь останні могікани...

Правда? — досить дивні висновки, тоді коли треба б бути хоча трохи вдоволенням, що останні роки не пройшли марно та дали чимало несолодкого, але все ж таки, досвіду.

Бібліотека стає чим дальше тим гірше нестерпною ямою інтриг. Зараз в нас новий директор (новорічний

подарунок) — “ein gewisser” Герой Радянського Союзу Антін Захарович Одуха¹⁰⁶. Своє героїчне (на грудях цілий іконостас) панування почав досить негероїчно — брутальним забезпеченням своїх особистих користей. Це так для характеристики. Не диво, що навіть партія Ольшевич¹⁰⁷-Гембарович¹⁰⁸, що з такою насолодою вішала псів на П[авла] І[вановича] [Гнипа], попускала носи: (П[авлові] І[вановичу], очевидно, цілком подякували — він тепер в процесі шукання роботи. Пригадується приповідка “Мурин зробив своє, мурин може відійти”). Поживем — побачим. Наразі доводиться ходити поміж дощ, не з блискучими, одначе, результатами.

Пробачте, Юрію Олексійовичу, за такий дивний лист — почав з Нового Року, а зїхав зовсім на мінорні тони. Коби це тільки тимчасовий настрої.

Ще раз — багато, багато побажань добра від
Вашого

Яр[ослава] Дашкевич[а]

Львів 15.1.1949.

Іл. ВР. Архів Меженка.— Арк. 63-64, оригінал, рукопис.

34

Лист Я. Дашкевича

4 лютого 1949. Львів

Вельмишановний Юрію Олексійовичу!

Довго я виношував при собі мій попередній песимістичний лист, поки наважився його Вам післати, а ось досі й не має від Вас відомості. Чи одержали Ви його?

Львів тепер покритий снігом; притискає морозець, та мабуть скоро завітає весна. Приблизно в таку погоду я недавно виїздив “в район” (150 км. відкритою автомашиною — приємно!) — для проведення виборчої кампанії.

* “якпійсь” (нім.)

В таке село, яке загалом там називають "17 республікою". Все це тривало 3 дні, приїхав з інтересними споминами та грипом. Все ж таки цікаво перевіритися поза Львів, особливо в такі околиці.

Я закінчив 5-тикурсні іспити та відсиджую тепер в бібліотеці. Очікую на державні іспити та на захист дипломної роботи.

В нас поволі змінюється вид бібліотеки: персональний в першу чергу. Як кажуть — нова мітла. — До листа додаю вислід^а нашої тогорічної праці — може Вам цікаво буде пізнати над чим ми працюємо: чого добилися.

Як Ваша робота? Були вістки, що акад. Данилевський перебирається в Київ; чи він надалі матиме свою експозитуру в Ленінграді?

Я читав в "Советской библиографии" статтю про "Библиографию русской библиографии" — Ви, очевидно, й надалі берете участь у редагуванні цієї роботи? Чи "Библиография русской периодики" має тепер якісь перспективи" — Ми якось проскочили на цей рік із науково-бібліографічними темами; хоча в Київській бібліотеці це питання поставлене гостро; вони старе поховали під сукно, в новому обмежуються рекомендаціями.

Шевченкіани в мене залежуються та ніяк їх Вам передати; так як давніше бували нагоди передавати в Ленінград, взимку ніхто туди не збирається.

Щирі побажання міцного здоров'я

та всього найкращого від

Вашого

Яр[ослава] Дашкеви[ча]

Львів, 4.[2].1949.

ІЛ. ВР. Архів Меженка.— Арк. 65-66, оригінал, рукопис.

^а Вислід — результат.

[Додаток]*

Львівська Бібліотека Академії Наук Української РСР
Бібліографічний відділ

ПОКАЖЧИК

**ОСНОВНИХ БІБЛІОГРАФІЧНИХ ПРАЦЬ,
ВИКОНАНИХ 1948 р.**

Львів 1949

Бібліографічний відділ Львівської Бібліотеки АН УРСР в четвертому році існування обслужив своїх відвідувачів 1361 довідкою. В їх числі 88 більш важливих та обширних бібліографічних довідок, включених в цей покажчик.

Після назви теми довідки подаються: рід, хронологічні межі, мова матеріалу та кількість назв.

В додатку описи двох, виготовлених 1948 р., у відділі науково-бібліографічних робіт та опис довідкових картотек.

Січень 1949.

Завідуючий бібліографічного відділу
Я. Р. Дашкевич

І. ПОШИРЕНІ ПИСЬМОВІ ДОВІДКИ**МАРКСИЗМ-ЛЕНІНІЗМ**

1. Класики марксизму-ленінізму про англо-американський імперіалізм.	136 назв.
2. Партійність радянської науки. Книги, журн. і газ. статті 1947 і д[алі] укр., рос. мовою.	40 назв.

* Вміщуємо Покажчик бібліографічних праць відділу бібліографії за 1948 рік після листа від 4 лютого 1949 р.

ФІЛОСОФІЯ

3. Іноземна філософія фізики. Книги, журн. статті 1900 і д[алі] англ., фр., нім. мовою. 120 назв.

ІСТОРІЯ ТА ДОПОМІЖНІ НАУКИ

4. Походження назви "Русь" та виникнення українського народу. Книги, журн., газ. статті 1947 і д[алі] укр., рос. мовою. 11 назв.
5. Богдан Хмельницький. Книги, журн. статті 1670 і д[алі] укр., рос., пол. мовою. 126 назв.
6. Переяславська рада. 1654 і приєднання України до Росії. Книги, журн. статті 1870 і д[алі] укр., рос. мовою. 41 назва.
7. Полтавська битва. 1709. Книги, журн. статті 1900 і д[алі] укр., рос. мовою. 21 назва.
8. Розвиток промисловості та формування робітничого класу в Західній Україні другої половини XIX ст. Книги, журн. і газ. статті 1870 і д[алі] укр., пол. мовою. 62 назви.
9. Вибори до австрійського парламенту та галицького сойму в Західній Україні. Книги укр., пол. мовою. 13 назв.
10. Історія та економіка Північної Буковини. Книги укр., рос., нім. мовою 1860 і д[алі]. 54 назви.
11. Декабристи у війні 1812 р. Книги, журн. статті рос. мовою 1900 і д[алі]. 38 назв.
12. Дипломатична підготовка війни 1812 р. Книги 1860 і д[алі] рос. мовою. 29 назв.
13. Селянський рух в період Кримської війни. Книги, журн. статті рос. мовою 1900 і д[алі]. 29 назв.

- 14.** Національне питання в III Державній думі. Книги, журн. статті 1907 і д[алі] рос. мовою. 48 назв.
- 15.** Брусіловський прорив. Книги 1920 і д[алі] рос. мовою. 23 назви.
- 16.** Становище жінки в стародавньому Римі. Книги, журн. статті 1880 і д[алі] рос. мовою. 22 назви.
- 17.** Середньовічне місто. Книги, журн. статті 1880 і д[алі] рос. мовою. 26 назв.
- 18.** Середньовічний замок. Книги, журн. статті 1880 і д[алі] рос. мовою. 20 назв.
- 19.** Перший христовий похід. Книги 1880 і д[алі] рос. мовою. 12 назв.
- 20.** Повстання Уота Тайлера і Жакерія. Книги, журн. статті 1920 і д[алі] рос. мовою. 12 назв.
- 21.** Людовік XIV. Книги 1900 і д[алі] рос. мовою. 11 назв.
- 22.** Гуситські війни. Книги 1870 і д[алі] рос., нім. мовою. 44 назви.
- 23.** Польський революціонер З. Сераковський. Книги, журн. і газ. статті 1870 і д[алі] рос., пол. мовою. 14 назв.
- 24.** Хатнє обладнання російського села. Книги, журн. статті 1870 і д[алі] рос. мовою. 11 назв.
- 25.** Звичаї та обичаї американських негрів. Книги, журн. статті 1900 і д[алі] рос. мовою. 28 назв.

(пропущено: с. 5-6: Світова політика, Соціалістичне/б[удівни]цтво, Право, Фізика, Географія, Геологія, Тех-ніка і промисловість), С/г, Медицина).

- 51.** Електричний шок в психіатрії. Книги, журн. статті. 1935 і д[алі] рос., нім., англ. мовою. 36 назв.
- 52.** Психічні хвороби в тропічному кліматі. Книги, журн. статті 1935 і д[алі] рос., англ. мовою. 81 назва.
- 53.** ИОНТофорез. Журн. статті 1940 і д[алі] рос. мовою. 32 назви.
- 54.** Отруєння метиловим спиртом. Журн. статті 1940 і д[алі] рос. мовою. 52 назви.
- 55.** Лікарські рослини — загальні праці. Книги 1900 і д[алі] рос. мовою. 22 назви.
- 56.** Лікування туберкульозу народними ліками, гліюкозиди кропиви та інших рослин. Журн. статті 1940 і д[алі] рос. мовою. 50 назв.

ПЕДАГОГІКА

- 57.** Педагогічна діяльність А. Я. Коменського. Книги, журн. статті 1880 і д[алі] рос., нім. мовою. 94 назви.

МОВОЗНАВСТВО

- 58.** Тюркські мови Сибіру. Книги, 1870 і д[алі] рос., англ. мовою. 35 назв.

ЛІТЕРАТУРОЗНАВСТВО

- 59.** Українські переклади "Слова про похід Ігоря" та зв'язок "Слова" з народною творчістю. Книги, журн. статті 1880 і д[алі] укр., рос. мовою. 36 назв.
- 60.** Морська тематика в новій українській літературі. Книги 1870 і д[алі] укр. мовою. 36 назв.

- 61.** Т. Шевченко в радянському літературознавстві останніх років. Книги, журн. і газ. статті 1940 і д[алі] укр., рос. мовою. 145 назв.
- 62.** Естетичні погляди Т. Шевченка. Книги, журн. статті 1930 і д[алі] укр., рос. мовою. 33 назви.
- 63.** Т. Шевченко та польська і чеська література. Книги, журн. статті 1880 і д[алі] укр., пол., чес. мовою. 29 назв.
- 64.** Літературознавчі праці про П. Мирного. Книги, журн. статті 1910 і д[алі] укр. мовою. 60 назв.
- 65.** І. Тобілевич в радянському літературознавстві останніх років. Книги, журн. і газ. статті 1940 і д[алі] укр. мовою. 12 назв.
- 66.** І. Франко в радянському літературознавстві останніх років. Книги, журн. і газ. статті 1940 і д[алі] укр. мовою. 169 назв.
- 67.** А. Українка в радянському літературознавстві останніх років. Книги, журн. і газ. статті 1940 і д[алі] україн., рос. мовою. 79 назв.
- 68.** Зв'язки А. Українки із західно-українськими письменниками. Книги, журн. статті 1935 і д[алі] укр. мовою. 12 назв.
- 69.** Літературна творчість М. Бажана. Журн. і газ. статті 1944 і д[алі] укр. мовою. 28 назв.
- 70.** Велика Вітчизняна війна в творах українських радянських письменників. Книги, журн. і газ. статті 1944 і д[алі] укр. мовою. 35 назв.
- 71.** Твори О. Пушкіна на території УРСР. Книги, 1880 і д[алі] укр., рос., пол., нім., євр. мовою. 63 назви.
- 72.** Поезія М. Добролюбова. Книги, журн. статті 1880 і д[алі] рос. мовою. 32 назви.

- 73.** Поезія в прозі І. Тургенєва. Книги, журн. статті 1885 і д[алі] рос. мовою. 38 назв.
- 74.** Пейзаж у творчості І. Тургенєва. Книги, журн. статті 1885 і д[алі] рос. мовою. 37 назв.
- 75.** Спомини сучасників про І. Тургенєва. Книги, журн. статті 1885 і д[алі] рос. мовою. 28 назв.
- 76.** М. Некрасов та Західна Україна. Книги, журн. і газ. статті [з] 1885 до 1897. укр., рос. мовою. 14 назв.
- 77.** Революційний романтизм у творчості М. Горького. Книги, журн. статті 1935 і д[алі] рос. мовою. 65 назв.
- 78.** Радянські літератори про США та сучасні твори американських письменників. Книги, журн. статті 1946 і д[алі] рос. мовою. 324 назви.
- 79.** Старогрецька драматургія. Книги 1890 і д[алі] рос., нім. мовою. 30 назв.
- 80.** Оптимізм комедій В. Шекспіра. Книги 1880 і д[алі] рос., англ. мовою. 54 назви.
- 81.** Жіночі образи в творах Ж. Б. Расіна. Книги 1880 і д[алі] рос., фр. мовою. 83 назви.
- 82.** Соціальна і політична лірика П. Б. Шеллі. Книги 1880 і д[алі] рос., англ. мовою. 47 назв.
- 83.** Творчість А. Міцкевича в 1820 рр. Книги, журн. статті 1870 і д[алі] рос., пол. мовою. 60 назв.
- 84.** Селянство в творах Жорж Занд. Книги 1880 і д[алі] рос., фр. мовою. 34 назви.

МИСТЕЦТВО

- 85.** Готична архітектура цивільного будівництва західного середньовіччя. Книги 1885 і д[алі] рос., англ., фр., нім. мовою. 76 назв.

- 86.** Методи декорування фарфорової і фаянсової посуду. Книги, журн. статті 1925 і д[алі] рос. мовою. 36 назв.

ПРЕСА

- 87.** Газети і журнали Польщі та Чехословаччини до Другої світової війни. Журнали 1939 пол. і чеською мовою. 60 назв.

II. НАУКОВІ ТЕМИ

- 88.** Павенцький О. А. Бібліографія енергетичних ресурсів західних областей УРСР. Під редакцією Я. Р. Дашкевича. Львів, 1948. IX, 572 с. Матеріали до бібліографії Західних областей УРСР. Том 1. Книги, журн. статті 1880–1947 укр., рос., пол., нім., фр., англ. мовою. 4565 назв.

Зміст:

В. І. Ленін та Й. В. Сталін про енергетику.
 Бібліографія (бібліографія бібліографій, національна та реєстраційна, територіальна, природничих наук — загальна, метеорології, гідрології, гідрографії, геології, мінералогії, петрографії, географії, краєзнавства, енергетики, економіки, покажчики змістів журналів, біобібліографія, бібліотечні каталоги).
 Геологія (регіональна, історична та палеонтологія, геофізика, мінералогія та петрографія, динамічна геологія, геоморфологія і четвертинна геологія, історія геологічних наук і досліджень).
 Географія (економічна та політична, фізична, провідники, словники та довідники, організація та історія досліджень).
 Карти (загальні атласи, економічні, енергетичні, промислові, комунікаційні, гірничодобувні та копалин, кліматологічні та метеорологічні, геофізичні, ґрунтові, гідрологічні та гідрогеологічні, геологічні, лісові, теорія і історія картографії).

Енергетика — загальні питання (індустріалізація та енергетика західних областей, економіка енергетичних ресурсів, енергетичні ресурси, гірничодобувна промисловість, енергопромисловість, електротехнічна промисловість, загальні статистичні матеріали).

Повітря (енергетика, кліматологія, метеорологія).

Вода (енергетика, гідрологія і гідрографія, гідрогеологія, географія, водна комунікація і річний транспорт, іригація, меліорація, регуляція, водопостачання, гідрохімія, радіоактивність вод, ґрунтові та мінеральні води).

Земний газ (енергетика, добування, газифікація, хімія, технологія, організація досліджень).

Нафта (нафтові ресурси, нафтова геологія, проблеми геологічної розвідки, нафтова промисловість в IV Сталінській п'ятирічці, нафтова промисловість, використання і споживання нафтопродуктів, торгівля нафтопродуктами, нафтодобувна промисловість, нафтові терени, нафтоперерібна промисловість, хімічні аналізи, нафтове законодавство, історія нафтової промисловості, додаток — озокерит).

Дерево (заліснення, ботаніка, лісове господарство, охорона природи, охоронне заліснення, транспорт лісу, історія лісового господарства, лісова промисловість, організація досліджень).

Торф (енергетика, терени, експлуатація, стратиграфія, аналізи, газифікація, організація досліджень).

Вугілля (енергетика, економіка, терени, добування, геологія і палеонтологія, аналізи, техніка добування, перерібка і спалювання, історія добування, організація досліджень).

89. Заяць Ю. С. Бібліографія історії міста

Львова. Під редакцією Я. Р. Дашкевича.

Львів 1948. V, 316 с. Матеріали до бібліографії західних областей УРСР. Том 2.

Книги, журн. і газ. статті 1600–1947. укр.,

рос., пол., латинською, нім. мовою.

2550 назв.

Зміст:

В. І. Ленін та Й. В. Сталін про Україну.

Загальна та довідкова література. Джерела та джерелознавство. Провідники і адресні книги.

Феодалний та капіталістичний Львів (загальні праці, історія поодиноких частин міста, зв'язки Львова з іншими містами, преісторія і археологія, княжий Львів, Львів під владою феодалної Польщі, Львів під владою Австрії, Львів під владою панської Польщі).

Радянський Львів (визволення Львова в 1939 р., німецька окупація, визволення Львова 1944 р., Львів після визволення, у боротьбі за виконання п'ятирічного плану відбудови та розвитку народного господарства СРСР на 1946–1950 рр.).

Львів — культурний центр (загальні праці, питання ідеологічної роботи, освіта, мистецтво, музика, театр, видавнича і друкарська справа).

Населення, суспільний і домашній побут (побут, віроісповідні відносини, трудові резерви).

Міське управління, комунальне господарство, охорона здоров'я, ремесла, промисловість, торгівля.

Додаток (географія, геологія і корисні копалини, метеорологія і клімат, флора, фауна і сільське господарство, бібліографія).

III. ДОВІДКОВІ КАРТОТЕКИ

90. Сучасні видання УРСР.

Книги 1946–1948 укр. і рос. мовою.

Доповнено 3924 назвами.

91. Бібліографія сучасної радянської бібліографії. Книги, журн. статті 1947

укр. рос. мовою.

849 назв.

92. Енергетичні ресурси СРСР та сумежних країн. Книги, журн. статті

1880 і далі укр., рос., пол., нім., чеською мовою.

2442 назви.

35

Лист Я. Дашкевича

25 березня 1949. [Львів]

Вельмишановний Юрію Олексійовичу!

Вже хіба три місяці, як від Вас немає жодної вістки. Чи не хворі Ви, чи може загнівалися на мене за що-небудь? На останні мої два листи (з січня та лютого) я не маю від Вас нічого — це, правду кажучи, мене таки стурбувало. Правда, листи мої були не дуже веселі — та якийсь такий був настрій. Відпишіть, будь ласка, а то вже справді стужився за Вашим письмом.

У Львів весна якось ніяк не добереться. Сонце прогляне з-за хмар — та зараз і пропаде, дуже вже це докучило. Сніг та сніг. Пророкують гарну весну й літо — а так якось довжиться до них.

Я, мабуть, "доживаю" останні дні в бібліотеці. Не, щоб просто кампанія велася проти мене — але так відчувається гнітуча атмосфера, всякі інтрижки та час до часу слівце згори, мовляв "треба оновити склад бібліографічного відділу". Ви знаєте, що це значить, тому й не дуже те все привабливе. А так — відсиджую свої вісім годин та роблю "добру міну до поганої гри".

Може вдасться мені якось зачепитися за університет — деякі ознаки на небі вказують на можливість аспірантури на кафедрі української літератури (в Михайла Степановича [Возняка]). Може було б і непогано...

Не тільки Ви в Ленінграді б'єте космополітів. В нас міцно потерпів М. Пархоменко¹⁰⁹ — здається що й кар'єра його поламалася.

Про Вас часом доходять хіба анекдотичні вістки (якщо це про Вас: був у нас представник видавництва Главморсевпути, що Вас знає із Ленінграду. Він розказував, що перебуваючи в Києві — та в Академії Наук покликався на Ваше ім'я і... це викликало цілком протилежний наслідок, як він сподівався).

Шевченкіана жде на погоду та, думаю, скоро до Вас перекочує.

Юрію Олексійовичу! Будь ласка, коли у Вас найдеться трохи вільного часу напишіть листа

Вашому

Яр[ославу] Дашкеви[чу]

25.3.1949.

Іл. ВР. Архів Меженка.— Арк. 81-82. копія, машинопис.

36

Лист Я. Дашкевича

8 травня 1949, Київ

Вельмишановний Юрію Олексійовичу!

Ви, мабуть, таки здивовані, одержуючи цього листа від мене із Києва. Це трохи складна історія як я попав сюди. Не знаю, кому впало на думку (пригадали собі, що я існую...) запросили мене на наукову конференцію під такою багатообіцяючою назвою: "Роль книги в комуністичному вихованні трудящих", що її 6-7 травня уладжує Державна Публічна Бібліотека (бувша Академія)¹¹⁰. Бачите, мені прислали запрошення виступити на тему "Комсомол і книга"...

Так я попав. Не сам, а в товаристві акад. Гембаровича (він з виступом "Виховання радянського патріотизму — важливе завдання бібліотеки" — sic!). Очевидно, додали нам ще одну "даму для товариства", чи пак опіки¹¹¹.

Виїздив я в не дуже рожевому настрої. Львівська Бібліотека тепер — це побойовище із прицілюванням до мішеней (між ними і Ваш адресат). Правдоподібно, мій виїзд потрібний, щоб остаточно розгромити під час моєї неприсутності бібліографічний відділ.

На жаль, наші виступи т. Золотоверхому¹¹² не дуже вподобалися, замало конкретні — і ми тільки слухняні слухачі.

В програмі тут чотири доповіді: Золотоверхого "Роль книги в комуністичному вихованні трудящих", Матвієнко (теперішній зав[ідувач] бібліографічного відділу Д[ержавної] П[ублічної] Б[ібліотеки]) "Рекомендаційна

бібліографія на службі комуністичному вихованню трудящих". Плеського¹¹³ "Міжбібліотечний і заочний абонемент як активні методи задоволення читачівських інтересів", Рудого (нач[альник] Управління в справах поліграфії і видавництва при Р[аді] М[іністрів] УРСР). Потім — ряд виступів. Цитую із запрошення: "Ми запрошуємо Вас прийти на конференцію і прийняти участь в обговоренні доповідей. Щоб уникнути перетворення наукової конференції в нараду (sic!). Дирекція просить товаришів готувати виступи... В доданій до цього примірній тематиці для виступів ми підкреслили питання, по яких бажано мати Ваш виступ на конференції." Ясно.

Регламент проведений точно. Основне враження — нудно. Деякі камінці падали і в Ваш город (про Бібліографію Української Книги). "Космополітичні тенденції Меженка перепліталися з буржуазним націоналізмом" (з доповіді т. Матвієнко). Я думаю, що це викликає тільки усміх на Ваших устах.

З акад. Гембаровичем ми звиджуємо Київ. Як Вам відомо, він спеціаліст по історії мистецтва — тому знаходить тут багато цікавого (із різних точок зору).

На цьому я хочу закінчити свій короткий інформативний репортаж із Києва.

Сьогодні я знов вілітаю назад із Львова. Із відтіля мій слідує лист від

Вашого

Яр[ослава] Дашкев[ича]

Київ, 8 травня 1949.

Іл. ВР. Архів Меженка. — Арк. 83-84, копія, машинопис.

37

Лист Я. Дашкевича

1 червня 1949, Львів

Вельмишановний Юрію Олексійовичу!

Дуже вдячний за Вашого листа — тепер я таки із великою приємністю скористаю із Вашого запрошення.

* Примірний — приблизний (тут), наведений для прикладу.

В липні в мене відпустка, і коли Ви будете тоді в Ленінграді, я напевно туди приїду. Хочеться подихати трохи іншим повітрям — може не таким гарячим як львівське.

В мене тепер основний час займають іспити: захистив дипломну роботу, склав один державний, залишилося ще два. Як досі — непогано. А взагалі не так те, як бібліотечні справи торгають нерви. Я "пережив" саме два обслідування роботи відділу. Перша комісія Обкому, друга внутрібібліотечна. Із другою трохи смішно: п'ять чоловік комісії на п'ять робітників відділу... І "слідили" п'ять день... Ця сумнівна приємність, особливо для розгару іспитової роботи, зустріла мене якраз після повороту із Києва. Я, очевидно, розумію, куди все гнеться — і давно з тим погодився. Хочу тільки як-так видержати до липневої профвідпустки, а потім розв'язатися із бібліотекою. Так буде найкраще; хоча трохи неприємно після п'яти років праці, з яких перші не були такі погані як послідні.

Як буде дальше — наразі не знаю. Може вдасться зачепитися за аспірантуру, коли іспити пройдуть непогано та не вискочить знова якесь "але". Це все трохи надоїло — немов боротьба з вітряками, а вони крутяться...

Вибачте за такий коротки[й] та малозмістовний лист. Я трохи приголомшений іспитовими настроями (саме сьогодні складав той перший). Розказувати набралось багато і багато, та я це все згромаджую до нашої особистої зустрічі.

Наразі — побажання успіхів та відпочинку під час Вашої археологічної поїздки, привітання Вам і Ользі Олександрівні від Олени Іванівни та

Вашого

Яр[ослав]а Дашкеви[ча]

Львів, 1.6.1949.

Іл. ВР. Архів Меженка.— Арк. 85-86, копія, машинопис.

* Торгатт нерви — нервувати.

Лист Я. Дашкевича

4 липня 1949, Львів

Вельмишановний Юрію Олексійовичу!

Пробачте, що аж тепер відповідаю на Вашого листа. А то останні дні летіли як на кінематографічній стрічці: я склав іспити, одержав диплом, відпочивав декілька днів — і зараз знова пересиджую в бібліотеці.

Тут не дуже весело. Так для характеристики про події кількох днів: 11 співробітників бібліотеки звільнених, 12 понижених в посаді¹¹⁴. В мене у відділі із шести чоловік — одного звільнили, двох понизили... Дивно мені ще досі, що мене не було ні в першій, ні в другій категорії. Очевидно, настрої зараз ніяк не рожеві, хоча повинні такі бути б після закінчення університету.

Я дуже вдячний за Ваші практичні поради для поїздки. З відрядженням із Академії чи Бібліотеки, на жаль, мабуть нічого не вийде. Та я, як член Львівського будинку вчених думаю дістати якусь записочку в Ленінградський будинок вчених, і так, думаю, зможу влаштуватися.

15 липня я хочу взяти відпустку. Можливо, побивався б за неї раніше, та дні в нас препогані. Сьогодні рівно вже місяць минув з того дня, коли був останній день без дощу. Хочеться міцно лаятися за таку погоду, та не знати хто винен. Якщо в Ленінграді те саме (а так мені чомусь здається), тоді я Вам ніяк не заздрю.

Отже мабуть між 15-20 липня я виїду із Львова; перед тим заосмотрюся всіми потрібними паперами.

Візьму, також, кілька кілограмів Шевченкіани.

Як мені повідомити в Ленінградський будинок вчених щоб забронювали кімнату? Чи можна Вам телеграфувати напередодні відїзду із Львова — чи просто в Будинок (не знаю його адреси)?

Я наповняюся всякими львівськими та трохи й дальшими новинками і враженнями, щоб висипати їх перед Вами "як з рукава".

Тому до швидкого побачення із Вами, Юрію Олексійовичу. До Ленінграду наразі їдуть тільки думки Вашого
 Яр[ослава] Дашкевича]
 Львів, 4.7.1949.

ІЛ. ВР. Архів Меженка.— Арк. 87-88, копія, машинопис.

39

Лист Я. Дашкевича

15 липня 1949. [Львів]

Вельмишановний Юрію Олексійовичу!

Одержав Вашого листа і спішу відповісти.

Найкраще буде, коли я приїду в Ленінград в початкових днях липня. У Вас вже тоді будуть вільні дні — після турбот із експедицією¹¹⁵; а й мені в бібліотеці мабуть не вдалося б одержати скоріше відпустку. Правда, Ви обіцяєте погоду в Ленінграді не далше, як до кінця липня — але нічого не поробиш.

Дуже вдячний за Ваші та Ольги Олександрівної турботи про мене. Здається мені, що мої перші кроки по чужому місті не будуть в ніякому разі важкі.

Я відсиджую робочі години в бібліотеці. Для характеристики наших відносин вистарчас хоча б те, що більшість моїх матеріалів ("Словник псевдонімів" і т. п.) вже перебувають дома. Трохи подібне до сидження на катапульти: чекаєш, коли тобою вистрілять. Очевидно, я не думаю так легко здаватися, але сила не так дуже по моїй стороні.

Кілька днів у нас пригрівало сонце, воно не встигло ще витягнути всю вогкість із землі, як це знова в нас захмарене небо... А може Ленінград ще не буде такий дуже похмурий на серпень?

До швидкого побачення.

Яр[ослав] Дашкевич

15.7.1949.

ІЛ. ВР. Архів Меженка.— Арк. 89-90, копія, машинопис.

40

Телеграма Я. Дашкевича

12 серпня 1949. Львів

=СВЯЗИ НЕЗАВИСЯЩИМИ ОТ МЕНЯ ОБСТОЯТЕЛЬСТВАМИ НЕ МОГУ ПРИЕХАТЬ ПОДРОБНОСТИ ЛИСТОВНО=ДАШ[К]ЕВИЧ+

Іл. ВР. Архів Меженка.— Арк. 91. Телеграма, адресовано: "СРОЧНАЯ ЛЕНИНГРАД МОХОВАЯ 22 КВ 22 МЕЖЕНКО ЮРИЮ", мова рос., оригінал.

41

Лист Я. Дашкевича

19 жовтня 1949. Львів

Дорогий Юрію Олексійовичу!

Я справді не знаю вже як себе назвати, що так довго ні знаку життя не подавав про себе. В мене були якісь такі жахливо погані настрої, що й писати не можна було. Навіть перо в руки боявся брати. Вибачте, справді вибачте ті два місяці мовчанки; я щоденно мучив себе думкою про Вас, що Ви можете думати про мене.

Спершу розбилася моя поїздка до Вас, і це мене знеохотило і знесило. Історія була до крайності коротка і глупа: одного гарного літнього дня (в серпні), коли я відпочивав на окраїнах міста під сонячними променями — мене ограбили. Просто: підійшли, наставили пістолет в голову, і все. Так пропали м[іж] і[ншим] і мої особисті документи. Волокита за ними тягнеться і до сьогодні (військового білета до нині ще не одержав). Носа за місто не можна було висунути — не що думати про поїздку. Я шарпався сюди і туди — та з бюрократичного сальця не так легко й вискочити.

2. Мою аспірантуру — пробачте за міцні слова — чорти взяли. Я видно не досить примінився* до обставин та не навчився ефективно боротися з протекційною системою. Собі говорив, що не дуже сумую, але якось ніяково було та коло серця трохи млоіло, що так багато планів поплило з водою.

3. Я дальше в бібліотеці — ніяк не розбереш в якій ролі. Я писав Вам, мабуть, про ті різні-прерізні комісії, що обслідували мою діяльність і найшли в ній стільки порочного. Очевидно, це все не дуже заспокоювало мої нерви — вони скакали в усі сторони.

Фактично я ще й досі зав. бібліографічного відділу — але вже "обставлений" з усіх сторін (коли Вп інтересувалася коли-небудь футболом, Ви знатимете, що значить "обставлений" грач), і, мабуть, закінчую становище на мойому посту. Виглядів — ніяких. Настрої не дуже рожеві.

Я не трачу сил — і не спускаюся на дно. Плюнув на аспірантуру — доведеться пробиватися вперед так. В бібліотеці стараюся довести своє господарство до якогось кінця: вожуся із моїм словником псевдонімів. Склав список дореволюційних псевдонімів (їх приблизно] 2500) — коли віддрукую на машинці — один примірник обов'язково й Вам пішло. Багато людей цікавиться ним, та до друку, очевидно, не дійде.

Я трохи зухвалий: і тепер думаю відогріти справу із Бібліографією української книги. Якщо залишуся в бібліотеці й дальше, хоча б в такому становищі "між небом і землею" думаю віддрукувати на машинці список українських книг 1894 (коли кінчається Левицький) до 1914 рр. Буде цього мабуть з 1000 стор[інок] — але може вдасться в цей спосіб дати якийсь сурогат репертуару, хоча б в яких 5-6 сторінках машинопису.

Як бачите плани в мене широкі. А крила вже й так пообрізували. Що буде насправді — невідомо.

Коли нагадаю Вас, і те, що ми так недавно могли і мали зустрітися та поговорити по душі — аж, справді, плакати хочеться. Може відпрошуся десь на листопад-

* Примінитися — пристосуватися (тут).

грудень в командировку в Ленінград. Ось тоді зараюю! А так доводиться проклинати лиху долю. Зимою я так хочу бути у Вас в Ленінграді.

Я вповні розкаююся в тому, що так довго не писав до Вас. Думаю, що Ви не будете дуже жорстокі до мене і напишете мені листа, в якому розкажете багато-багато про себе.

З сердечним привітом і справжньою приязню
завжди Ваш

Яр[ослав] Дашкевич

Львів, 19.10.1949.

ІЛ. ВР. Архів Меженка.— Арк. 92-93 зв.,
оригінал, рукопис.

42

Поштівка Я. Дашкевича

5 серпня 1956, Ясіня

Вельмишановний Юрію Олексійовичу!

Посилаю Вам найкращі побажання із закарпатської Гуцульщини. Серед зелених високих гір стараюся забути все те, що не так легко забувається. Дякую Вам дуже за всі старання в моїй справі — про це розказувала мені Марія Дем'ян[івна] [Деркач]. При нагоді зі Львова напишу обширніше.

Бажаю Вам всього найкращого, в першу чергу міцного здоров'я.

Ярослав [Дашкевич]

5.VIII., Ясіня

ІЛ. ВР. Архів Меженка.— Арк. 94. Поштівка: "На шляхах Закарпаття. Фото О. Героєва", штампелі: ЗАКАРПАТ. ОБЛ. 08.56., ЛЕНИНГРАД 28 ГОР. 10.08.[56.], адресовано: "г. Ленінград, ул. Моховая 22 кв 22. Меженко Юрій Алексеевич", оригінал, рукопис.

43

Поштівка Я. Дашкевича

Грудень 1956. [Львів]

Вельмишановний Юрію Олексійовичу!

З нагоди Нового Року прийміть побажання всього найкращого, міцного здоров'я та успіхів

від

Яр[ослава] Дашкеви[ча]

грудень 1956.

ІЛ. ВР. Архів Меженка.— Арк. 95. Поштівка, оригінал, рукопис.

44

Лист Я. Дашкевича

18 липня [1957, Львів]

Вельмишановний Юрію Олексійовичу!

Дякую Вам за привітання, яке Ви передавали через Федора Пилиповича [Максименка]. Він Вам, мабуть, і розказував про мене.

Я працюю тепер за договором в Інституті суспільних наук Академії Наук над складанням археографічного збірника (документи про Львів 1917–1939 рр.)¹¹⁶ та бібліографії прогресивної західно-української преси (за цей же самий період)¹¹⁷. Можливо, що пізніше в цьому ж інституті появиться і якась штатна посада.

Моя мати на пенсії, не зважаючи на все пережите — держиться добре.

Федір Пилипович розказував мені дещо про Вас, про Вашу роботу — однак у мене склалося тільки загальне уявлення.

Прошу Вас, напишіть, як Ваше здоров'я.

Прийміть найкращі побажання — в першу чергу міцного здоров'я.

Ваш

18.VII.[1957].

Ярослав Д[ашкевич]

Мені прошу писати по адресу: г. Львов, Главпочтамт, "До востребования", Дашкевичу Ярославу Романовичу.

ІЛ. ВР. Архів Меженка.— Арк. 96-97, оригінал, рукопис.

45

Лист Ю. Меженка

31 липня 1957. [Ленінград]

Вельмишановний Ярославе Романовичу!

Дуже мені приємно, що нарешті маю змогу писати до Вас. Всі мої спроби довідатися адресу, на яку треба до Вас писати, з різних причин залишилися без наслідків.

Отже, хоч і з запізненням, вігаю Вас знову у Львові і прошу таке ж щире вітання передати шановній Олені Іванівні.

Сподіваюся, що у нас з Вами відновиться давній контакт і листування так трагічно перервані.

Оскільки Ви знову працюєте як бібліограф то спільні теми безумовно завжди будуть.

Я сподіваюся, що Ви відновите свою цінну й вельми потрібну роботу над словником псевдонімів. Матеріали Ваші, оскільки я знаю, не загинули і це мене дуже тішить.

Вам напевно про їх долю докладно розповів Федір Пилипович, він бо це знав.

Я зараз на пенсії, але працюю за договорами і для Ленінграда і для Києва.

Використовую зібрані мною на протязі багатьох років матеріали до історії українського театру. Може знаєте, що було надруковано мою роботу про Кропивницького¹¹⁸, а оце в листопаді має вийти книжечка про Л. П. Ліницьку¹¹⁹.

Звичайно, матиму приємність надіслати її до Вас.

¹¹⁸ В кінці листа помітка Я. Дашкевича: "в[і]д[и]н[с]ав[у] 16.8."

Потроху працюю над М. П. Старицьким¹²⁰ і дістав з Києва пропозицію подати матеріали про Саксаганського¹²¹.

Чи не доводиться Вам бувати у Києві?

Щовесни я їзду туди відпочивати.

А цього року ще хочу й у вересні там побувати, якщо тільки знайдеться вільний тиждень.

Може б ми змогли побачитися з Вами у Києві? А то мабуть колись і до Ленінграду зберетеся?

Бажаю Вам здоров'я і сил:

тисну руку; з правдивою приязню

Юр Меженко

1957.07.31.

P.S. Ми з дружиною просимо передати наші найкращі побажання Олені Іванівні.

Одержав від Марії Дем'янівни сумного листа про смерть Пилипа Максимовича [Деркача]¹²².

Між іншим вона пише мені Вашу хатню адресу, але я надсилаю, як Ви написали, на поштамт.

Приватний архів Я. Дашкевича.— Оригінал, рукопис.

46

Лист Я. Дашкевича

16 серпня 1957, [Львів]

Вельмишановний Юрію Олексійовичу!

Дуже вдячний Вам за теплого листа. Мені дуже приємно отримати вістку безпосередньо від Вас, довідатися про деякі деталі Вашого життя. Мені здається, що справді, найкраще було б нам побачитися у вересні цього року в Києві. Я працюю бібліографом у Інституті суспільних наук Академії та вже домовився з Іваном Петровичем [Крип'якевичем] (директором) про командировання в Київ на вересень. Якщо Ваші плани відносно

поїздки у Київ не змінилися — будь ласка, напишіть, коли, приблизно, Ви там будете. Таким чином я зможу приїхати в Київ під час Вашого перебування у ньому.

Зважаючи на те, що, мабуть, недалеко наша особиста зустріч — я цим і обмежую свого коротенького листа. Прошу Вас писати, як раніше, на Головний поштамт.

Найкращі побажання Вам і Вашій дружині від моєї Матері.

Бажаю Вам всього найкращого,
міцно тисну руку —
до зустрічі

Яр[ослав] Д[ашкевич]

16.VIII.1957.

ІЛ. ВР. Архів Меженка.— Арк. 98-99.,
оригінал, рукопис.

47

Лист Ю. Меженка

18 серпня 1957, [Ленінград]

Вельмишановний Ярославе Романовичу!

Моя поїздка до Києва ще не зовсім конкретна. Як би я не намагався, раніш як 15-16 вересня я виїхати не зможу. Може статися так, що обставини затримають мене в Л[енінград]і, бо робота тут у мене затягасться і не від мене залежить її прискорити.

Сам я дуже хочу побувати у Києві і що від мене залежить — все зроблю, щоб поїхати. Не виключено й таке, що зберуся раптово на виклик видавництва.

На всякий випадок подаю адресу де я спинюся: Мала Житомирська буд[инок] 17 пом[ешкання] 5

Ніна Євгеновна Килиба і Євдокія Тимофіївна Килиба¹²³.

¹²³ В кінці листа — помітка Я. Дашкевича: "в[ідписав] 14.IX.57."

Перебуваючи у Києві зайдіть, якщо матимете час, на цю адресу, там заздалегідь знатимуть про мій приїзд.

Дуже буду радий побачитися й поговорити з Вами.

А чи не зберетеся цієї зими ще й до Ленінграду? Це місто таке, що варто його побачити.

Прийміть мої привітання й найкращі побажання
Юр Меженко

1957.08.18.

P.S. Прошу передати привіт Іванові Петровичу [Крип'якевичу], мої два листи до нього залишилися чомусь без відповіді.

Приватний архів Я. Дашкевича.— Оригінал, рукопис.

48

Лист Я. Дашкевича

14 вересня 1957, [Львів]

Вельмишановний Юрію Олексійовичу!

Дуже Вам вдячний за листа. Можливо, що наша зустріч справді якось відбудеться — 18^{ли} або 19^{ли} я повинен виїхати у Київ та, очевидно, розшукуватиму там Вас. Моє відрядження в Київ триватиме один тиждень — отже десь до 25^{ли} вересня. Якщо б Вас ще не було у Ваших знайомих, я залишу відомість як мене можна розшукати.

А далі — треба вже розраховувати на щастя, що Ви також в цей час прибудете в Київ. —

Іван Петрович [Крип'якевич] казав, що обов'язково напише листа — не знав, як це так трапилося, що він залишився довжником.

Прийміть, будь-ласка, найкращі побажання від моєї матері та від мене,

до зустрічі

Ярослав [Дашкевич]

14.IX.[19]57.

ІЛ. ВР. Архів Меженка.— Арк. 100-101, оригінал, рукопис.

49

Лист Я. Дашкевича

29 вересня 1957. [Львів]

Вельмишановний Юрію Олексійовичу!

Мене дуже стурбувала вістка про загострення Вашої хвороби — і дуже мені жаль, що це Вам перешкодило приїхати в Київ. Думаю, що Ваше здоров'я покращає — а мені, може, десь після Нового року, вдасться отримати відрядження в Ленінград. До Нового року, на жаль, таких можливостей немає — Інститут використав уже всі призначені для відрядження гроші.

Мабуть вдасться мені переконати Івана Петровича [Крип'якевича] про необхідність поїздки в Ленінград — та я, одверто кажучи, дуже хочу зустрітися з Вами після всіх цих років.

Бажаю Вам та Вашій дружині всього найкращого — щирі вітання від моєї матері, тисну Вашу руку

Ваш

Ярослав [Дашкевич]

29.IX.[19]57.

ІЛ. ВР. Архів Меженка.— Арк. 102-103,
оригінал. рукопис.

50

Лист Ю. Меженка

5 жовтня 1957. [Ленінград]

Вельмишановний Ярославе Романовичу!

Як мені неприємно, що через ту кляту грипу не довелося мені побувати цієї осени у Києві.

Оце тільки чотири дні як почав я виходити з хати. В Ленінграді зараз така пошесть на грипу, що по

* В кінці листа — помітка Я. Дашкевича: "в[і]д[і]слав[у] 20.12.57"

багатьох школах припинено навчання. І на цей раз вона якась така, що не знають як її лікувати, а радять просто лежати, поки не одужаєш.

От я три тижні в такий спосіб і одужував. Сподіваюся, що як почнеться зима, то й пошесть з морозами спиниться.

Особливо мені прикро, що не відбулося наше з Вами побачення. Тепер буду очікувати, поки Ви зберетеся до Ленінграду. А й справді Вам варто тут побувати взимку, щоб не тільки справи свої наукові поробити, а ще тут в театрах побувати та на концертах.

Якщо їхатимете до Ленінграду, то заздалегідь напишіть мені, щоб я завчасно дістав квитки, бо тут треба в театри та на концерти брати їх за десять день.

Ми з Ольгою Олександрівною дуже шкодуємо, що не можемо просити Вас зупинитися у нас, бо маємо лише одну кімнату.

Може Ви маєте у кого зупинитися, а якщо ні, то я б радив Вам зарані хоч телеграмою хоч листом забронювати собі місце в гуртожитку будинка вчених. Оскільки Ви їхатимете з відрядженням Академічної установи, а тут будинок теж академічний, то майже напевно місце Вам буде. Хіба що на той час відбуватиметься який-небудь академічний з'їзд.

Як правило в січні-березні тут значні морози. От бачите який інструкторський у мене лист вийшов.

Дуже буду радий побачитися з Вами в Ленінграді, бо хоч і багато часу сплигло і подій різних відбулося, але як і раніш маю до Вас теплі дружні почуття.

Сердечно вітаю Вас і прошу передати наше привітання Олені Іванівні.

Ваш

Юр Меженко

1957.10.05.

51

Лист Я. Дашкевича

20 грудня 1957. [Львів]

Вельмишановний Юрію Олексійовичу!

Вибачте за таке довге, більше як двохмісячне мовчання. Мені хотілося послати Вам одну роботу про пресу, над якою я в останній час працював, а тільки тепер встигли заготовити відбитки¹²⁴. Підготував я більшу роботу про пресу Західної України періоду 1917–1939 [рр.], можливо, як-небудь вдасться надрукувати¹²⁵.

Наразі прошу Вас прийняти цей відбиток разом із словами найглибшої пошани.

Хотів я щось більше конкретне написати про поїздку в Ленінград, але досі все це ще в області планів. Не так просто знайти причину для відрядження туди — а доводиться враховувати різноманітну формалістику. В кожному випадку, якщо питання буде вирішене для мене позитивно — тобто, я матиму можливість їхати, — труднощі з помешканням не можуть бути якою-небудь перешкодою — і прошу Вас цим питанням не турбуватися.

Як Ваше здоров'я? Як Ваші видавничі плани? Чи не збираєтесь Ви їхати в Київ — це, мабуть, навесну? Як здоров'я Ольги Олександрівної?

Біля мене — без особливих перемін. Працюю в Інституті бібліографом; поволі думаю про кандидатські іспити, захист дисертації — правда, це не так просто в сучасну пору монополізації тематики та різноманітних інших перешкод. Все таки, думаю, енергії в мене вистачить, щоб все це перебороти. Мати моя тримається непогано, вона пенсіонер та, хоч-не-хоч, займається домашнім господарством.

З нагоди Нового Року бажаю Вам та Ользі Олександрівній всього найкращого, міцного здоров'я. Найкращі побажання від Олени Іванівної.

Ваш Яр[ослав] Да[шкевич]

20.12.[19]57.

52

Лист Ю. Меженка

28 грудня 1957. [Ленінград]

Дорогий Ярославе Романовичу!

Вітаємо Вас і шановну Олену Іванівну з Новим роком і шлемо наші найкращі побажання. Сподіваємося цієї зими бачити Вас у Ленінграді.

Ваш Юр Меженко

1957.12.28.

P.S. Красно дякую за надіслану книжку.

Дуже добра бібліографія! Це для мене найкращий новорічний гостинець.

Ви справді молодець! Під час зустрічі поговоримо докладніш, а на зустріч дуже сподіваюся через те мало пишу.

Принатний архів Я. Дашкенича. — Оригінал, рукопис.

53

Лист Я. Дашкевича

26 січня 1958. [Львів]

Дорогий Юрію Олексійовичу!

Вибачте, що зразу не відповів на Вашого листа. Мені хотілося одночасно написати точніше про можливість моєї поїздки в Ленінград — а ось і в цьому листі не можу сказати нічого певного. Отримати командировку в Інституті не так просто, особливо коли треба переконувати (а як?), що мені треба їхати в Ленінград — а начальство якраз таке, що його, нажаль, треба переконувати. Висять в мене на шиї ще й кандидатські іспити, та ряд інших робіт — та все це ще не біда, коли буде в принципі вирішене питання про мою поїздку.

В мене дуже багато роботи. Трохи почав займатися критикою — правда, не вузько літературною чи літературознавчою. У "Вітчизні" за минулий рік (№ 9), між іншими, надрукована моя рецензія на один археографічний

збірник, виданий у Львові¹²⁶. Рецензія трохи напсувала крові деяким моїм "друзям", дехто бачив особливу мою злобність в тому, що удари впали на видання саме Бібліотеки АН — з якою в мене, очевидно, особливо добрих відносин немає і зараз.

Ще одна моя рецензія (на філологічне видання)¹²⁷ та стаття про галицьку пресу 1919–1920 рр.¹²⁸ прийняті до друку, є ряд замовлень на інші. Між іншим "Вітчизна" замовила огляд бібліографічних робіт з укр[аїнського] літературознавства за останні роки — думаю в цій статті порушити деякі наболілі питання української бібліографії. Не знаю, як воно вийде.

Все це, мабуть, наслідки енергії, яка громадилася в мені на протязі семи років; добре, що хоча є такі мінімальні можливості її примінення. Обов'язково мені треба поїхати в Ленінград, познайомитися з тамтешніми бібліотеками, архівами, колекціями — так що я за всяку ціну добиватимуся поїздки.

Над чим Ви тепер працюєте, Юрій Олексійовичу? Чи далі в області історії українського театру? Чи не збираєтесь в поїздку на Україну? Як Ваше здоров'я? Як здоров'я Ольги Олександрівної?

Прошу Вас, пишіть.

Найкращі побажання Вам та Ользі Олександрівні від моєї Мами.

Всього найкращого

Ваш

26.1.[19]58.

Яр[ослав] Даш[кевич]

ІЛ. ВР. Архів Меженка.— Арк. 106-107,
оригінал, рукопис.

54

Лист Я. Дашкевича

11 лютого 1958, [Львів]

Дорогий Юрію Олексійовичу!

Дуже дякую Вам за книгу. Прочитав з Великою увагою — і одночасно пожалів усі ці роки, в які Вам

не було можливості працювати в бажаному та улюбленому напрямку. Дуже і дуже велика шкода!

Недавно послав Вам листа, в якому розказував про всі мої плани та можливості. Тепер, нібито, принципальних заперечень проти моєї поїздки в Ленінград немає. Однак, визначити точніше, коли мені дадуть відрядження туди — наразі важко.

Найкращі побажання Вам від Олени Іванівної.

Бажаю Вам дальших успіхів у роботі, здоров'я та сил.

Ваш
Ярослав [Дашкевич]

11.II.[19]58.

Іл. ВР. Архів Меженка.— Арк. 108-109,
оригінал, рукопис.

55

Лист Ю. Меженка

18 лютого 1958, Ленінград*

Дорогий Ярославе Романовичу!

Дуже приємно було мені довідатись, що принципальних заперечень, щоб Ви поїхали до Ленінграду вже нема. Отже, тепер чекатиму Вас в Ленінграді й сподіваюся, що це стане навесні.

Що правда весна тут часто буває зовсім не приваблива але ж це питання другорядне.

Не гнівайтесь, що довго не відповідав на Ваші листи, але почуваю я себе не зовсім добре, а до того ж треба було поспішати з одною роботою (теж зв'язаною з історією українського театра) першу частину якої мав дати на передрук.

Мене втішила Ваша оцінка "Ліницької". Сам я не дуже вдоволений з неї. По-перше, у мене було матеріалу

* В кінці листа — помітка Я. Дашкевича: "в[і]дписав] 18.3.58".

на 5 аркушів, а видавництво вимагало вкластися в три. Це призвело до того, що виклад нагадує стислий конспект. Друга хвиля та, що я взяв не той тон розповіді, який слід. Надто сухо, не досить тепло, без того невеличкого піднесення, яким треба розповідати про артистку. Це вже цілком моя вина і ніхто мене на цей "академізм" не наштовхував.

Та тепер вже пізно над цим уболівати. Пишу Вам про це для того, щоб Ви не подумали, що я не критично ставлюся до своєї роботи.

Матеріалу до історії старого українського театру у мене є чимало і я дуже вдоволений, що перед смертю зможу хоч частину його передати людям.

В травні маю намір приїхати на місяць до Києва, а літо ми з Ольгою [Олександрівною] вирішили прожити в Ленінграді, тим більш, що тут я зв'язаний з роботою, яка вимагає праці над фондами Публичної бібліотеки.

До швидкого побачення в Ленінграді.

З дружнім привітом і щирою приязню

Ваш Юр Меженко

1958.02.18.

Ленінград

Приватний архів Я. Дашкевича. — Оригінал, рукопис.

56

Лист Я. Дашкевича

18 березня 1958, [Львів]

Дорогий Юрію Олексійовичу!

Я вже зовсім не знаю, що писати Вам про мою поїздку в Ленінград. Мені, як я писав Вам про це раніше, обіцяли відрядження — а тепер, виходить, що в мого начальства "сім п'ятниць на тиждень" і відрядження мені не дають з причин якогось вищого міркування.

Про наші інститутські справи дещо розкаже Вам вирізок з нашої обласної газети, який додаю до цього листа. Хоча в мене абсолютно немає жодного відношення до цієї дискусії, але, очевидно, тут і джерело вищого міркування.

Чи вже Ви точніше встановили термін своєї поїздки в Київ? Думаю, що до травня вся колотнеча закінчиться і я зможу вирватися в Київ саме тоді, коли Ви там будете. Мені дуже прикро, що мої плани ламаються на кожному кроці, хоча я, нібито, повинен до цього привикати і не брати дуже до серця...

Мені дуже прикро, що наша зустріч переноситься з місяця на місяць — і в момент, коли, здавалося б, вже все буде добре — знову ламається...

Як Ваше здоров'я, Юрію Олексійовичу? Чи Ви не перевтомлюєте себе роботою — і чи це не відбивається погано на Вашому стані? Правда, я знаю, що тепер, коли у Вас є можливості працювати і бачити результати Вашої праці — Ви повністю використовуєте ці можливості. Я з зворушенням прочитав репортаж про Вас у київській газеті — він пригадав мені минулі роки...

У мене — по старому. Час-до-часу вдається прощтовхнути якусь статтю; в інституті працюю на біжучій роботі та над бібліографією історії Західної України (видання за двадцятиріччя 1939–1958 [рр.]) — але ця робота ніяк мене не вдовол[ьн]яє.

Прошу Вас, Юрію Олексійовичу, прийміть найкращі побажання від моєї матері. Сердечно здоровимо також Вашу дружину.

Бажаю Вам міцного здоров'я з
глибокою пошаною
Яр[ослав] Да[шкевич]

18.III.1958.

P.S. — Пишіть, будь ласка, на попередню адресу.

57

Лист Я. Дашкевича

24 березня 1958, [Львів]

Дорогий Юрію Олексійовичу!

Посилаю Вам мою статтю, надруковану в останньому номері "Українського історичного журналу"¹²⁹. Кілька днів тому послав я Вам листа та вирізок з львівської газети — своєрідний причинок до нашого сьогодні. В цьому ж листі я з'ясував можливості моєї поїздки — на жаль, вони залишаються такими й на сьогодні.

Бажаю Вам всього найкращого.

Ярослав Да[шкевич]

24.III.1958.

ІЛ. ВР. Архів Меженка.— Арк. 112, оригінал, рукопис.

58

Лист Ю. Меженка

24 березня 1958, Ленінград*

Дорогий Ярославе Романовичу!

Дуже сумно, що Ваш відїзд до Ленінграду пересувається на невідомо який час. Я добре собі уявляю, що ця дискусія декому має попсувати чимало крові, та чи Ви з нею зв'язані чи ні, а на всіх обговореннях повинні бути присутні. Така традиція.

Отже і наше побачення до травня, мабуть, не відбудеться. У мене план такий, щоб 11 травня приїхати до Києва, привезти й здати до видавництва "Саксаганського" і приблизно до середини червня погуляти у Києві. З липня маю сідати за іншу роботу теж для Києва.

* В кінці листа — помітка Я. Дашкевича: "в[і]дписав] 11.4."

Обставини складаються у мене так, що якби сили, то міг би я працювати для України й 24 год[ини], бо пропозицій маю багато.

На жаль сил вже почало бракувати й більш як на 8 год[ин] їх не вистачає, та й не знаю чи довго навіть так буде.

Хвороба моя невиліковна і з літератури я знаю, що з нею живуть довго, при чому на інтелекті вона не відбивається, а замучує людину фізично.

Перспективи зовсім не веселі, але нічого не вдієш.

Стаття в "Рад[янській] Укр[аїні]" про мою "Шевченкіану" на жаль з рекламним присмаком і це прикро, бо якби я знав, що таке буде написано, то й не розмовляв би з кореспондентом¹³⁰.

Кому воно потрібно? До колекції матеріалів не почало йти більш, а люди можуть подумати, що я диктував текст, або принаймні санкціонував. Якось не скромно воно вийшло.

Чи не знаєте Ви як живе Марія Дем'янівна? Я їй надіслав "Ліницьку" в один день з Вашою, але від неї нічого не одержав. Може вона знову перебазувалася на Київ, а може книжка до неї не дійшла?

Ленінградська весна цього року не поспішає приходити. Може бути, що весну побачу аж у Києві. Тут люди ще не збираються скидати зимовий одяг.

У Києві я спинюся там, де Ви мене вже раз питали (Мала Житомирська, 17 пом. 5)¹³¹.

Ми з дружиною просимо передати наші щирі привітання шановній Олені Іванівні.

Бувайте здорові.

Ваш Юр Меженко

Ленінград
1958.03.24.

P.S. Був колись бібліограф Калинович¹³². Як тепер це ім'я? Серед прогресивних діячів чи ні? У нього залишилася удова, а у неї всі його архіви. Що тепер з ними¹³³?

Лист Ю. Меженка

31 березня 1958. Ленінград*

Дякую Вам, дорогий Ярослав Романовичу, за надіслання Вашої статті. Приємно було її одержати особливо через те, що це було свідченням, що Ви не забули за наші добрі взаємні почуття.

Цими днями довелося мені для одної справи зазирнути в журнал "Життя і слово". Поки шукав там потрібне, спало мені на думку, що варто було б зробити для нього доброго покажчика, в якому розкрити зміст його за всі 4 роки¹³⁴. Але зробити так, щоб порозкривати по можливості не лише псевдоніми та криптоніми, а й навіть анонімні статті.

Захотілося над цим попрацювати, але цілком зрозуміло, що таку роботу виконати в Ленінграді сам я не зможу. Треба більш знати як я знаю, а крім того необхідно покопатися в деяких архівах, які є у Львові.

Такого покажчика охоче надрукує журнал "Радянське літературознавство"¹³⁵.

Як Ви гадаєте, чи не варто було б нам з Вами удвох взятися до цієї теми? У мене є журнал, я б його розписав на картки, упорядкував би покажчика, а Ви б взялися за розкриття справжніх імен авторів.

Розумію, що доведеться чимало Вам сили й часу на це витратити та Ви знаєте цей матеріал добре, бо ж багато працювали над словником псевдонімів.

Хотілося б знати Вашу думку.

Бувайте здорові

Ваш Юр Меженко

Ленінград
1958.03.31.

Приватний архів Я. Дашкевича.— Оригінал, рукопис.

* В кінці листа — помітка Я. Дашкевича: "в[і]дп[и]сав] 11.4."

60

Лист Я. Дашкевича

11 квітня, 1958, [Львів]

Дорогий Юрію Олексійовичу!

Вибачте, що затримався з відповіддю на Вашого листа. Ось тепер отримав Вашого другого листа — і зразу ж відповідаю.

Дуже дякую за листи. Ваша думка про покажчик до "Життя і слова" дуже цікава; якщо б справді вдалося надрукувати такий покажчик — він міг би відкрити серію подібних робіт про основні українські журнали. Я завжди готовий допомогти Вам у цій справі — зокрема при встановленні авторства; можливо, що зможуть тут допомогти також місцеві архівні матеріали. Наразі я не уявляю собі реально, що саме потрібно б використати — але, очевидно, проглянути відповідний матеріал — у моїх можливостях. Деталі можна б обговорити під час зустрічі в Києві, яка, я думаю, таки повинна відбутися.

Калиновича, як бібліографа, неодноразово згадували в сучасних друкованих роботах. Взагалі — він належав до прогресивного крила західноукраїнської інтелігенції і місце це за ним залишається й на сьогодні. Встановити де тепер архіви Калиновича — неможливо; його вдова жила не у Львові, а на провінції. У Львові, в кожному випадку, слідів цього бібліографічного архіву розшукати не вдалося.

У мене немає жодних новинок. Займаюся тепер підпільною комуністичною пресою — матеріал дуже цікавий, мабуть використаю його для чергової статті¹³⁶.

Марія Дем'янівна працює далі в нашому інституті; деякий час була вона у відрядженні в Києві — очевидно, скоро Вам напише (якщо досі вже не написала).

Надіюся на зустріч з Вами у наступному місяці.

Найкращі побажання для Вашої дружини та для Вас від моєї матері.

Бажаю Вам всього найкращого

Ваш

11.4.1958.

Яросл[ав Дашкевич]

Іл. ВР. Архів Меженка.— Арк. 114-115.
оригінал, рукопис.

61

Лист Ю. Меженка

20 квітня 1958, Ленінград*

Дорогий Ярославе Романовичу!

Дуже мені приємно, що Ви погодилися на участь в складанні покажчика до ж[урналу] "Житє і слово". Я уявляю собі в чому полягатиме наша спільна праця, але гадаю, що в листах про все це домовлятися довго і складно.

Сподіваюся, що цієї весни нам з Вами пощастить побачитися у Києві й тоді все докладно обговоримо. Ну, а якщо не пощастить, тоді вже доведеться листуватися.

Я збираюся приїхати до Києва 11/V і проживу там не менш, як до 1/VI, а може навіть до 20/VI. Так або інакше, а певних три тижні пробуду. Був би дуже радий, якби Ви змогли приїхати в цей час.

Мою київську адресу я Вам раніш написав, та може Ви її забули; на всякий випадок нагадую — Мала Житомирська 17, пом. 5.

Мені здається, що надрукувати покажчика до "Ж[иття] і С[лова]" буде не важко, а зробити його можна досить швидко.

Якщо не управитесь написати листа на Ленінград, то будь-ласка пишіть на Київ.

З щирою пошаною й дружнім привітом Ваш Юр Меженко.

Ленінград
1958.04.20.

Приватний архів Я. Дашкевича. — Оригінал, рукопис.

62

Лист Я. Дашкевича

2 травня, 1958, [Львів]

Дорогий Юрію Олексійовичу!

13-го або 20-го травня в Києві починається нарада суспільників, яку організує ЦК. На цій нараді порушуватимуться

* В кінці листа — помітка Я. Дашкевича: "в[ідписав] 2.V.58".

нові завдання, що стоять перед суспільними науками на Україні. І[ван] П[етрович] [Крип'якевич] обіцяв мені що "зробить все можливе", щоб послати мене на цю нараду. Може справді так буде — тоді все складалося б якнайкраще. Правда, я, навчений поганим досвідом, боюся, що знову "обіцяв пан кожух та й слово його тепле"...

Хочу надіятися на зустріч, тому й кінчаю цього короткого листа.

Конкретно повідомлю Вас вже на київську адресу.

Всього найкращого, з
сердечним привітом

Ваш

2.V.1958.

Яросла[в Дашкевич]

ІЛ. ВР. Архів Меженка.— Арк. 116-117.
оригінал, рукопис.

63

Лист Я. Дашкевича

20 травня, 1958, [Львів]

Дорогий Юрію Олексійовичу!

Не знаю, чи Ви своєчасно отримали мого попереднього листа, який я писав на Вашу лєнінградську адресу.

Мені дуже непріємно і важко повідомити Вас, що я не зможу приїхати в Київ. Вельмишановна дирекція заявила мені, що вона не може відпустити мене в Київ, бо моє відрядження туди дуже небажане. Про мотиви важко сказати щось окреслене — для мене вони загадкові, якщо не просто нав'язні якимсь безглуздим страхом.

Мені важко писати про все це спокійно і думаю, Ви розумієте в якому я зараз настрої.

Мені дуже і дуже жаль, що наша зустріч ніяк не доходить до здійснення — виходить, що деколи самого бажання мало.

Бажаю Вам всього

найкращого

20.V.1958.

Яросла[в Дашкевич]

ІЛ. ВР. Архів Меженка.— Арк. 118-119.
оригінал, рукопис.

64

Лист Ю. Меженка

25 травня 1958, Київ*

Київ 1958.05.25.

Дорогий Ярославе Романовичу!

Дуже мені сумно, що не доведеться нам з Вами побачитися тепер у Києві.

Сподіваюся, що обіцянка дирекції дати Вам відрядження до Ленінграду здійсниться і ще цього року наша зустріч відбудеться.

В Ленінграді я буду з кінця червня цілий час.

Отже, мабуть в осени й зустрінемося.

Зараз у Києві почалася спека і бібліографічні теми не йдуть до голови, а більше думок про морозиво та про холодну воду.

Відпочивається мені тут добре.

А коли у Вас буде відпустка та як Ви її використаєте?

Ми з Ольгою Олександрівною щиро вітаємо Вас і шановну Олену Іванівну.

Ваш Юр Меженко

Приватний архів Я. Дашкевича. — Оригінал, рукопис.

65

Лист Я. Дашкевича

[31 серпня 1958, Львів]

Дорогий Юрію Олексійовичу!

Прошу Вас вибачити мою мовчанку, яка затягнулася понад всі можливі терміни. Хотів я Вас вже накінець повідомити про реальні можливості нашої зустрічі — та, навчений гірким досвідом, не маючи певної гарантії — не поспішав.

* В кінці листа — помітка Я. Дашкевича: "в[ідписав] 31.VIII."

На жаль — все це застрягло на мертвій точці. Встиг я вже повернутися у Львів з відпустки — а мене далі кормлять тільки пустими обіцянками.

Повертався я з відпустки через Київ. Там познайомився з Федором Кузьмичем¹³⁷ (в його руки попала моя бібліографічна праця "Прогресивна преса Західної України 1919–1939 рр.", яку я намагаюся надрукувати) і він розповів мені про можливості Вашого повернення в Київ. Якщо ці умови в УРЕ реальні та Вам відповідають — це було б, мабуть, дуже гарно — тим більше, що Ви повернулися б знову таки "непереможеним". Чи справді Ваше повернення зовсім реальне? І я, і всі інші Ваші щирі прихильники, дуже раділи б з цього приводу.

В найближчому часі знову напишу про можливості поїздки в Ленінград (якщо Ви покищо там [...])

Іл. ВР. Архів Меженка.— Арк. 120-121, оригінал, рукопис. Дата й місце написання встановлені за змістом. Кінець листа відсутній.

66

Лист Ю. Меженка

6 вересня 1958, Ленінград*

Дорогий Ярославе Романовичу!

Я й сам давненько збірився написати до Вас та все відкладав, бо не знав коли Ви матимете відпустку й не хотів, щоб лист довго валявся на поштамті, де він нарешті легко міг загубитися.

Ф. К. Сарана оптимістично дивиться на справу мого переїзду. Я дивлюся інакше. Помешкання нема і коли буде — хто зна.

Бажан може чекати місяць-два, ну мабуть три. Нарешті людину буде знайдено і коли буде помешкання тоді мене УРЕ не потребуватиме.

Крім того і стан мого здоров'я такий, що я не знаю чи буду я за півроку в такій мірі працездатний, щоб взяти на себе велику роботу. А в УРЕ робота має бути чимала.

* В кінці листа — помітка Я. Дашкевича: "в[ідписав] 18.9.58".

Отже реально це питання ще далеко не розв'язано. Виходить, що самого бажання ще замало.

На Ваш приїзд до Ленінграду я дуже чекаю.

По-перше я взагалі хочу Вас побачити і побалакати після довгої перерви; а по-друге сподіваюся, що ми з Вами домовимося про спільну працю над якоюсь бібліографічною темою; про це ми вже обмінялися з Вами думками.

Сподіваюся, що Ваше начальство наприкінці року, коли з грішми буває легше, дасть Вам відрядження.

Дуже добре, що Ви зазнайомилися з Ф. К. Сараною. Це прекрасна людина, з ясною головою і добрий знавець бібліографії.

Маю надію невдовзі побачитися з Вами.

Передайте, прошу, шановній Олені Іванівні наш з Ольгою Олександрівною сердечний привіт.

Бувайте здорові

Ваш Юр Меженко

Ленінград
1958.09.06.

Приватний архів Я. Дашкевича.— Оригінал, рукопис.

67

Лист Я. Дашкевича

18 вересня 1958, Львів

Дорогий Юрію Олексійовичу!

Дуже дякую за листа. В мене — покищо все без особливих перемін, дні минають в архівах та в бібліотеках; вересень і жовтень будуть заповнені завершенням моєї бібліографічної теми. Моя робота називається "Історія Західної України. Бібліографічний покажчик радянської літератури 1939–1957 рр."¹³⁸ — щоб точніше пояснити Вам моє становище вистане сказати, що вона буде, по всякій правдоподібності, погребана між інститутськими паперами (хоча й була в наших видавничих планах)...

Можливо, що в Києві мені більше пощастить. Ф[едір] К[узьмич] обіцяв допомогти мені з виданням довідника "Прогресивна преса Західної України 1919–1939 рр." —

Дуже важко працювати, коли на кожному кроці зустрічаєш невидимі перешкоди.

В наступному році я, мабуть, вже по-справжньому возьмуся за написання кандидатської роботи "Розвиток західно-української літературної критики 1919–1939 рр." Робота, на сьогодні, може бути цікавою і навіть ходовою, довів би її до кінця — як тільки знову різні турботи не відіб'ють охоти та не притуплять запалу.

Дуже і дуже жаль, якщо Вам не вдасться влаштуватися в Києві. Я глибоко переконаний в тому, що коли б тільки відповідно організувати роботу, коли б у Вас були добрі помічники-виконавці — Ваша працездатність в УРЕ не тільки не зменшувалася б, а, навпаки, зростала б. Все ж таки, морально Ви почували б себе, здається, краще. Вірю, що справа наладнається і Ви таки переберетесь в Київ. Тут уже почалася підписка по УРЕ і є багато "знаків на небі", що справа, нібито, реальна.

Про поїздку в Ленінград ще нічого певного не пишу — просто не знаю і міркування дирекції покриті для мене покривалом тайни...

Дорогий Юрію Олексійовичу! Бажаю Вам всього найкращого — в першу чергу сил та енергії. Від Мосі Мами Вам та Ользі Олександрівній найкращі побажання,
Міцно тисну Вашу руку

Ваш

Львів, 18.9.1958.

Яро[слав Дашкевич]

ІЛ. ВР. Архів Меженка.— Арк. 122-123 зв.,
оригінал, рукопис.

68

Лист Ю. Меженка

26 вересня 1958, Ленінград*

Дорогий Ярославле Романовичу!

На мою думку тема Вашої бібліографічної роботи хоч і вельми складна, але дуже цікава й корисна.

Справді добре, що Ви зазнайомилися з Ф. К. Сараню. Це людина з великим редакторським досвідом зі

* В кінці листа — помітка Я. Дашкевича: "в[ідписав] 7.10."

світлою головою і справжній ентузіаст бібліографії. Він багато чим зможе допомогти Вам. Можете бути певні, що всі його поради завжди будуть широко доброзичливі.

До того ж і людина він дуже симпатична і скромна. Він багато допомагає мені в справі збирання Шевченкіани вже на протязі 10^{ти} років і я йому чимало зобов'язаний.

Мій переїзд в найкращому випадку зможе відбутися в травні, тобто за 8 місяців. А це довгий час, особливо для людини, якій тягне під 70 років.

Та й не лише я такий, ми обоє з дружиною досить хворі і хто з нас хворіший сказати важко. А перевозитися й улаштуватися на новій площі це такий для господині клопіт, що й уявити страшно.

Проте, якщо буде можливість переїхати, ми з дружиною вирішили переїздити.

Не могу втриматися, щоб не потурбувати Вас проханням. Чи не можете дістати № 4 "Жовтня"¹³⁹ за 1958 рік? Там має бути стаття Базилевського про Шевченка і Харамбашича¹⁴⁰. Я її не читав і не гадаю, що в ній є щось нове, але до колекції її треба мати.

В свій час мені у Києві не дістали, і тепер єдина надія, що десь у Львові можна її здобути. Може в цій справі не відмовиться Вам допомогти Федір Пилипович.

Не втрачаю надії цієї зими все ж таки побачитися з Вами в Ленінграді.

Вітаю Вас сердечно
Ваш Юр Меженко

Ленінград
1958.09.26.

Приватний архів Я. Дашкевича.— Оригінал, рукопис.

69

Лист Я. Дашкевича

7 жовтня 1958, [Львів]

Дорогий Юрію Олексійовичу!

Я дуже радий, що Ви таки вирішили переїздити в Київ. Мені здається, що в теперішньому Києві Ви почуватимете себе морально краще — а хороше самопочуття також багато значить, особливо при Вашій хворобі.

Сьогодні одночасно посилаю рекомендовану бандероль з "Жовтнем" за березень цього року. Там є декілька Шевченкіан. Правда, може цей номер у Вас і він Вам не потрібний. Статті Базилевського у № 4 "Жовтня" за 1958 р. я не знайшов, взагалі у "Жовтні" за цей рік такої статті немає. Може це в якомусь іншому журналі? Я не мав можливості розшукати цієї статті — може Ви уточните?

В Держполітвидав послав я свій покажчик прогресивної західноукраїнської преси за 1919–1939 рр.; Ф[едір] К[узьмич] обіцяв мені допомогти у цій справі. Може справді щось з цього вийде — хоча я, особливо тепер, часто поринаю в скептицизм.

Роботи в мене багато. Тепер кінчаю покажчик Історія Західної України (період феодалізму та капіталізму) — рад[янська] література за 1939–1957 рр. Це моя інститутська робота; є всі дані про те, що її законсервують і вона відпочиватиме спокійним сном...

Над чим Ви тепер працюєте? Чи не підготовляєте якоїсь капітальної роботи в зв'язку з Шевченківськими роковинами? В мене склалося враження, що з Бойкової¹⁴¹ затії нічого путнього не вийде...

Найкращі побажання Вам та Вашій дружині від моєї Мами,

бажаю Вам всього найкращого,
сил та енергії.

Ваш Яр[ослав Дашкевич]

7.10.[19]58.

Іл. ВР. Архів Меженка.— Арк. 124-125.
оригінал, рукопис.

70

Лист Ю. Меженка

11 жовтня 1958, Ленінград*

Дорогий Ярославе Романовичу!

Я Вам дуже дякую за № 3 "Жовтня", але він у мене в колекції є. Проте дублет ніколи зайвим не буде.

* В кінці листа — помітка Я. Дашкевича: "в[і]дписав] 31.10."

Що до № 4, то я регулярно переглядаю всі "Літописи" і звітгам виписую всю "Шевченкіану". Вивіряти de visu кожний запис я не маю часу. Дуже можливо, що виписуючи я помилився. Зараз не пригадаю з якого числа "Літопису журнальних статей" я це виписав. Обов'язково перевірю.

Даруйте, будь ласка, що завдав Вам клопоту але не можу втриматися, щоб не попросити Вас про № 6 "Жовтня", там ніби має бути на с. 146-153 стаття Кутковця — "Ш[евчен]ко і слов'янство¹⁴²". З Києва мені через щось цього числа не пощастило одержати.

Я Ваш боржник і прошу дозволу покрити мій борг поштовими марками. Зобов'язуюся все надіслати картинками.

Щодо мого переїзду до Києва, то, мабуть, я щось неточно написав. Я не "вирішив" переїздити, але хотів був би переїхати. Це не зовсім те саме.

В реальну можливість переїзду я мало вірю.

Щоб там не було, але в найкращому випадку це може статися не раніш як на весну, тобто через 7 місяців. Для мене й для Ольги Олександрівни це дуже довгий термін. В нашому віці планувати життя на сім місяців не варто.

Цілком поділяю Вашу думку про Бойкову затію "Повної" бібліографії Ш[евчен]ка¹⁴³. Я цієї весни з ним докладно про його план розмовляв і не вірю в те, що вийде з цього щось путяще. Але гадаю, що книжечку вони видадуть, бо на ювілей багато чого видаватимуть.

Я не кидаю думки про те, що ми з Вами удвох зробимо покажчика до жур[налу] "Життє і слово". Коли ми зустрінемося, тоді все докладно обміркуємо, а робити його не так вже й довго.

Певен того, що надрукувати його в "Радянському літературознавстві" буде досить легко.

Бувайте здорові

Ваш Юр Меженко

Ленінград
1958.10.11.

71

Лист Ю. Меженка

14 жовтня 1958, Ленінград*

Дорогий Ярославе Романовичу!

Сьогодні переглянув "Жовтень" № 4 за 1958 рік і там на сс. 153-156 знайшов статтю Базилівського про Шевченка і Харамбашича.

Очевидно сталося якесь непорозуміння. Отже дозволю собі ще раз звернутися до Вас з проханням.

Вибачте, що турбую Вас, але колекціонерське завзяття робить мене, я сам знаю, наполегливим.

Мого листа від 11/Х Ви напевно одержали?

Ваш Юр Меженко

Ленінград
1958.10.14.

Приватний архів Я. Дашкевича. — Оригінал, рукопис.

72

Лист Я. Дашкевича

31 жовтня 1958, [Львів]

Дорогий Юрію Олексійовичу!

Вибачте, що трохи затримався з відповіддю на Ваші листи. Я розшукував потрібні Вам статті — і ось посилаю вирізки. Номери журналу "Жовтень" були дефектні і в стані непридатному для колекціонування — тому вирішив я (не знаю, чи добре роблю) послати Вам вирізки. В майбутньому я проглядатиму кожний новий номер львівського журналу та при наявності Шевченкіани зразу ж посилятиму Вам. Як Вам посилати краще — цілі номери чи вирізки?

У Львові десять днів перебував Федір Кузьмич [Сарана]. Він мав можливість ближче познайомитися з містом.

* В кінці листа — помітка Я. Дашкевича: "в[і]дписав] 31.10."

яке, здається, йому подобалося. Зрештою, про свою поїздку напише він Вам, очевидно, особисто.

У мене — без особливих новин. Здаю у видавництво Академії Наук бібліографічний покажчик “Історія Західної України” (радянська література 1939–1957 рр.), але цим ще доля його видання не вирішується. Держполітвидав, нібито, збирається друкувати мій довідник “Прогресивна преса Західної України 1919–1939 рр.” — при моєму постійному скептицизмові повірю тільки тоді, коли будуть зроблені конкретні заходи.

Як Ваше здоров'я? Як здоров'я Ольги Олександрівної?

Прошу Вас та Вашу дружину прийняти найкращі поздоровлення від моєї Матері.

Бажаю Вам всього найкращого,
здоров'я та сил

Ваш Яр[ослав Дашкевич]

31 жовтня 1958.

ІЛ. ВР. Архів Меженка.— Арк. 126-127 зв.,
оригінал, рукопис.

73

Лист Я. Дашкевича

4 листопада 1958, [Львів]

Дорогий Юрію Олексійовичу!

Сьогодні посилаю Вам бандероль з № 6 “Жовтня” — він у більш-менш “колекціонерському” стані.

Прошу Вас повідомити про отримання цієї та попередньої (з вирізками) бандеролі.

Бажаю Вам всього
найкращого

Ваш Яр[ослав] Да[шкевич]

4 листопада 1958.

ІЛ. ВР. Архів Меженка.— Арк. 128, оригінал, рукопис.

Лист Ю. Меженка

5 листопада 1958, Ленінград*

Дорогий Ярославле Романовичу!

Листа Вашого одержав. Дуже Вам вдячний за "Шевченкіану" з "Жовтня". Мені зовсім не потрібні цілі числа, бо я і сам вирізаю статті. Зберігати в колекції самі зошити журналів я за браком місця не маю можливості та й взагалі воно ні до чого.

Ці вирізки я зшиваю, кожную окремо вліплюю в обгортку і всі тримаю в окремій невеличкій шафі де їх легко вміщується не менш як 700 штук. Щоб це було, якби це були книжки журналів!

Спасибі Вам за обіцянку переглядати "Жовтень". Ф. К. Сарана це робить регулярно і дуже уважно. То випадково так сталося, що він перепустив і не дістав деяких чисел і мені довелося Вас турбувати.

Якщо і Ви і Ф[едір] К[узьмович] надсилатимете, то будуть у мене зайві примірники. Ви ж дозвольте мені звертатись до Вас в аварійних випадках.

Покажчика до журн[алу] "Житє і слово" я кінчаю складати (вже розписав все на картки і тепер порядкую). Частина псевдонімів і криптонімів залишилися не розкритими. Чи можна звернутися до Вас по допомогу?

Роблю я це, не поспішаючи між ділом, бо поспішати з цим нема чого. А крім того почуваю я себе недобре. Працюю я тепер мало і поволі.

Це є почасти відповідь на Ваше колишнє запитання про "УРЕ".

Прошу передати наші з Ольгою Олександрівною привітання шановній Олені Іванівні.

Вам дружньо тисну руку

Ваш Юр Меженко

Ленінград
1958.11.05.

Приватний архів Я. Дашкевича.— Оригінал, рукопис.

* В кінці листа — помітка Я. Дашкевича: "в[ідписав] 11.11.58".

75

Лист Я. Дашкевича

11 листопада 1958, [Львів]

Дорогий Юрію Олексійовичу!

Дякую Вам за листа. Шевченкіану, якщо вона потраплятиме до моїх рук, обов'язково посилаю Вам. Якщо будуть якісь desiderata в цій галузі — прошу, пишть мені, по можливості, розшукуватиму Вам потрібний матеріал.

Прошу Вас, надсилайте все те, що потрібно вивчити чи розкрити для Вашого покажчика до "Життя і слова". Зроблю те, що в моїх можливостях. Надсилайте матеріал у найбільш зручній для Вас формі на "До востребования" або на адресу інституту:

Львов 4, Радянська 24,

Інститут суспільних наук АН УРСР

Дашкевичу

очевидно, рекомендовано. На домашню адресу посилати не варто — я мешкаю на окраїні міста і пошта там досить свавільна. Бажано, щоб були подані не самі псевдоніми, криптоніми і т. п., але також і назви статей чи заміток, які ними підписані і дані про те, в якому № чи томі вони знаходяться. Зрештою, все це Ви прекрасно знаєте.

Посилаю Вам на пам'ять фото, яке зробили у Львові під час перебування Федора Кузьмича [Сарани]. Кажуть, що за десять років я не дуже перемінився — Ви це можете оцінити самі.

Думав після Жовтневих свят трохи сповільнити темп роботи — та куди там. Все валиться на голову: бібліографія, статті, рецензії, а тут і за дисертацію треба серйозно братися. Думаю, однак, що все це подолаю.

Особливих львівських новинок немає.

Найкращі побажання Вам та Ользі Олександрівній від Моєї Мами.

Всього Вам найкращого,

Ваш

11.11.1958.

Яр[ослав Дашкевич]

ІЛ. ВР. Архів Меженка.— Арк. 130-131,
оригінал, рукопис.

Лист Ю. Меженка

15 листопада 1958, Ленінград*

Дорогий Ярославе Романовичу!

№ 6 "Жовтня" одержав. Спасибі Вам за клопіт. Дуже велику приємність зробили Ви мені, надіславши Вашу з Ф[едором] К[узьмовичем] [Сараною] картку. Дякую за увагу і за пам'ять.

Дозволяю собі використати Вашу ласкаву згоду і на 4^ш стор[інці] подаю список нерозкритих псевдонімів та криптонімів з "Ж[иття] і С[лова]".

Деякі, здається, я розгадав. Але на свою здогадливість покладатися не наважуюся. Треба бути певним, бо хотілося б опублікувати цього покажчика; в такому випадку треба бути точним.

Якби вся моя бібліотека стояла на полицях, то мабуть би я і сам дещо міг зробити.

Останні два тижні почали мене інтенсивно лікувати. Доводиться щодня витратити годин 4 на різні неприємні процедури. Наслідків поки що жодних. Та я й не дуже вірю, що наслідки будуть. Насправді моєї хвороби ніхто лікувати не вміє. І зараз наді мною експериментують. Я згоден на які завгодно експерименти. Дозволив би руку й ногу відтяти і пришити нові. Адже мені втрачати нема чого.

Через це лікування працюю зараз мало, бо ранішні години уходять на ті процедури. І коли вони скінчаться я не знаю.

Повертаюся з лікарні додому трохи втомлений, так що вечірня робота не вельми продуктивна. Сам собі заздрю, що була колись у мене можливість цілий день працювати.

Даруйте мені, що не надсилаю в цьому листі марок. Зроблю це в наступному листі, бо хочу ж Вам надіслати картинками, а їх вдома нема.

* В кінці листа — помітка Я. Дашкевича: "в[ідпсав] 23.11."

Вітайте, прошу, від мене й від Ол[ьги] Ол[ексан-
дрівни] шановну Олену Іванівну.

Дружньо тисну руку.

Ваш Юр Меженко

Приватний архів Я. Дашкевича.— Ори-
гінал, рукопис.

77

Лист Я. Дашкевича

23 листопада 1958, [Львів]

Дорогий Юрію Олексійовичу!

Я вже розшукую матеріал для розв'язки псевдо-
німів та криптонімів. Над деяким, справді, треба трохи
поламати голову. Ваші припущення, які Ви написали
під знаком запитання, в основному правильні. Мене
інформували, що в якомусь львівському архіві зберег-
лися рештки редакційних матеріалів "Життя і Слова";
не знаю, чи це правда — а може там справді вдасться
встановити авторство деяких статей та заміток.

Як Ваше здоров'я? Як Ви почуваете себе після
інтенсивного лікування? Мені здається, що можна б
добитися хоча б тимчасового покращання та затримки
прогресування хвороби. (Не знаю, чи я Вам згадував,
що в "тих місцях" мені довелося пригадувати незакін-
чену медицину — та працювати в галузі невропатології
на протязі п'яти років).

Прощу Вас, не турбуйтеся моїми філателістичними
інтересами. При нагоді — це інша справа, але спеціально
цим займатися не треба. У Львові появляються книжкові
Шевченкіана — та, мабуть, Ф[едір] К[узьмич] [Сарана] ста-
чає їх Вас безпосередньо з Києва? Чи може писати Вам і про
ці новинки, які з'являються на нашому місцевому ринку?

Бажаю Вам всього найкращого,
успіхів у лікуванні та сил до праці,
дружньо тисну Вашу руку

Ваш

23.XI.1958.

Яр[ослав] Д[ашкевич]

P.S. Найкращі побажання Вам та Ол[ьзі] Ол[ексан-
дрівні] від моєї матері.

78

Лист Ю. Меженка

29 листопада 1958, Ленінград*

Дорогий Ярославе Романовичу!

Надсилаю Вам свій борг марками. Це мені не завдає жодного клопоту, бо ж для себе я теж купую марки. Хоч і дуже невесело я себе почуваю, але намагаюся не уривати зв'язку з людьми і потроху сяк так працюю.

Надсилаю Вам ще й видання нашої Секції, в якій я вже кілька років головую. Мабуть Ви знаєте у Львові таких людей, що захочуть придбати цю книжечку. Коштує вона 2 карб[ованці] і пересилка 60 коп[ійок]. Гроші можна переслати в конверті марками. Бажано, щоб були картинки, однаково які, аби картинки.

Якщо справді натрапите на реєттки архіву "Життя і слова", то радив би Вам зробити з тих матеріалів якусь хоч невеличку статтю. Ви подасте її як вступну розвідку до покажчика. Так буде цікавіш.

Я хочу, закінчивши покажчика, передрукувати його на машинці. В Ленінграді я не знаю друкарки, яка б могла передрукувати український текст. Мабуть Ви знаєте якусь друкарку, яка згодилася б за гроші це на себе взяти? Скільки бере вона за сторінку? Гроші я сплачу негайно по закінченні роботи.

Чи не обтяжую я Вас своїми справами? Скажіть одверто. Я знаю, що старі люди частенько бувають набридливі і не хочу бути таким.

Дружньо тисну Вам руку і прошу передати наші з Ол[ьгою] Ол[ександрівною] привітання шановній Олені Іванівні.

Ваш Юр Меженко

Ленінград
1958.11.29.

Приватний архів Я. Дашкевича. — Оригінал, рукопис.

* В кінці листа — помітка Я. Дашкевича: "в[і]дписав 5.12."

Лист Я. Дашкевича

5 грудня 1958. [Львів]

Дорогий Юрію Олексійовичу!

Дуже дякую Вам за марки та за адресну книжку колекціонерів. Думаю, що будуть ще бажані купити цю книжечку, я скажу їм, як її придбати.

З великою охотою допоможу Вам в передрукуванні покажчика на машинці. У Львові це можна зробити. Одна сторінка коштує від 1-2 крб. — це залежить конкретно від складності тексту, чіткості рукопису, терміновості. Окремо треба на папір. Коли Ви закінчите покажчик, надсилайте мені, я організую його передрукування — якщо вище вказані розцінки Вам відповідають.

Мені буде дуже приємно допомогти Вам у цій справі — тому й про якесь "обтяження" не може бути й мови.

Микола Ілліч [Шраг] просив передати Вам привітання і питав, чи отримали Ви його листи, а то вже довго не має від Вас вістки.

Ви, мабуть, знаєте, що Івана Петровича [Крип'якевича] обрали академіком Академії наук УРСР. Виходить, що на сьогодні він єдиний (якщо не згадувати Мануїльського¹⁴⁴) на Україні історик з таким званням.

Як Ваше здоров'я?

Бажаємо Вам — Олена Іванівна та я — всього найкращого: щирі привітання Ол[ьзі] Ол[ександрівні], міцно тисну Вашу руку

Ваш

Яр[ослав] Да[шкевич]

5.12.1958.

80

Лист Ю. Меженка

11 грудня 1958, Ленінград*

Дорогий Ярославе Романовичу!

Спасибі за відомості про друкарські ціни та за Вашу згоду взяти на себе клопіт з передачею рукописа друкарці.

Покажчик у мене вже весь на картках; я не оформляю рукописа аж поки не одержу від Вас відомостей про псевдоними, бо хочу розшифрувати їх в основному ряді покажчика, а не в окремих додатках.

Ви нічого не відповіли на мою пропозицію подати до покажчика коротенького вступу з характеристикою самого журналу. Я не гадаю, що треба писати цілу розвідку, це окрема тема, а невеличкий вступ на 1-2 сторінки. На мою думку покажчик від цього тільки виграє.

Дуже приємно було мені довідатись про те, що Микола Ілліч [Шраг] не забув за мене. Останнього листа від нього я одержав ще в середині березня, це була відповідь на мого листа. Після того я не писав та й М[икола] І[лліч] не був щедрішим.

Я знаю, що мала вийти з друку його книга і чекав, що він мені її надішле¹⁴⁵. Книги я не одержав. Отже я не почуваю себе винним.

Про обрання Івана Петровича [Крип'якевича] на академіка я знаю і навіть хотів його вітати телеграмою, але згадав, що І[ван] П[етрович] уникає зі мною листуватися — ще раніш він не відповів на два мої листи — і утримався, щоб не ставити його в прикре становище.

Що до мого здоров'я, то похвалитися мені, на жаль, нема чим. Добре вже те, що я не втратив ще працездатності, але працюю поволі й далеко не так продуктивно як раніш. Причина тому не сама хвороба, а ще й вік, та й робота нецікава.

* В кінці листа — помітка Я. Дашкевича: "в[ідписав] 17.12."

Вітаю Вас сердечно. Прошу передати Олені Іванівні наші привітання

Ваш Юр Меженко

Ленінград
1958.12.11.

Приватний архів Я. Дашкевича.— Оригінал, рукопис.

81

Лист Я. Дашкевича

17 грудня 1958, [Львів]

Дорогий Юрію Олексійовичу!

Посилаю Вам сьогодні результати моїх розшуків — те, що мені вдалося розкрити. Декілька криптонімів та псевдонімів розкрити не вдалося — можливо, що ще вдасться, але я сумніваюся. На сліди редакційного архіву “Життя і слова” я не натрапив, очевидно, дещо з листування, присвяченого цьому журналові зберігається в Архіві І. Франка, що знаходиться в Інституті літератури в Києві. Тепер зайнятися розшуками там у мене, на жаль, немає можливості.

Вибачте, що трохи затримався з посилкою розкритих псевдонімів та криптонімів. Хотілося розкрити всі — та не вдалося. Моя картотека псевдонімів, що тепер в Бібліотеці АН УРСР у Львові, збереглася неповністю — деякі літери пропали. Була ще друга причина. Деякі вищестоящі товариші заходилися виправляти мою ідеологічну лінію, це теж зайняло трохи часу й тріпало нерви. Хотів я писати вступ у покажчик після того, як розшукаю редакційний архів — тому й не писав Вам про свою згоду. Якщо Ви вважаєте, що було б доцільно написати — напишу, обсягом в 4-5 стор[інок] машинопису (це вийде які 2 стор[інки] друку). На який термін Вам послати?

Коли Ви переписете покажчика — чи оформите його якимсь іншим чином — посилайте мені, я передам його на машинку (якщо ціни Вам відповідають). Посилайте рукопис рекомендовано або, ще краще, як цінний

лист — щоб, бува, з ним щось не трапилося — на мою адресу “До запитання”.

Над чим Ви тепер працюєте? Як Ваші роботи з історії укр[аїнського] театру?

Я займаюся “процтовхуванням” мого довідника “Прогресивна преса Західної України 1919–1939 рр.” — а це, виходить, зовсім не так просто. Найкращі побажання Вам та Вашій дружині від моєї Мами.

Бажаю Вам всього найкращого,

творчих сил та енергії

Ваш

Я[рослав Дашкевич]

17.XII.[19]58.

ІЛ. ВР. Архів Меженка.— Арк. 136-137, оригінал, рукопис.

82

Лист Я. Дашкевича

23 грудня 1958. [Львів]

Дорогий Юрію Олексійовичу!

Сьогодні посилаю Вам 7 крб. 80 коп. поштовими марками. Прошу Вас послати на мою адресу (на “До востребования”) три адресні книги колекціонерів для деяких бажаючих — львов'ян.

Декілька днів тому послав я Вам листа з розв'язаними псевдонімами та кригтонімами. Чи Ви отримали? На жаль до цього не можу нічого більше додати.

Всього найкращого

Ваш

Яр[ослав Дашкевич]

23.12.[19]58.

P.S. На бандероль наклеюйте також, будь ласка, марки з картинками.

ІЛ. ВР. Архів Меженка.— Арк. 138, оригінал, рукопис.

83

Лист Ю. Меженка

23 грудня 1958, Ленінград*

Дорогий Ярославе Романовичу!

Дякую Вам дуже за розкриття справжніх прізвищ. Зараз я себе почуваю не дуже добре, мені важко писати і до роботи остаточної над покажчиком я візьмуся в перших днях січня. Гадаю в середині січня відправити до вас рукописа.

Було б дуже добре якби Ви змогли приблизно на цей час написати передмову. Розмір її 4-5 стор[інок] друку на машинці — я так собі й уявляв.

Коли почуватиму себе краще, напишу довшого листа.

Прийміть Ви й Олена Іванівна наші з Ол[ьгою] Ол[ександрівною] поздоровлення з наступаючим Новим роком.

Ваш Юр Меженко

Ленінград
1958.12.23.

Приватний архів Я. Дашкевича. — Оригінал, рукопис.

84

Лист Я. Дашкевича

28 грудня 1958, Львів

Дорогий Юрію Олексійовичу!

З нагоди Нового Року прошу Вас та Вашу дружину прийняти найкращі побажання від Мосі Матері та від мене.

Стурбувала мене вістка про погіршення Вашого здоров'я. Мабуть, Ви напружували свої сили більше як можна було — очевидно, треба Вам трохи відпочити.

Чекаю на Ваш покажчик десь у половині січня. До цього часу я напишу передмову, переддрукую її на машинці та пошлю Вам.

* В кінці листа — помітка Я. Дашкевича: "в[і]дписав] 28.12."

Звертаюся до Вас з одним невирішеним питанням.

В 1919 р. в Ташкенті, накладом групи галичан — колишніх військовополонених¹⁴⁶, вийшла в світ брошура Нестора Хомина “Шевченко і комуністична революція”. Про цю брошуру згадує сам автор у своїх споминах, надрукованих в 1921 р. у віденській газеті “Наша Правда”. Чи немає у Вас, бува, цього видання? Чи не знаєте Ви, де воно могло зберегтися? Чи немає у Вас яких-небудь точніших відомостей про цю брошуру та про інші ташкентські видання українською мовою з 1919 р.?

Я пишу статтю про видавничу діяльність галицьких комуністів — і був би Вам дуже вдячний за якісь відомості про вищезгадані видання. Очевидно — все це при нагоді, прошу Вас не напружувати тепер сил на розшуки; нічого термінового тут немає. Все це до того часу, коли Ви почуватимете себе краще і зможете написати мені більш обширного листа. Також в посиланні адресних книжечок колекціонерів немає жодної поспішності — прошу Вас тепер цим не займатися та не турбуватися.

Ще раз бажаю Вам всього
найкращого — в першу чергу покращання
здоров'я
Ваш
Ярослав [Дашкевич]

Львів,
28.12.{19}58.

ІЛ. ВР. Архів Меженка.— Арк. 140-141,
оригінал, рукопис.

85

Лист Ю. Меженка

10 січня 1959, Ленінград*

Дорогий Ярославе Романовичу!

На превеликий жаль я нічого про будь-які українські видання, друковані 1919 р. в Ташкенті не знаю. І ніколи не чув про брошуру “Шевченко і комуністична революція”.

* В кінці листа — помітка Я. Дашкевича: “в[ідписав] 16.1”.

В Ташкенті у мене є знайомі люди, до яких я напишу і попрошу пошукати в фондах республіканської бібліотеки. Я не певен, що матиму відповідь дуже швидко, але певен того, що шукатимуть уважно.

Останні дні почуваю себе трохи краще, а от чи надовго мені таке щастя — не знаю.

Працюю я не багато, отже не перевтомлююся, як то Ви гадаєте, а гірше мені було просто через те, що хвороба прогресує. Це неминуче і доводиться терпіти, аж поки настане очікуваний природний кінець.

Зараз у Ленінграді М. І. Шраг і вчора я мав велику приємність вітати його у себе в хаті.

Адресні книжки колекціонерів Вам надіслав секретар секції. Чи Ви їх одержали?

Наша секція готує виставку екслібрисів за 1938 рік і має намір видати і цього року каталог. Чи є у Львові колекціонери екслібрисів, яких це могло б цікавити? На виставці будуть також роботи львівських художників.

З великим нетерпінням чекаю теплих і світлих днів. Може ж таки справді на весну зможу виїхати до Києва? Аж самому не віриться, що таке може статися.

Бувайте здорові

Ваш Юр Меженко

1959.01.10.

Ленінград

P.S. Я не знаю, якими саме марками зафранкував бандероль наш секретар. Каже, що картинками. Чи вони Вас задовольнили?

Приватний архів Я. Дашкевича.— Оригінал, рукопис.

Лист Я. Дашкевича

16 січня 1959, Львів

Дорогий Юрію Олексійовичу!

Адресні книжки колекціонерів я отримав — і зафранковані відповідними марками; дуже дякую.

Про екслібриси. У Львові я особисто знаю трьох колекціонерів, яких, думаю, цікавитиме каталог екслібрисів. В кожному випадку, прошу Вас це враховувати.

Дякую Вам за Ваші розшуки, зв'язані з Ташкентськими виданнями. Якщо у Вас є хороший знайомий у Ташкенті, прошу Вас дуже запитати його також про газету "Туркестанська Рада", що повинна була виходити з березня 1918 р. та про "Програму РКП", яка, в українському перекладі, вийшла в світ в Ташкенті в 1919 р. Може справді ці видання десь у Ташкенті збереглися. Я поволі збираю матеріал про українські видання в Сибірі та Туркестані під час революції та громадянської війни. Крім Ташкенту, були українські видання в Омську, Томську та, здається, в Чті. Взагалі дуже цікаве питання про яке, може, вдасться що-небудь написати.

Чекаю на Ваш покажчик до "Життя і Слова". Наступного тижня, мабуть, пошлю Вам пропонувану мною вступну статтю.

Дуже хотілося б мені вітати Вас на Україні. Я вірю у Ваш приїзд — і вірю, що моральні сили дадуть Вам можливість радіти цим поверненням — навіть, якщо хвороба робитиме своє.

Бажаю Вам всього найкращого та міцно тисну Вашу руку.

Ваш

Ярос[лав Дашкевич]

16.1.[19]59.

Львів

ІЛ. ВР. Архів Меженка. — Арк. 142-143 зв., оригінал, рукопис.

87

Лист Ю. Меженка

21 січня 1959, Ленінград*

Дорогий Ярославе Романовичу!

Ця зима для мене з дружиною вкрай нещаслива. Весь час ми по черзі хворіємо і це відбивається на роботі.

* В кінці листа — помітка Я. Дашкевича: "в[ідписав] 6.2."

Покажчик до "Ж[иття] і С[лова]" ще не переписано, нема ані часу, ані сили. Зроблю це найближчими днями і відправлю до Вас рекомендованим листом.

Все що Вас цікавить відносно Ташкентських видавць спробую додатково надіслати до Ташкенту. Маю там доброго знайомого, але великого кунктатора*.

Якщо тижнів зо два не матимете від мене листа, то не дивуйтеся — нездужаю.

Ваш Юр Меженко

Ленінград
1959.01.21.

Приватний архів Я. Дашкевича. — Оригінал, рукопис.

88

Лист Ю. Меженка

*1 лютого 1959, Ленінград***

Дорогий Ярославе Романовичу!

Не знаю чи на довго, але грипозну пощесь ми з дружиною вже відбули й останні дні почуваю себе досить добре. Остільки добре, що закінчив переписувати покажчика до "Ж[иття] і С[лова]". Тепер чекаю на обіцяну Вами вступну частину.

Ви обіцяли надіслати в середині січня та мабуть же й Вас не минула лиха година, тобто грипа.

Я, після того як одержу від Вас замітку, теж напишу кілька рядків, не про журнал, бо то Ваша робота, а про покажчик. Все разом перешлю негайно Вам для друкарки.

До редакції "Радянського літературознавства" я написав і відправив листа з пропозицією дати їм для друку нашого покажчика. Я не писав їм докладно, що саме робили Ви, а що я. Але написав, що я його складав у спілці з Вами.

* Кунктатор — повільна, першуча й обережна людина.

** В кінці листа — помітка Я. Дашкевича: "[в]ідписав] 6.2."

Отже тепер справа залежить від Вас і від друкарки.

Гроші за передрук я перекажу негайно, після того, як знатиму суму і на чие ім'я писати перекази.

Бувайте здорові.

Ваш Юр Меженко

Ленінград
1959.02.01.

Приватний архів Я. Дашкевича.— Оригінал, рукопис.

89

Лист Я. Дашкевича

6 лютого 1959. Львів

Дорогий Юрію Олексійовичу!

Вибачте, що відписую зразу на два Ваші листи — грип міцно схопив мене у свої обійми, а цим хвалитися не варто.

В найближчі дні вже, очевидно, піднесуся на ноги — й тоді пошлю Вам вступну статтю до покажчика. Я проти того, щоб покажчик був надрукований також під моїм прізвищем — я ж не вклав у нього жодної праці. Можна буде тільки десь під вступом відмітити, що він написаний мною.

Про гроші за передрукування напишу Вам пізніше, коли вже рукопис буде в мене на руках та можна буде приблизно обрахувати кількість машинописних сторінок.

Я дуже рад, що грип вже Вас і Вашу дружину залишив у спокої — маю надію, що я також скоро вже вилізу з цієї напасті.

Бажаю Вам всього найкращого

Ваш

Яр[ослав] Дашк[евич]

Львів, 6.2.1959.

Іл. ВР. Архів Меженка.— Арк. 144-145.
оригінал, рукопис.

Лист Я. Дашкевича

21 лютого 1959. Львів

Дорогий Юрію Олексійовичу!

Вибачте, що так пізно посилаю Вам проект передмови. Грип тримав мене міцно в своїх руках — та це, мабуть, таки й відбилося на передмові. Я нею не дуже вдоволений — тому кресліть її як завгодно. Ви ж мали, під час розписування, кращу можливість (від мене) детально вивчити зміст журналу. Передмова неглибока — та й на 7-ми сторінках не викладеш все, що треба.

У сам покажчик треба внести ще один розв'язаний криптонім. "Б. Л.", що подав листи Заревича до Шашкевича (1895, т. 3, кн. 2, с. 177-181) це Богдан Лепкий.

Якщо у Вас рукопис підготований — посилайте його мені (на "До запитання" або на моє прізвище в Інститут — Львів 4, Радянська 24, Інститут суспільних наук АН УРСР), я зразу ж передам його друкарці і після передрукування напишу Вам скільки все це коштувало.

Як Ваше здоров'я? Які Ваші плани на найближче майбутнє? Чи "Радянське літературознавство" відповіло Вам на Вашу пропозицію? (Тепер в АН нові загострення ідеологічного характеру, боюся, що це може мати деякий вплив). Які Ваші плани відносно Києва?

Бажаю Вам всього найкращого

Ваш

Яр[ослав] Д[ашкевич]

21.2.[19]59.

Львів

91

Лист Ю. Меженка

25 лютого 1959. Ленінград*

Дорогий Ярославе Романовичу!

Надсилаю рукописа покажчика і повертаю Вашу вступну статтю. Мені вона подобається і я в ній нічого не змінив за винятком кількох рядків, які я поставив у ламані дужки. Мені здається, що в передмові до покажчика можна не перераховувати твори тих або інших авторів, бо в покажчику читач їх обов'язково знайде. В такій невеличкій роботі повторення мені видається зайвим. Проте, якщо Ви зі мною не погоджуєтесь, я не настоюватиму. Зніміть мої дужки.

Додаю ще кілька рядків про те, як користуватися покажчиком і про те, хто з нас що зробив. Це Ви цього хочете. Їх місце після Вашої статті.

Рукопис покажчика, на мою думку, досить чіткий (писала його Ольга Олександрівна) і я гадаю, що друкарка не матиме з ним багато мороки. Тільки прошу Вас перед тим як передавати його друкарці, переглянути його, щоб в разі чого Ви могли їй пояснити як друкувати бібліографічний текст. А може друкарка вже мала справи з бібліографіями?

Від "Радянського літературознавства" відповіді нема. Я вже не раз листувався з Л. М. Коваленком¹⁴⁷ і він завжди був дуже акуратний. Теперішнє мовчання я собі пояснював грипозною пошестю, бо нічого не чув про те, що там є нові ідеологічні загострення. З Києва оце вже більш як місяць ніхто абсолютно листів не пише, а у двох укр[аїнських] газетах, що я одержую, нічого нема. Будь ласка, бодай коротенько поінформуйте мене про суть цих загострень та про їх "героїв".

Можливо, що й справа з переходом Фед[ора] Кузьм[овича] [Сарани] до інституту літератури через це загримується. Сам Ф[едір] К[узьмович], очевидно, перебуває в мінорному настрої й мовчить.

* В кінці листа перед Р. С. — помітка Я. Дашкевича: "в[і]дписав] 4.3."

Сам я останній час почуваю себе кепсько і покладаю надію на весну. Може трохи полегшає?

Про переїзд до Києва нічого не чути, та ми й домовилися, що до теплої пори ніяких заходів не вживатимемо. Я не дуже вірю в можливість переїзду. А тут ще, Ви кажете, нове загострення на ідеологічному фронті.

З газет довідався, що 100 річчя смерті Шевченка не відзначатимуть, а святкуватимуть 150 р[оків] народження. Була у мене надія дожити до 1961 року, а тепер треба дочекатися 1964 [р.], аж на три роки довше. Стільки ж, звичайно не потягну.

Ще про Показчика. Якщо, переглядаючи його, побачите які-небудь недоречності або помилки, прошу написати мені.

Гроші, скільки скажете, надішлю на адресу, яку вкажете, негайно.

Друкувати прошу 4 примірники.

Дружньо вітаю Вас Ваш Юр Меженко

Ленінград

1959.02.25.

P.S. Прошу сповістити про одержання рукопису.

Приватний архів Я. Дашкевича. — Оригінал, рукопис.

92

Лист Я. Дашкевича

4 березня 1959, Львів

Дорогий Юрію Олексійовичу!

Рукопис показчика я отримав в цілковитому порядку, передав друкарці — десь через тиждень показчик буде передрукований, тоді я пошлю його Вам і повідомлю Вас скільки грошей треба буде надіслати. Друкарка кваліфікована і, думаю, передрукує як слід; друкуватиме 4 примірники. Я вповні погоджуюся з Вами, що перерахування творів у вступній статті зайве і викреслив те, що Ви поставили в ламані дужки.

Справа Ф[едора] К[узьмовича] [Сарани] досі ще не вирішена — його затвердження на посаді повинна розглядати президія, а досі ще не розглядала. Мені він також нічого не пише — про його турботи знаю з інших джерел.

Київські "події" почалися з Ін[ститу]ту мовознавства. Мол[одший] науковий співробітник М. Матвієнко намагалася виступити у "Вітчизні" із статтею, в якій неправильно показувала місце і роль української мови в сучасному суспільстві на Україні. В цій статті вона генералізовано згадувала про нехтування рідною мовою, заміну її "третьою" мовою, про те, що укр[аїнську] мову прогнали з сім'ї, що її не розвивають, що все це протирічить принципам ленінської національної політики і т. п. Цей виступ був засуджений, бо автор використовувала поодинокі нехарактерні факти і робила недоречні висновки про, майже, переслідування укр[аїнської] мови та культури. Прояви "ревізіонізму" (подібні явища прийнято розглядати тепер у такому світлі) помітні були в Ін[ститу]ті літератури (спроби Бабишкіна¹⁴⁸ реабілітувати Грушевського і т. п.), в Ін[ститу]ті філософії (Диш-левії¹⁴⁹, Кінько), серед письменників (у Львові, наприклад, поет Д. Павличко випустив збірку віршів "Правда кличе!", в якій допустив декілька грубих антирадянських випадків — напр[иклад], що "Торквемада помер, а тюрма осталась", проклинаючи тих, які забувають рідну мову). Очевидно, всі ці прояви чужої нам ідеології знайшли принциповий відпір і були засуджені нашою громадськістю. Правда, у Львові піднесли вимогу про необхідність боротьби з великодержавним шовінізмом — це в зв'язку з тим, що були спроби політичної реабілітації старого і нового галицького "москвофільства". Дебати в зв'язку з цим питанням ще відбуваються. — Передбачається, що буде постанова ЦК КПУ з ідеологічних питань, яка, хоча й не в різкій формі, торкатиметься таких несвоєчасних (щонайменше) проявів. Хочу підкреслити, що жодні заходи відносно осіб, які проявляли неправильні тенденції не вживалися та не будуть вживатися — очевидно, вони розуміють свої помилки і їм дані всі можливості для того, щоб їх виправити.

Чи Ви отримали щось від "Рад[янського] літературознавства"?

Від моєї мами найкращі привітання Вам та Ользі
Олександрівні. Бажаю Вам всього найкращого,
Ваш Яр[ослав] Д[ашкевич]
Львів, 4.3.[19]59.

Іл. ВР. Архів Меженка.— Арк. 148-149 зв.,
оригінал. рукопис.

93

Лист Ю. Меженка

10 березня 1959. Ленінград*

Дорогий Ярославе Романовичу!

Ще 26/II рекомендованим листом я відправив до Вас рукониса "Покажчика" і просив сповістити мене про одержання.

Знаючи Вашу точність і акуратність, я трохи занепокоївся тим, що від Вас нічого нема. Чи була не вхопила Вас та проклята грипа удруге?

Вчора одержав листа з Ташкенту. На превеликий жаль розшуки залишилися без наслідків. Нічого не знайдено, ні "Туркестанської Ради", ні "Програму РКП", ані брошури Хомина.

Шукали уважно і мені здається, що й справді ці видання не збереглися. Хоч я і просив ще пошукати у місцевих краєзнавців колекціонерів, але й сам не вірю в успіх.

Маю до Вас прохання.

Львівський університет видає "Альманах". В № 3 за 1958 р. на сторінках 133-138 надруковано розвідку "Т. Г. Шевченко" перекладач Плачу Ярославни¹⁵⁰. В продаж цей "Альманах" очевидно не йде, бо "Книга-поштою" книжки не надсилає.

Мабуть за Вашою допомогою можна придбати цю книжку? Буду Вам за це дуже вдячний.

Бувайте здорові

Ваш Юр Меженко

Ленінград
1959.03.10.

Приватний архів Я. Дашкевича.— Оригінал. рукопис.

* В кінці листа — помітка Я. Дашкевича: "в[ідписав] 16.3."

Лист Ю. Меженка

11 березня 1959, Ленінград*

Дорогий Ярославе Романовичу!

Наші листи розминулися. Зранку я кинув у скриньку свого, а з вечірньою поштою одержав Вашого. Це я такий нетерплячий.

Від Ф[едора] К[узьмовича] [Сарани] одержав теж. Справа його, хоч і повільно, але посувається добре. Постановова Президії вже є, затримка тепер суто технічна — оформлення протоколу.

Від редакції "Радянського Літературознавства" так нічого і нема. Саме тепер в Ін[ститу]ті дуже заклопотані такими справами як виїзна шевченківська конференція і з'їзд письменників. За кілька день це все пройде і я удруге напишу до редакції листа.

Взагалі вони до цього часу були досить точні і оперативні. Це винні незвичайні обставини, а може чийсь лист загинув.

Взагалі я гадаю, що доведеться мабуть турбувати акад. Білецького¹⁵¹. Ми з ним давні знайомі.

Тут порівнюючи рання весна. Люди кажуть, що холодно вже не буде. Здається з теплом поновляться розмови про мій переїзд.

Вітайте, прошу, від мене і від дружини шановну Олену Іванівну.

Щиро Ваш Юр Меженко

Ленінград
1959.03.11.

Приватний архів Я. Дашкевича.— Оригінал, рукопис.

* В кінці листа — помітка Я. Дашкевича: "в[ід]писав] 18.3."

95

Лист Я. Дашкевича

16 березня 1959. [Львів]

Дорогий Юрію Олексійовичу!

Наші листи, мабуть, в дорозі розминулися — і Ви вже знаєте про те, що Ваш "Покажчик" я отримав та дав переддрукувати. В попередньому ж листі я повідомив Вас також про зрушення на ідеологічному фронті.

"Покажчик" буде повністю передрукований завтра або післязавтра і я негайно пошлю його Вам.

Дякую Вам за вістку про ташкентські видання. Виходить, що це справді великі раритети. Як тільки роздобуду "Альманах", зразу ж Вам пошлю. Сьогодні додаю до листа львівську шевченкіану з останніх святкувань.

Бажаю Вам всього найкращого

Ваш

Яр[ослав] Даш[кевич]

16.3.[19]59.

Іл. ВР. Архів Меженка.— Арк. 150-151 зв., оригінал, рукопис.

96

Лист Я. Дашкевича

18 березня 1959. [Львів]

Дорогий Юрію Олексійовичу!

Отримав Вашого наступного листа в зв'язку з "Покажчиком" (від 11 березня) — та ось посилаю Вам його переддрукованим. Передмову я прочитав, далі текст не зчитував. Здається мені, що робота передрукована добросовісно — Ви, зрештою, напишете свою думку.

Думаю, що "Радянське літературознавство" повинно тепер дати Вам відповідь. З'їзд закінчився, основна лінія визначилися — при чому вона така, що не повинна перешкоджати друкуванню "Покажчика". Це тільки деякі прихильники віджитих і забутих старих методів хотіли рятувати свої позиції — а то і їм можуть сказати, що пора кидати балаканину, а треба зайнятися працею.

Мабуть декому це не по душі, але, очевидно, справа таких людців програна.

Микола Платонович [Бажан] тепер повністю повинен віддати всі свої сили УРЕ — це й Вам, мабуть, допоможе. І партійні органи, і наша громадськість дуже зацікавлені в якнайшвидшому виході УРЕ в світ — і робота на цьому фронті може справді розгорнутися відповідними темпами.

Як тільки роздобуду "Альманах" — негайно Вам пошлю.

У Львові також весна та весняні настрої. Роботи чимало — і все основне хочеться закінчити до літа.

Прошу Вас, повідоміть мене про те, чи Показчик отримали в порядку. За переддрукування треба послати 100 карб[ованців] — на мою адресу, тобто як звичайно на "До востребования".

Від Мами найкращі побажання Вам та Вашій дружині.

Бажаю всього найкращого,

Ваш

Яросл[ав Дашкевич]

18.3.[19]59.

Опись

Вложения в ценное письмо

Куда: Ленинград Д-28, Моховая 22, кв. 22

На имя: Меженко Юрий Алекс[еевич]

№ п/п	Наименование предметов	К-во предм.	Объявленная ценность
1	Рукопись и машинопись работы "Журнал Жите і слово".	5 экз.	200. —

Общий итог ценности

двести рублей

Отправитель: Яр[ослав] Дашк[евич]

Проверил:

[*пр. Задор.*]

[Круглый почтовый штемпель]

ІЛ. ВР. Архів Меженка.— Арк. 152-154.
Цінний лист, штемпель: ЛьВОВ 4 ГОР.—
ЛьВІВ 1835910, оригінал, рукопис., рос.

Лист Ю. Меженка

25 березня 1959. Ленінград*

Дорогий Ярославле Романовичу!

Рукописа, дякую Вам, одержав і переказую Вам гроші. Зовнішній вигляд роботи дуже добрий. Вичитуватиму днів за два, за три.

Від "Радянського літературознавства" так нічого й нема. Завтра писатиму удруге. Мабуть Ви маєте рацію, що в редакції вичікували до з'ясування "ситуації". А може просто канцелярія в них погано працює. Взагалі люди, що приїздили з Києва й заходили до мене, ніяких загострень не відчували, а дивилися на всі ці факти як на незначні епізоди.

Від Ф[едора] К[узьмовича] [Сарани] мав листа; справа його розв'язалася на добре. Президія АН затвердила його на посаді зав[ідувача] відд[ілу] Ін[ститу]ту літ[ерату]ри. І за нього і за цілу справу я дуже радий. Я вже надіслав йому поздоровчого листа.

Щодо моєї роботи в "УРЕ" і переїзду мого до Києва — то справа далі намірів та дружніх розмов не посувається. Паркінсонізм мій досить швидко прогресує і це може стати за причину мого відмовлення від переїзду, бо працездатність у мене тепер невисока, а незабаром буде такою, що я нікому вже не буду потрібний.

А втім побачимо як там буде.

Прошу від мене й від дружини передати наші щирі вітання шановній Олені Іванівні.

Бувайте здорові

Ваш Юр Меженко

Ленінград
1959.03.25.

Приватний архів Я. Дашкевича. — Оригінал, рукопис.

* В кінці листа — помітка Я. Дашкевича: "в[і]д[і]слан[і] 30.3."

Лист Я. Дашкевича

30 березня 1959, Львів

Дорогий Юрію Олексійовичу!

Кілька днів тому послав я Вам "Альманах" за 1958 р. та дві вирізки з карагандинських газет. Може є у Вас ще якісь desiderata?

Думаю, що "Радянське літературознавство" повинно вже Вам дати позитивну відповідь. "Становище" прояснилося — й не можна сказати, щоб залишилися якісь темні хмари.

За Ф[едора] К[узьмовича] [Сарану] я також дуже радий — очевидно, поздоровив його з призначенням. Як це не дивно, але в наш час від однієї відповідної особи на відповідному місці дуже багато залежить. А мені здається, що Ф[едір] К[узьмович] із своїм ентузіазмом та з любов'ю до справи зможе зробити багато хорошого й цінного в галузі бібліографії.

Я переконаний, що навіть один рік Вашої праці в УРЕ приніс би дуже багато користі — хоча б тому, що визначився б характер бібліографічного оформлення енциклопедії. Із своїх спостережень знаю, що паркінсонізм, хоча й поволі прогресує — але відбивається найбільше на фізичній стороні організму, залишаючи психічну, інтелектуальну не порушеною. Мені здається, що в цьому останньому відношенні prognosis pessima* ніяк не підходить.

Як Ви знаєте, Микола Платонович [Бажан] повинен тепер повністю віддати всі свої сили УРЕ. Думаю, що він допоможе влаштувати Вас в Києві так, як це потрібно.

Найкращі побажання Вам та Вашій дружині від моєї мами.

Бажаю Вам всього найкращого.
міцно тисну Вашу руку

* Песимістичний прогноз (лат.).

Ваш
Яр[ослав] Да[шкевич]
30.3.[19]59.
Львів

ІЛ. ВР. Архів Меженка.— Арк. 155-156.
оригінал, рукопис.

99

Лист Ю. Меженка

3 квітня 1959, Ленінград*

Дорогий Ярославе Романовичу!

"Альманах" одержав. Спасибі Вам велике за клопіт. Свій борг повертаю поштовими марками.

Разом з цим надсилаю 1 примірник "Покажчика". Нехай він буде у Вас. Поки буде його десь опубліковано, Вам може він для якоїсь довідки знадобиться.

Гроші за передрук Ви напевно вже одержали.

Друкарка Ваша дуже добра. Огріхів у неї справді *тіптіт тіптіт*". Дякую Вам за неї, а їй за роботу.

До "Рад[янського] літерат[урознав]ства" написав удруте. Сподіваюся, що на цей раз відповідь отримаю.

Почалася на Україні весна та й Ленінград цього року не дуже пасе задніх. А з весною відновилися думки про Київ. На жаль з Києва ніхто нічого не пише. Очевидно, коли приїду "на каштани", тоді й матиму розмови вирішальні, а тим часом треба запастися терпінням.

Вітайте, прошу, від нас обох шановну Олену Іванівну.

Ваш Юр Меженко

Ленінград
1959.04.03.

Надсилаю маленького подарунка. Може Вас цікавлять екслібриси?

Приватний архів Я. Дашкевича.— Оригінал, рукопис.

* В кінці листа — помітки Я. Дашкевича: "в[і]дп[и]сав 12.4.", "№ 398 Leskien не Leskien а Leskin відпов[і]дно в покажчику на с. 53".
Найменша кількість (лат.).

100

Лист Я. Дашкевича

12 квітня 1959, Львів

Дорогий Юрію Олексійовичу!

Дуже дякую Вам за Каталог екслібрісів та за один примірник покажчика. Мене завжди цікавить все, що зв'язане з книгою — для мене цікавий і екслібріс, тим більше, що одна з авторів — художниця Гебус-Баранецька¹⁵² моя знайома.

Коли Ви збираєтеся в Київ? Чи Вам треба буде відбути ще якусь попередню поїздку, щоб погодити всі деталі — чи все це, може вже вирішено й Ви можете остаточно переїздити. Дуже хотілося б мені вітати Вас вже над Дніпром.

У Львові особливих новин немає. Я працюю над "екзотичною" темою (не знаю, чи Вам згадував), а саме над бібліографією літератури про вірменські колонії на Західній Україні. Для різноманітності й це добре.

Найкращі побажання Вам і Вашій дружині від моєї мамі.

Бажаю Вам всього найкращого,
міцно тисну Вашу руку
Ваш
Яр[ослав] Да[шкевич]

Львів.

12.4.[19]59.

P.S. У покажчику до "Життя і Слова" на стор. 53 (№ 398) мабуть більш правильно в українській транскрипції буде Лескің, а не Лескіен.

101

Лист Ю. Меженка

18 квітня 1959. Ленінград³

Дорогий Ярославе Романовичу!

Всі мої плани не дуже реальні. Розмови про переїзд очевидно стануть конкретно лише після мого приїзду до Києва у травні. По справжньому, по діловому ми з УРЕ ще не розмовляли і не було від них жодного документу.

Через треті руки довідуюся, що М. П. Бажан "кlopочеться", що "справа вирішена", що "вжито всіх заходів" тощо. Взагалі я гадаю, що не доведеться мені помирати у Києві. В середині травня маємо намір поїхати до Києва, це наша традиційна весняна поїздка. Погостюємо там тижнів зо два, за цей час мабуть побачуся з Бажаном та ще де з ким і тоді мою долю знатиму, а тим часом все мені не ясно.

Сьогодні одержав листа з "Радянськ[ого] літературознавства". Пишуть, що цей покажчик їх цікавить і вони його радо надрукують, але розміром він має бути не більш як півтора аркуші, бо місця їм бракує. На мою думку в Покажчику нема чого скорочувати, а щоб витратити місце, то можна його весь складати петітом. Про все це я писати до них не буду, а повезу рукописа до Києва і там поговорю з Сараном. Він тепер в Інституті в справах бібліографії має голос.

Ваше зауваження щодо написання Лескін, а не Лескіен цілком слушне: не потрібно в Покажчику відхилитися від сучасних правописних норм. Копіювати той правопис не варто; це я не як слід поміркувавши зробив.

Може у Вас є ще які зауваження? Пишіть, я буду Вам за це дуже вдячний.

Сарана вже більш як місяць мовчить. Гадаю, що він з головою занурився в нову роботу і про все навколишнє забув.

Ви написали, що знайомі з Гебус-Баранецькою. Чи не змогли б Ви від неї дістати каталога її виставки?

³ В кінці листа — помітка Я. Данкевича: "в[ідписав] 2.5."

Ще у 1940 році ми з нею обмінялися листами в справі екслібрисів. Це було так давно, що вона за мене й забула. Мені незручно себе нав'язувати та й адреси її не знаю. Міг би довідатись через секретаря нашої секції та утримуюсь, щоб не опинитися в ролі прохача. Вона ж мене не знає, мало хто до неї не писатиме?

А каталог видано гарно з добрими репродукціями.

Вітайте, прошу від мене й від Ол[ьги] Ол[ександрівни] шановну Олену Іванівну.

На все Вам добре

Ваш Юр Меженко

Ленінград
1959.04.18.

Приватний архів Я. Дашкевича. — Оригінал, рукопис.

102

Лист Я. Дашкевича

2 травня 1959, Львів

Дорогий Юрію Олексійовичу!

Вибачте, що трохи затримався та не відповів вам зразу. Хотів розшукати Вам каталог виставки С. Гебус-Баранецької — і ось сьогодні, одночасно, посилаю Вам цей каталог рекомендованою бандеролею. С. Гебус-Баранецька дуже добре пригадує собі переписку з Вами з передвоєнного періоду. Теперішня її адреса Львів, вул. К. Маркса 31/кв. 1 — може буде у Вас бажання її написати.

Писав мені Ф[едір] К[узьмович] [Сарана], що дуже чекає Вас в Києві. Відчуваю з його листів, що він в Інституті тепер як "риба у воді" — коби тільки справді були в нього можливості розгортати бібліографічну роботу за бажанням. Заковика з "Рад[янським] літературознавством" мабуть ще й в зв'язку з тим, що в них, нібито, лежить якийсь рукопис покажчика до "Життя і Слова", але, здається, зроблений досить неохайно. Очевидно, все це виясниться під час Вашого перебування в Києві.

Мені здається, що в покажчик варто внести зміни правописного характеру (без змін лексичного характеру) — такі, які прийняті, наприклад, в сучасних виданнях класиків літератури.

З великим зусиллям пропхав я через Вчену Раду інституту свій покажчик "Прогресивної преси Західної України 1919–1939 рр." — яка буде далі його доля (покажчик зданий у Держполітвидав, має чотири позитивні рецензії) — не знаю. Дуже не хотілося б, щоб стільки праці пішло надаремно — та, на жаль, в наш час не все робиться згідно з бажанням.

Дорогий Юрію Олексійовичу! Прошу Вас і Вашу дружину прийняти найкращі побажання від Моєї Мами та від мене,

Яр[ослав] Да[шкевич]

Львів, 2.5.[19]59.

ІЛ. ВР. Архів Меженка.— Арк. 159-160,
оригінал, рукопис.

103

Лист Ю. Меженка

7 травня 1959, [Ленінград]*

1959.05.07.

Дорогий Ярославе Романовичу!

Листа й каталога одержав — дякую Вам дуже.

15/V виїжджаю до Києва. Чи не будете Ви на нараді в істориків?

Дуже хотів би побачитися з Вами.

Справа з моїм переїздом буде тепер вирішатися. Я ще не певен, що все гаразд.

Ваш Юр Меженко

Принятний архів Я. Дашкевича.— Листівка,
оригінал, рукопис.

* Внизу листівки — помітка Я. Дашкевича: "в[і]д[п]исав 17.5."

104

Лист Я. Дашкевича

12 червня 1959. Львів

Дорогий Юрію Олексійовичу!

Віїхав я з Києва, остаточно не знаючи як вирішаться всі Ваші перипетії з помешканням. Дуже мені хотілося б знати як тепер виглядають перспективи Вашого переїзду в Київ. Я був би дуже радий, якщо б під час наступної поїздки в Київ міг би Вас вітати вже як знову "постійного киянина".

Зустріч з Вами дуже живо стоїть мені перед очима. Відверто кажучи, мені здавалося, що за ці 12 років, які ми не бачилися — час зробив на Вас більш глибокі та неприсмні сліди. Я був приємно вражений тим, що зустрів по-старому живого, гострого в думках і у висловлюваннях Юрія Олексійовича. Я розумію, що хвороба позначається на Вашому фізичному та психічному стані. що деколи приходять моменти особливого песимізму — але, я глибоко переконаний, що причин для того, щоб впадати у чорну крайність немає. Мені здається, що хороші умови для праці та творчості, якщо б Ви їх знайшли в Києві, дали б Вам нові сили, нову свіжість та бадьорість.

Дуже хотілося б, щоб це сталося якраз так.

Вибачайте, що досі ще не полагодив Ваші *desiderata*. Очевидно, щоб їх полагодити треба буде провести деякі розшуки. А роботи до відпустки (думаю іти в липні) в мене по горло — хоча й результати з усіх цих робіт (це — пригадуючи мої невдачі в Київських видавництвах) — не дуже світлі.

Найкращі побажання Вам та Ользі Олександрівні від моєї матері.

Бажаю Вам якнайкращого вирішення всіх Ваших справ, сил та бадьорості. міцно тисну Вашу руку

Ваш

Яросл[ав Дашкевич]

12.6.[19]59.

Р.С. Чи з "Рад[янського] літературознавства" Вам щось написали?

ІЛ. ВР. Архів Меженка.— Арк. 161-162, оригінал, рукопис.

105

Лист Ю. Меженка

18 червня 1959, [Ленінград]

Дорогий Ярославе Романовичу!

На превеликий жаль я про свою долю знаю не значно більш як Ви. З Києва ми виїхали 6/VI, сьогодні вже 18/VI, а телеграми від Ф[едора] К[узьмовича] [Сарани] про те, що будинок вже готовий, ще нема. Ще 1/VI, було сказано, що "через 10 днів" буде помешкання готове.

Приїхавши до Л[енінгра]ду, почав потроху готуватися до переїзду хоч, признаюся, певності у мене нема, що репатріюватимусь.

Я був дуже радий, що наша зустріч нарешті відбулася і ще більш радію з того, що наші взаємні дружні почуття залишилися незмінно такими як були 12 років тому. А що ми обоє стали дорослішими, то й почуття стали міцнішими.

Хочу вірити, що переїду до Києва і це дасть можливість зустрітися частіш і навіть спільно працювати.

З мене робітник тепер став поганенький і за великі роботи я сам вже не наважуюся братися. Мені вже потрібно на когось спиратися. То мабуть же Ви не відмовитесь, коли з'явиться потреба, допомогти мені в бібліографічній роботі.

З "Рад[янського] лі[тературозна]вства" я нічого не одержав, навпаки сам через Ф[едора] К[узьмовича] надіслав перший примірник.

Чи не спробували Ви з'ясувати хто такий Іван Заневич? Мені ця справа не дає спокою. Невже т. Федоратенко абсолютно безпідставно твердить, що це є псевдонім Остапа Терлецького¹⁵³?

* Внизу листа — помітка Я. Данкевича: "вїдписав] 9.7.59 з Паланги".

Потроху обмірковує деталі Бібліографії творів Шевченка. Якби не було роботи В. Дорош[енка], то я не так би турбувався, а то ж треба зробити так, щоб у мене не було наслідування його прекрасної роботи і щоб у мене вишло не гірш як у В[олодимира] В[ікторовича] [Дорошенка]¹⁵⁴.

Складне завдання: чи зумію подолати труднощі?

Ви правильно помітили, що у мене з'являються песимистичні думки й настрої. Це, як Ви самі зауважили, наслідки мого стану. Здоров'я моє таке, що кожної хвилини я можу стати зовсім непрацездатним.

Я раніш ніколи не розмовляв про своє здоров'я і навіть вважав такі розмови за непристойні, аж тепер, коли прикрутило, я раз-у-раз скаржуся на брак сили.

Мені й самому іноді здається, що з переїздом до Києва я почуватиму себе міцніш.

Ми з Ол[ьгою] Ол[ександрівною] [просимо] передати шановній Олені Іванівні наші сердечні привітання.

Бувайте здорові.

Ваш Юр Меженко

1959.06.18.

Ленінград

P.S. А де Ви гулятимете чи лікуватиметесь під час відпустки?

Приватний архів Я. Дашкевича. — Оригінал, рукопис.

106

Лист Я. Дашкевича

9 липня 1959. Паланга

Дорогий Юрію Олексійовичу!

Прошу Вас вибачити мені, що я зразу ж не відповів на Вашого листа. Останні дні перед відпусткою були заповнені дуже напруженою роботою — просто важко було зібрати думки й склеїти їх у речення.

Тепер я відпочиваю у Литві — в курорті Паланга, на побережжі Балтійського моря. Сонце, вода, спокій, відповідна віддаль від львівського загумінка — вливають тільки добре і я відпочиваю у повному розумінні цього слова.

Мені дуже хочеться знати, як вирішилася справа Вашого переїзду у Київ. Не кажучи вже про те, що повернення відкрило б перед Вами нові можливості — наш зв'язок міг би тоді стати, і, без сумніву, став би ще більш тісним. Очевидно, що я завжди дуже радий Вам допомогти чим тільки потрібно й можливо в галузі бібліографії. З Вашім переїздом у Київ також цей бібліографічний контакт зміцнів би.

Перед від'їздом зі Львова я не отримав жодного листа від "Рад[янського] Літературознавства". Сарана також мені нічого не писав. — Іван Заневич — це О. Терлецький і, в зв'язку з цим, треба буде внести виправлення в покажчик. Я, зі своєї сторони, напишу листа Федору Кузьмичу [Сарані] з відповідним проханням — мабуть покажчик ще в нього, а в кожному випадку він в "курсі усіх справ". А може Федір Кузьмич у Вас і допомагає Вам пакувати бібліотеку? У Львів я повернуся, мабуть, тільки в другій половині серпня. Прошу Вас, повідомить мене про Ваші справи хоча б коротеньким листом на адресу Вільнюс, Центр. Почтамт, "До востребования". Вільнюс це основна моя "прибалтійська база" і я буду там приблизно через півтори тижня.

Найкращі побажання — в першу чергу міцного здоров'я — Вам та Ользі Олександрівній.

Ваш

Яр[ослав] Да[шкевич]

Паланга, 9.VII.1959.

ЛЛ. ВР. Архів Меженка.— Арк. 163-164, оригінал, рукопис.

107

Лист Ю. Меженка

14 липня 1959, [Ленінград]

Дорогий Ярославе Романовичу!

Не маю чим хвалитися. Справа з переїздом і досі не розв'язана, що правда, на моє телеграфне запитання

* Внизу листа — помітка Я. Дашкевича: "в[ідписав] 28.7.59 з Риги".

Ф[едір] К[узьмович] телеграфував, що Мик[ола] Плат[о-нович] [Бажан] сказав, що за тиждень він відсилатиме до мене виклик.

Але я на цей раз нічому не вірю. Я розумію, що виникли якісь перешкоди не мешкального порядку, а крім того й з помешканням теж теща Підоплічка справу затримувала.

Чиста біда з тими тещами; як не своя власна, так чужа якусь капость зробиць.

Про помешкання Ф[едір] К[узьмович] [Сарана] нічого не пише, та й взагалі за цей час від нього жодного листа не було — лише дві фототелеграми. Може нема часу? А певніш, що не хоче псувати мені настрої.

Як стоїть справа з покажчиком до "Ж[иття] і С[лова]" я теж не знаю, бо з редакції "Рад[янського] літ[ературознавс]тва" мені так само як і Вам, нічого не написали.

Дуже добре, що з'ясувалося питання про псевдонім Терлецького. На цьому випадкові я ще раз пересвідчився, що я погано знаю українську літературу та, що треба мені ще багато працювати, щоб уникати прикрих ляпсусів.

Якщо Покажчик піде до друку, то у мене ще буде час зробити відповідну поправку.

Дуже мені хочеться ще бодай 2 роки попрацювати для української бібліографії, знаю, що ми з Вами могли б чимало доброго тут зробити, але сил у мене мало бо, як самі знаєте, хвороба у мене важка і невиліковна. На жаль вона помітно прогресує.

Я не належу до тих, хто з одчаю складає руки. Саме через те, що я свідомий свого стану, я й хочу переїхати до Києва, щоб хоч би останні роки віддати українській бібліографії, для якої я зробив значно менш як хотів — і то не завжди з своєї вини.

Ну, та як буду в Києві, у нас з Вами, сподіваюся, буде щільний контакт і тоді на цю тему не раз поговоримо.

Бажаю Вам добре відпочити, щоб з осені мати багато сил і завзяття.

В Лен[і]нграді спека й задуха. Кажуть, що так буде цілий липень і навіть частину серпня. От буде мені біда, якщо під цей час доведеться пакуватися. Та й у Києві кажуть гаряче.

Вітаю Вас сердечно
Юр Меженко

Ленінград
1959.07.14.

Приватний архів Я. Дашкевича. — Оригінал, рукопис.

108

Лист Я. Дашкевича

28 липня 1959. Рига

Дорогий Юрію Олексійовичу!

Моя прибалтійська поїздка завела мене в Ригу. П'ять днів — це мало для того, щоб познайомитися з прекрасною столицею Латвії, але завдяки друзям з недавніх років дещо можна оглянути та збагнути справжній його зміст.

Мене турбує, що досі Ваша справа ще не вирішена. Уявляю собі, як всі ці хвилювання відбиваються на Вашому здоров'ї... Не думаю, щоб тепер виникли якісь додаткові перешкоди в зв'язку з Вашою особою ("бачили ж очі що купували") — але вся бюрократична тяганина може викликати не менші зволікання — та не менше турбувати. Маю надію, що все вирішиться як слід — і Ваше перебування в Києві принесе, в цьому я глибоко впевнений, велику користь українській бібліографії, та не тільки їй.

Дуже добре розумію Ваші турботи, хотілося б, щоб всі хвилювання були за Вами — а Ф[едір] К[узьмич] [Саран] вже готував Вашу бібліотеку для переїзду.

З Паланги писав я також Федору Кузьмичу — але у Вільнюсі листа від нього не [отримав]*. — На всякий випадок написав у "Радянське літературознавство",

* В оригіналі помилково "писав".

прохаючи повідомити Вас або мене (у Львів) про їх остаточне рішення. Правда, відпустковий період міг все це затримати.

В другій половині серпня буду вже у Львові. Думаю, що появляться нові сили для праці — хоча й всю енергію треба черпати в першу чергу з самого себе, "офіціальна допомога", як і досі, очевидно буде мінімальна.

Дуже дякую Вам за листа. Я глибоко переконаний, що з переїздом в Київ наше співробітництво на бібліографічному полі буде набагато тіснішим — і плодотворним.

Прошу Вас передати мої найкращі побажання Ользі Олександрівні.

бажаю Вам якнайскорішого
позитивного вирішення Ваших
справ, сердечно здоровля
Ваш

Яр[ослав] Даш[кевич]

Рига, 28.7.[19]59.

Л. ВР. Архів Меженка.— Арк. 165-166,
оригінал, рукопис.

109

Поштівка Я. Дашкевича

1 серпня 1959, Тарту

Найкращі побажання з Тарту

від

Яр[ослава] Дашкев[ича]

Тарту,

1.8.[19]59.

Л. ВР. Архів Меженка.— Арк. 167. Поштівка: "Эстонская ССР. Тарту. Глазное здание Государственного университета. Цветное фото П. Пере", штампелі: ТАРТУ ЭСТ. ССР 1.8.59., ЛЕНИНГРАД 28 3.8.59., адресовано: "Ленинград Д-28 ул. Мохоная 22, кв. 22 Меженко Юрий Ал[ексеевич]". оригінал, рукопис.

110

Поштівка Я. Дашкевича

3 серпня 1959. Таллін

Найкращі поздоровлення з естонської столиці
від Сл[авка Дашкевича]

Таллін, 3.8.[19]59.

Л. ВР. Архів Меженка. — Арк. 168. Поштівка: "Tallinn. Pikk tänav. г. Таллин. Улица Пикк", штампелі: ТАЛЛИН ЭСТ. ССР 4.[8.], ЛЕНИНГРАД [5.5.] 9., адресовано: "Ленинград Д-28 ул. Моховая 22, кв. 22 Меженко Юрий Алекс[еевич]". оригінал, рукопис.

111

Лист Ю. Меженка

14 серпня 1959. [Ленінград]

Дорогий Ярославе Романовичу!

Ви написали, що десь коло середини серпня маєте повернутися додому, от я й пишу з таким розрахунком, що лист мій застане Вас вже у Львові.

Спасибі Вам за привітання, надіслані під час мандрівки. Сподіваюся, що добре відпочили й не потерпали від спеки так як ми мешканці "Північної Пальміри". Нехай вона сказиться.

Цей час я використав для того, щоб переглянути свою "Шевченкіану" з метою виявлення лакун.

Тепер маю списка (близько 100 назв) видавць творів Ш[евченка], яких або у мене зовсім нема, або є, але в такому стані, що їх варто замінити.

Я хотів би надрукувати цього списка примірників не менш як десять, щоб надіслати різним особам з проханням пошукати або у себе, або деінде і, в разі що знайдеться передати мені на яких завгодно умовах. Мені здається, що якби таким чином я придбав хоч десять книжок, то й для цього не шкода заходу.

* Внизу листа — помітка Я. Дашкевича: "в[і]дписав] 25.8".

Пишу про це до Вас насамперед тому, що хочу просити Вас допомогти мені в справі передруку (у Вас бо є добра друкарка — може вона не відмовиться, а я сплачу скільки вона скаже), а крім того мабуть Ви згодитесь, залишивши один примірник списку у себе принагідно зазирати в нього; мабуть же хтось із Львівських книголюбів що небудь потрібне мені матиме.

Тепер трохи про себе. Справа не посувається. Я певен, що відкладуть її ще на рік. А тоді вже буде пізно, бо не матиму сили ні на переїзд, ні на роботу.

Вітаю Вас сердечно і прошу передати привітання шановній Олені Іванівні.

Ваш Юр Меженко

Ленінград
1959.08.14.

Приватний архів Я. Дашкенича. — Оригінал, рукопис.

112

Лист Я. Дашкевича

25 серпня 1959, Львів

Дорогий Юрію Олексійовичу!

Вчора я повернувся у Львів із своєї прибалтійської мандрівки. Очевидно, якщо не буде особливих ускладнень, наступного року проведу щонайменше тиждень в Ленінграді — я так думаю кожного року поширювати свій "географічний горизонт" на ще невідомі мені місця. Прибалтійська поїздка залишила мені багато цікавих вражень — тим більше, що всюди можна було зустріти знайомих із недавнього часу.

Дуже мені не хотілося б зустріти Вас в Ленінграді наступного року — але, справді, по цьому як тягнеться Ваша справа з переїздом, можна думати, що винна не тільки теща.

Мені буде дуже приємно допомогти Вам у передрукуванні списку Шевченківських дезидерат — коли

у Вас тільки буде готовий цей список — посилайте мені, я передам його відомій Вам друкарці. Правда, якщо його передруковувати примірників 10 — друкувати доведеться мабуть двічі. — Не знаю, які видання перелічені у Вашому списку, мабуть (якщо вже й у Вас їх немає) їх не легко придбати — в кожному випадку я постараюся розпитати про них серед львівських книголюбів. Не так то їх, нажаль, й багато...

Писав мені Ф[едір] К[узьмович] [Сарана], що редакція "Радянського літературознавства" додумалась до соломонового рішення: не друкувати покажчик до "Життя і слова", бо його друкувати треба окремою книжечкою. А хто друкуватиме таку книжечку — на таке питання ніхто таки й не відповість. Мабуть в Інституті лежить офіційний лист з редакції "Рад[янського] лі[тературознавства]" — та в Інститут після повернення я ще не заходив.

Мені здається, що так чи інакше — особливо, якщо у Вас немає тепер жодних безпосередніх завдань — Ваша увага зупиниться на Шевченківській бібліографії. Я й не уявляю собі нікого іншого, крім Вас — хто міг би взятися за цю справу. Прекрасно розумію, що хвороба та хвилювання дуже перешкоджають Вам в роботі — та, одночасно, й знайдуться люди, готові допомогти та підтримати Вас. В кожному випадку, якщо потрібно Вам щось уточнити, перевірити, доповнити чи розшукати — і це може бути зв'язани[м] з львівськими фондами — прошу Вас звертатися до мене.

Прощу Вас передати від моєї Мами та від мене найкращі побажання Ользі Ол[ександрівні]; сердечні Вам привітання від моєї Мами та

від мене

Ваш

Яр[ослав] Да[шкевич]

Львів, 25.8.[19]59.

113

Лист Ю. Меженка

29 серпня 1959. [Ленінград]*

Дорогий Ярославе Романовичу!

Вчора одержав, спасибі Вам. Вашого листа і поспішаю надіслати списку видань шевченкових творів, що їх хочу придбати. Частина цих видань у мене є, але не в дуже доброму вигляді.

Хотів би мати 10 прим[ірників] з тим що один Ви залишите у себе, а мені перешлете дев'ять.

Сарана уперто мовчить, не пише ні про "Житє і слово", ні в справах Шевченківських, ні, тим більш, про переїзд. Я на нього лютий і покинув до нього писати. Стороною довідався, що справа затрималася через помешкання. Хочу цьому вірити.

Ручка у мене зіпсувалася і маже. Треба лагодити, тому пишу коротко.

"Списку" складено за Дорошенком. Нумерацію краще залишити. Прошу Вас звернути увагу друкарки, що є додаток, який треба вдрукувати в позначеному місці.

Почуваю я себе вкрай погано. Зденервував мене своєю мовчанкою Ф[едір] К[узьмович] [Сарана].

Вітаю Вас сердечно і прошу вітати від нас шановну Олену Іванівну.

Ваш Юр Меженко

1959.08.29.

P.S. Гроші перекажу негайно після того як Ви напишете суму. Чи можна буде надіслати на Ваше ім'я?

Приватний архів Я. Дашкевича. — Оригінал, рукопис.

* Внизу листа — помітка Я. Дашкевича: "в[ідшав] 1.9.59".

114

Лист Я. Дашкевича

1 вересня 1959. Львів

Дорогий Юрію Олексійовичу!

Сьогодні отримав Вашого листа із списком Шевченківських дезидерат. 4-го вересня я іду на роботу та негайно віддам Вашого списку друкарці (вона також працює в Інституті).

Можливо, що в Інституті лежать для мене якісь листи (від Федора К[узьмовича] [Сарани] або з "Радянського літературознавства") — якщо будуть якісь новинки — напишу Вам знову.

Багато Вам всього
найкращого

Ваш
Яр[ослав Дашкевич]

Львів, 1.9.[19]58.*

ІЛ. ВР. Архів Меженка.— Арк. 171, оригінал, рукопис.

115

Лист Я. Дашкевича

5 вересня 1959. [Львів]

Дорогий Юрію Олексійовичу!

Коли я прийшов на роботу в Інститут, знайшов від редакції "Радянського літературознавства" листа з соломоновим рішенням. Посилаю Вам цього листа та перший примірник покажчика, який мені також повернули.

Не знаю далі що з цим робити.

Може Вам треба б написати листа акад. Білецькому? — У Львові виходить щорічник "Іван Франко"; можливо, що цей покажчик підійшов би до нього. Якщо б

* Датування помилкове.

Ви акцептували такий план — то треба б Вам написати офіційного листа на ім'я декана філологічного факультету Львівського Державного Університету Олексія Мороза¹⁵⁵, він — відповідальний редактор щорічника. Якщо Ви писатимете з Ленінграду — тоді це матиме інший "смак", чим я буду звертатися до нього тут. Після того, як Ви написали [б] листа, я звернувся б до нього також особисто. Правда, не знаю, чи роботу Університет оплатив би — нібито вони платять тільки закордонним авторам...

Ваш список Шевченківських дезидерат передав я вже друкарці, через тиждень він буде передрукований. Тоді я пошлю Вам дев'ять примірників списку та напишу, скільки треба буде заплатити друкарці.

Від Ф[едора] К[узьмовича] [Сарани] в мене далі нічого немає. Як Ваші справи?

Бажаю Вам всього
найкращого,

Ваш
Яр[ослав Дашкевич]

5.9.[19]59.

P.S. Чи Ви отримали від Ф[едора] К[узьмовича] фото, які ми робили в Києві? Я нічого не одержав. — Прошу Вас, повідомити мене, що Ви отримали цей покажчик.

ІА. ВР. Архів Меженка.— Арк. 172-173,
оригінал, рукопис.

116

Лист О. Готт

15 вересня 1959. Ленінград

Лен[інград] 15.9.[19]59.

Шановний Ярославе Романовичу!

Ю[рій] О[лексійович] зараз в лікарні і просив Вас повідомити, що поки не вийде звідти, нічого з рукописом зробити не зможе; курс лікування закінчиться в жовтні.

Фотокартку від Ф[едора] К[узьмовича] [Сарани] він одержав.

Чекатиму на список Шевченківських дезидерат, гроші друкарці вишлю негайно.

Бажаю Вам всього найкращого

О[льга] Готт

Приватний архів Я. Дашкевича. — Оригінал, рукопис.

117

Лист Я. Дашкевича

18 вересня 1959, Львів

Дорогий Юрію Олексійовичу!

Посилаю Вам дев'ять примірників Ваших Шевченківських desiderata; один примірник я залишив — згідно з Вашим бажанням — собі. В цьому примірнику, який залишився в мене я виправив основні помилки (та їх то й небагато). Останні примірники не зовсім чіткі — але передруковувати покажчик двічі (два рази по 5 примірників) здається мені, не менш складно. В кожному випадку, якщо б було у Вас таке бажання, ще можна зробити.

Вже більше як тиждень тому я послав Вам перший примірник покажчика до "Життя і слово", який переслав мені з Києва. Досі не знаю, чи Ви його отримали. Прошу Вас, напишіть, а то я боюся, чи він не застряг десь по дорозі.

Як Ваші справи? Чекаю дуже на Вашого листа.

Бажаю Вам всього
найкращого, міцно тисну Вашу
руку

Ваш
Ярос[лав] Дашкевич

Львів, 18.9.[19]59.

P.S. За передрукування треба заплатити 35. — к[а]рб[о]ванців]. Гроші посилайте, будь-ласка, на мою адресу.

ІЛ. ВР. Архів Меженка. — Арк. 174-175.
оригінал, рукопис.

118

Лист О. Готт

23 вересня 1959. Ленінград*

Лен[інград]д 23.09.[19]59.

Шановний
Ярославе Романовичу!Сподіваюся, що Ви вже одержали мого листа і
знаєте через що сталася затримка з відповіддю.

Бажаю Вам всього найкращого

О[льга] Готт

Приватний архів Я. Дашкенича.— Талон
переказу по пошті на 40 крб. 40 коп.
Від Готт Ольги Олександрівної. Адреса:
"Ленінград Д.28 Моховая 22 кв. 22",
Штемпелі: СССР ЛЕНИНГРАД 23.9.59.,
СССР ЛЬВОВ УКР.ССР. ЛЬВІВ 26.9.59.
Оригінал, рукопис.

119

Лист Я. Дашкевича

29 вересня 1959. Львів

Вельмишановна Ольго Олександрівна!

Гроші я отримав і передав друкарці.

Прошу Вас передати мої найкращі побажання
Юрієві Олексійовичу, в першу чергу — зміцнення й
покращення здоров'я. Всі друзі та знайомі його турбу-
ються станом його здоров'я — я зрозумів Вашого попе-
реднього листа так, що його переміщення в лікарню не
було викликане якимсь особливим погіршенням, а тільки
для проведення чергового курсу лікування. Чи це так?Бажаю Вам всього найкращого
Яр[ослав] Дашкеви[ч]

Львів. 29.9.[19]59.

ІЛ. ВР. Архів Меженка.— Арк. 176, ори-
гінал, рукопис.

* Униз лист — помітка Я. Дашкевича: "в[ідписав] 29.9."

120

Лист Ю. Меженка

19 жовтня 1959, Ленінград

Дорогий Ярославе Романовичу!

Повернувся нарешті я з лікарні після півторамісячного лікування і не можу похвалитися блискучими наслідками. Скутість, що правда, трохи зменшилася, але тремтіння продовжує поволі прогресувати і, як бачите з мого почерку, почало переходити вже й на праву руку.

Все це псує мені настрої та примушує добре поміркувати про своє найближче майбутнє.

Адже працездатність моя зменщується й зменшуватиметься далі. Переїзд до Києва, в разі там вимагатиме чимало сили. О[льга] О[лександрівна] переїзду не так боїться як я. Кінець кінцем я й сам не знаю як воно буде.

Хоч Ф[едір] К[узьмович] [Сарана] останнього листа закінчив словами: "до швидкого побачення", але я їх розумію як казенний оптимізм.

Є ще одна причина мого вагання.

Адже нема сумніву, що в "УРЕ" є якісь впливові особи, які не хочуть мене бачити у Києві. З ними доведеться працювати. Якби я був дужий, то всілякі тертя міг би легше зносити, а зараз мене кожна дрібниця враз виводить з рівноваги.

Це причина не маловажна, про неї я нічого не писав до Ф[едора] К[узьмовича].

Єдине у мене тепер залишається бажання — це зробити повну бібліографію видань Шевченкових творів. Зробити її зможу й живучи в Ленінграді, тільки робитиму її не рік, а півтора. Чи пристануть на це князе? Бо і тут можуть виникнути заперечення.

Спасибі Вам велике за допомогу в друкуванні мого дезидератного списку. Буду дуже радий в разі зможете хоч яке тоненьке видання десь у когось розшукати.

Цими днями надішлю їх ще декому з своїх кореспондентів.

За час перебування мого в лікарні поназбиралося чимало різних дрібних невідкладних справ, а роблю я тепер все дуже поволі.

Вітаю Вас сердечно і прошу вітати шановну Олену Іванівну.

Ваш Юр Меженко

Ленінград
1959.10.19.

Принатний архів Я. Дашкевича. — Оригінал, рукопис.

121

Лист Я. Дашкевича

25 жовтня 1959. Львів

Дорогий Юрію Олексійовичу!

Я дуже радий, що Ви вже повернулися з лікарні додому. Зовсім одверто кажучи, я по Вашому почерку не бачу особливих перемін. Не думаю, щоб Ваша хвороба — навіть якщо вона поволі прогресуватиме — помітно відбилася на Вашій працездатності. Не знаю, чи я Вам коли згадував, що акад. Возняк також хворів цією ж хворобою на протязі довгих років — і, незважаючи на це, зберігав велику працездатність, не кажучи й про те, що paralysis agitans не був причиною його смерті.

Тому я й не дуже погоджуюся з Вашим песимістичним прогнозом.

Мені здається, що, по можливості, Вам треба б тепер вже працювати над Шевченківською бібліографією — тобто в такому варіанті, який міг би бути поданий до друку — не чекаючи переїзду в Київ. Так чи інакше за цю роботу ніхто, крім Вас, не візьметься й не зможе її завершити.

А переїхати в Київ все ж таки було б непогано. Думаю, що справа таки вирішиться позитивно — у Вашу користь — навіть тоді, коли Ви комусь там не подобаєтеся. Роботи в УРЕ, очевидно, буде чимало — та я вірю, що Ви знайдете собі відповідних помічників, які зможуть кваліфіковано виконувати працю під Вашим керівництвом. Не згадуючи вже про Федора [Кузьмовича] [Сарану].

Було б, на мій погляд, дуже добре, як би на момент переїзду в Київ у Вас була б на руках хоча б частина Шевченківської бібліографії — особливо те, що Ви зможете зробити на своїй ленинградській базі.

Ви скажете, що я дивлюся на все це через надто оптимістичні окуляри — я часом здатний обвинувачувати Вас у зайвому песимізмі.

Якщо будуть у Вас якісь пигання, зв'язані з Шевченківською бібліографією, які б я міг вияснити у Львові — будь-ласка, звертайтеся зразу ж до мене. Я завжди буду радий допомогти.

Із списком дезидерат я познайомив деякого із львівських книголюбів. Може справді знайдеться дещо для Вашої колекції — хоча приватні бібліотеки у нас після всього дуже й дуже понищені.

Найкращі побажання Вам і Ользі Олександрівні від моєї Матері.

Бажаю Вам і Вашій дружині всього найкращого — в першу чергу здоров'я — сердечно здоровля

Ваш

Яросл[ав Дашкевич]

Львів, 25.10.[19]59.

P.S. Прошу Вас прийняти від мене фотокарточку. Вона зроблена на руїнах литовського великокняжого замку в Тракаї.

Іл. ВР. Архів Меженка.— Арк. 177-178 зп., оригінал, рукопис.

122

Лист Ю. Меженка

30 жовтня 1959, Ленінград

Дорогий Ярославе Романовичу!

Ви зробили мені велику приємність, надіславши свою фотокартку. Дякую Вам дуже за дружню увагу й пам'ять.

* Вигук листа — помітка Я. Дашкевича: "в[і]дписав] 11.11."

Почуваю я себе не весело. Трохи підлікувався в лікарні, а тепер скугість знову починає поволі повертатися.

Справа з Києвом абсолютно неясна. Сарана не відповідає навіть на листи, в яких за переїзд і згадки нема. Я раз чи два спробував апелювати до його почуття ввічливості, але нічого з того не вийшло і я покинув до нього писати. Це відбивається на моєму нервовому стані. Взагалі, коли вже людина як я сходить на пси, то на ній все відбивається.

Над бібліографією видань Шевченкових творів я потроху працюю, але продуктивність праці мінімальна.

Всі метеорологи-прогнозисти в один голос кажуть, що зима цього року буде люта. Мене це трохи страшить, бо холод я зношу зле.

Ви мене втішили, написавши, що мабуть дещо за моїм дезідератним списком можна буде розшукати.

Якщо зі всіх усюд пощастить мені придбати якихось десять видань, то я буду щасливий.

Спасибі Вам за допомогу.

Вчора від УРЕ одержав на рецензію макет першого тому. Про зміст сказати ще нічо не можу, а поліграфічно оформлено цілком пристойно.

Завтра почну його переглядати уважно.

Бувайте здорові

Ваш Юр Меженко

Ленінград
1959.10.30.

Приватний архів Я. Дашкевича. — Оригінал, рукопис.

123

Лист Я. Дашкевича

11 листопада 1959, [Львів]

Дорогий Юрію Олексійовичу!

Посилаю Вам Шевченківський номер "Нашого Слова"¹⁵⁶ — це я випадково відкрив його, порядкуючи свої папери. Може він Вам пригодиться для колекції.

Із Вашого списку Шевченківських дезидерат я зробив ще більш скорочений список західноукраїнських видань та передав його знайомим. Може справді знайдеться дещо для Вас.

Федір Кузьм[ович] [Сарана] також давненько мені не писав. Знаю, що він був у відрядженні в Харкові — й це досить довго — може й тому він не відповідав на Ваші листи.

Які враження у Вас від макету першого тому УРЕ? У Львові є також один примірник, але він у Івана Петровича [Крип'якевича] — цей лежить хворий і макет в нього дома — тому я й не мав змоги познайомитися з макетом. В кожному випадку праця над УРЕ продовжується — вже були розіслані замовлення до кінця букви "Г".

У мене немає жодних новин — принаймні, хороших. Бібліографія по історії зах[ідно-] укр[аїнських] земель, що лежала у Академічному видавництві — випала остаточно з плану (чомуś мені здається, що не без допомоги "добрих людей"), боюся, що подібно закінчиться справа з "Пресою"... Працюю над бібліографією історії вірменських колоній на Зах[ідній] Україні — хоча така тема — справжня розкіш в порівнянні із тим всім, що недоторкано лежить в області укр[аїнської] бібліографії.

Правда, бачив бібліографію бібліографій історії України, складену в Києві (під керівництвом Кац)¹⁵⁷ — це попередній варіант, доволі примітивний. Добре і це, може Федір Пилипович доведе її до відповідної кондиції (він повинен редагувати) — вона повинна вийти в світ надрукована в обмеженій кількості примірників на ротаторі.

Ось і всі новинки.

Дорогий Юрію Олексійовичу! Бажаю Вам всього найкращого — здоров'я і сил до праці.

Ваш

Яросл[ав] Д[ашкевич]

11.11.1959.

124

Лист Ю. Меженка

18 листопада 1959. Ленінград*

Спасибі Вам, дорогий Ярославе Романовичу, за газету з Шевченкіаною. Це видання у нас рідко буває і тим воно особливо цінне.

Нарешті маю листа від Федора К[узьмовича] [Сарани]. У нього велика радість. Одержав дві кімнати на 50 метрів. Тепер житиме в людських умовах. Раніш. Ви знаєте, жилося йому неймовірно тісно. Він таки заслужив того, щоб мати змогу працювати вдома.

Я за нього дуже радий.

Написав він також і про мої справи. Він не втрачає надії на те, що поменшання мені дадуть. Я дивлюся на це тверезо. В переїзд свій не вірю.

І том УРЕ мені надіслали на рецензію. В цілому враження добре, але є огріхи. Те, що я встиг помітити, а вони дуже поспішають і чекали відповіді на 15/XI, надіслав до них.

Крім того одне принципове заперечення надіслав лише до Федора К[узьмовича] особисто, бо воно стосується бібліографічної методики і я не хочу ставити Федора К[узьмовича] в ніякове перед головною редакцією становище. Тим більш, що надіслано мені цей том як приватному рецензентові, а не як майбутньому співробітникові. Повторюю, що в цілому добре.

Для мене новина, що складено "Бібл[іографію] бібл[іографій] історії України". А що воно за одно Кац? Він чи вона? І взялося одразу за таку методично складну роботу?

Дуже я відстав від бібліографічного життя.

Даруйте мені, що я дозволяю собі давати Вам поради, але мені здається що Ви не досить натискаєте на Івана Петр[овича] [Крип'якевича] і через те Бібліографія зах[ідно]-укр[аїнських] земель випала з плану. Адже голос Івана Петр[овича] в цій справі повинен мати особливу вагу. А може мені здалеку уявляється не таким як воно є насправді?

* Випуск листа — помітка Я. Дашкевича: "в[і]дписан] 13.12.59".

Будемо вірити, що все ж таки все нарешті повер-
неться на краще.

Бувайте здорові
Ваш Юр Меженко

Ленінград
1959.11.18.

Придатний архів Я. Дашкевича. — Ори-
гінал, рукопис.

125

Лист Я. Дашкевича

13 грудня 1959. [Львів]

Дорогий Юрію Олексійовичу!

Прошу Вас вибачити мені довгу мовчанку — хво-
роба (грип з якимись-там ускладненнями), прикувала
мене на два тижні до ліжка. в голові так шуміло, що й
думки зібрати було важко.

Дуже дякую Вам за відбиток Вашої статті. Москва
такі здобулася на книгознавчий збірник, який може
й стане щорічником, а Києву ще так далеко до цього
(хоча він і має світли традиції Вашого УНІКу)... З вели-
кою цікавістю прочитав Вашу публікацію — і глибоко
зітхнув, думаючи про стан дослідження історії україн-
ської бібліографії...

В цьому ж листі послав Вам бібліографічний
показчик "Осип Маковей"¹⁵⁸. Ви просили мене його ще
декілька місяців тому — а я, виходить, перетворився
у великого кунктатора: правда, думаю, що поволі, але
й постійно та певно виконуватиму Ваші дезидерати й
далі. "Осип Маковей" негайно ж після виходу в світ
перетворився в раритет — а відносини з Львівською
бібліотекою АН в мене як і раніше напружені.

Писав мені Ф[едір] К[узьмович] [Сарана], що Ваша
справа повільно й повільно, але все ж таки рухається
вперед. Він дивиться оптимістично; думаю, що нова
квартира це для нього одноразово прилив нової енер-
гії і що він Вашу справу доведе до позитивного вирі-
шення. Принаймні такий був дух його листа.

Справді, Історична бібліотека УРСР взялася за складання "Бібліографії бібліографій історії України". Кац — це дама відомої національності та солідної ваги (на жаль, тільки фізичної, а не бібліографічної): в минулому році вона надрукувала оглядову статтю з бібліографії бібліографій історії України в "Українському історичному журналі". До цієї роботи підключився інститут історії АН УРСР. Вони склали перший варіант бібліографії бібліографій, що охоплює українські та російські бібліографії бібліографій з історії України. Список доволі примітивний, багато пропусків (не тільки цензурного характеру), єдина надія на Федора Пилиповича [Максименка], що повинен редагувати цю роботу. Передбачається, що в 1960 р. робота буде надрукована невеликим тиражем на ротапринті. Підготовляється також другий випуск цієї роботи — це *Ucrainica* в трохи ширшому (не вузько історичному) розумінні, тобто бібліографії бібліографій на іноземних мовах.

Ось Вам і Кац.

Перший том УРЕ повинен був вийти в світ у грудні, але вихід його затримується. Між іншим зроблено спробу ліквідувати бібліографічний різнобіччя — бібліографічний матеріал частково перебирають. На мене взагалі УРЕ зробила непогане враження — відверто кажучи, я надіявся на гірше. Жодних "революційних" заходів вони не змогли провести в житті — але добре, якщо й далі продовжуватиметься так як досі.

Ви пишете, що коли б Іван Петрович [Крип'якевич] добивався виходу в світ бібліографії по історії західно-українських земель — її доля була б іншою. Це без сумніву так. На жаль, [Іван] П[етрович], очевидно, ніколи не добиватиметься нічого в цьому напрямку, вважаючи, що я й без цього досить одіозна фігура в його Інституті. Та й відносини між нами, в кращому випадку, дуже холодні. —

Бажаю Вам, дорогий Юрію Олексійовичу, всього найкращого

Ваш Ярослав [в Дашкевич]

13.12.[19]59.

126

Лист Ю. Меженка

25 грудня 1959. Ленінград*

Дорогий Ярославле Романовичу!

Спасибі Вам, друже, за "Маковея". Не беруся оцінювати роботу щодо повноти та кількості помилок, бо я цей матеріал недостатньо знаю, але структурно вона мені подобається. Шкода лише, що в списку використаних джерел не вказано років. Це безумовно методичний lapsus. А в цілому добре.

Книгознавчі збірники, що їх почала видавати Книжкова Палата¹⁵⁹, мають виходити не менш як двічі на рік. 2ий том вже в друку, а третій пішов до складання; 4ий в редакційній роботі. Зміст їх досить різноманітний і цікавий.

Не маю сумніву, що якби був я у Києві та мав би здоров'я, то спромоглися б ми й на своє книгознавче видання, яке було б не гірше за московське. Так руки й сверблять попрацювати, хоч і сам прекрасно розумію, що то лише мрії.

Головна перешкода — брак фізичної сили, якої раз-у-раз стає менш.

Справа з переїздом може й справді посувається, та коли буде помешкання, сам я вже буду ні до чого не придатний.

Я зараз на вулиці буваю далеко не щодня і навіть по хаті рухатися мені важко.

Фед[ір] Кузьм[ович] [Сарана], якому я колись про це написав, навіть не відповів мені на того листа. Взагалі він не відповів на кілька моїх листів і я покинув до нього писати.

Якось одержав я листа від К. П. Дорошенко¹⁶⁰. Вона пише, що її запевнили, що помешкання буде в січні.

Не вірю я цьому, та й не буду я переїздити коли на дворі холоднеча. Щоб там не було, а раніш від другої половини квітня я не наважуся вибиратися. Ще чекати не менш як 120 днів. За цей час мене так скрутить що ну.

* Внизу листа — помітка Я. Дашкевича: "в[і]дписав[17.1.]"

Наближається Новий рік. При[й]міть Ви й Олена Іванівна наші новорічні поздоровлення і побажання
Ваш Юр Меженко

1959.12.25.
Ленінград

Приватний архів Я. Дашкевича. — Оригінал, рукопис.

127

Поштівка Я. Дашкевича

27 грудня 1959. [Львів]

Дорогий Юрію Олексійовичу!

Прийміть найкращі побажання — здоров'я, сил, бадьорості — від моєї Мами та від мене з нагоди Нового Року. Найкращі побажання також для Ольги Олександрівни

Ваш Яросла[в] Да[шкевич]

27.XII.[19]59.

P.S. Недавно послав Вам рекомендованого листа з біо-бібліографією О. Маковея. Чи Ви отримали?

ІА. ВР. Архів Меженка. — Арк. 184. Поштівка. Фото А. Корнієнка. Жоржини, оригінал, рукопис.

128

Лист Я. Дашкевича

17 січня 1960, Львів

Дорогий Юрію Олексійовичу!

Львів — мабуть як і Ленінград — присипаний снігом та прибитий морозами, доволі незвичними для легкої галицької зими. Як Ваше здоров'я, як Ви переносите цю важку цьогорічну зиму?

У нас немає жодних цікавих новинок. Пленум Спілки письменників, який на днях відбувався у Львові

та був присвячений оповіданню і нарису, на жаль, зовсім не належав до категорії цікавих. До найцікавіших на пленумі належали виступи... передовиків сільського господарства та промисловості. Мимоволі появилася думка, що, наприклад відомий наш свинар Ярослав Чиж більше розуміється на свинарстві, як основна маса сучасних письменників на літературі... Трохи сумно.

Чи Ви писали що-небудь акад. Білецькому про покажчик до "Життя і слова"? Якщо ні — і якщо Ви не заперечуватимете, я говоритиму про нього (про покажчик) з редакторами нашого львівського університетського щорічника "Іван Франко". Може вдасться чогось від них добитися. Про результати я Вас повідомив би.

Від Федора Кузьмовича [Сарани] в мене також нічого путнього не було. Чи Вам він пише щось конкретне про можливість переїзду? Зрештою, це питання може для Вас бути реальним тільки весною або літом. Чи, незалежно від вирішення цього питання, Ви плануєте свою звичайну подорож у Київ "на каштани"?

Дорогий Юрію Олексійовичу! Прошу Вас, прийміть від моєї Мами та від мене найкращі побажання — всього найкращого також Ользі Олекс[андрівні].

сердечно Вас здоровлю.

Ваш

Ярослав [Дашкевич]

Львів. 17.1.[19]60 р.

ІЛ. ВР. Архів Меженка.— Арк. 185-186.
оригінал, рукопис

129

Лист Ю. Меженка

19 січня 1960. Ленінград*

Дорогий Ярославе Романовичу!

Чи не зможете Ви допомогти мені розшифрувати текст екслібриса, копію якого додаю?

* Внизу листа — помітка Я. Дашкевича: "в[ід]д[ан]сав] 30.1."

Здається мені, що я все розумію, але "сьмен" ніяк прочитати не можу бо ї все заплутує.

Нового у мене нічого нема, а старе все таке невеселе як і сама старість.

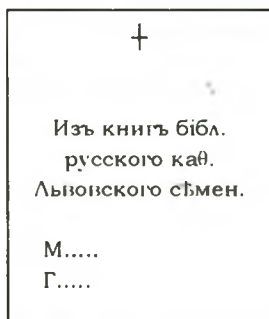
З Києва крім новорічних привітань ніхто нічого не пише. Ergo* нема про що писати.

Вітаю Вас сердечно.

Ваш Юр Меженко

Ленінград
1960.01.19.

[Текст екслібриса
на окремій картці:]

Приватний архів Я. Дашкевича.— Поштівка. Українська ССРСР, Київ. Нове адміністративне здание на Крещатику. Фото Б. Ігнатовича, оригінал, рукопис.

130

Лист Ю. Меженка

30 січня 1960, Ленінград**

Дорогий Ярославе Романовичу!

Наші листи розминулися. Чекаючи на Вашу відповідь, я затримав свою. виправляю свою помилку.

Я цілком згоден з Вами, що варто порозмовляти з редакторами щорічника "Іван Франко". Все, що Ви їм скажете й усе, на що Ви дасте згоду, я заздальгідь апробую.

* Отже (лат).

** Вищу листа — помітка Я. Дашкевича: "в[і]дписав] 21.2."

До Білецького я не писав, бо стороною довідався, що його слово в редакції "Радянського літературознавства" важить менше, як слово його заступників. Писати й дістати відмовлення я не схотів, бо цим поставив би і себе і його в ніякове становище.

Отже маєте *carte blanche**.

Від Сарани листів нема. Я гадаю, що він за щось на мене так міцно образився, що вирішив розірвати стосунки. Я за собою жодної вини не почуваю і більше до нього не писатиму. Я підрахував, що він за останні 7 місяців не відповів на мої десять листів. Листи були в різних "шевченківських" справах.

Раніш газетну поточну Шевченкіану з газ[ет], що виходять на Україні, він збирав і надсилав до мене невеличкими партіями. Тепер без попередження припинив це і я опинився в скруті.

Доводиться звертатися до всіх моїх добрих знайомих на Україні суціль, писати листи з проханням стежити за місцевими газетами і вибирати з них для мене "Шевченкіану".

Отже, дорогий Ярославе Романовичу, з таким проханням звертаюся й до Вас.

Щодо Києва, то я навіть мріяти про переїзд покинув.

Нікому старий інвалід не потрібний. Це я й сам добре розумію. Когось просити не хочу, не умію, та й нема кого.

Перед Новим роком К. П. Дорошенко з власної ініціативи написала до мене, що все буде улаштовано в січні-лютому. Я їй за це подякував. Продовження не чекаю, бо знаю, що то була [в]вічлива балаканина, яка нікого ні до чого не зобов'язує.

Бувайте здорові

Ваш Юр Меженко

Ленінград
1960.01.30.

Приватний архів Я. Дашкевича. — Оригінал, рукопис.

* Віла картка (франц.)

131

Лист Я. Дашкевича

31 січня 1960. [Львів]

Дорогий Юрію Олексійовичу!

Подаю Вам розшифрування екслібрису: Изъ книгъ бібл[іотеки] руського ка[л] [оліцького] Львовского семен[и]ща. Семенище — це семінарія (церковна), слово із галицького язичія минулого століття. М=місце, Г=група (мабуть так). Таке розшифрування підтвердили також мої знайомі — екслібрісісти.

Чи Ви отримали листа, якого я Вам недавно послав?

У нас зовсім "мертвий сезон" — Львів увесь засипаний снігом, тай вісток жодних цікавих немає.

Чи є якісь зрушення у Ваших кіївських справах?

Бажаю Вам всього найкращого

Ваш

Яр[ослав] Дашкев[ич]

31.I.[19]60.

ІЛ. ВР. Архів Меженка.— Арк. 187-188,
оригінал, рукопис.

132

Лист Я. Дашкевича

21 лютого 1960. [Львів]

Дорогий Юрію Олексійовичу!

Вибачте, що я трохи затримався з відповіддю на Вашого листа. Вів я довжелезні переговори з редакторами щорічника "Іван Франко" — які, на жаль, до нічого й не довели. Щорічник на 1960 р. у них вже друкується, план щорічника на 1961 р. у них в основному затверджений — отже, мовляв, десь далі... Після таких розмов я кинув думку пропонувати їм покажчик до "Життя і Слова".

"Шевченкіану" для Вас збиратиму. Прошу Вас також послати мені Ваші сучасні шевченківські desiderata. Що тільки вдасться мені дістати для Вас — радо посилатиму.

Старіші шевченківський список desiderata я роздав знайомим (передрукувавши західноукраїнські видання), тепер треба їх обійти — може децю вони розшукали.

У мене жодних особливих новинок немає, наш Інститут якось перестали цькувати — не відомо тільки, чи на довго. Бо вже висуваються проекти його розформування — як зовсім зайвого та непотрібного... Цього року президія, нібито, не погодилася з такою раціоналізацією, а що буде далі — побачимо.

Екслібрис я розшифрував та послав Вам розшифрування в попередньому листі. Ви отримали?

Від Сарани в мене також вже давненько був лист.

Як переносите Ви цьогорічну зиму? У Львові були досить сильні морози, а тепер тільки лежить багато снігу.

Бажасмо Вам всього найкращого

Ваш

Яросл[ав Дашкевич]

21.2.[19]60.

ІЛ. ВР. Архів Меженка.— Арк. 189-190.
оригінал, рукопис.

133

Лист Ю. Меженка

28 лютого 1960, Ленінград*

Дорогий Ярославе Романовичу!

30/І я відправив до Вас листа, а 5/ІІ одержав Вашого листа з розшифровкою екслібриса. 6/ІІ надіслав Вам звичайну поштову листівку з одним лише словом: Спасибі.

Очевидно, ця листівка до Вас не дійшла. Чи не зазідріли мене на пошті в зашифровці? Хоч на листівці була моя адреса і значить легко було винуватця розшукати, проте мене ще ніхто не питав.

Виходить, що не надаремно я не люблю писати на листівках і роблю це в крайніх випадках.

* Випуск листа — помітка Я. Дашкевича: "в'їдінсаві 7.3."

9-11 березня в Ленінграді має відбутися IX шевченківська конференція. Сарана приїде, бо робитиме доповідь. Взагалі в готелі забронювали для княн 22 місця. Може зі Львова теж хтось збереться?

Гадаю, що довідаюся про свою долю: чи бути мені у Києві, чи не бути? Гамлетове питання.

Що до покажчика до "Життя і слова" то, звичайно, шкода, що так несприятливо складається справа, але мені здається, що за якийсь час можна буде знову порушити це питання бо *gutta cavat lapidem non vis sed saepe cadendam*⁶.

А зима цього року для мене особливо важка. Лютий місяць був холодний і прогнозисти кажуть, що й березень буде не теплішим. Так або інакше, а морочитися з дровами та пропалювати в грубі треба ще не менш як два місяці.

Бувайте здорові.

Ваш Юр Меженко

Ленінград
1960.02.28.

Приватний архів Я. Дашкевича. — Оригінал, рукопис.

134

Лист Я. Дашкевича

7 березня 1960. [Львів]

Дорогий Юрію Олексійовичу!

Посилаю Вам "Словник"¹⁶¹ — результат моїх філологічних зацікавлень та, одночасно, наслідок моїх дворічних архівних занять. Виходить, що в наш час на Україні легше видати навіть таку річ, як якусь путню бібліографію... (хоча, правда, мовознавці потішають мене, що це перший в українській лексикографії словник скорочень взагалі). Моя бібліографія західно-укр[аїнської]

⁶ Крапля довібає камінь не силою, але частим падінням (лат., Овідій).

преси (прогресивної. 20–30-их рр.) вже два роки лежить в Держполітвидавці — та їй перспектив, що це лежання щось дасть, по суті, немає.

Вашу поштову листівку з цим каверзним словом я справді не отримав. Очевидно, дурні в чорних кабінетах ще не вивелися.

Які Ваші враження з Шевченківської конференції? Федір Кузьмович прислав мені запрошення — але для мене така поїздка — відрядження, на жаль, не реальна.

Чи відбулися якісь зрушення в питанні Вашого повернення в Київ? Чи питання це ще далі вирішується десь там "у верхах"?

Яке враження справив на Вас перший том УРЕ? У нас в загальному сподобався — тільки чи термін її видання (4-5 років) реальний, особливо, якщо кожний том проходитиме складну процедуру обговорення макету.

Бажаю Вам всього найкращого,

сердечно здоровля

Ваш Ярослав Дашкевич

7.3.[19]60.

ІЛ. ВР. Архів Меженка.— Арк. 191-192.
оригінал, рукопис.

135

Лист Ю. Меженка

14 березня 1960. Ленінград*

Дорогий Ярославе Романовичу!

Дякую Вам за "Словника". Цікава й потрібна робота. В українській лексикографії це справді перша такого роду праця.

Видавець солідний, це не те що якась там редакційна колегія якогось там "Радянського літературознавства".

Шевченківська конференція відбулася. Я на засіданнях не бував, але в курсі того, що там було. В цілому

* Внизу листа — помітка Я. Дашкевича: "в[і]дписав] 20.3."

добре, хоч публіки бувало не густо. Проте, це нічого не означає, бо на щорічних пушкінських конференціях буває не значно більш.

Сарана запевняє, що до Києва мене перевезуть. Я вже нічому не вірю. Сам я ні до кого не пишу й не нагадую. Як буде, так і буде. Посідаю пасивну позицію, бо не хочу наражатися на відмовлення. Твердо вирішив, що цього літа почну спродувати українську періодику, бо жити мені лишилося не довго і працювати з нею я все одно не буду. Може Ви знаєте охочих дещо з журналів придбати?

УРЕ взагалі, мені здається, заслуговує оцінки 4.

Дальші томи виходитимуть без макетів. На мою думку треба збільшити українську персоналію. З цим багато людей погоджується, але вищі інстанції дуже суворі селекціонери.

Цікаво, чи з'являться рецензії в рос[ійській] пресі. Те, що було в українській, це офіційні панегірики, а не критика. Та це й зрозуміло.

Бувайте здорові

Ваш Юр Меженко

Л[енінград]
1960.03.14.

Приватний архів Я. Дашкевича.— Оригінал, рукопис.

136

Лист Я. Дашкевича

20 березня 1960, [Львів]

Дорогий Юрію Олексійовичу!

Посилаю Вам жменьку Шевченкіани. Варшавська газета може буде для Вас цікавою. Березневий "Жовтень" ще не вийшов — якщо там буде Шевченкіана, обов'язково пошлю.

Додаю ще й відбиток з моїм нарисом про підпільну пресу. Це із серії тих статей про пресу, які, можливо,

допоможуть довести справу захисту дисертації до якогось кінця. Хоча перешкод чим далі — тим більше.

Не знаю на якій основі Ф[едір] К[узьмович] говорив Вам про переїзд у Київ. Дуже хотілося б, щоб цей переїзд вкінці таки здійснився. Все ж таки маю надію на краще.

Мені здається, що з переїздом Ви відчуєте потребу працювати з українською періодикою — тому я й не дуже підтримував би Вас у цьому напрямку. Я переконаний, що Ваші комплекти в багато дечому повніші від київських. В кожному випадку, якщо б Ви таки твердо вирішили продавати свої журнали — прошу Вас послати мені список того, що Ви хотіли б продати в першу чергу. Так я[к] досі було — у Львові університетська бібліотека завжди мала фонди на купівлю антикварної книги і т. п. Та й з приватних осіб буде дехто зацікавлений. Прошу Вас також подати орієнтовну ціну журналів.

Все ж таки мені здається, що це питання треба Вам ще глибоко продумати.

Як Ви, очевидно, читали, УРЕ отримала позитивну оцінку також в російській пресі. Добре, що й там б'ють її за замало український характер. Персоналії також мене дратують — не тільки тому, що їх могло б бути більше, але й тому, що в них багато "приблизних відомостей". Очевидно, якщо був би краще підібраний авторський колектив (саме за діловою ознакою), багато з дат народження, смерті і т. п. можна б уточнити.

Бажаю Вам сил та бадьорості
в ці весняні дні, які, очевидно,
скоро захоплять і Ваше
місто,
всього найкращого
Ваш
Яр[ослав] Дашк[евич]

20.3.1960.

137

Лист Ю. Меженка

27 березня 1960. Ленінград*

Дорогий Ярославе Романовичу!

Спасибі Вам за Шевченкіану і за відбитку Вашої статті про підпільну пресу. Величезну кількість матеріалу довело[ся] Вам перегорнути, вийшло цікаво й добре.

Окремо дякую за "Наше слово" з додатками. На превеликий жаль в "Нашій культурі"¹⁶² шевченківський матеріал подано так, що розрізати не можна (на обох сторінках), а це дуже незручно, бо весь газетний матеріал я наліплюю в альбоми. В таких випадках я завжди розрізаю два примірника. А тут таке рідке видання, що дістати другий примірник нема надії.

Хотілося б дістати польське видання *Przejażdżka z przujemnością i nie bez moralu*¹⁶³. Чи не порадите Ви як це зробити, щоб виписати це видання?

Я таки добре все зважив, думаючи про зібрані мною книги. Мені жити залишилося мало, помирати доведеться в [Ленінграді], де українською книгою мало хто цікавиться. Що робитиме з ними Ол[ьга] Ол[ександрівна], яка не знає чого та або інша книга варта?

Віддавати за безцінь? Це не вихід з положення.

От я й вирішив не хапаючись продавати. Звичайно не все разом і не дешево.

За Вашою порадою складу списку. А що до ціни, то не знаю чи не надто я високо ціную. Наприклад повний комплект "Літературного ярмарку"¹⁶⁴ — 250 крб. "Валіте"¹⁶⁵ — 200 крб.

Може це надто високо?

Хотілося б, щоб книжки потрапили до рук дослідників, а не до бібліотек, де їм може загрозувати якась чергова "чистка фондів". З Вашого дозволу список не весь одразу, а частинами надсилатиму до Вас. Спасибі Вам велике.

* Внизу листа — помітка Я. Дашкевича: "[відписав] 31.3."

Чи не знаєте Ви у Львові Мих[айла] Андр[ійовича] Кібальчича¹⁶⁶? Що він за один? Написав до мене, що він чернігівець (я тако[го] не знав) і що у Львові є група осіб, що складають біобібліографічного словника чернігівців та щоб я надіслав про себе матеріали. Звичайно, я нічого не надіслав, бо вважаю, що справу таку слід робити не в такий спосіб. Щось воно скидається на авантюру.

Бувайте здорові

Ваш Юр Меженко

Ленінград
1960.03.27.

P.S. Цілком згоден з Вашим[и] думками про УРЕ.

Приватний архів Я. Дашкевича. — Оригінал, рукопис.

138

Лист Я. Дашкевича

31 березня 1960. [Львів]

Дорогий Юрію Олексійовичу!

Посилаю Вам знову трохи шевченківських вирізок та два номери минулорічної "Нашої культури" — може вони Вам також пригодяться. На жаль, роздобути другий номер "Нашої культури" (дублет цього номера, який я послав Вам раніше) я не зміг. Як відомо, на "Наше слово" офіційно передплату не приймають — потрапляють тільки номери, які посилає варшавська редакція.

"Przejażdżkę z przyjemnością i nie bez morału" я замовив у місцевому магазині демократичної книги. Великих надій не робили — але замовлення прийня[ли]. Казали мені, що набагато краще виконуються замовлення в Москві та Ленінграді — може б Ви поспробували також замовити через ленінградську книгарню демократичної книги? Якщо буде два примірники — то це також не біда.

Вважаю, що пропоновані Вами ціни, напр[иклад], на "Літературний ярмарок" чи "Вапліте" зовсім підходящі, не високі. Якщо враховувати раритетність повних комплектів таких видань — то ціни навіть дуже низькі. Однак, якщо ставити вищі — тоді й важко знайти бажаючих. Згідно з Вашим бажанням та зовсім правильними міркуваннями я в першу чергу пропонуватиму журнали дослідникам, а в останню — бібліотекам. Коли Ви вже складете список — надсилайте. Думаю, що бажаючих я знайду.

Ви зовсім правильно встановили, що в Мих[айла] Андр[ійовича] Кибальчича є риси авантюризму (і це тільки в кращому випадку). Взагалі його вважають людиною не дуже чистою на руку — а я сам можу про нього сказати також, мабуть, більше поганого, як хорошого. Про складання словника чернігівців я нічого не чув.

Чи виходить щось з Вашою шевченківською бібліографією? Чомусь в нас таке відношення до Шевченківського ювілею, що як на холодну воду дмухають. У Києві вже було декілька скандалів видавничого характеру в зв'язку з Шевченківським ювілеєм — акад. Білецький вже велетенського листа із скаргою відправив у ЦК, а в Дорошенчихи нібито Шевченківський збірник не пропусає Літ...

Як Ви зустрічаєте весну? Мені дуже не подобаються Ваші песимістичні нотки. Я глибоко переконаний, що доля чи природа ще довго боротимуться з Вашою хворобою — принаймні із Ваших свіжих листів писаних цілком рівним почерком я можу робити тільки оптимістичні висновки.

Бажаю Вам всього найкращого,

Ваш

Ярослав [Дашкевич]

31.3.[19]60.

139

Лист Ю. Меженка

4 квітня 1960. Ленінград*

Дорогий Ярославе Романовичу!

Спасибі Вам за газетну Шевченкіану і за замовлення "Przejażdżka..." Що до розмов ніби в Москві та в Л[енінград]і передплату виконують краще, то я з власного досвіду знаю яке воно те "краще". Ще з середини минулого року я чекаю на одну німецьку книгу. Нема досі ні книги, ні відмовлення, хоч двічі нагадував. Правду кажуть: там добре, де нас нема.

Зі списком журналів я не можу управитися, бо всі вони, за невеликим винятком, лежать в ящиках, а не стоять на полицях. А треба ж вказати компле[к]тність. Я зараз гадаю продавати лише те, де нема Шевченкіани.

Отже надсилаю невеличкого списку тих видань, де нема матеріалів, потрібних для колекцій. Я розумію, що вилучаючи окремі числа, я знецінюю комплект, але я в першу чергу дбаю про колекцію. Взагалі, розпочавши цю справу, я, здається, не все добре зважив. Я не уявляю собі, як я передам покупцеві куплене. Адже пересилати поштою, я не беру на себе ні клопоту, ні витрат. І сам не бачу виходу з цього становища.

З бібліографією видань Шевченкових творів справа стоїть на старому місці.

На конференції, як знаєте, про стан і завдання шевч[енківської] біб[ліо]графії доповідав Ф[едір] К[узьмович] [Сарана]. Доповідь в цілому дуже добра. Там, випереджаючи події, було сказано, що я вже працюю над цим томом. Але це самі слова. Кирилюк¹⁶⁷, бувши у мене, погодився з моїм небажанням подавати заяву-пропозицію, щоб мені доручили цю тему. Ви, здається, були присутні у Києві під час моєї про це розмови з Ф[едором] К[узьмовичем] і знаєте його думку, що я маю виявити ініціативу. Я не хочу наражатися на відмовлення і на цьому стою твердо. Кирилюк вважає, що я правильно роблю і сказав, що вони самі складуть відповідного листа до Президії АН.

* Внизу листа — помітка Я. Дашкевича: "в[і]дп[и]сав] 14.4."

Чи склали я не знаю, бо Ф[едір] К[узьмович] продовжує свою тактику мовчанки. Цілком можливо, що не склали, бо по повероті з Ленінграду Кирилюкові були неприємності за дечії виступи на конференції. Ви напевно про все це знаєте докладніш як я й через те я про всю цю історію не пишу.

Але повна торба прикростей, що виспало на нього начальство, очевидно примусила бідолаху відкласти бібліографічні справи на бік. Для мене цілком ясно, що нічого з цього не вийде. Все обмежиться розмовами.

Та й справді, зробити таку бібліографію я зможу лише з умовою, що мене видавництво авансуватиме чималою сумою, а це за існуючими правилами неможливо.

Крім того, для того щоб зробити це швидко, мені потрібно жити у Києві.

І нарешті моє здоров'я. Недуга прогресує. Збільшився не лише тремор, а й скутість. Я вже зовсім погано хожу й взагалі рухаюсь. От Ви кажете, що почерк у мене ще пристойний. А я цього листа пишу 1 год. 50 хв, бо маю вимальовувати кожну літеру.

Поганий з мене став робітник.

Бувайте здорові, пишть і не ображайтеся на мене, що писатиму короткі листи.

Ваш Юр Меженко.

Ленінград

1960.04.04.

Літературна газета¹⁶⁸

рік	має бути чч.	є		
1927	18	18	повний комплект	50 крб.
1928	25	24		50 крб.
1929	24	24	повн. комплект	75 крб.
1930	13	13	повн. комплект	40 крб.
1931	36	30	}	100 крб.
1932	32	23		
1933	32	12		
1934	39	14		
1935	} нема нічого			
1936				

1937	60	51	75 крб.
1938	60	59	100 крб.
1939	63	61	100 крб.
1940	56	56	повн. комплект	115 крб.
1941	26	25		50 крб.

Література і мистецтво

1941/42	16	16	повн. комплект	} 50 крб.
1943	6	6		
1944	2	2		
1945	2	2		

805 крб.

для рівного рахунку 800

Нова генерація ¹⁶⁹	1927–1930 повні річні комплекти, рр.	1927 і 1928 в оправах	500 крб.
Молодняк ¹⁷⁰	1927–1929 повні річні комплекти рр.	1927 і 1928 в оправах	350 крб.
Літературний Ярмарок	1929 повний комплект		250
Вапліте 1927 №№ 1-5	повний комплект в оправах		200

Приватний архів Я. Дашкенича. — Оригінал, рукопис.

140

Лист Я. Дашкевича

14 квітня 1960. [Львів]

Дорогий Юрію Олексійовичу!

Дякую Вам за листа.

Про неприємні відгуки лєнінградської шєвчєнківської конференції я ще не чув — це перша вістка про Вас. Можливо, що прикρόсті перешкодили Кирілюкові скласти листа в Президію в справі Шєвчєнківської бібліографії — але, думаю, він виконає те, що обіцяв. Принаймні його вважають обов'язковою людиною.

Знаю тільки, що на 150-річчю Шєвчєнка наставляли дуже тому, щоб закрити можливості світового відзначення 100-річчя Коцюбинського... Як бачите, в цьому є своєрідна дипломатія.

Від Ф[едора] К[узьмовича] [Сарани] в мене також довгий час нічого немає.

Вашого списку я показував Федору Пилиповичу [Максименкові]. Бібліотека з великою охотою возьме деякі видання ("Літературну газету" та дещо з журналів). Для того, щоб Вас не турбувати з оформленням, відправкою і т. п. бібліотека зв'яжеться з ленінградською букіністичною книгарнею, що пошле свого працівника до Вас додому (якщо Ви погодитесь) і все оформить. Бібліотека оплатить і поштову пересилку і комісійне букіністичній книгарні (тільки Вам треба подати трохи вищу ціну, щоб Ви отримали все повністю). Думаю, що на днях Федір Пилипович напише Вам про це особисто.

Ці журнали, які залишаються, я попробую розіпхати між львівськими книголюбам — по моему, вони тільки з радістю підуть на Вашу пропозицію.

Прошу Вас, не турбуйтеся обсягом Ваших листів до мене. Пишіть коротко, хоча б декілька слів — так, щоб писання Вас не превтомлювало.

Бажаю Вам всього найкращого,
сердечно здоровля

Ваш Ярослав [ав Дашкевич]

14.4.[19]60.

Іл. ВР. Архів Меженка.— Арк. 197-198 зв.,
оригінал, рукопис.

141

Лист Ю. Меженка

22 квітня 1960, Ленінград*

Ленінград
1960.04.22.

Дорогий Ярославе Романовичу!

Від Ф[едора] К[узьмовича] [Сарани] є телеграма й лист. Помешкання мені дали. Але далеко на околиці міста, куди ми з Ол[ьгою] Ол[ександрівною] їхати не наважусь.

* Внизу листа — помітка Я. Дашкевича: "в[і]дписав] 2.5."

Отже, бідолашний Ф[едір] К[узьмович] має новий клопіт — замінити це помешкання на інше, близько до людей.

Таким чином мій переїзд став трохи реальнішим і мабуть десь у червні я буду вже у Києві.

Спасибі Вам за турботи з продажем "Літературної газ[ети]" та журналів. Я зараз трохи цю справу затримаю, аж поки все не з'ясується з переїздом.

Від Фед[ора] Пилиповича [Максименка] звичайно жодного листа нема. Знаючи його темпи, я був би здивувався, якби лист був. З нього великий кунктатор.

Даруйте, що пишу коротко — важко. Цими днями, здається, ляжу ще раз до лікарні, щоб підлікуватися перед переїздом.

Пишіть до мене — пошту всю мені передають тричі на тиждень.

Бувайте здорові.

Ваш Юр Меженко

Приватний архів Я. Дашкевича.— Оригінал, рукопис.

142

Лист Я. Дашкевича

2 травня 1960. [Львів]

Дорогий Юрію Олексійовичу!

Я дуже радий, що справа Вашого переїзду в Київ розвивається успішно. Про це писав мені також Ф[едір] К[узьмович] [Сарана]. Думаю, що такі цього року зможу вітати Вас як постійного київського мешканця.

Думаю, що тепер справді не треба Вам поспішати з продажем журналів. Вони безсумнівно будуть Вам потрібні у Києві — тай помешкання, думаю, отримаєте Ви таке, що зможете розмістити всю свою бібліотеку.

Бажаю Вам підлікуватися та з кращим здоров'ям переїздити в Київ,

Ваш

Ярослав Да[шкевич]

2.5.1960.

Іл. ВР. Архів Меженка.— Арк. 199-200, оригінал, рукопис.

143

Лист Ю. Меженка

28 травня 1960. Ленінград*

Давненько не писав я до Вас, дорогий Ярославе Романовичу. Ви мабуть думаєте, що я десь виїхав з Ленінграду або на той світ, або до Києва. Обидва ці маршрута у мене на черзі та я ще сам не знаю який з них буде перший.

Помешкання, як знаєте, мені виділено: про це мене офіційно повідомлено і сказано, що заселюватимуть будинок в червні. Для мене ще не зовсім ясно, чи погодився Ф[едір] К[узьмович] [Сарана] переїхати в це помешкання, а мені віддати своє, чп я сам переїду в нього. Гадаю, що шми днями все це з'ясується і я знатиму свою долю, а тим часом сижу вдома й нічого не роблю та потроху длубаюся в своїй Шевченкіані.

Якщо доведеться переїздити в червні-липні, то намучаємося ми з Ол[ьгою] Ол[ександрівною] здорово, бо спека забере багато сил. Це нас страшить, бо тих сил у нас вже небагато лишилося. Це ж мені невдовзі сповниться 68 років!

Я ніколи не уявляв собі, що дотягну до такого віку!

З газет довідався, що у Вашому Інституті сталася якась прикра історія з преміюванням плагиатора і досить ясно уявив собі скільки та яких неприємностей зазнало керівництво Інституту. Не заздрю я [Івану] П[етровичу] [Крп'якевичу].

А як воно все закінчилося? Відібрали премію?

Які у Вас літні плани? Де та як відпочиваєте?

Побували Ви у широкх світах, а в Ленінграді ще не були. Чи не маєте наміру зазирнути на береги Невги подивитися на "Мідного вершника"?

Бувайте здорові

Ваш Юр Меженко

Л[енінград]
1960.05.28.

Приватний архів Я. Дашкевича. — Оригінал, рукопис.

* Внизу листа — помітка Я. Дашкевича: "в[і]д[і]слав[и] 14.6."

144

Лист Я. Дашкевича

14 червня 1960. [Львів]

Дорогий Юрію Олексійовичу!

Вибачайте, що я трохи затримався та не відповів зразу ж на Вашого листа. Передвідпустковий період звичайно дуже гарячий — і в прямому, і в переносному значенні. У Львові велика спека — а тут доводиться ще закінчувати різні розпочаті роботи. У відпустку я йду десь на початку липня. Ще минулого року я твердо вирішував, що обов'язково цього року загляну в Ленінград. Якщо одне видавництво змилося та пришле гонорар до того часу, коли я піду у відпустку — я обов'язково загляну в Ленінград. Отже, моя поїздка залежатиме від такої досить непевної справи. В кожному випадку, прошу Вас, напишіть мені до якого часу Ви зовсім певно будете ще в Ленінграді. Очевидно, мені хотілося б Вас бачити — хоча я й з ще більшою радістю вітав би Вас вже як постійного мешканця Києва.

Квартирою прошу не турбуватися, все це я зможу полагодити в Ленінграді сам.

У Вашому останньому листі відчувається більше бадьорості. Я дуже радий, що у Вас вистачає сил та бажання, щоб потрохи займатися Шевченкіаною.

Як з Вашим переїздом? Від Федора [Кузьмовича] [Сарани] в мене в останній час не було нічого — тому я й не знаю на якій стадії Ваші справи.

Справа із [так] зв[аним] плагіатором вирішилася досить мирно. Справа в тому, що стаття в "Літ[ературній] газеті" була тільки відбиттям внутрішніх інтриг і "Літ[ературна] газета" потрапила на вудочку афериста. Про плагіат не могло бути й мови — тому і інститут, і інші установи захистили автора від безпідставних обвинувачень.

Остання кївська новина — це обвинувачення історика Ф. Шевченка¹⁷¹, що мав захищати докторську дисертацію про зв'язки України з Росією в пол[овині] XVII ст., в переспівуванні відомих теорій Грушевського. Обвинувачення висунуто дуже гостро — й тепер по всіх установах сусп[ільних] наук (з вузами включно) проходить

обговорення праці Шевченка. Проходить бурливо, бо є і прихильники, і вороги зроблених закидів. А Ів[ан] Петрович [Крип'якевич] — редактор праці Шевченка...

Бажаю Вам всього найкращого,
сил та здоров'я

Ваш Ярослав Дашкевич

14.6.1960.

Іл. ВР. Архів Меженка.— Арк. 201-202 зв.,
оригінал, рукопис.

145

Лист Ю. Меженка

17 червня 1960, Ленінград

Дорогий Ярославе Романовичу!

Я дуже радий буду бачити Вас в Ленінграді. З днем виїзду все неясно. В усякому разі це буде не раніш від 1/VII. Я гадаю, що затримка сталася через те, що будинок ще не готовий, а може я помилився і причина якась глибша, принциповіша.

Від Ф[едора] К[узьмовича] [Сарани] листів нема вже 10 днів, то я нічого й не знаю. — Взагалі кияне не дуже щедри на листи: особливо влітку. Ніхто нічого не пише, мабуть гадають, що незабаром побачимося. А я так, поки не приїде по мене Ф[едір] К[узьмович], не матиму певності в тому, що побачу Київ.

Ф. Шевченка я трохи знаю — симпатична людина. Вони з Ф[едором] К[узьмовичем] добрі друзі — я певен, що ці неприємності переживає із співчуття також і Ф[едір] К[узьмович].

Новин у мене жодних нема. Почуваю себе препогано — та це ж не новина.

Літо цього року в Л[енінграді] винятково гаряче, виснажує.

* Внизу листа — помітка Я. Дашкевича: "в[ідписав] 21.6."

Надсилаю цього листа авіапоштою; сподіваюся, що це буде швидче. Вашого листа (він від 14/VI) я одержав сьогодні й одразу відповідаю.

Бувайте здорові

Ваш Юр Меженко

Ленінград
1960.06.17.

Приватний архів Я. Дашкевича.— Оригінал, рукопис.

146

Лист Я. Дашкевича

21 червня 1960, Львів

Дорогий Юрію Олексійовичу!

Дякую Вам за листа. Якщо тільки буде можливість, я загляну у Ленінград.

Від Ф[едора] К[узьмовича] [Сарани] в мене далі немає листів — тому я й не знаю, як розвиваються Ваші справи в Києві. Маю надію, що все буде якнайкраще — вкінці ж бо Ваша справа в принципі вже вирішена позитивно. Скоро всі ми вважатимемо Вас знову киянином.

Після чотирьохденного (sic!) обговорення мнимої крамоли в праці Ф. Шевченка йому вдалося доказати, що він має рацію — і всі злобні обвинувачення відпали. Виявилось, що це тільки ще один зовнішній прояв різних інтриг на особистому ґрунті, які, зрештою, процвітають у всіх академічних установах.

Пишуть мені, що Кирилюк залишив УРЕ — але причини цього не подають.

У Львові немає жодних новинок. Починається відпускний сезон і все завмирає; навіть академічні пристрасті стихають — очевидно, щоб розгорітися з новою силою восени.

Про те, чи поїду, чи ні в Ленінград повідомлю Вас остаточно в наступному листі.

Сердечно Вас здоровлю та бажаю всього найкращого,
Ваш
Яросл[ав Дашкевич]

21.VI.1960.

Львів

ІЛ. ВР. Архів Меженка.— Арк. 203-204.
оригінал, рукопис.

147

Поштівка Я. Дашкевича

13 липня 1960, Паланга

Дорогий Юрію Олексійовичу!

У Ленінграді мені таки не побувати — хоча я й зупинився на півдорозі, в Литві, на відпочинок. Очевидно, вігати́му Вас вже як постійного мешканця Києва (мабуть досі справа вже остаточно вирішлася позитивно).

Літо над Балтійським морем досить тепле — і я використовую сонячні дні. Стараюся набрати сил, щоб далі тягнути лямку в Інституті. У серпні буду вже у Львові — прощу Вас, пишійте туди.

Бажаю Вам всього найкращого.

Ваш Ярослав [Дашкевич]

Паланга, 13.VII.1960.

ІЛ. ВР. Архів Меженка.— Арк. 205. Поштівка: "Kurortas Palanga. Vaizdas nuo jūro stūto. Курорт Паланга. Вид с морского моста", оригінал, рукопис.

148

Лист Ю. Меженка

17 серпня 1960, Київ*

Дорогий Ярославе Романовичу!

Я вже киянин і моя стала адреса:

Київ 28

Велка Кіртаївська 103

* Внизу листа — помітка Я. Дашкевича: "відписав 21.8., послав книжки".

Відомчий будинок Фіз[ико]-Хім[ічного] інституту,
пом[ешкання] 45.

Сподіваюся, що відвідуючи Київ, Ви не обминете
нашої хати.

Ваш Юр Меженко

Київ

1960.08.17.

Приватний архів Я. Дашкевича.— Ори-
гінал, листівка (Видавниче Т-но "Друкар",
Київ, "Галицька накладня", Коломия),
рукопис.

149

Лист Я. Дашкевича

20 серпня 1960, Львів

Дорогий Юрію Олексійовичу!

Повернувся я вже з литовської поїздки у Львів.
Привіз з собою деякі литовські Шевченкіани — хочу
послати їх Вам, але не знаю де Вас тепер шукати: в
Ленінграді чи в Києві.

Прошу Вас, дайте про себе знати.

Ваш

Ярослав [Дашкевич]

Львів, 20.8.[19]60.

Іл. ВР. Архів Меженка.— Арк. 206, ори-
гінал, рукопис.

150

Лист Я. Дашкевича

21 серпня 1960, Львів

Дорогий Юрію Олексійовичу!

Сердечно вітаю Вас з переїздом до Києва. Я якраз
повернувся з відпочинку та застав Вашу карточку з при-
ємною новиною. Коли Ви вже відпочинете після, оче-
видно, не легкого переїзду — прошу Вас, напишіть більше
про себе. Як влаштувалися Ви у новому помешканні.

чи воно вистарчає для Вас. Вашої колекції та бібліотеки? На чому полягатимуть Ваші обов'язки в УРЕ — та чи треба Вам буде добиратися на працю туди, на вул. Леніна? Як Ваше здоров'я після цієї пертурбації? Мабуть довелось Вам ще чимало хвилюватися по дорозі.

Цьогорічне літо було дуже примхливе, але мені все ж таки вдалося зловити два тижні сонця на балтійському побережжі. Трохи їздив по Литві та Східній Пруссії, був у Кенігсбергу (чи так по сучасному — Калінінграді) — і вивіз відтіля багато цікавих вражень. При нагоді — під час зустрічі в Києві — розповім.

Сьогодні ж посылаю Вам рекомендовану бандероль з литовською Шевченкіаною: "Eilegašciai"¹⁷² Шевченка та "Tarasas Ševčenka" Батя¹⁷³ і Дейча¹⁷⁴. Сумніваюся, чи ці книги будуть для Вас новинкою — а хотілося б, щоб вони придалися Вам для колекції. Прошу Вас, повідомить мене про отримання бандеролі.

Найкращі побажання Вам та Ользі Олександрівні від Моєї Матері.

Бажаю Вам всього найкращого,
багато сил та бадьорості
в новому оточенні

Ваш
Я[рослав] Д[ашкевич]

21.8.[19]60.

Львів

ІЛ. ВР. Архів Меженка.— Арк. 208-209.
оригінал, рукопис.

151

Лист Ю. Меженка

27 серпня 1960. Київ*

Дорогий Ярославе Романовичу!

Дякую Вам за дві литовські книжечки. Вони у мене є, але і дублети мені потрібні. На новому помешканні

* Внизу листа — помітка Я. Дашкевича: "в[ід]писав] 5.9."

тісно книжкам. Робота кабінетна вдома. 1-2 рази на тиждень возять мене службовою машиною до Головної редакції.

Все було б добре, якби не здоров'я: а воно у мене значно погіршало. Писати неймовірно важко, а вся робота зв'язана з писанням. Просто не уявляю собі, як воно буде далі.

Напишіть, прошу, чи можу я погасити свій Вам борг поштовими марками.

Бувайте здорові

Ваш Юр Меженко

Київ

1960.08.27.

Приватний архів Я. Дашкевича.— Листівка (Видавниче Т-во "Друкар, Київ, "Галицька накладня", Коломия), оригінал, рукопис.

152

Лист Я. Дашкевича

5 вересня 1960, [Львів]

Дорогий Юрію Олексійовичу!

Посилаю Вам примірник моєї чергової статті з історії преси¹⁷⁵. Зміст мене цілком не вдовольє — але нічого не поробиш. Зайнятися історією західноукраїнської преси в цілому поки що неможливо.

Очевидно, на стані Вашого здоров'я відбилися всі труднощі, зв'язані з переїздом. Хоча Ваш переїзд, безсумнівно, радісний — але всі хвилювання зв'язані з ним, з новими умовами праці не могли пройти безслідно. Я думаю, однак, що поволі Ви привикнете до нових обставин (котрий це раз з черги!) та Ваш організм вернеться до рівноваги. Мені здається, що вже сам цей факт, що Ви, незважаючи на важку хворобу, продовжуєте працювати — свідчення Вашої великої сили волі та доказ збереження Вашої працездатності.

Жаль, що литовська Шевченкіана для Вас тільки дублети — якщо це Вас не затруднить, то пошліть в обмін марки. — Заходив я у нашу книгарню іноземної книги, в якій замовляв я для Вас польський переклад "Прогулки" — на жаль, книжка не прийшла, хоча й книгарня замовила для себе також кільканадцять примірників цієї книжки.

Дорогий Юрію Олексійовичу! Бажаю Вам сил та бадьорості.

Ваш Ярослав [Дашкевич]

5.9.[19]60.

ІЛ. ВР. Архів Меженка — Арк. 211-212 зв., оригінал, рукопис.

153

Лист Ю. Меженка

8 вересня 1960, Київ*

Дорогий Ярославе Романовичу!

Дякую Вам за надісланий відбиток. Цікавий матеріал подасте — інтересна буде Ваша дисертація. Щиро бажаю швидкого й успішного її закінчення.

Колісь я дав Вам свій дезидератний список шевченківських видань. Як Ви гадаєте, чи можна чекати на бодай мізерні наслідки? Даруйте, що турбую Вас цим, але Ви знаєте, що колекціонери народ настирливий і причепливий.

Вкладаю на 10 крб. марок — мій борг.

Мою адресу можна писати простіш — див. на конверті.

Бувайте здорові

Ваш Юр Меженко

Київ

1960.09.08.

Приватний архів Я. Дашкевича. — Оригінал, рукопис.

* Внизу листа — помітка Я. Дашкевича: "в[і]дписав] 13.9."

154

Лист Я. Дашкевича

13 вересня 1960, [Львів]

Дорогий Юрію Олексійовичу!

Сьогодні посилаю Вам рекомендовану бандероль з перекладом Шевченкової "Прогулки" на польську мову. Може ця книжка (на відміну від литовських) таки пригодиться для Вашої колекції. Все ж таки наша львівська книгарня не підвела і, хоча пройшло трохи часу, книжку отримала.

На днях обійду знайомих, яким роздав список галицької Шевченкіани з Вашого списку дезидератів. Може при цій нагоді щось потрапить в мої руки для Вас.

Як Ваша Шевченківська бібліографія? Чи є у Вас можливість працювати над цією — безсумнівно наймилішою для Вас — темою та вигляди на реалізацію праці друком?

З моєю дисертацією, на жаль не так просто як повинно б бути. За три роки я надрукував близько 15 статей та рецензій, більшість яких стосувалася історії преси — але тепер, очевидно, доведеться міняти тему й писати цілком нову. Мабуть треба буде зайнятися вірменською тематикою для того, щоб захищати дисертацію не у Львові і не в Києві (з цілого ряду причин), а в Єревані... Очевидно, настрої в зв'язку з цим у мене не рожеві — час не стоїть на місці, а захист, таким чином, може затриматися принаймні на два роки.

Незважаючи на всі ці труднощі, енергія до праці є — і результати були б кращі, якби їх можна було реалізувати.

Марки я отримав, дякую. Очевидно, за це польське видання Шевченка жодні марки не належаться — мені буде приємно, якщо цієї книги у Вас ще немає.

Бажаю Вам всього
найкращого

Ваш
Ярослав [Дашкевич]

13.9.[19]60.

155

Лист Ю. Меженка

17 вересня 1960. Київ*

Київ 17.IX-[19]60.

Дорогий Ярославе Романовичу!

Крім всіх інших хвороб, з'явилася ще нова на лівому оці, т[ак] щ[о] ні писати, ні читати я не можу — цього листа диктую Ол[ьзі] Ол[ександрівні].

Книжку я одержав і дуже Вам за неї дякую, вона таки пішла до колекції: спасибі за подарунок, але прошу написати мені її вартість, бо маю записати ціну до інвентаря.

З бібліографією творів Шевченка справа поки що розв'язана тільки принципово, тобто ніяких документів про рішення нема. Гадаю, що в 4^м кварталі, якщо я буду живий-здоровий, вона дістане й конкретне розв'язання. Нема чого і казати, що ця тема мене дуже цікавить і працюватиму я над нею з великою насолодою — аби сили.

Шкода, що так невдало складається ситуація для захисту Вашої дисертації: Єреванський варіант дуже дотепний, але одночасно і дуже складний. Чи Ви це вже остаточно вирішили? Чи може він ще в процесі обмірковування? Бажаю Вам у ньому успіху.

Ми з Ол[ьгою] Ол[ександрівною] передаємо привітання шановній Олені Іванівні.

Бувайте здорові

Ваш Юр Меженко

Приватний архів Я. Дашкевича. — Оригінал, рукопис (почерк О. Готт, підпис "Ваш Юр Меженко" та виправлення — рукою Ю. Меженка).

* Внизу листа — помітка Я. Дашкевича: "в[і]дписав] 4.10."

156

Лист Я. Дашкевича

4 жовтня 1960. Львів

Дорогий Юрію Олексійовичу!

Посилаю Вам екслібрис Зигмунта Чарнецького (був такий польський бібліофіл у Львові в кінці XIX ст.) — може додасте його до Вашої колекції.

Шевченко в польському перекладі, якого я Вам послав, коштує, здається 4 крб. 30 коп. — ціна повинна бути вказана на суперобкладинці.

На жаль іншої Шевченкіани я поки що для Вас не зібрав. Обійшов я львівських громадян-бібліофілів (я пишу так патетично[...])

Мій захист дисертації чимраз більш конкретно зв'язується з Єреваном — якщо я там не знайду й справжньої допомоги (а у Львові мені на неї розраховувати нічого), то в кожному випадку не буде непередбачених прешкод.

Як Ваше здоров'я? Найкращі побажання Вам та Ользі Олександрівні від Моєї Мами.

Бажаю Вам всього найкращого.

Ваш

Яр[ослав] Дашке[вич]

Львів, 4.10.[19]60.

Іл. ВР. Архів Меженка.— Арк. 215-216 зв., оригінал, рукопис.

157

Лист Ю. Меженка

20 жовтня 1960. Київ**

Д[орогий] Ярославе Романовичу!

Спасибі Вам за надісланий екслібрис. На листа я довго не озивався, бо чекав: а може трапиться щось

* Текст листа втрачено.

** Внизу листа — помітка Я. Дашкевича: "в[і]дписав 25.11"

цікаве, про що варто писати, та цікавого не трапляється, отже й лист виходить без жодних новин, а може й краще, що новин немає?

Дуже жаль, що моя шевченківська дезідерата не дала жодних наслідків, щось воно виходить так, що колекція останнього часу поповнюється виключно новими виданнями, а з старими мені й у Києві щастить не більш як у Львові.

Справа про складання мною I-го тому Шев[ченківської] бібліографії потроху посувається далі, але перебуває вона все ж таки тільки в стадії принципівих розмов; чекаємо на повернення до Києва Бажана і тоді має вона перейти в стадію організаційну.

Сподіваюся, що справа з Вашою дисертацією теж розв'яжеться добре: побуваєте в Єревану (кажуть дуже гарне місто). Ця справа навіть має символічне значіння і в наступному її розглядатимуть, як доказ "міцних зв'язків двох братніх культур".

Я й Ол[ьга] Ол[ександрівна] передаємо привітання шановній Олені Іванівні.

Міцно тисну Вашу руку і бажаю Вам всього найкращого.

Київ 1960.10.20.

P.S. Що до екслібрисів, то я збираю лише українські та такі, на яких є літературні цитати, отже надісланий Вами пішов до обмінного фонду, а це кінець кінцем те саме, що й до колекції, бо рано чи пізно я обміню його на потрібний мені, тому то прошу, якщо траплятимуться, то надсилати мені все без розбору.

Приватний архів Я. Дашкевича.— Оригінал, рукопис.

ІЛ. ВР. Архів Меженка.— Арк. 217-217 зв., копія, рукопис.

158

Поштівка Ю. Меженка

21 листопада 1960, Київ*

Дорогий Ярославе Романовичу!

Турбую Вас у своїх справах: чи не можна було б за Вашою допомогою дістати №№ 1 й 9 "Жовтня" за 1959 р. Оце я допіру з'ясував, що це у мене в Шевченкіані прикра лакуна.

Новин у мене жодних, хіба за винятком того, що справу з бібліографією Шевченкових творів можна вважати за розв'язану позитивно.

А що нового у Вас?

Бувайте здорові

Ваш Юр Меженко

Київ 1960.11.21.

Принатний архів Я. Дашкенича.— Поштівка, штемпелі: КИЇВ. 22.11.60, ЛЬВІВ. 24.11.60, адресовано: "Львів, Головоштамт, До востребования, Ярослану Романовичу Дашкеничу", адреса відправника: "Ю. О. Меженко Київ-28, Вел. Китаївська 103, корп[ус] 2, пом[ешкання] 45", оригінал, рукопис.

159

Лист Я. Дашкевича

25 листопада 1960, [Львів]

Дорогий Юрію Олексійовичу!

Вибачайте, що довго не відповідав на Вашого листа та що пишу тільки тепер, отримавши ще й Вашу карточку. З моєю дисертацією заварилася така каша, що забирає мені не тільки багато часу, але й багато спокою.

Подав я своїй дирекції до вибору дві теми "Підпільна комуністична преса Західної України 1921–1939 рр." та "Історіографія вірменських колоній на Україні". Перша

* Внизу листа — помітка Я. Дашкевича: "в[і]дписав] 25.11. "Жовтень" № 1, 9/1959 послав 6.12."

тема була визнана "надто актуальною" як для мене (що тому я вже міг би захищати, тому що в мене вистачає друкованого матеріалу). Друга — мало актуальною, хоча в мене є дуже позитивні відзиви з Вірменії, де беруться вже друкувати частину цієї праці. — Очевидно, справа в тому, що моя особа мало актуальна... Думаю, що всі ці труднощі вдасться мені перебороти — і одна, і друга праця у мене майже готові і так чи інакше мені вдасться з ними чогось добитися.

Всі ці справи займають чимало часу і нервів.

Дуже я радий, що бібліографія шевченкових творів вже цілком у Ваших руках. Залющується побажати Вам якнайбільше сил та відповідних умов, щоб довести її до кінця. Якщо Вам потрібно буде перевіряти щось на основі львівських фондів — будь ласка, звертайтеся до мене, я завжди буду радий Вам допомогти.

"Жовтня" за 1959 р. поки що немає в мене під руками, як тільки достану — негайно пошлю.

Мені було б цікаво в'яснити одне питання. Чи збереглися у Вас описи деяких українських книг (кінця XVIII — початку XIX ст.), які робилися у Києві та у Львові в зв'язку з репертуаром укр[аїнської] книги — в 1946 році? Тоді було зроблено близько 100-120 наукових детальних описів (якщо я не помиляюся). Якщо вони збереглися у Вас (мої примірники, очевидно, пропали) — чи можна б зробити з них мікрофільми? Там були, по моєму, детальні описи кількох видань, невідомих Левицькому або описаних ним не de visu.

Зрештою, пора б знову актуалізувати справу репертуару (вірмени, наприклад, посилено працюють над бібліографією вірм[енської] книги від XVI ст. — і це у всесвітньому масштабі) — але хто за це візьметься...

Бажаю Вам сил та
енергії до праці,
всього найкращого
Ваш

Ярослав Да[шкевич]

25.11.[19]60.

160

Лист Ю. Меженка

3 грудня 1960. [Київ]

Дор[огий] Ярославе Романовичу!

Спасибі Вам за обіцянку пошукати "Жовтень".

Ви питаєте чи збереглися у мене описи де-яких книг, зроблені у зв'язку з репертуаром української книги. Ви кажете, що було їх зроблено 100-120 штук. Все, що було тоді зроблено, я, покидаючи Київ, залишив у Біб[ліоте]ці; у мене на руках були де-які дублети, не більш як півтора десятка назв; вони лежать в якійсь з тих папок, що залишились не розібраними. Якщо це Вам дуже потрібно, я спробую їх розшукати і звичайно передам Вам оригінали, а не мікрофільми. Зараз у Києві знов порушене питання, як я стороною довідався, про відновлення роботи над "репертуаром", але ж тепер він матиме назву "Зведений каталог укр[аїнської] книги". Що з цього буде не знаю, я щось не дуже вірю у реальність справи.

Бувайте здорові.

1960.12.03.

Принатний архів Я. Дашкенича.— Арк. 220, оригінал, рукопис.

161

Лист Я. Дашкевича

6 грудня 1960. [Львів]

Дорогий Юрію Олексійовичу!

Сьогодні посылаю Вам рекомендовану бандероль з "Жовтнем", №№ 1 і 9 за 1959 р. Хай Вас не дивує, що на номерах журналу є штампи нашого інституту — у нас тепер "чистять" бібліотеку, відкидають цілий ряд дублетів періодичних видань — серед них виявилися й потрібні Вам номери "Жовтня". Зрештою, Ви робите для себе

вирізки, тому й не бібліофільський вигляд номерів Вас, можливо, й не дуже турбуватиме.

Бажаю всього найкращого.

Ваш Ярослав [Дашкевич]

6.12.1960.

ІЛ. ВР. Архів Меженка.— Арк. 221, оригінал, рукопис.

162

Лист Ю. Меженка

10 грудня 1960, Київ*

Дорогий Ярославе Романовичу!

З подякою сповіщаю Вас про одержання двох номерів "Жовтня" і Вашого листа. Якщо Ви не заперечуєте, то я свій борг (вартість пересилки) покрию поштовими марками.

Бувайте здорові, ще
раз спасибі

Ваш Юр Меженко

Київ 1960.12.10.

Приватний архів Я. Дашкевича.— Поштівка: "Григорій Санич Сковорода, український філософ-містик. Український Червоний Хрест. **Поможіть голодним на Україні!**", оригінал, рукопис.

ІЛ. ВР. Архів Меженка.— Арк. 222, копія зі скороченнями, рукопис.

163

Лист Ю. Меженка

26 грудня 1960, [Київ]**

Дорогий Ярославе Романовичу!

Здоровлю Вас і шановну Олену Іванівну з Новим Роком і зичу всього найкращого.

* Внизу тексту — помітка Я. Дашкевича: "в[і]дписав] 29.12"

** Внизу листа — помітка Я. Дашкевича: "в[і]дписав] 29.12."

Новий рік ми зустрічаємо сумно, бо захворіла Ольга Олександрівна (спазми судин мозку).

Принатний архів Я. Дашкевича.— Ново-річна поштівка. Художник Ю. Яроменок, оригінал, рукопис (почерк невідомої особи, підпис "Юр Меженко" та дата — власноручні).

164

Лист Я. Дашкевича

29 грудня 1960. [Львів]

Дорогий Юрію Олексійовичу!

Дуже стурбувала нас вістка про хворобу Ольги Олександрівної — дуже хотілося б, щоб наступ хвороби якнайшвидше минув безслідно.

Бажаємо Вам, Юрію Олексійовичу, та Ользі Олександрівні успішно боротися з хворобами, бути міцними та сильними. Всього найкращого в наступному, 1961 році —

— сердечно Вас здоровимо

Олена Степанів

Яр[ослав] Дашкеви[ч]

29.12.[19]60.

Іл. ВР. Архів Меженка.— Арк. 223. Поштівка: "Насекомые в траве. Репродукция картины династии Сун (960-1279) Krauter und Inserten. Malerei aus der Sung-Dynastie (960-1279)", оригінал, рукопис (підпис "Олена Степанів" — власноручний).

165

Телеграма Я. Дашкевича

30 березня 1961. Львів

ГЛИБОКО СПІВЧУВАЄМО ВАШОМУ ВЕЛИКОМУ ГОРЮ=ОЛЕНА СТЕПАНІВ ЯРОСЛАВ ДАШКЕВИЧ=

Іл. ВР. Архів Меженка.— Арк. 224. Телеграма, адресовано: "КИЇВ 28 ВЕЛИКА КИТАЇВСЬКА 103 КОРПУС 2 КВ 45 МЕЖЕНКУ ЮРІЮ", оригінал.

166

Лист Ю. Меженка

14 квітня 1961. Київ*

Дорогий Ярославле Романовичу!

Одержав від Ф[едора] К[узьмовича] [Сарани] передану Вами багатющу Шевченкіану й "Радянські письменники Львова"¹⁷⁶.

Дякую Вам дуже!

І морально і фінансово я Ваш великий боржник.

Напишіть, прошу, як я маю погасити грошовий борг і його суму. Чи марками, чи переказом, а чи книжками та якими саме.

Даруйте, що пишу олівцем — так мені легше.

Прощу передати моє щире привітання шановній Олені Іванівні.

Сердечно Ваш Юр Меженко

Київ

1961.04.14.

Приватний архів Я. Дашкевича.— Оригінал, рукопис.

167

Лист Я. Дашкевича

2 травня 1961. Львів

Дорогий Юрію Олексійовичу!

Я дуже радий, що пакет "Шевченкіани" привіс Вам вдоволення та хоча б трохи доповнив Вашу колекцію. Очевидно, що Ви не є моїм довжником — немає там нічого настільки цінного, щоб треба було вести аж спеціальні розрахунки. У мене тепер знову поволі відкладається "Шевченкіана" — як тільки набереться її трохи більше, я знову пошлю Вам пакет.

* Внизу листа — помітка Я. Дашкевича: "в[ідписав] 2.V.61".

Чи не пробували б Ви тепер заaktuалізувати питання про показчик до "Життя і слова"? Може "Радянське літературознавство" тепер, коли автор у Києві, інакше подивиться на таку пропозицію.

В червні я їхатиму через Київ у Вірменію. По дорозі в Єреван або з Єревану обов'язково загляну до Вас.

Найкращі Вам побажання від Олени Іванівни.

Бажаємо Вам всього
найкращого,

Ваш

Ярослав Д[ашкевич]

Львів, 2.V.[19]61.

ІЛ. ВР. Архів Меженка.— Арк. 225-226.
оригінал, рукопис.

168

Поштівка Я. Дашкевича

10 червня 1961, Єреван

Дорогий Юрію Олексійовичу!

Посилаю Вам найкращі побажання з сонячної вірменської столиці. Оглядаю та багато дечим захоплююся. Перед відїздом послав я Вам бандероль з газетами та відбитками. Чи Ви отримали?

Ваш

Ярослав [Дашкевич]

Єреван, 10.6.[19]61.

ІЛ. ВР. Архів Меженка.— Арк. 227. Поштівка: "Єреван. Площадь В. І. Леніна", штемпелі: ЄРЕВАН АРМ. ССР. 11.6.61. УКР. ССР КИЇВ 14.6.61., адресовано: "Київ 28 вул. Вел. Китаївська 103, корпус 2, пом. 45 Меженко Юрій Олексійович", оригінал, рукопис.

169

Лист Ю. Меженка

12 червня 1961, Київ*

Дорогий Ярославе Романовичу!

Дякую Вам сердечно за бандероллю з Шевченкіаною.
Чи не маєте наміру влітку відвідати Київ?

Ваш Юр Меженко

Київ

1961.06.12.

Приватний архів Я. Дашкевича.— Поштівка: "М. Жук. Казка. Т-во "Вернігора". Київ, Львівська 33, п. 28.", оригінал, рукопис.

170

Лист Я. Дашкевича

30 липня 1961, Львів

Дорогий Юрію Олексійовичу!

Тепер вже я справді повернувся з відпустки та від 2 серпня починаю працювати в Інституті. Останні два тижні відпочивав у мальовничому містечку Заліщиках — на границі Галичини та Буковини, над широким вже там Дністром.

Посилаю Вам декілька нужденних Шевченкіан. Як бачите — одна з них — чеська. Можливо, що мені вдасться налагодити регулярний зв'язок з моїми Чехословацькими знайомими — та від них отримувати чеську Шевченкіану.

В останній час в мене появилася думка про те, чи не варто було б знову заактуалізувати справу про складений Вами покажчик до журналу "Житє і Слово"? Я просто не знаю до кого з цим тепер звертатися — може Ви порадитеся з Федором Кузьмовичем [Сараною] — а я потім, якщо Вам важко і якщо Ви вважатимете це необхідним — візьму на себе листування з відповідними установами чи особами. Прошу Вас, подумайте про це, поговоріть з Федором Кузьмовичем — яка його думка.

* Вигзу поштівки — помітка Я. Дашкевича: "вїдпнсає| 2.V.61".

Чи Ви переписуєтеся ще з Вашим ташкентським кореспондентом Г. Чабровим^{177?} Справа в тому, що я намагаюся розшукати українського (здається) тюрколога Т. І. Груніна^{178.} До війни (а може лише до 1937 р.?) він працював у Кримського, в Тюркологічній комісії АН. Після війни він опинився в Ташкенті, друкував деякі тюркологічні праці — але всі мої спроби розшукати його офіційним шляхом закінчилися невдачою. Якщо Вам важко листуватися з Чабровим — може Ви можете подати мені його адресу — і я написав би сам йому листа.

Найкращі побажання Вам від моєї Матері. Передайте, будь ласка, щирі поздоровлення Вашій внучці.

Всього найкращого,

Ваш

Яр[ослав] Дашкев[ич]

Львів, 30.7.1961.

ІА. ВР. Архів Меженка.— Арк. 228-229, оригінал, рукопис.

171

Лист Ю. Меженка

3 серпня 1961, Київ*

Дорогий Ярославе Романовичу!

Георгій Миколайович Чабров зараз в Ташкенті й буде там до 20/VIII, потім поїде у відпустку.

Його адреса: Ташкент 34 ул. Навои 6 кв. 36.

Звертаючись до нього, можна посилатися на мене.

Дякую за Шевченкіану. Чи не можна за Вашою ласкавою допомогою одержати "Жовтень" № 2 за цей рік?

Бувайте здорові

Ваш Юр Меженко

Київ

1961.08.03.

Приватний архів Я. Дашкевича.— Оригінал, рукопис.

* Внизу листа — помітка Я. Дашкевича: "в[ідписав] 10.9."

172

Лист Ю. Меженка

4 вересня 1961. Київ*

Дорогий Ярославе Романовичу!

Маю до Вас уклінне прохання.

У Львові напевно є "Кобзар" 1840 р. Може навіть не один примірник. Мені дуже потрібно встановити чи зберіглася обкладинка на якій, як свідчить В. В. Дорошенко, є текст "изданну П. М-са".

Прошу Вас ласкаво з'ясувати це.

Якщо з якихось причин незручно це зробити, то я не ображуся і звернуся до Федора Пилиповича [Сарани].

Вибачайте що пишу каракулями — рука з послуху вийшла.

Бувайте здорові.

Ваш Юр Меженко

Київ

1961.09.04.

Приватний архів Я. Дашкевича. — Оригінал, рукопис.

173

Лист Я. Дашкевича

10 вересня 1961, Львів

Дорогий Юрію Олексійовичу!

Вибачайте, що так довго мовчав. Я по вуха заліз у свої вірменсько-дисертаційні справи та поза ними світа не бачу.

* Вишу листа — помітка Я. Дашкевича: "в[ідп[исав] 10.9." На звороті його ж запис: "В бібліотеці АН УРСР, каб[інет] рідк[існ]ої книги, є два прим[ірни]к[и] "Кобзаря" 1840 р. один — колишній НТШ (подарований Концькому в 1899 р. Жемчужниковим) другий — з бібліотеки Г. Павліковського. Обидва прим[ірни]к[и] з відомими цензурними кун'юрами (по 114 стор[інок]) — і без друкованих обкладинок".

Дуже дякую Вам за адресу Г. М. Чаброва — писав я йому, але Груніна і там, у Ташкенті, немає. Тепер я розшукую його в Ашхабаді.

Посилаю Вам трохи Шевченківських вирізок. На жаль, не всі вони в бібліофільському стані (деякі з них походять з “архіву” нашого незавершеного Шевченківського збірника) — але може й такі Вам пригодяться, доки не буде кращих дублетів.

Розшукував я для Вас № 2 “Жовтня”, але на жаль, безуспішно. В нас, в Інституті, ліквідували бібліотеку — а це було основне джерело, де можна було його знайти.

Тепер про “Кобзар” 1840 р. у Львові. У Львові, на скільки мені вдалося перевірити, є два примірники цього видання, обидва вони зберігаються тепер у Кабінеті рідк[існ]ої книги в Бібліотеці АН. Перший з них — це примірник Кониського, подарований йому в 1899 р. Жемчужниковим. Після смерті Кониського він, разом з його бібліотекою, попав у бібліотеку НТШ. Другий примірник — примірник бібліотеки польського магната Гвальберта Павліковського. Обидва ці примірники з відомими цензурними куп'юрами (мають по 114 стор[інок]) — і обидва без друкованих обкладинок. (Обидва примірники переплетені в оригінальні палітурки — напівм'які — з 1840 р., але ці палітурки без надрукованого тексту).

Мені не вдалося ствердити куди подівся примірник, який описував В. В. Дорошенко. Правдоподібно в бібліотеці НТШ був ще один примірник “Кобзаря”. Пригадую, що в 1948 р. “Кобзар” 1840 р. з колишньої бібліотеки НТШ вкрадено (був такий “зав[ідувач]” бібліотеки на [вул.] Радянській Карпов) — після великого шуму цей примірник знайшли на підвір'ї бібліотеки на вул. Радянській. Чи це був примірник Кониського чи якийсь інший вже не пригадую. Не виключено, що В. В. Дорошенко мав свій власний примірник, якраз з друкованою обкладинкою — і цей примірник забрав з собою. На жаль, все це в'яsnити не вдається. Для того, щоб замести сліди “господарювання” в колишній бібліотеці НТШ, давній картковий каталог бібліотеки НТШ по-варварськи знищено...

Це все, про що Вас можу повідомити.

Бажаю Вам всього найкращого.

Ваш

Яр[ослав] Дашк[евич]

Львів, 10.9.1961.

P.S. Здоровіть, будь ласка, від мене Федора Кузьмовича [Сарану] і Вашу внучку.

ІЛ. ВР. Архів Меженка.— Арк. 230-231 зв.,
оригінал, рукопис.

174

Лист Ю. Меженка

19 вересня 1961, Київ*

Київ 1961.09.19.

Дорогий Ярославе Романовичу!

Дуже дякую Вам і за довідку про "Кобзарі" і за Шевченкіану. Я тепер продовжую розшукувати "Кобзарі" по інших бібліотеках.

Я почуваю себе дуже ніяково, бо знаю, що Ви переважані важливими справами і все ж таки наважуюся турбувати Вас ще одним проханням.

В Києві, в тому числі й у мене нема видання: Кобзар-метелик. Видавництво "Сині дзвіночки". Серія "Метелики" ч. 1. Рогатин. 1936.

В Дорошенковому покажчику його описано на ст[ор]інці 256 під № 762**.

Коли б у Вас знайшлася вільна година, чи не змогли б Ви описати його якнайповніше, з переліком всіх творів у ньому вміщених.

Що до мене, то почуваю я себе що далі гірше, гадаю, що незабаром настане час коли працездатність моя дорівнюватиме нулю.

Бувайте здорові.

Ваш Юр Меженко

Приватний архів Я. Дашкевича.— Оригінал, рукопис.

* Внизу листа — помітка Я. Дашкевича: "в[і]дписав 6.10."

** Над цифрою — помітка Я. Дашкевича: "УБ 130104 і Вид-во Сині Дзвіночки № 1 Рад[янська] abs".

175

Лист Я. Дашкевича

6 жовтня 1961, Львів

Львів, 6.10.1961.

Дорогий Юрію Олексійовичу!

Посилаю Вам докладний бібліографічний опис рога-тинського "Кобзаря-метелика" 1936 р. Прошу Вас, завжди звертайтеся до мене з подібними бажаннями — я завжди радий Вам допомогти у Ваших розшуках. Прошу Вас не в'яжіться і пишіть про все, що Вам потрібно. Може я не завжди негайно зможу виконати Ваше прохання (за це вибачайте, будь-ласка — це праця над дисертацією зроби-ла з мене такого кунктатора) — але безсумнівно завжди і з великою присмністю його виконаю.

У мене немає жодних цікавих новин. "Друзі" ста-раються при кожній нагоді підкладати мені ногу (чим ближче до захисту — таких перешкод стає більше), але я якось виплутуюся з таких ускладнень.

Не уявляю собі докладно який тепер Ваш стан здо-ров'я — але, відверто кажучи, Ваш почерк подобається мені більше як колись — він рівніший та на багато чит-кіший. Тільки писання забирає Вам, мабуть, більше часу.

Бажаю Вам Всього найкращого,

сердечно здоровлю

Ваш

Ярослав [Дашкевич]

ІЛ. ВР. Архів Меженка.— Арк. 232-233.
оригінал, рукопис.

176

Лист Ю. Меженка

10 жовтня 1961, Київ*

Дорогий Ярославе Романовичу!

Дякую Вам дуже за опис "Кобзаря-метелика" та за дозвіл і надалі звертатися до Вас по допомогу.

* Внизу листа — помітка Я. Дашкевича: "в[і]дписав] 19.11."

Найближчого часу маю лягати до лікарні, щоб зробили мені операцію на обох очах. Урізатимуть повіки. Почуваю себе зле. Але намагаюся не помічати цього.

У Києві нема поштового паперу — прошу дарувати, що пишу на такому шматку.

Шкодную, що не доживу до 1980 р., бо тоді, напевно, паперу не бракуватиме — робитимуть синтетичний.

Вітаю Вас сердечно.

Ваш Юр Меженко

Київ 1961.10.10.

Приватний архів Я. Дашкевича.— Оригінал, рукопис.

177

Лист Я. Дашкевича

19 листопада 1961, Львів

Львів, 19.11.1961 р.

Дорогий Юрію Олексійовичу!

Вибачайте, що довго не відповідав на Вашого листа. Дуже глибоко закопався в працю над дисертацією — і поза цим світу не бачу.

Сьогодні посилаю Вам ще одну львівську Шевченкіану (видання статей О. Гаврилюка "Пани та паничі над "Кобзарем")¹⁷⁹. Не дуже то вона цікава — але все ж таки Шевченкіана і може вона пригодиться Вам для Вашої колекції.

Як Ви почуваете себе після операції на очах?

У Львові немає жодних цікавих новин. Всюди (в Києві, очевидно, також) зрізають і без цього куці видавничі [плани], бо в країні, що має найбільше дерева, не вистачає паперу. В зв'язку з тим ламаються різні видавничі надії.

Прошу Вас, повідоміть мене, чи отримали книжечку.

Бажаю Вам всього

найкращого

Ваш Яр[ослав] Даш[кевич]

Іл. ВР. Архів Меженка.— Арк. 234-235.
оригінал, рукопис.

178

Лист Ю. Меженка

22 листопада 1961, Київ*

Дорогий Ярославе Романовичу!

Дякую Вам дуже за книжку Гаврилюка. Борг свій повертаю марками. Два тижні пролежав у лікарні — робили мені на обох очах операцію. Стало трохи легше дивитися та на жаль тремор і скутість прогресують і нема на них ліків.

Надрукувати покажчика до "Життя і слова" в "Радянському літературознавстві" очевидно не пощастить, бо він дивиться не на 20 літ уперед, а мало не на 70 років назад.

Чи не зацікавляться ним Франківські збірники?

Бажаю Вам всього найкращого

Ваш Юр Меженко

Київ

1961.11.22.

Приватний архів Я. Дашкевича. — Оригінал, рукопис.

179

Лист Ю. Меженка

27 листопада 1961, Київ**

Дорогий Ярославе Романовичу!

Дозволю собі знову експлуатувати Вас в справі бібліографії "Шевченкіани".

У Дорошенка під № 570 описано празьке видання "Єретика" 1919 року.

Дуже мені потрібно знати чи немає на ньому ціни, та взагалі звірити опис, бо у Вол[одимира] Викт[оро-вича] [Дорошенка], хоч і зрідка, помилки трапляються.

* Внизу листа — помітка Я. Дашкевича: "в[і]дписав] 7.12."

** Внизу листа — помітка Я. Дашкевича: "в[і]дписав] 7.12." На звороті його ж рукою записано: "№ 570 Ivan Hus (Jeretyk). Nákladem ukrajinského vydavateľského družstva Čas, Kyjev — Praha, 1919. 37 s. № 648 [Доб'ярнік думки. Ужгород. 1926]. (8) с. [друкарня Кржшванск н Сплка.] Без обкладинки. Відб. з Календаря ужгородської "Просвіти" на рік 1927."

І ще одне вид[ання], що у Дорош[енка] стоїть під № 648.

Крім звірки опису і встановлення ціни мені треба знати: звідки взято назву: "Добрі рні думки". Чи немає вказівок на упорядника? Чому кількість стор[інок] (8) подано в круглих дужках? Виміряти формат в міліметрах.

І хотілося б знати Вашу думку, чи слід взагалі це видання подавати в бібліографії окремих видань? Адже з Дорошенкового опису можна зробити висновок, що воно не мало не лише обкладинки, а й титульної сторінки.

Бувайте здорові.

Ваш Юр Меженко

Київ

1961.11.27.

Приватний архів Я. Дашкевича. — Оригінал. рукопис.

180

Лист Я. Дашкевича

7 грудня 1961. [Львів]

7.XII.1961.

Дорогий Юрію Олексійовичу!

Дуже дякую Вам за листи.

Я вів попередні розмови з відповідальним редактором Франківських збірників доц. О. Н. Морозом. Він прихильно дивиться на справу друкування покажчика до "Життя і слова". Думаю, що таким буде його відношення не лише на словах, а й на ділі. Я склав проект відповідного листа, адресованого О. Н. Морозові. Прошу Вас прочитати цей проект. Якщо Ви згодні — прошу Вас підписати доданого листа та послати його на адресу:

Львів,

вул. Університетська 1

Львівський Державний Університет

ім. І. Франка

Деканат філологічного факультету

доцентіві О. Н. Морозові.

Далі побачимо, що з цього вийде.

Докладний опис видання Taras Ševčenko, Ivan Hus (Дорошенко, № 570) додаю на окремій картці.

На жаль, видання описане в Дорошенка під № 648 мені не вдалося розшукати. У Львівських бібліотеках цієї відбитки немає. Постараюся ще знайти календар ужгородської "Просвіти" на 1927 р. — може таким чином вдасться вияснити деякі дані про це видання. Якщо, очевидно, цей календар існує в котромусь із львівських спецфондів.

Я радий, що після операції Вам стало легше дивитися. На Ваш теперішній почерк я, в кожному випадку, не можу скаржитися — він чіткий і цілком розбірливий.

Чи не бачите Ви час-від-часу Федора Кузьмовича [Сарану]? Він як у воду канув, вже з півроку не маю від нього жодних відомостей.

Прошу Вас, якщо є у Вас якісь запитання в зв'язку з Шевченківською бібліографією або в зв'язку з чим-небудь іншим, звертайтеся до мене.

Біля мене — все без особливих перемін. Світлих перспектив не видно, але хоча не перешкоджають працювати — і це добре.

Сердечно Вас здоровлю і бажаю
Вам всього найкращого

Ваш
Яр[ослав] Дашке[вич]

Іл. ВР. Архів Меженка.— Арк. 236-237.
оригінал, рукопис.

[на окремій картці]:

[на тит. стор.]* Taras Ševčenko:

Ivan Hus

(Jeretyk)

Cena K 2⁵⁰

[вид. марка:] Т-во "Час" у Києві.

1919

Nákladem ukrajinského vydavateľského družstva "Čas"
Kyjev-Praha. Tiskem fy Koppe-Bellmann, akc. Společnost,
Smíchov

* Аркуш з поміткою Я. Дашкевича: "ніслав Меженкові 7.XII.61".

[на обкл.]

Taras Sevcenko:

Jan Hus

(Kacíř)

[Зміст:] Obsah	с. 3.
[Úvodem] — dr Štěpán Smal Štockýj	с. 5-13
Dr. Sm. St. Vysvětlivky ke čtení Ukrajinského originálu	с. 14
F.T. Poznámky překladatelovy	с. 15-16
Ivan Hus (Jeretyk) — *	} с. 19-37
Jan Hus (Kacíř). **	

[на парних стор. укр. текст
латинкою, на непарних — чеський переклад]

Обсяг 37 стор[інок] друк[ованих], 3 стор[інки] непа-
гіновані, чисті:

Обкладинка

Розмір 133 × 230

*В змісті після цього:

Опис за прим.

transkribovaný ukrajinský text

Л[ьвівська]Б[ібліотека]АН, [вул.] Рад[янська].

**В змісті після цього:

U 28963

překlad Fr. Tichého

Приватний архів Я. Дашкевича.— Ори-
гінал, рукопис.

[на окремій картці]:

“Відповідальному редакторові”

збірника статей і матеріалів

“Іван Франко”,

доц. О. Н. Морозові

Львів

* Проект (маншнотис) — з поміткою Я. Дашкевича: “ніслав Межен-
кові як проект 7.XII.61”.

Вельмишановний Олексію Никифоровичу!

Я склав бібліографічний покажчик змісту Франкового журналу "Житє і слово". В покажчику докладно розписані всі вміщені в журналі літературні твори, статті, повідомлення, критичні замітки і т. д., розкриті псевдоніми авторів. Покажчик складається з передмови, аналітичного розпису змісту журналу (розпис складений в систематичному порядку) та допоміжного покажчика авторів. Обсяг покажчика — 56 стор[інок] машинопису.

Прошу Вас повідомити мене про можливість надрукувати цей покажчик у Вашому збірнику.

Київ, 7 грудня 1961 р.

З пошаною

Моя адреса:

Київ 28, вул. Вел. Китаївська 103, корпус 2, пом. 45.
Меженко Юрій Олексійович.

Приватний архів Я. Дашкевича. — Оригінал, машинопис.

181

Лист Ю. Меженка

10 грудня 1961, Київ*

Дорогий Ярославе Романовичу[!]

9/XII одержав Вашого листа і одразу ж підписав та надіслав листа [О. Н.] Морозові.

Дякую Вам дуже за опис шевченківсько[го] видання.

Фед[ора] Кузь[м]овича [Сарану] бачив і сказав йому, що півроку чекаєте від нього листа. Він якось невиразно посміхнувся. Оскільки в цей час у мене був Новиченко¹⁸⁰, то я не поглиблював розмови.

Людина з нього прекрасна, але неакуратна в листуванні як і Федір Пилипович [Максименко].

Юр Меженко

Київ 1961.12.10.

Приватний архів Я. Дашкевича. — Новорічна поштівка. Художник М. Каненський, оригінал, рукопис.

* Угорі поштівки — помітка Я. Дашкевича: "в[ідписав] 20.XII."

182

Лист Ю. Меженка

11 грудня 1961. Київ*

Дорогий Ярославе Романовичу!**

Ви напевно одержали мою листівку, так що знаєте, що листа [О. Н.] Морозові я підписав і відправив.

Дуже буде добре в разі справа розв'яжеться позитивно.

Вкладаю в конверта карточку і прошу Вас ласкаво допомогти одержати ту книжку.

Я розумію, що в цій справі мені належало б звертатися до Фед[ора] Пил[иповича] Максименка та Ви напевно знаєте, що він в листуванні такий само неакуратний як і Сарана.

Я на Максименка трохи сердитий. Він просив мене розшукати один бібліографічний збірник, який став раритетом. Я ще 11/XI надіслав йому з моєї бібліотеки. Минув місяць, а Фед[ір] П[илипович] не спромігся за цей час бодай листівкою сповістити мене про одержання.

Обидва Федори прекрасні люди і обоє мають однукову ваду.

Бувайте здорові.

Ваш Юр Меженко

Київ

1961.11.12.

[Бібліотечна каталожна картка]:

[рукою Ю. Меженка]:

"Збірник робіт аспірантів кафедри суспільних наук [Львівського університету]. Вип. 1.1960."

Приватний архів Я. Дашкевича.— Оригінал, рукопис.

* Очевидно, лист датовано помилково.

** Поруч — помітка Я. Дашкевича: "в[ід]писав] 20.XII".

183

Лист Я. Дашкевича

20 грудня 1961, Львів

20.XII.1961 р.

Дорогий Юрію Олексійовичу!

Дякую Вам за карточку та за листа. Побачимо, що вийде з листування з [О. Н.] Морозом.

Сьогодні посилаю Вам рекомендованою бандеролею ще два видання для Вашої колекції — львівське видання Франкових "Із секретів поетичної творчості" та "Збірник робіт аспірантів кафедри суспільних наук", вип. 1.

Думаю, що Федір Пилипович [Максименко] вже Вам написав. Принаймні я натякнув йому на його неакуратність у листуванні.

На жаль, досі ще не вдалося мені розшукати календар ужгородської "Просвіти" на 1927 р. — тому я й не зміг роздобути для Вас докладніших відомостей про № 648 Дорошенка.

Дорогий Юрію Олексійовичу! З Новим Роком бажаю Вам багато здоров'я, сил і бадьорості. Найкращі Вам поздоровлення також від моєї Мами.

Міцно тисну Ваші руки

Ваш

Ярослав Даш[кевич]

P.S. Якщо у Вас є ще якісь запитання чи дезидерати — прошу Вас, звертайтеся до мене.

Іл. ВР. Архів Меженка.— Арк. 238, оригінал, рукопис.

184

Лист Ю. Меженка

[Кінець грудня 1961, Київ]*

Дорогого Ярослава Романовича й вельмишановну Олену Іванівну здоровить з Новим роком

Юр Меженко

* Поштівка без дати, угорі — помітка Я. Дашкевича: "в[і]дписав] 7.1.", унизу його ж помітка: "XII/1961".

Бандеролю одержав. Спасибі!
Як погасити мою заборгованість?

Приватний архів Я. Дашкевича.— Новорічна поштівка. Художник М. Каневський. оригінал, рукопис.

185

Лист Ю. Меженка

5 січня 1962, Київ*

Дорогий Ярославе Романовичу!

У Дорошенка** під № 788 значиться: Твори. Кобзар. Том III. Поезії рос. мовою. Переклав Василь Щурат.

У мене цього видання нема.

Якби живий був Василь Григорович, то я був би звернувся до нього, а сина його Степана Васильович[а], я знаю мало, а він мене, певно, і зовсім не знає.

Дуже ніяково мені турбувати Вас, хоч Ви й дали мені на це дозвіл.

Ви мабуть зустрічаєтеся з Ст[епаном] Вас[ильовичем], то чи не могли б Ви попросити його пошукати в себе це видання й передати його для моєї колекції. Звичайно, я не напрошу[ю]ся на подарунок, а охоче компенсуватиму чим С[тепан] В[асильович] забажає, хоч книжками, хоч грішми.

Ваш Юр Меженко

К[иїв] 1962.01.05.

Приватний архів Я. Дашкевича.— Оригінал, рукопис.

186

Лист Я. Дашкевича

7 січня 1962, Львів

Львів, 7.І.1962.

Дорогий Юрію Олексійовичу!

Дякую Вам за новорічні поздоровлення. Може справді новий рік принесе якісь переміни на краще в мойому становищі.

* Вищу листа — помітка Я. Дашкевича: "в[ідписав] 27.І".

** Підкреслення Я. Дашкевича.

Календара ужгородської "Просвіти" на 1927 р., з якого була зроблена відбитка "Добърнѣ думки" Шевченка (Дорошенко, № 648), у Львові, на жаль, мені не вдалося розшукати. Отже, питання про це видання залишається не вирішеним. При нагоді напишу в Ужгород, може там вдасться розшукати це видання.

Прошу Вас, якщо у Вас є якісь desiderata або інші побажання — звертайтеся до мене.

Ваш борг не такий то вже й великий, щоб про нього варто було згадувати. Мені дуже приємно, коли мої, на жаль, не дуже обильні Шевченкіана доповнюють Вашу колекцію та, хоча б трохи, підносять Ваш настрій.

Від Федора Кузьмовича [Сарани] нарешті отримав листа.

Найкращі Вам поздоровлення від Олени Іванівни,
бажаю Вам всього найкращого

Ваш
Ярослав [Дашкевич]

ІЛ. ВР. Архів Меженка.— Арк. 239-240.
оригінал, рукопис.

187

Лист Я. Дашкевича

27 січня 1962, [Львів]

27 січня 1962

Дорогий Юрію Олексійовичу!

Ви маєте всі підстави лаяти мене за неакуратність в листуванні. Мене звалив славнозвісний грип — і більше як тиждень тримав у своїх обіймах. Лише тепер я приходжу поволі до себе.

Розпитував я Степана Васильовича Щурата про потрібне Вам видання. На жаль, в нього є лише один-єдиний примірник цієї книги і він (як я не переконував його) не бажає за жодні скарби позбуватися його. Розшукував я це видання також у фондах концентрації львівських бібліотек — на жаль, також безуспішно... Мені прикро, що я не міг задовольнити Ваше прохання.

Посилаю Вам дві шевченківські вирізки.

Сердечно Вас здоровлю,
Ваш Ярослав [Дашкевич]

P.S. Юрію Олексійовичу! Якщо у Вашій бібліотеці є журнал і альманахи "Західна Україна"¹⁸¹ — і якщо Ви задумали б їх продати, прошу Вас, повідоміть мене, очевидно, зазначивши ціну. Я з великим бажанням купив би ці видання для себе.

ІЛ. ВР. Архів Меженка.— Арк. 241-242.
оригінал, рукопис.

188

Лист Ю. Меженка

30 січня 1962. Київ*

Дорогий Ярославе Романовичу!

Ви дозволили звертатися до Вас в книжкових справах. Отже самі винні, що я не даю Вам спокою.

Додаю дві картки й дуже прошу допомогти мені
Бувайте здорові.

Ваш Юр Меженко

Київ

1962.01.30.

[бібліотечна каталожна картка, рукою Ю. Меженка]:

1943 Кобзар. Прага Під ред. О. Приходька 1943
336 стор[інок]

У мене його нема.

Прошу дати мені детальний опис формальний та змісту.

Чи є вступна стаття. Примітки, коментарі, хто їх автор.

[1]1940 Кобзар. Під ред. Є. Ю. Пеленського. Краків 1940
Мініатюрне видання.

У мене є дефектний прим[ірник] без обкладинки і без "Вступу" на с[торінках] 7-10.

Прошу точно зкопіювати обкладинки і заголовок "Вступу" та підпис автора "Вступу".

Приватний архів Я. Дашкевича.— Оригінал, рукопис.

* Внизу листа — помітка Я. Дашкевича: "в[ід]писав" (негативне) 12.2.62".

189

Лист Ю. Меженка

31 січня 1962, Київ*

Київ
1962.01.31.

Дорогий Ярославе Романовичу!

Я дуже радо віддам Вам збірники "Західна Україна".
Їх у мене є чотири:

"Зах[ідна]Укр[аїна]" Зшиток. 1927.

"Зах[ідна]Укр[аїна]" Альманах. 1927.

"Зах[ідна]Укр[аїна]" Зшиток. 1928.

"Зах[ідна]Укр[аїна]" Альманах. 1928.

Якщо Вас цікавлять всі вони, то вишлю всі.

Ні про яку ціну розмови бути не може. Мені буде
дуже приємно, що я зможу хоч щось Вам зробити.

Шкодую дуже, що Щураг не хоче "ні за які скарби"
віддати так потрібну мені книжку. То може вона знай-
деться [у] когось іншого.

Кілька днів тому я надіслав Вам листа з проханням
пошукати дві книжки. Чи одержали Ви його?

У Києві нема їх і в закритих фондах.

Дякую Вам за газетну Шевченкіану.

Бувайте здорові

Ваш Юр Меженко

Приватний архів Я. Дашкевича. — Ори-
гінал, рукопис.

190

Лист Я. Дашкевича

5 лютого 1962, Львів

Львів 5.ІІ.1962.

Дорогий Юрію Олексійовичу!

Отримав я Ваші два листи — розшукую "Кобзарі"
1940 і 1941 рр., щоб Вам якнайшвидше подати про
них відомості.

* Угорі листа — помітка Я. Дашкевича: "в[і]дписав] 5.2."

Мені незручно, що за "Західну Україну" (саме ці випуски, які Ви перелічуєте в своєму листі, мені дуже потрібні) Ви не хочете назначати жодну ціну. Це тим більш незручно, що досі мої розшуки Шевченкіани не давали особливих додатніх наслідків — і тепер я не можу Вам нічого пропонувати в обмін.

Буду Вам дуже вдячний за цей неочікуваний подарунок.

Я дуже радий, що Ви працюєте над Шевченківською бібліографією. Може ця робота не посувається вперед такими темпами як хотілося б Вам та всім Вашим друзям — але, безсумнівно, вона є найкращим доказом Вашої впертої й наполегливої творчої думки.

Бажаю Вам всього найкращого,

Ваш

Ярослав [Дашкевич]

ІЛ. ВР. Архів Меженка.— Арк. 243-244.
оригінал, рукопис.

191

Лист Я. Дашкевича

12 лютого 1962. Львів

Львів 12.ІІ.1962.

Дорогий Юрію Олексійовичу!

Мені дуже прикро, що не можу Вам подати потрібні Вам описи "Кобзарів" 1940 і 1943 рр. У Львові, в бібліотеках, немає цих видавць ні у відкритих, ні у закритих фондах... Розшукував я їх також серед знайомих бібліофілів — але, на жаль, безрезультатно. Якщо вони в кого й були, то, мабуть їх понищили.

Всього Вам найкращого,

Ваш

Ярослав Д[ашкевич]

ІЛ. ВР. Архів Меженка.— Арк. 245. оригінал, рукопис.

192

Лист Ю. Меженка

21 лютого 1962. Київ*

Дорогий Ярославе Романовичу!

Даруйте мені, що затримався з відправленням 4× книжок "З[ахідної] У[країни]".

Прошу Вас ласкаво прийняти ці книжки як ознаку вдячності за Вашу щирю допомогу в збиранні Шевченкіани.

Завжди Ваш

Юр Меженко

Київ

1962.02.21.

Приватний архів Я. Дашкевича. — Оригінал, рукопис.

193

Лист Я. Дашкевича

25 лютого 1962. Львів

Львів, 25.ІІ.1962.

Дорогий Юрію Олексійовичу!

Дуже і дуже дякую Вам за Ваш цінний подарунок. Почуваю себе Вашим великим боржником — намагатимуся зробити реванж якоюсь більш-менш рівноцінною Шевченкіаною.

Всього Вам найкращого,

сердечно здоровлю

Ваш

Яросл[ав Дашкевич]

Іл. ВР. Архів Меженка. — Арк. 247. оригінал, рукопис.

* Внизу листа — помітка Я. Дашкевича: "в[і]дп[и]сав] 25.2".

194

Лист Я. Дашкевича

19 березня 1962, Львів

Львів, 19.ІІІ.1962.

Дорогий Юрію Олексійовичу!

Сьогодні післав я Вам рекомендовану бандероль з вірменським третім виданням "Кобзаря" та з шевченківськими вирізками. Одну вирізку додаю ще до цього листа.

Федір Кузьмович [Сарана], очевидно, розповів уже Вам про шевченківську сесію¹⁸², її позитивні та негативні сторони. Ми ще досі під враженням халтурної доповіді Кирилюка, його постійного та цілком непотрібного боягузства, лякливості та полохливості¹⁸³. Справляє дуже прикре враження...

Я дуже радий, що Ваша шевченківська бібліографія поволі наближається до кінця (я маю на увазі українсько-російську частину). Це буде велике досягнення і Ваше, і цілої української бібліографії (якщо така існує). Якщо Вам потрібні ще якісь відомості — пишть.

Бажаю вам всього, всього найкращого

Ваш

Ярослав Да[шкевич]

Іл. ВР. Архів Меженка.— Арк. 249, оригінал, рукопис.

195

Лист Ю. Меженка

22 березня 1962, Київ*

Дорогий Ярославе Романовичу!

Дякую Вам за Шевченкіану! Дозвольте мені свій борг повернути марками.

Про сесію Ф[едір] К[узьмович] [Сарана] розповідав дуже мало; зокрема про доповідь Кирилюка — нічого. Мабуть, не хотів розповідати, а не забув, бо вони в дружніх стосунках.

* Угорі листа — помітка Я. Дашкевича: "в[і]дписав] 12.4."

Є[вген] П[рохорович] [Кирилюк] завжди був вельми обережний, а після езекуції 1947 року особливо почав уникати всього, що хоч трохи розходилося з офіційною думкою¹⁸⁴.

За Вашою згодою в наступному листі надішлю список Шевченкових творів на перевірку по львівських фондах.

Бувайте здорові

Ваш Юр Меженко

Київ

1962.03.22.

Приватний архів Я. Дашкевича.— Оригінал, рукопис.

Опубл.: *Дашкевич Ярослав*. Пам'яті Юрія Меженка / Публ. [12 листів (1962–1967 рр.) Ю. Меженка] та прим. Я. Дашкенича // *Сучасність*.— [Київ].— 1992.— № 10.— С. 118; *Вальо Марія*. Листи Юрія Меженка до львів'ян (1923–1969).— Львів, 2002.— С. 221.

196

Лист Ю. Меженка

24 березня* 1962, Київ**

Дорогий Ярославе Романовичу!

За Вашою згодою надсилаю Вам список видань, яких нема в київських бібліотеках. Це список № 1, згодом будуть і 2-й і 3-й. Номера ліворуч це номери у Дорошенка.

Я Дорошенкові вірю і прошу, описуючи знайдене видання, звертати увагу не стільки на перевірку Дорошенка, скільки на виявлення даних, яких у нього взагалі нема.

1. Ілюстрації в тексті, не перераховуючи детально кількості; спробувати встановити прізвища художників.

* Копія листа датована 25 березня.

** Угорі листа — помітки Я. Дашкевича: "в[і]дписан] 12.4", "перев[і]рив] список після дані 28.4.62".

2. Встановити чи в оправах вийшло видання. Весь тираж чи частина?

3. Ціна.

Через погане здоров'я робота моя посувається значно повільніш як би хотілося.

Вкладені марки це мій Вам борг.

Бувайте здорові. Юр Меженко

Київ

1962.03.24.

Приватний архів Я. Дашкевича.— Оригінал, рукопис (почерк Катерини Скокан¹⁸⁵, підпис Ю. Меженка власноручний). ІЛ. ВР. Архів Меженка.— Арк. 250, копія, рукопис.

Опубл.: *Дашкевич Ярослав*. Пам'яті Юрія Меженка / Публ. [12 листів (1962–1967 рр.) Ю. Меженка] та прим. Я. Дашкевича // *Сучасність*.— [Київ].— 1992.— № 10.— С. 118; *Вальо Марія*. Листи Юрія Меженка до львів'ян (1923–1969).— Львів, 2002.— С. 221–222.

[на окремих аркушах]:

I –й¹

Список видань не розшуканих у Києві

№32 1860 Катерина. СПб. Рад[янська]² 1715

* №46 1861 Іван Підкова СПб.

Д[орошенко]* Рад.abs[ent]³

Стеф[аника]⁴ abs

* №156 1876 Відьма. Прага.

Рад.abs Стеф. abs

№161 1876 Неофіти – Марія.

Відень

Рад.abs

Лис[енка] 12050⁵

¹ Ліва колонка писана Ю. Меженком, права — Я. Дашкевичем. № 32, 161, 252, 254, 262, 268, 300 обведені і перекреслені Я. Дашкевичем.

² Рад[янська] — дане скорочення далі в листі не розкриваємо.

* — так (і далі) в оригіналі.

³ abs[ent] — відсутній (англ.). Далі скорочення в тексті листа не розкриваємо.

⁴ Стеф[аника] — скорочення далі в листі не розкриваємо.

⁵ Над кінцем рядка — помітка Я. Дашкевича: "Прага 1876".

- * №172 1881 Кобзар кн. друга
Женева. Д* Рад.abs
Стеф. abs
- * №195 1883 Збірник творів. Т.І. СПб.
Увага № 195 а не 194 Рад.abs
Стеф. abs
- * №243 1887 Катерина. СПб. Рад.abs Стеф. abs
- * №250 1889 Катерина. Одеса Д* Рад.abs Стеф. abs
- * №252 1889 Княгиня. Львів. Рад.abs Лис. 9378
- * №254 1889 Кобзар. Київ. Рад. 1869
- * №261 1889 Назар Стодоля. Одеса. Рад.abs Стеф. abs
- №262 1889 Перебендя. Львів. Рад. И 34579
Лис. 26883⁶
- №268 1891 Кобзар. Книжечка
для дітей. Львів. Рад. И 29048,
УБ 611740 I
- №300 1894 Художник. Львів. Рад. И. 29034
- * №323 1897 Катерина. Одеса. Д* Рад. abs
Стеф. abs

№ 32⁷ Катерина. Пб. 1860
в обклад[инці]⁸, без ілюстр[ацій]
“Въ друкарні П. А. Куліша” –
–на звороті тит[ульної] стор[інки]
Заг.: Катерина // поема //
Тараса Шевченка
розм[ір] 14, 5 × 10, 5 (оригін[ал])
ціна abs

Рад. 1715

№ 161 Шевченко. / Неофіти. Марія. /.

Опис — як⁹ {...]

Ціна (на 4 стор[інці] об[к]л[адинки]) 3 копійки,
або 5 крейц[ерів] а[стрійської] в[алюти]

⁶ Під цифрою — помітка Я. Дашкевича: “Літ. наук б-ка, ч. 1”.

⁷ Позичі № 32, 161, 252, 254, 262, 268, 300 — виписані Я. Дашкевичем.

⁸ Над словом — помітка: “з титулом”.

⁹ Текст недописаний.

Без ілюстр[ацій]
форм[ат] 13,5 × 10 (не обріз[аний] — ориг[інал])
обклад[инка] м'яка

прим[ірник] в
Лис[енка] 12050

№ 252 Княгиня /повість/
Тараса Шевченка / (Переклад Перебенді). /
Ціна 15 кр[ейцерів]
[на звороті тит[ульної] стор[інки]]¹⁰
Повість присвячена автором
Б. Заліському.
(Передрук з П. Т. "Правди"
1889 р.)
форм[ат] 23,5 × 15 (ориг[інал] обрізано).

прим[ірник]
в Лис[енка] 9378

№ 254 Кобзарь. К.. 1889
дата: немає на тит[ульній] стор[інці]. є на обкл[адинці]
Обклад[инка]
На звор[оті] тит[ульної] стор[інки]: "Высочайше
утверж. Т-во печатного дела
и торговли И. Н. Кушнерев и К⁰ в
Москве. Киевское Отделение.
На тит[ульній] стор[інці]: Склад издания в
книжных магазинах Ф. А. Иогансона
(4) = [каталог книгарні]
без ілюстр[ацій]
розмір — обріз[ано]
Ціна abs,
Рад. 1869
defective]¹¹ (без портрету)

¹⁰ Тут і далі у позиціях № 252, 254, 268 квадратні дужки проставлені Я. Дашкевичем.

¹¹ defective] — пошкоджений (англ.)

№ 262 Перебендя / Т. Г. Шевченко/.

З переднім словом / Ів. Франка.

Львів,

опис як в Дорош[енка]

Ціна 10 кр[ейцерів] (на 4 стор[інці] обкл[адинки])

Є обклад[инка] (м'яка).

Формат ориг[інальний] 14 × 11 (не обріз[аний]).

Без ілюстр[ацій]

прим[ірник] Лис[енка]

26883/1

№ 268

Кобзар // Тараса Шевченка.

// Книжечка для дітей.

Є обклад[инка]

"З друкарні тов[ариства] ім. Шевченка" —

— на обкл[адинці]

Є портрет с. [3]

Tauliz sc.¹²

без інших ілюстр[ацій]

форм[ат] Обріз[аний]

Ціна abs

И

Рад. 29048

№ 300

Художник. // Автобіографічна

повість Т. Шевченка.

Без обкл[адинки] (але не відомо чи була).

Форм. 20 × 12,5 (не обріз!)

На с. 101: Переклав Ол. Кониський.

без ілюстр[ацій]

Ціна abs

Рад. И 29048

Приватний архів Я. Дашкевича.— Оригінал, рукопис.

¹² Підпис гравера.

197

Лист Я. Дашкевича

12 квітня 1962. Львів

Львів, 12.IV.1962.

Дорогий Юрію Олексійовичу!

Прошу Вас вибачити за мовчанку. Лише сьогодні я позбувся останнього кандидатського іспиту (горезвісної філософії) — й відітхнув трохи легше.

Посилаю Вам декілька шевченківських вирізків.

Ваші листи з 22 і 23 березня я отримав. Ви даремне послали мені марки — ніколи Ви моїм боржником не були і прошу Вас в майбутньому цього не робити. Я й без того не досить акуратно збираю для Вас Шевченкіану (правда в нас її не багато) — й Ви в жодному випадку не можете себе вважати моїм боржником.

Жаль, що Ф[едір] К[узьмович] [Сарана] не розповів Вам докладніше про шевченківську сесію. Взагалі вона справила непогане враження — найгіршою з усіх була безсумнівно доповідь Є[вгена] П[рохоровича] [Кирилюка]. Всі очікували від нього доповідь проблемного характеру — а вийшов зліпок без будь-якої внутрішньої логіки. Безліч дрібниць (частина доповіді це був безсистемний звіт з відрядження у Болгарію) переплетена випадками проти шевченкознавців країн народної демократії за те, що... вони пропагують буржуазно-націоналістичні (очевидно, українські) погляди. Кирилюк ставав у менторську позу та поучував, наприклад Мольнара¹⁸⁶ (а книга його "Шевченко у чехів та словаків" справді хороша!). що цей не хоче бачити двох культур в одній культурі та не гавкає так, як це робить Є[вген] П[рохорович]. Все це було дуже осоружне — тим більше, що крім Є[вгена] П[рохоровича] ніхто не робив таких — цілком зайвих — псевдонаукових екскурсів.

Як курйоз можна згадати, що з найкращою, патріотичною промовою про Шевченка на спеціальному шевченківському вечорі виступила... вірменка (доктор філ[ологічних] наук Арешян¹⁸⁷ — до речі, вона лише на половину вірменка, а на половину полька, та й чоловік у неї росіянин).

А малороси боялися навіть роззявити рота. Це, на жаль, говорить з мене не мій "вірменський патріотизм" — а сумна й гірка, об'єктивна правда.

Ось Вам такі, трохи запізнені, березневі враження.

Прошу Вас вибачити, що досі не встиг перевірити як слід Ваш список видань Шевченкових творів — зроблю це найближчими днями. Всьому винен іспит, що забрав у мене чимало часу і енергії.

Вітайте від мене Ф[едора] К[узьмовича]. Давненько вже післяв я йому бандероль (в якій, до речі, і фотознімок учасників Шевченківської конференції — для Вас) — але він мовчить. Очевидно закрутився із своїми справами.

Бажаю Вам всього найкращого

Ваш

Ярослав Да[шкевич]

ІЛ. ВР. Архів Меженка.— Арк. 251-252,
копія, рукопис.

198

Лист Ю. Меженка

16 квітня 1962, Київ*

Дорогий Ярославе Романовичу!

Листа Вашого з газетними витпінками, спасибі Вам, одержав. Фото групи учасників конференції Ф[едір] К[узьмович] [Сарана] мені передав. Але, на жаль, не зміг назвати мені всіх, що там фігурують. Прошу Вас допомогти.

Вкладаю кальку, на якій перенумеровано всіх, кого Ф[едір] К[узьмович] назвав. Мабуть Ви маєте таке саме фото й зможете в списку додати їх прізвища. Буду Вам за це дуже вдячний.

Ф[едір] К[узьмович] ставиться до Кирилюка дуже добре і про його доповідь розповідав в надто зм'якшеному тоні. Мені здається, що десь в глибині душі він не згоден з Є[вгеном] П[рохоровичем], але не має мужності одверто це сказати.

* Угорі — помітка Я. Дашкевича: "в[і]дп[исав] 28.4."

Стороною довідався, що померла Сімовичка¹⁸⁸. Чи не знаєте Ви чого про долю бібліотеки її чоловіка? Я сподівався через Фед[ора] Пилшовича придбати деякої Шевченкіани¹⁸⁹. Очевидно, з того нічого не вийде.

Бувайте здорові.

Ваш Юр Меженко

Київ

1962.04.16.

Приватний архів Я. Дашкевича.— Оригінал, рукопис (почерк Катерини Скокан, підпис Ю. Меженка власноручний).

ІЛ. ВР. Архів Меженка.— Арк. 253, копія, рукопис.

Опубл.: *Дашкевич Ярослав*. Пам'яті Юрія Меженка / Публ. [12 листів (1962–1967 рр.) Ю. Меженка] та прим. Я. Дашкевича // *Сучасність*.— [Київ].— 1992.— № 10.— С. 118; *Вальо Марія*. Листи Юрія Меженка до львів'ян (1923–1969).— Львів, 2002.— С. 222.

199

Лист Я. Дашкевича

28 квітня 1962, Львів

Львів, 28.IV.1962.

Дорогий Юрію Олексійовичу!

Нарешті зібрав усі потрібні Вам відомості — та відповідаю Вам як слід на Ваші листи.

Повертаю Вам список осіб сфотографованих на Шевченківській конференції. На жаль, три особи залишилися без підпису. (№ № 12, 27 та 34). Всіх інших дописав на Вашому списку.

Із списку Шевченківських видань вдалося розшукати лише деякі (№ № 32, 161, 252, 254, 262, 268, 300 за Дорошенком). Як відомо, деякі з видань, які є на

¹⁸⁸ В оригіналі помилково "Смідовичка". Перекреслено і надписано Я. Дашкевичем над рядком: "Сімовичка".

Вашому списку, не бачив і сам Дорошенко (№ № 46, 172, 250, 323). Крім цього, залишилося ще декілька видань (№ № 156, 195, 243, 261), які Дорошенко описував de visu, але яких тепер у Львові немає. Результати перевірки de visu додаю на окремому листку. Тепер прошу Вас надсилати наступний список, який я зможу перевірити протягом травня.

Додаю ще вирізку з вірменської газети про останню Шевченківську конференцію.

Сімовичка померла раптово — і так само раптово зникла зі Львова її бібліотека. Два дні після її смерті підкотила машина з Чернівецького університету — і всі книги забрали в Чернівці¹⁹⁰. Знаю, що Федір Пилипович вів переговори з Сімовичевою про потрібну Вам Шевченкіану, але й для нього всі ці події відбулися дуже неочікувано і він не встиг нічого зробити.

Вітайте від мене Федора Кузьмовича [Сарану] — хай нашше де він тепер, у якого господаря.

Найкращі Вам поздоровлення від моєї мами, бажаю Вам всього найкращого, сердечно здоровля.

Ваш

Ярослав Д[ашкевич]

ІЛ. ВР. Архів Меженка.— Арк. 254-254 зв., оригінал, рукопис.

200

Лист Ю. Меженка

4 травня * 1962, Київ**

Дорогий Ярославе Романовичу!

Дякую Вам дуже за Шевченкіану, а особливо за вивірені de visu записи.

Надсилаю ще чималий список. Я добре уявляю собі як Вас цим дорученням перевантажую і через те прошу Вас не опрацьовувати цілий список одразу, а мені надсилати окремі записи в міру їх виконання.

* Копія листа датована 3 травня.

** Справа угорі листа — помітка Я. Дашкевича: "в[і]дп[и]сав] 12.6."

Крім цього буде ще останній список на 20-22 назви. Оце й усе.

Дуже шкодую, що померла, Симовичка. Я мав надію через Фед[ора] Пилип[овича] [Максименка] дещо придбати для заповнення лакун. А воно увірвалося. Тепер мало маю надії, що трапиться така нагода.

Питаєте про Ф[едора] Кузьмовича [Сарану]. Він працює в Біб[ліоте]ці АН. Настрій у нього поганий. Причини тут і матеріального і морального порядку.

Бувайте здорові.
Ваш Юр Меженко

Київ
1962.05.04.

Приватний архів Я. Дашкевича.— Оригінал, рукопис (почерк листа невідомої особи, підпис Ю. Меженка власноручний).

ІЛ. ВР. Архів Меженка.— Арк. 255-256. копія, рукопис.

[на окремих аркушах]:

Дорошенко В. В.¹

№325² Гайдамаки.

Коломия, 1898.

Університетська
Бібліотека 57560 I
Стеф[аника] I/И 99181

№328 Кобзар. Вибір для
ужитку молоді. 1898.

УБ 57803 II
Стеф[аника] II /И 109110

- №343 Кобзар. Київ, 1901.

Кат[алог] abs

№354 Тризна. — Лесков.
Котин и Платонида.
Львів, 1902.

abs

? №355. Тризна. 1902.

Відбитка з № 354.

И 25221 /комп./
Библиотека Русская
УБ 66765 I /1902 p. 1-2

¹ Виділений справа текст курсивом — помітки Я. Дашкевича.

² Познції № 325, 354, 394, 402, 404, 406, 414, 428, 433, 446 об'єднено кружечком.

- *№394. Думки і пісні з
Кобзаря. Вільна. 1911. ~ 31461
- №396. Збірник дрібних віршів.
Спб., 1911. abs
- **№402. Катерина. Наймичка.
К[иїв], 1911. ~ 2090
- **№404. Кобзар. Спб., вид[ання]
Холмушина. 1911. 602 VI с. ~ 1900
- **№406. Кобзар. Друге вид[ання]
Яковенка. Спб., 1911.
XXVIII, 600 с. ~ 1876
Стеф[аника] В 3840
- **№414. Назар Стодоля.
Вільна, 1911. ~ 31462
- **№428. Твори в двох томах.
Т. 1. Спб., 1911. ~ 1884/1 ~ 1885/1
- №431. Титарівна. К[иїв].
"Час", 1911. ~ 1744
- **№433. Тополя. К[иїв].
"Час", 1911. ~ 1737
- №439. Кобзарь. Спб., вид[ання]
Холмушина. 1912. abs
- №441. Кобзарь. Твори. Спб.,
вид[ання] Йогансона. 1912. abs,
не це вид[ання]
- №442. Наймичка. М[осква].
Посредник, 1912. abs, не це!
- **№446. Кобзарик. Малюнки
Павловича. Спб., 1913. Стеф[аника] В
3954. ~ 1666
- №503. Тополя. К[иїв], 1914. abs
- №508. Тарасові Шевченкові в 101
роковини. Весляр, 1916. И 59179
- №513. Заборонені твори.
Лубні, 1917. abs

поз[иція] 21 ~ -3

¹ Підкреслення і помітка Я. Дашкевича.

№ 325⁴

Гайдамаки /поема/ Тараса Григорієвича / Шевченка.

Коломыя. / Накладомъ и печатію Михаила Бѣлоуса. / 1898

На обкл[адинці]:

Тарасъ Григорієвичъ Шевченко. / Гайдамаки / Коломия 1898. / Черенками и накладомъ М. Бѣлоуса

Михаилъ Бѣлоусъ. Тарасъ Григорієвичъ Шевченко. с. 3-13

його ж. Що то Були гайдамаки? стор. 14-20.

140 стор., обкл. 10 вкл. л. іл. (передрук

іл. Сластьона. Березовського та, мабуть, інш[их] авторів), крім

цього іл. в тексті вступних статей

прим[ірник] обрізано

в Лис[енка], Петр[ушевич]⁵

11784

Стеф. I _____

И 99181

№ 328

Кобзар /Вибір творів / Тараса Шевченка / Для ужитку молодіжи /...

На обклад[инці] вгорі: ч. 54. Виданє Руского товариства педагогічного у Львові.

На обкл[адинці]: Ціна 1 з[олотий]р[инський] 20 кр[ейцарів] в[алюти] а[встрійської]. брошур.

З переднього слова: "Біографія поета, яка тут находить ся, — се скорочена і відповідно до потреб молодіжи змінена біографія з видання дра О. Огоновського та доповнена нашими дослідями Олександра Кониського. Твори поміщені по категоріям з задержанєм хронологічного порядку.

без ілюстр[ацій]

прим[ірник] Стеф[аника]

II _____
И - 109110⁴ Тут і далі позиції, виписані Я. Дашкевичем на окремих аркушах.⁵ Книга належала до колекції історика Антоша Петрушевича.

№ 354

Тарасъ Г. Шевченко (у Дорошенка неправ[ильно]
"Гр.")

Тризна...

Опис Дорошенка — зроблено з обкладинки.

В книжечці зброшуровано дві брошури з
окремими

тит[ульними] стор[інками]

Ціни немає, іл[юстрацій] немає

195 x 127

Прим[ірник] Рад[янська] И 25221 / комп. 1
комп. 1 - 2

№ 394

Т. Г. Шевченко / Думки и песни. /

Зъ "Кобзаря" //

[Нижче епіграф:] Учитесь, браты мои,

Учитесь читайте,

И чужому научайтесь.

И свого не цурайтесь;

Бо хто матирь забуває,

Того Богъ карае.

Друк[арня] на звороті тит[ульної] стор[інки]

Портрет (без автора гравера)

на обкл[адниці] — стор. 1 цѣна 10 коп

138 x 97

прим[ірник] Рад[янська] 31461

№ 402

I. Катерина / II. Наймычка / Дві

Поэмы / Тараса Шевченка. /

Кієвъ. / Изданіе книгопродавца

Т. А. Губанова. / 1911.

Друкарня на звороті тит[ульної] стор[інки]

На обкладинці кольоровий лубок і напис:

Поэма Т. Шевченко. / Катерина

автор малюнка не познач[ений]

Цѣна 20 к[оп]

202 x 130

№ 404

Т. Шевченко. / Кобзар. /

друкарня на звороті тит[ульної] стор[інки]

брошур[а], обкл[адинка], на обкл[адинці] портрет

Шевченка.

Ціна 1 р. 25 к.,

В коленкоровомъ переплетъ 2 руб.

183 × 137

без ілюстр[ацій]

Прим[ірни]к Рад[янська] 1900

№ 406 Т. Шевченко /Кобзарь/ Друге видання
на тит[ульній] стор[інці] Ціна 60 к[оп]
[друкарня на тит[ульній] стор[інці:] Типографія
Ю. Н. Эрлихъ

Крім палітурки — ще обкладинка з портретом

Шевченка — підпис

Н. Зуб...

портрет: К. Адть. гр.

[у Дорошенка нема розміру]

182 × 120 (внутр.); 190 × 130 (палітурки)

192 × 135 необріз. прим.

оригін. переплет (палітурки)

Передмова. Од видавця вклеєна на
місце одного з двох вирізаних (очевидно,
видавництвом) листів —

отже первісна пагінація була:

[2], XXVIII, 600 стор[інок]

В біографії — 2 рисунки

Прим[ірни]к Рад[янська] 1876 (палітур[ки])

Стеф[аника] В — 3840

(брош[ура])

Т. Г. Шевченко. /

№ 414 Назарь Стодоля / Малороссійская дія.

портрет невід[омого] автора

Ціна 15 кон. (на обкл[адинці] — стор. 1)

140 × 100 мм

прим[ірни]к Рад[янська] 31462

№ 428

На лівій тит[ульній] стор[інці]:

Т. Шевченко / Твори / в двох томах. /

Видання В. Яковенка / 1911

На правій тит[ульній] стор[інці]:

Т. Шевченко. / Том перший / Кобзарь /

Під редакцією В. Доманицького / з життєпи-
сом, портретом і 5^а малюнками Н. Ткаченка
та / С. Дудіна.

С.-Петербургъ / Типографія Ю. Н. Эрлихъ
(влад. А. Э. Коллинсъ) / 1911.

Правий тит[ульний] лист вклеєний на місце вирізаного листка

Портрет К. Адтъ. гр[авер]

Крім цього брош[ура] обкл[адинка]:

На ній: Твори Т. Шевченка / з малюнками / Т. І. / Кобзарь. / Видання

В. Яковенка. Тут же портрет Шевченка —
— підпис Н. Зуб...

Переplet ориг[інальний]

Ціни немає

прим[ірник] Рад[янська] 1884/1

№ 433 Тополя

Ціна 2 к[оп].

На тит[ульній] стор[інці]: Видано на спомин про 50-літні

роковини зо дня смерти Т. Шевченка

12 стор[інок], з обклад[инкою]

Друкарня позначена на стор. 4 обкладинки

182 × 113 мм.

Прим[ірник] Рад[янська] 1737

№ 446 Кобзарик

[На звороті тит[ульної] стор[інки]: Петербург, року 1913

Друкарня Бр. В. та И. Линників
без обкл[адинки]

15 стор[інок], на стор[інці] [16] — перелік видань
Видавництва

там же позначено, що Кобзарик це № 15.

На стор[інці] [16] підпис ілюстратора —
Г. Павлович; на ілюстраціях — "Г. П."

100 × 130 мм

8 уривків з творів, 14 малюнків

Ціна 1 коп.

прим[ірник] Рад[янська] 1666

Стеф[аника] В — 3954

Приватний архів Я. Дашкевича. — Оригінал списку (почерк К. Скокан), рукопис. ІА. ВР. Архів Меженка. — Арк. 255-256, копія списку (почерк Ю. Меженка), рукопис.

201

Лист Ю. Меженка

5 травня 1962, Київ

№ 161 Неофіти. Марія. Прага 1876 — на яких сторінках кожен твір?^{*}

№ 268 Кобзар 1891. Чи можна, характеризуючи зміст написати: ... уривків та дрібних віршів? Якщо можна, то скільки їх там є? Прошу подати цифру.^{**}

Дорогий Ярославе Романовичу!

Пробачте, що повертаюся до тих видань, що Ви їх вже опрацювали.

Дуже прошу відповіді на два запитання.

Ваш Юр Меженко

Київ

1962.05.05.

Приватний архів Я. Дашкевича. — Оригінал, рукопис.

202

Лист Ю. Меженка17 травня^{***} 1962, Київ^{****}

Дорогий Ярославе Романовичу!

Ви напевно пам'ятаєте, що, живучи в Ленінграді, я звертався до Вас з проханням допомогти мені передрукувати дезідератний список видань Шевченкових творів. Ви ласкаво допомогли і залишили у себе один примірник щоб показати його декому з Львовян — може у когось щось знайдеться.

^{*} Справа — помітки Я. Дашкевича: "Неофіти. (Новохрещенці.) стор. 3-38. Марія стор. 39-78 Оглав стор. [79] Аис. 12050".

^{**} Під рядком — помітки Я. Дашкевича: "там є — 44 вірні на стор. 64 позначено: Зладив Т. Г. (є в Дорошенка) Радянська] И 29048. Університетська]Бібліотека] 61740 Г".

^{***} Копія листа датована 18 травня.

^{****} Угорі листа — примітка Я. Дашкевича: "в[ідписан] 12.6".

Згодом Ви написали, що нічого не знайшлося. А список, на всякий випадок, залишився у Вас.

Якщо список ще у Вас, я прошу Вас передати його Фед[ору] Пилип[овичу] Максименкові. Він згодився пошукати. Мабуть хоч що небудь вловить.

Новин у мене жодних нема.

Чи не завітаєте Ви цим літом до Києва?

Дуже радий буду бачити Вас у себе в хаті.

Чи знайшлося хоч трохи видань за списком, що я надіслав 4 травня?

Бувайте здорові. Юр Меженко

Київ

1962.05.17.

Приватний архів Я. Дашкевича.— Оригінал, рукопис (почерк К. Скокан, підпис Ю. Меженка власноручний).

ІЛ. ВР. Архів Меженка.— Арк. 257, копія, рукопис.

203

Лист Ю. Меженка

16 червня 1962, Київ

Дорогий Ярославе Романовичу!

Бандеролю й поздоровчого листа* та бібліографічні нотатки одержав.

Спасибі! Чекатиму Вас на початку липня.

Бажаю вам успіха в Єревану.

Окремо дякую Олені Іванівні за поздоровлення

Ваш Юр Меженко

Київ

1962.06.16.

Приватний архів Я. Дашкевича.— Листівка: "Сніцарство. Виносний хрест XVIII в. з Поділля. Видавниче Т-во "Друкар", Київ, "Галицька накладня", Коломия.", оригінал, рукопис.

* Побаження Ю. Меженкові в зв'язку з його 70-річчям було відіслане Я. Дашкевичем 12 червня 1962 р. Серед листування відсутнє.

204

Лист Я. Дашкевича

12 червня 1962, Львів

Львів, 12.VI.1962.

Дорогий Юрію Олексійовичу!

Прошу Вас дуже вибачити мені таку довгу мовчанку. Листи Ваші з минулого місяця я отримав, Ваші доручення виконав (наскільки це виявилось можливим) — а в міжчасі отримав з Вірменії пропозиції підготувати дві доповіді для відділу літератури АН Вірменії. Довелося все кинути і взятися за писанину. Тепер основне вже за мною — і десь в кінці червня поїду я у Єреван. По дорозі назад, у Львів, я обов'язково загляну до Вас.

Посилаю Вам доповнення до раніше опрацьованих видань та вивірені *de visu* записи Вашого списку від 17 травня. На жаль, з 21 потрібного Вам видання у Львові вдалося знайти лише 13. З них я перевірів покищо 11 — дві книжки ще на абонементі, як тільки їх повернуть, я напишу Вам.

Надсилаю Вам також невеличку Шевченкіану. В збірнику "Slovanské štúdie", V, Bratislava, 1962, Ви знайдете статтю М. Мольнара "K prenikaniu diela T. Ševčenka na Slovensko".

Ваш третій список я зможу вивірити *de visu* в липні. Очевидно, коли буду в Києві у Вас, я заберу його з собою.

Список Ваших шевченківських дезидерат я передав Федору Пилиповичеві [Максименку]. Може справді його розшуки увінчаються успіхами.

Сердечно Вас здоровляю

Ваш

Ярослав Да[шкевич]

205

Лист Я. Дашкевича

17 липня 1962, Львів

Львів, 17.VII.1962.

Дорогий Юрію Олексійовичу!

Почав я вже перевіряти список Ваших дезидератів для Шевченківської бібліографії. Правда, виявилися деякі ускладнення — одна з академічних бібліотек (т[ак] зв[аний] відділ рідк[існ]ої книги, тобто код[ишня] бібліотека Народного дому), в якій є чимало цінної Шевченкіани, зачинена на вакаційний період* — але може мені вдасться перевірити книги і без цих фондів.

В кожному випадку, до кінця цього місяця я пішлю Вам все те, що мені вдасться перевірити.

Дуже приємно згадую наші зустрічі в Києві. Я Вам дуже вдячний за ту теплоту, яку я завжди знаходжу у Вашому домі.

Вітайте, будь ласка, від мене Катю.

Найкращі Вам поздоровлення від моєї мами.

Всього Вам найкращого, бажаю

Вам дальших творчих успіхів

Ваш

Ярослав [Дашкевич]

ІЛ. ВР. Архів Меженка.— Арк. 260-261,
оригінал, рукопис.

206

Лист Ю. Меженка

27 липня 1962, Київ**

Дорогий Ярославе Романовичу!

Чи не можна використати вашу дружбу з вірменами для моєї "Шевченкіани"? 1939 р. в Єревану вийшов бібліографічний покажчик, звичайно рекомендаційний, вірменської літератури про Шевченка. В свій час я звертався до вірменської державної бібліотеки та до Єреванської "книга — поштою", але дістати книжку не зміг.

* Вакаційний період — період відпусток.

** Внизу листа — помітка Я. Дашкевича: "в[ідписав] 31.7."

Я розумію, що тепер мало не через 25 років ще менше шансів на успіх, але спробувати варто. Бо тоді звертався до них нікому не відомий Меженко, а тепер, відомий їм вірменолог, "своя" людина.

Якщо Ви вважаєте для себе з будь-яких причин таке звертання за незручне, то я аж ніяк не ображуся, бо знаю, що в такій справі можуть бути різні тонкощі.

Отже відмовляйте не вагаючись.

З правдивою пошаною і дружньою приязню

Ваш Юр Меженко

Київ Катря вітає Вас.

1962.07.27.

Приватний архів Я. Дашкенича. — Оригінал, рукопис.

207

Лист Я. Дашкевича

30 липня 1962. Львів

Львів, 30.VII.1962.

Дорогий Юрію Олексійовичу!

Цього разу результати моєї перевірки виявилися цілком мізерні. Основної маси потрібних Вам видань у Львові немає — є ще певна надія на спецфонди (тепер зачинені), може там вдасться розшукати деякі з потрібних Вам видань. Виявляється, що деякі видання є лише в приватних збірках — № 788, напр[иклад], лише у бібліотеці Степана Васильовича Щурата, який тепер у відпустці. У вересні я продовжу розшукувати в спецфондах — тоді й надішлю Вам дальші відомості.

Дорогий Юрію Олексійовичу! У мене до Вас велике прохання. Збірники "Книга" замовили в мене статтю "Українські книгознавчі журнали". Я уявляю собі статтю таким чином, що основне місце в ній займатимуть Ваші "Бібліологічні вісті". Очевидно, в процесі написання статті виникатимуть в мене різні конкретні запитання з якими я, за Вашим дозволом, звертатимуся до Вас. Покищо, мене дуже цікавлять справи, зв'язані з заснуванням журналу — ідея видання, коли і в яких

обставинах вона появилася; перетворення журналу у фактично єдиний всесоюзний книгознавчий журнал та, в кінці, факти, зв'язані з припиненням видання журналу. Думаю, що для московського видання про деякі справи можна писати не обов'язково аж такою Езоповою мовою як це робиться в нас, на Україні.

Може на дозвіллі (якого, як знаю, у Вас не дуже то й багато) Ви зможете впорядкувати у пам'яті основні моменти, зв'язані з "Бібліологічними вістями" — та (тут моє велике прохання також до Катерини) продиктувати їх для записання. Це зрозуміло, й без особливого підкреслювання, що покликання на Ваші спомини не лише збільшать вартість статті, але й допоможуть висвітлити історію журналу, показати його значення в українському книгознавстві.

Дуже Вас прошу прихилитися до цього питання.

За декілька днів я виїжджаю зі Львова у відпустку — відпочиватиму, мабуть, десь на причорноморському побережжі України — щоб хоча там захопити трохи сонця і тепла, яких у нас цього року так мало.

Найкращі поздоровлення Вам від Олени Іванівни. Здоровіть, будь-ласка, від мене Катерину.

Бажаю Вам всього, всього найкращого

Ваш

Ярослав [Дашкевич]

ІЛ. ВР. Архів Меженка.— Арк. 262-263.
оригінал. рукопис.

[на окремих аркушах]:

¹328 Кобзар. Львів² 1898. Чи є оглав?
На яких стор[інках]? алфавітний?
посторінковий?

И 29030

¹ Список писано К. Скокан. Угорі над списком — помітки Я. Дашкевича: "шукати в спец[онді] і на Лисенка першу відповідь післяв Меженкові 30.7.62 — треба ще: шукати деякі видання". Позичі № 328, 394, 406, 508, 540, 694, 781, 783 обведено кружечком рукою Я. Дашкевича, його ж рукою проставлені й астроніми.

² Виділені курсивом слова — помітки Я. Дашкевича у різних позиціях рядка.

- 394 Думки і пісні. Вільна, 1911.
Рад[янська]³ 31461
1. Чи можна зміст характеризувати — уривків та дрібних віршів? Скільки?
2. Чи є оглав? на яких сторінках?¹
- 406 Кобзар. Що на ст[о]р[і]нках XXIV–XXVIII? Чи є примітки на яких стор[і]нках? 2-е вид. Спб. 1911.
Рад. 1876
- Чи є покажчики змісту? Алфавітний? Посторінковий? На яких стор[і]нках?
- 508 [Вибір з Кобзаря].⁵ 1916. Тарасови Шевченкови в 102 роковини його уродин. 19-го марця 1916 р. [Весляр 1916⁶]. Вецлярська бібліотека укр. полонеників, № 3 И 59179 Рад. abs
- *514 Заповіт, Київ. 1917. Рад. abs (це № 515)
- *526 Назар Стодоля. Київ. 1917. Рад. abs. Стеф[анника] abs⁷
- *527 Псалми Давидові. 1917. Полтава Рад. abs, Стеф. abs
- 540 Думи і пісні. 1918. Нью Йорк. И 29088
- *547 Кобзар. 1918. Катеринодар. Рад. abs, Стеф. abs
- *559 Малий кобзар. 1918. Баришполе. Рад. abs, Стеф. abs
- 569 [Думки про мистецтво].⁸ 1919.— газ[ета] “Шлях”, Зальцведель 1919, ч. 77-80, фе[й]л[етон]
- *571 Кобзар. Одеса. 1919. Рад. abs
- *573 Кобзар. Катеринодар. 1919. Рад. abs

¹ Рад[янська] — видання зберігається в будинку бібліотеки за адресою: вул. Радянська, 24. Далі в тексті листа це скорочення не розкриваємо.

⁴ Поруч — помітка Ю. Меженка: “Хронологічний посторінковий? алфавітний”.

⁵ Так в оригіналі.

⁶ Так в оригіналі.

⁷ Стеф[анника] abs[ent] — запис засвідчує, що в головному корпусі бібліотеки це видання відсутнє. Далі ці скорочення в листі не розкриваємо.

⁸ Так в оригіналі.

- *592 Кобзар. Кременчук. 1920. Рад. abs Стеф. abs
 *594 Кобзар. Мелітополь. 1920. Рад. abs Стеф. abs
 648 [Добірни́ думки].⁹ Ужгород¹⁰. 1926. Рад. abs.
 Стеф. abs
 660 Кобзар. Київ.¹¹ 1927. Під заг.: На підставі текстів
 В. Доманицького, Ів. Франка,
 П. Зайцева, Б. Лепкого та акад.
 С. Єфремова Рад. 1875 [не це!]
 В. 4087? не це вид!
 694 Кавказ [Вид. 2-е]. Х[арків].¹², 1929. Рад. 1678
 Дешева б-ка красного
 письменства № 27
 736 Кобзар Х[арків]-К[иїв]¹³. 1933. Рад. abs
 Стеф. abs
 *737 Твори т. 1-3.¹⁴ Х[арків]. 1933. Конфіск.?
 Рад. abs Стеф. abs
 739 Кобзар т. 1. Станіслав.¹⁵ 1934.
 Рад. abs Стеф. abs
 781 Іван Гус. Коломия.¹⁶ 1938. Рад. И 29094
 783 Кобзар. Львів, PWKS.¹⁷ 1938. Рад. abs Стеф. abs
 УБ¹⁸ 219115 I
 немає на місці!
 788 Твори, т. III. Львів.¹⁹ 1938. (Українська б-ка, т.9)
 Рад. abs

Поезії рос. мовою.

Переклав В. Щурат шукати ще під серією!

*Ще про вірм[енський] шевченківський
 покажчик для Меженка*

⁹ Так в оригіналі.

¹⁰ Слово надписано над рядком.

¹¹ Слово надписано над рядком.

¹² Надписано над рядком.

¹³ Надписано над рядком.

¹⁴ Надписано над рядком.

¹⁵ Слово "Станіслав" надписано над рядком.

¹⁶ Надписано над рядком.

¹⁷ Надписано над рядком.

PWKS — Polskie Wydawnictwo Książek Szkolnych.

¹⁸ Надписано над рядком.

¹⁹ Слово надписано над рядком.

№ 328²⁰

Кобзар. Львів. 1898.

Зміст [посторінковий]²¹ с. 327-332
 Поправки с. [333]-[334]²²

№ 394 Думки и песни. Вильна, [1911].

Оглавление с. 80-81
 — [Це не уривки з творів — а лише
 дрібні вірші. Їх є 53]²³

№ 406

Кобзар. Спб. 1911.

Зміст книги. [алфавітний покажчик]²⁴ с. XXV-XXVIII.
 Примітки с. 581-600.
 Цікаво, що останні сторінки пагіновані так:
 с. 546
 с. 547
 с. 548-580 [це одна сторінка!]²⁵
 с. [581]²⁶
 с. 582 і т.д.

№ 431

Т. Шевченко. /Титарівна./
 З малюнками Д. Трутовського і
 О. Сластьона.
 Видавництво "Час" у Києві

 [Опис далі як в Дор[ошенка]]²⁷

Місце, рік, друкарня на стор[інці] 4 обкладинки
 Тарас Шевченко. с.2
 2 ілюстрації
 18 × 11, 5 (ориг[інал] Формат)
 Ціна 2 к[оп].

Рад. 1744

Bibliothek d[er] Wetzlarer Ukrainisch[en]

²⁰ Окремі позиції виписані Я. Дашкевичем.²¹ Так в оригіналі.²² Так в оригіналі. Внизу позиції — помітка Я. Дашкевича: "післав Меженкові 30.7.62".²³ Так в оригіналі.²⁴ Так в оригіналі.²⁵ Так в оригіналі.²⁶ Так в оригіналі.²⁷ Так в оригіналі.

№ 508Kriegsgefangenen/
№ 3/

Тарасови /Шевченкови/
в 102 роковини його уродин /
19-го марця 1916 року /
Полонені Українці /
Вецялярського табору. /
№ 3 /

Вецялярська бібліотека українськ[их]
полонеників /

21 уривок та дрібні вірш.

ілюстр[ації] — фото 3

Заставок — рис. — 8

Стеф. И. 59179

№ 540

Федерація Українців в Злучених Державах

Тарас Шевченко /Думи і пісні /

Нью Йорк — New York. 1918.

Вид-во на 4 стор. обкладинки

Ціна 25 центів

[Твори]²⁸ с. 3-58

[50 назв]²⁹

Пояснення слів і імен.

с. 59-62

Зміст [посторінковий]³⁰

с. 63-64

без ілюстр.

Рад. И 29088

№ 694

[Опис з обклад[инки]]³¹

Дешева бібліотека /Красного письменства/

Т. Шевченко /Кавказ/

№ 27 Ціна 5 коп № 27/

“Український робітник”

Друкарня на стор[інці] 32.

Там же: Тир[аж] 20180 (30340)

На стор[інці] 1: Видання друге. / Кавказ /

[; далі йде текст]³²

²⁸ Так в оригіналі.

²⁹ Так в оригіналі.

³⁰ Так в оригіналі.

³¹ Так в оригіналі.

Кавказ с. 1-9
 Примітки, с. 9-10
 "Єретик" або "Іван Гус", с. 12-28
 Примітки, с. 29-31.
 без ілюстр[ацій]
 всі інші дані як в Дор[ошенка] Рад. 1678

№ 781 Бібліотека "Віри і Науки" /
 Іван Гус. / Коломия, 1938 /
 Накладом видавництва "Віра і Наука" /
 Коломия.
 Прізвище Шевченка на тит[ульній] стор[інці]
 Обклад[инки] немає!
 Посланіє славному П. І. Шафарикові
 с. 21-34
 [Це лише додаток до біографії
 Гуса на стор. 3-19 !]³³
 Я б не давав цього видання
 Рад. И 29094

Приватний архів Я. Дашкевича.— Ори-
 гінал, рукопис.

208

Лист Я. Дашкевича

31 липня 1962. Львів

Львів, 31.7.1962.

Дорогий Юрію Олексійовичу!

Під час останнього перебування в Єревані я не лише бачив, але й переглядав у своїх знайомих цю шевченківську вірменську бібліографію, яка Вас цікавить ("Тарас Шевченко. 1814-1939." Бібліографічна пам'ятка Єреван, вид[авництво] Державної публічної б[ібліоте]ки, 1939, 47 стор[інок]). Знаючи про те, що цей покажчик може Вас зацікавити, я дуже просив, щоб мені дістали хоча б один примірник покажчика. Великих надій мені

³² Так в оригіналі.

³³ Так в оригіналі.

не робили — покажчик дістати дуже важко, але обіцяли мені пошукати в Держ[авній] публічній бібліотеці в Єревані — може там буде зайвий примірник.

Коли тільки мине відпустковий сезон я обов'язково звернуся до своїх знайомих та довідаюся про результати їх розшуків. Думаю, якщо лише цей покажчик можна буде знайти в Єревані, я його отримаю.

Вчора я післав Вам список перевіреної Шевченкіани. І ще раз дуже прошу прихилитися до мого прохання — й написати про "Бібліологічні вісті".

Всього Вам найкращого,

сердечно здоровлю

Ваш

Ярослав [Дашкевич]

Іл. ВР. Архів Меженка.— Арк. 263-264.
оригінал, рукопис.

209

Лист Ю. Меженка

1962, Київ

Ю. О. Меженко

Спогади про журнал "Бібліологічні вісті"

Думка про видання книгознавчого журналу зародилася ще в 1922 році в Києві, в гуртку співробітників Головної Книжної Палати, але, в зв'язку з організацією в Харкові Української Книжкової Палати і перетворенням Головної Книжної Палати разом з Українським Бібліографічним Інститутом в суто науковий заклад Український Науковий Інститут Книгознавства (в жовтні 1922 р.), вона не була реалізована.

Реорганізаційний період закінчився в середині 1923 р. і тоді можна було братися до видання журналу. Коштів на видання журналу в бюджеті Українського Наукового Інституту Книгознавства не було і тому гурток, що складався з співробітників Інституту М. М. Іванченка¹⁹¹, В. А Ігнатієнка, Ю. О. Меженка, Я. І. Стешенка та ще кількох осіб не співробітників — Д. Лисиченка¹⁹²,

В. В. Міяковського¹⁹³, М. І. Ясинського¹⁹⁴ та ще деякого (не пригадаю) вирішив почати випускати "Бібліологічні вісті" друкованими на машинці.

В серпні 1923 р. вийшов № 1 журналу. Спочатку було надруковано п'ять примірників, але ще до виходу другого номера було додруковано ще п'ять примірників. Пізніше додруковувалися дальші примірники ще декілька разів, окремими книголюбам, так що тепер встановити справжній тираж № 1 не можна.

У вересні того ж року вийшов № 2 тиражем 30 примірників, теж машинописних. Я не маю відомостей про додрукування.

Журнал виходив нерегулярно. Фінансово він не був забезпечений і через це передплати не мав. "Бібліологічні вісті" розходилися через книгарні. Передплату було оголошено лише на 1930 р.

Авторського гонорару журнал не платив, бо не було коштів. Незважаючи на це, російські книгознавці охоче давали свої твори для публікації. "Бібліологічні вісті" своїм змістом були всесоюзним органом.

Особливу увагу редакція звертала на відділ "Хроніки". Перший час її складали М. М. Іванченко та Я. І. Стещенко, а потім С. Г. Кондра¹⁹⁵ та Т. П. Алексєєв¹⁹⁶.

Розходилося приблизно 70 % тиражу одразу по виході окремих номерів у світ і 20 % тиражу роздрібно. 10 % тиражу залишалося нерозпроданими. Німецька книготоргова фірма Гірземана купувала по десять примірників кожної книжки. 15-20 примірників йшло за кордон в порядку обміну.

* * *

Чому припинилося видання "Бібліологічних вістей"? Ніяких особливих гріхів не було, ніякого спеціального наказу теж не було. Закінчився 1930 рік. Державне Видавництво України не поновило договору на видання, мотивуючи це (звичайно, не на письмі, а на словах) тим, що видання "нерентабельне" — а Наркомос не дав грошей.

Щоправда, влітку 1930 року кївський філіал Інституту М[аркса-] Е[нгельса-] Л[еніна] організував дискусію про ідеологічне становище у книгознавстві. Обговорюватися мала робота УНІК'у та Всенародної бібліотеки

України. Прийшло чимало співробітників. Після вступного слова Нирчука¹⁹⁷, представника Інституту Маркса-Енгельса-Леніна (дуже милої людини, мого особистого приятеля), виступив Постернак¹⁹⁸, директор Всенародної бібліотеки України з "самокритикою" і, з властивою йому безпринциповістю, всю роботу Всенародної бібліотеки України визнавав за хибну, помилкову, мало не шкідливу. Після його виступу була перерва, а після перерви мав виступити я, як представник УНІКу. Нирчук під час перерви спитав мене: "Скільки тобі часу дати на виступ?" "А ніскільки. — відповів я, — за мене все сказав Постернак, а я піду їсти морозиво". Я пішов, а Нирчук мені сказав, що таким зухвальством я сам собі шкоду роблю.

Звичайно, все було наперед вирішено: це всім було ясно і мій виступ нічого змінити не міг. Згодом було репресовано і Постернака, і Нирчука.

Розповів я цей епізод не тому, що він був причиною припинення "Бібліологічних вістей", а для того, щоб показати обставини, в яких проходила діяльність Інституту.

* * *

Ви, дорогий Ярославе Романовичу, людина вельми досвідчена й самі добре знаєте, що та як можна використати для Вашої статті. Якісну оцінку журналу мені давати самому не випадає, бо тут я не зможу бути об'єктивним.

Що писалося і говорилося про УНІК, "Бібліологічні вісті" та про мене особисто — Ви знаєте. Це був час погромів та самопогромів, які тоді мали назву самокритики. Спробувати їм опиратися — це тільки загострило б стосунки й призвело б до ще гірших наслідків.

Врятувати "Бібліологічні вісті" було неможливо. Так само й УНІК. Нове керівництво УНІКу не спроможне було нічого зробити, крім критикування своїх попередників, і навіть не намагалося відновити журнал.

В цих своїх спогадах я вийшов за межі поставленого Вами питання: сподіваюся, що це не зовсім зайве. Залишається назвати кілька найактивніших погромників: Довгань¹⁹⁹, Керекез²⁰⁰, Біркіна²⁰¹, Фольман²⁰², Вайсблят²⁰³, Завальний²⁰⁴.

Київ, серпень 1962 р.

Д о д а т о к²⁰⁵.

Бібліологічні вісті. Орган бібліологічної науки на Україні: кн. 2 — Орган українського книгознавства; з ч. 3 — Бібліографія — Бібліотекознавство — Бібліофілія — Книжна справа; з 1924 — Часопис присвячений питанням бібліографії, бібліотекознавства, бібліофілії, видавництва та друкарства; з № 1 1926 — без підзаг[оловка]
1923 кн. 1 [серпень]^{*} 38, [1]^{**} с, машинопис.

кн. 2 вересень 43 с., машинопис.

ч. 3 листопад 64 стб., тир[аж] 500 прим[ірників]

ч. 4 грудень 122 стб., тир[аж] 500 прим[ірників]

1924 ч. 1/3 січень-березень 176, [6]с, тир[аж] 1000 прим[ірників]

Присвячено 350-річчю української книги.

1925 № 1-2 (8-9) 190, [4]с. Видання ДВУ, тир[аж] 1000-прим[ірників]

1926 ч. 1 (10) 88 с. Вид[ання] УНІК, тир[аж] 1000 прим[ірників]

№ 2 (11) 86, [2]с. -- тир[аж] 1000 прим[ірників]

№ 3 (12) 96 с. -- тир[аж] 1000 прим[ірників]

Присвячено Г. І. Нарбутові.

№ 4 (13) 114, [2]с. Вид[ання] УНІК, тир[аж] 1000 прим[ірників]

1927 № 1 (14) 126, [2]с. -- тир[аж] 1000 прим[ірників]

№ 2 (15) 122, [2]с. -- тир[аж] 1000 прим[ірників]

№ 3 (16) 144, [2]с. -- тир[аж] 1000 прим[ірників]

№ 4 (17) 134, [4]с. -- тир[аж] 1000 прим[ірників]

1928 № 1 (18) 192 с. -- тир[аж] 1000 прим[ірників]

1929 № 2-3 (19-20) 138, [4]с.-- тир[аж] 1000 прим[ірників]

№ 4 (21) 84, [2]с. -- тир[аж] 1000 прим[ірників]

1930 № 1 (22) 144, [2]с. ДВУ, тир[аж] 1000 прим[ірників]

№ 2 (23) 142, [2]с. -- тир[аж] 1000 прим[ірників]

№ 3 (24) 152, [2]с. -- тир[аж] 1000 прим[ірників]

№ 4 (25) 150, [2]с. -- тир[аж] 1000 прим[ірників]

№ 4 (25) вийшов у 1931 р.

* Так в оригіналі.

** Так в оригіналі.

За роки 1923–1927 покажчики змісту систематичний та авторський 14 с. без обкл[адинки]

Юр Межен[ко]

Приватний архів Я. Дашкевича.— Оригінал, машинопис, підпис Ю. Меженка власноручний.

Опубл. (без додатку): *Дашкевич Я.* "Бібліологічні вісті" — ідеї та люди // *Євшан-зілля.*— [Львів].— 1989.— Чис. 5.— С. 1-13; *Вальо Марія.* Листи Юрія Меженка до львів'ян (1923–1969).— Львів, 2002.— С. 223-225.

210

Лист Я. Дашкевича

6 листопада 1962. Львів

Львів, 6.XI.1962.

Дорогий Юрію Олексійовичу!

Прошу Вас вибачити мені таку довгу мовчанку. І у вересні, і в жовтні я повинен був приїхати в Київ (на конференції в Інституті мовознавства та Інституті історії) — але тому, що в нас, як правило, не дотримують раніше встановлених термінів — я досі ще сиджу у Львові. Лякають, що 23.XI. таки почнеться конференція, присвячена вірмено-українським зв'язкам, але я ставлюся до цього нового терміну з великим недовірям.

Крім цього, звалилися мені на голову різні турботи, зв'язані з захистом. Книга моя вийшла в світ у Єревані ще в другій половині вересня²⁰⁶ (а досі я, до речі, не отримав ні авторських ні інших замовлених примірників — це також характерно для існуючих відносин) — і з цього часу я воював — в буквальному розумінні цього слова — за те, щоб отримати характеристику та рекомендацію до захисту. Майже місяць моє вельмишановне начальство раділося з "вищестоящими" (це Обком партії) що робити в зв'язку з таким неприємним випадком. На днях я, вкінці, отримав характеристику, а остаточну рекомендацію до захисту — якщо все піде добре — дістану аж в другій половині цього місяця...

Ось так виглядають мої справи. Ви, очевидно, прекрасно розумієте мої настрої. Хвалитися було справді нічим — тому я й мовчав.

Посилаю Вам давно передруковані Ваші спогади про "Бібліологічні вісті". Чернетка та один передрукований примірник — для Вас; перший примірник машинопису прошу підписати та повернути мені. А може Вам пам'ять підказала ще інші епізоди, зв'язані з історією "Бібліологічних вістей", які варто перенести на папір? Буду Вам дуже вдячний за все.

Шевченківська тематика лише вряди-годи потрапляє на сторінки преси. Тому посилаю тільки 2 вирізки.

Від Степана Васильовича Щурата я ніяк не можу витягнути для опису Шевченкові "Твори", т. 3, Львів 1938 (№ 788 Дорошенка). Він, правда, розповів мені дуже цікаву історію цього видання. Ці переклади російських поезій Шевченка почали друкуватися ще напередодні першої Світової війни, в 1914 р. Воєнні події затримали друкування і аркуші (ті, що були надруковані) пролежали на складі друкарні Наукового товариства ім. Шевченка до 1938 р. Тоді додрукували титульну сторінку, ще якісь аркуші — але видання таки не вийшло в світ. Нагрянули події 1939 р. і весь тираж був знищений... Єдиний примірник цього видання зберігся у Степана Васильовича.

Цікаво, що минулого року С[тепан] В[асильович], видаючи збірку творів батька, хотів включити в збірку ці переклади. Йому сказали, що друкувати переклад Шевченкових творів з російської мови на українську не можна...

Якщо Ви знаєте, випадково, адресу С. Тарануценка²⁰⁷ — напишіть мені будь-ласка. Мене цікавлять деякі справи про харківський гурток мистецтвознавців в 20-их рр. і я хотів з цим звернутися до нього.

Може, все ж таки, організатори вірмено-української сесії не підведуть — і сесія відбудеться в другій половині листопада? Не знаю. Мені дуже хотілося б побачити Вас.

Всього, всього Вам найкращого
Ваш

Яр[ослав] Дашкев[ич]

211

Лист Ю. Меженка

9 листопада 1962. Київ

Дорогий Ярославе Романовичу!

Повертаю довідку про "Бібл[іологічні] вісті" і картку з адресою проф. С. А. Таранушенка. Дехто називає його Таранущенко. Він сам себе називає так як[к] пишу.

Влітку він досить часто відвідував мене. Зараз давненько не був. Чи не захворів.

З приємністю чекаю на Вашу візиту.

Ваш Юр Меженко

Київ

1962.11.09.

[на стандартній бібліотечній каталожній картці]:

Таранушенко Стефан Андрійович

Київ. Вул. Димитрова № 6 пом.27

Приватний архів Я. Дашкевича.— Оригінал, рукопис.

212

Лист Я. Дашкевича

23 грудня 1962. Єреван

Дорогий Юрію Олексійовичу!

Сердечно поздоровляю Вас з Новим Роком, бажаю Вам багато сил, енергії та успіхів у творчій праці.

Найкращі поздоровлення Вам також від моєї мами.

Ваш Ярослав [Дашкевич]

Єреван, 23.XII.1962.

P.S. Приїхав я сьогодні в Єреван на наукову конференцію, присвячену 450-річчю вірменського книгодрукування. Повинен виступити з доповіддю "Вірменське книгодрукування у Львові в XVII ст."²⁰⁸.

Іл. ВР. Архів Меженка.— Арк. 268. Новорічна листівка, дереворит, худ. Стефанія Гебус-Баранецька, оригінал, рукопис.

213

Лист Ю. Меженка

24 грудня 1962, Київ*

Вітаю Вас, дорогий Ярославе Романовичу, з Новим роком і прошу привітати шановну Олену Іванівну.

Юр Меженко

Київ

1962.12.24.

Приватний архів Я. Дашкевича.— Листівка: "З Новим роком!", оригінал, рукопис.

214

Лист Я. Дашкевича

12 січня 1963, Львів

Львів, 12.1.1963.

Дорогий Юрію Олексійовичу!

Посилаю Вам декілька шевченківських вирізок та мою "вірменську" книжечку. Її захищатиму, мабуть наступного місяця, як дисертацію в Єревані. На жаль, це єдині більш-менш приємні вістки, якими могу похвалитися.

Важко захворіла моя мати. Тепер вона перебуває в лікарні — а перспективи на виздоровлення дуже погані. Це для мене справжній грім з ясного неба... Крім цього, ліквідується наш Інститут; "основні наукові кадри" передаються університетові. В зв'язку з тим, що мене ледве чи можна зараховувати до цієї категорії — моє майбутнє дуже і дуже неясне.

Такі то мої справи.

Вибачайте за такого мінорного листа — хочу надіятися, що наступні будуть кращі.

Всього Вам найкращого
Яр[ослав] Дашкев[ич]

ІЛ. ВР. Архів Меженка.— Арк. 269, оригінал, рукопис.

* В правому нижньому кутку листівки — помітка Я. Дашкевича: "в[ідписав] 12.1."

215

Лист Ю. Меженка

20 січня 1963, Київ*

Дорогий Ярославе Романовичу!

Дуже сумні обставини зараз склалися у Вашому житті. І найгірше те, що не від Вас залежить їх змінити.

Тяжка недуга Олени Іванівни і ліквідація Інституту — чи не завадять вони Вам захищати дисертацію? Кажуть — біда не приходять сама. Так і у Вас.

За книжку дякую. Щиро бажаю Вам, щоб цей тугий вузол тяжких обставин розв'язався та щоб Ваші плани здійснилися як найкраще.

Ваш Юр Меженко
Київ

1963.01.20.

[на окремій картці]:**

Шановний Ярославе Романовичу!

Дозвольте мені теж висловити Вам моє співчуття і сердечно побажати здоров'я Олені Іванівні та успіху у Ваших справах.

З пошаною
К[атерина Скокан]

Приватний архів Я. Дашкевича. — Оригінал, рукопис (почерк К. Скокан, підпис Ю. Меженка власноручний).

ІЛ. ВР. Архів Меженка. — Арк. 270, копія, рукопис.

* У правому верхньому кутку оригіналу — помітка Я. Дашкевича: "в[і]дписав] 6.3." З такою ж поміткою лист Катерини Скокан.

** З поміткою Я. Дашкевича: "в[і]дписав] 6.3." — лист Катерини Скокан.

216

Лист Я. Дашкевича

19 лютого 1963, Єреван

Єреван, 19.II.1963.

Вельмишановний Юрію Олексійовичу!

15 лютого я успішно захистив тут свою кандидатську дисертацію. На жаль, важка хвороба матері відібрала мені всю радість. В Єревані буду ще декілька днів, щоб підготувати відповідну документацію для ВАКУ — а потім повертаюся додому.

Дуже Вам дякую за Вашого та Каті сердечні листи, які я отримав ще у Львові.

Бажаю Вам всього найкращого
Ярослав Д[ашкевич]

ІЛ. ВР. Архів Меженка.— Арк. 271. Поштівка: "На березу Раздана", фото А. Екекяна, оригінал, рукопис.

217

Лист Ю. Меженка

24 лютого 1963, Київ*

Дорогий Ярославе Романовичу!

Сердечно здоровимо Вас з успішним захистом дисертації. Просимо написати про стан здоров'я Олени Іванівни.

Прийміть наші щирі
Вітання Юр Меженко
Київ

1963.02.24.

Приватний архів Я. Дашкевича.— Оригінал, рукопис (почерк К. Скокан, підпис Ю. Меженка власноручний).

ІЛ. ВР. Архів Меженка.— Арк. 272. Адресовано: "Дашкевич, Львів, Головпочтамт. До запитання", копія, рукопис.

* У правому верхньому кутку оригіналу — помітка Я. Дашкевича: "в[ідписав] 6.3."

218

Лист Я. Дашкевича

6 квітня 1963. Львів

Львів, 6.IV.1963.

Дорогий Юрію Олексійовичу!

Сердечно дякую Вам за поздоровлення в зв'язку з захистом дисертації. Вибачайте, що я так довго мовчав — важкі умови, які склалися в зв'язку з хворобою моєї мами відбирають мені не лише весь спокій, але весь вільний час.

Після трьох місяців лікування мама повернулася додому у важкому стані. Сильні болі перешкоджають ходити: спить мама лише після наркотичних засобів... Всі мої думки спрямовані на те, щоб полегшити якомсь її важке становище — а це по-суті, неможливо зробити. Ви уявляєте собі мій душевний стан.

Про те, що Інститут залишається — Ви вже, очевидно, знаєте. Майже офіційно нам заявили, що вважають його ліквідацію напередодні 25-річчя возз'єднання незручною. А потім, мовляв, буде видно. — Провели лише 20 % скорочення штатів.

Незважаючи на захист, моє становище в Інституті не змінилося — працюю бібліографом без будь-яких особливих перспектив на майбутнє. Якщо б не важка хвороба мами можна було б думати про здійснення якихсь інших планів (напр[иклад] про працю у Вірменії — хоча таке добровільне вигнання мені цілком не усміхається).

Посилаю Вам трохи шевченківських вирізок, одну брошуру та один плакат — може у Вас їх ще немає.

Як Ваше здоров'я, дорогий Юрію Олексійовичу?

Мама передає Вам та Катерині найкращі побажання,

всього Вам найкращого

Ваш

Ярослав Д[ашкевич]

ІЛ. ВР. Архів Меженка.— Арк. 273-274.
оригінал, рукопис.

219

Лист Ю. Меженка

12 квітня 1963, Київ*

Дорогий Ярославе Романовичу!

Спасибі Вам за Шевченківські матеріали. Я добре уявляю собі Ваш фізичний і психічний стан у зв'язку з недугою Олени Іванівни і для мене особливо дорого те, що Ви під такий важкий час знайшли в собі сили й охоту займатися моїми справами.

Про те, що інститут²⁰⁹ вирішено тимчасово не ліквідувати, я чув, а от про долю Бібліотеки²¹⁰ мені нічого не відомо і нема у кого спитати, бо холодно й брудно так, що добрі люди втратили охоту приїздити до мене.

Цього року у нас весна типово ленінградська і я почуваю себе не краще як "на берегах Невы". В помешканні холодно бо за браком вугілля не пропалюють, мовляв вичерпали паливний ліміт**.

Остаточно переконався, що надрукувати бібліографію окремих видань Шевченкових творів в такому плані, як я її приготував (тобто повну)²¹¹, не можливо і через це пропала до роботи всяка охота. Залишилося з десяток не описаних de visu видань. Сяк так закінчу їх і складу рукописи в архів. Може комусь, коли я буду не на землі, а в землі, воно й знадобиться.

Прошу передати Олені Іванівні моє найсердечніше привітання.

Вам дружньо тисну руку.

Ваш Юр Меженко

Київ

1963.04.12.

[на окремій картці]:

* Внизу оригіналу — помітка Я. Дашкевича: "в[і]дписав] 2.5."

** Речення в оригіналі відсутні; є тільки в копії.

Ярославе Романовичу!

Юрій Олексійович забув передати і від мене привітання. Я розумію як Вам зараз важко на серці і хочу теж побажати успіху у роботі та здоров'я Олені Іванівні.

К[атерина Скокан]

Приватний архів Я. Дашкевича.— Оригінал, рукопис (почерк К. Скокан, підпис Ю. Меженка власноручний).

ІЛ. ВР. Архів Меженка.— Арк. 275. Адресовано: "Дашкевич, Львів 14. Вул. Козацька 11а", копія, рукопис.

Опубл.: *Дашкевич Ярослав*. Пам'яті Юрія Меженка / Публ. [12 листів (1962–1967 рр.) Ю. Меженка] та прим. Я. Дашкевича // *Сучасність*.— [Київ].— 1992.— № 10.— С. 119; *Вальо Марія*. Листи Юрія Меженка до львів'ян (1923–1969).— Львів, 2002.— С. 225-226.

220

Лист Я. Дашкевича

2 травня 1963, Львів

Львів, 2.V.1963.

Дорогий Юрію Олексійовичу!

Дуже дякую Вам за теплого і сердечного листа.

Мені дуже жаль, що немає можливості публікувати Вашу Шевченківську бібліографію. Я знаю скільки не лише праці, але й великої любові Ви вклали в цю роботу — але все це, як також і висока наукова вартість Вашої роботи — не аргумент для отупілих адміністраторів від науки, які вершать сьогодні справами, про які не мають і не хочуть мати уявлення.

Фарс з нашим інститутом вже закінчився. Виявляється, що всі заяви "високопоставлених осіб" про те, що інститут залишається в складі Академії — це був лише звичайний обман, розрахований на заспокоєння громадськості міста та працівників інституту. 15 квітня була підписана ухвала ЦК КПРС та РМ СРСР про передачу

Інституту Львівському держ[авному] університетові, що, по суті, означає його ліквідацію. Бібліотека та 2 музеї (етнографічний і природничий) передаються Міністерству культури. Про наслідки цієї постанови для деяких київських академічних установ Ви вже, очевидно, знаєте.

Тенденція ухвали ясна і, по моему, не вимагає дальших уточнень.

Незважаючи на успішний захист моє становище в Інституті було до останнього часу таким як і раніше. Тепер, мабуть, стане ще гірше. Перспектива добровільної еміграції до Вірменії мені ніяк не усміхається, хоча й вірмени обіцяють скласти всі умови, потрібні для плодотворної праці — зрозуміло, в галузі вірменознавства.

Мама моя вже місяць як дома. Стан її здоров'я поволі, але безперервно погіршується — всі спроби зупинити розвиток процесу невдалі. З-зовні мама тримається міцно й бадьоро — але майже не ходить, дуже докучають майже безперервні болі. Я почуваюся як у важкому безвихідному сні — і, одночасно, знаю, що це не сон, а дуже важка і болюча дійсність.

Мама просила передати Вам і Катерині найкращі побажання.

Всього Вам найкращого,
міцно тисну Вашу руку
Ваш
Яр[ослав] Дашк[евич]

ІЛ. ВР. Архів Меженка.— Арк. 276-277,
оригінал, рукопис.

221

Лист Я. Дашкевича

4 липня 1963, Львів

Львів, 4.VII.1963.

Дорогий Юрію Олексійовичу!

Посилаю Вам дещо з Шевченкіани (вибачайте, що так мало) та дві відбитки моїх робіт, присвячені прямо протилежній тематиці (вірмени — і історія преси). Прошу Вас прийняти їх в знак моєї глибокої поваги до Вас.

Дома в мене справи дуже погані. Стан здоров'я мами погіршується в катастрофічному темпі...

Всього Вам найкращого

Ваш

Ярослав [Дашкевич]

Іл. ВР. Архів Меженка.— Арк. 278, оригінал, рукопис.

222

Лист Я. Дашкевича

11 липня [1963, Львів]

Моя мама померла сьогодні, 11 липня.

Ярослав Дашкеви[ч]

Іл. ВР. Архів Меженка.— Арк. 280, оригінал, рукопис.

223

Лист Ю. Меженка

11 липня 1963, Київ*

Дорогий Ярославе Романовичу!

Спасибі Вам за витинки Ваших робіт. Мене щиро вражає Ваша працездатність. Знаю за яких тяжких обставин і моральних і фізичних доводиться Вам працювати і дивуюся тій силі духа, що перемагає всі труднощі й болі.

Трохи затримався з цим листом, бо останнього часу почуваю себе вкрай погано і через скутість стало мені важко навіть по хаті пересуватися, а ночами болить серце й не дає спати.

Через катаракту важко мені й читати й писати. Очевидно незабаром зовсім осліпну. Даруйте, що пишу Вам про мої болячки, у Вас бо й свої біди доволі.

* Внизу справа — помітка Я. Дашкевича: "в[ідписав] 25.7."

Вийшла 2^а томова бібліографія Шевченківської літератури²¹². Цими днями Ви її одержите.

Бажаю Вам і Олені Іванівні мужності й сили.

Щиро Ваш Юр Меженко

Київ

1963.07.11.

Приватний архів Я. Дашкевича.— Оригінал, рукопис.

224

Лист Я. Дашкевича

25 липня 1963, Львів

Львів, 25.VII.1963 р.

Дорогий Юрію Олексійовичу!

Сердечно дякую Вам за слова співчуття і підтримки у такий важкий для мене час.

Похорон мами відбувся 13 липня на Личаківському кладовищі. Як на наші часи було чимало людей, близько 500; було 13 вінків від рідних і друзів. Ні промов на могилі, ні некрологів у пресі, очевидно, не було... Некролог передавало лише вашінгтонське радіо.

Ось так все скінчилося. І ніщо не може вивести мене з безмежного смутку.

Бажаю Вам всього, всього
найкращого
Ваш

Ярослав Д[ашкевич]

P.S. Катерині подякуйте, будь-ласка, за Шевченківський покажчик. Багато в ньому мені не дуже подобається — може й відіб'ю свої критичні зауваження у якійсь рецензії.

Іл. ВР. Архів Меженка.— Арк. 281-282.
оригінал, рукопис.

225

Лист Я. Дашкевича

8 листопада 1963, Львів

Львів, 8.XI.1963.

Дорогий Юрію Олексійовичу!

Посилаю Вам кілька газетних та журнальних вирізок на Шевченківську тематику.

Я поволі, хоча з великим трудом, починаю втягуватися в наукову роботу. Різні ускладнення в Інституті (який тепер перейшов у відання Львівського державного університету) та ще й турботи з помешканням спричинили, що я цього року навіть не був у відпустці. Первотома дає себе сильно знати.

Як Ваше здоров'я? Пишіть, будь-ласка.

Сердечно Вас здоровлю

Ваш

Ярослав Дашкев[ич]

Іл. ВР. Архів Меженка.— Арк. 283, оригінал, рукопис.

226

Лист Ю. Меженка

14 листопада 1963, Київ

Дорогий Ярославе Романовичу!

Одержав Вашого листа з шевченківськими матеріалами й дякую Вам за них дуже. Скажіть, прошу Вас*, що сталося з назвами львівських газет?

Раніш були "Вільна Україна" укр[аїнською] і "Львовская правда" рос[ійською]. А тепер є "Львівська правда" укр[аїнською] і ніби вже нема "Вільної України". З цього можна було б зробити дотепного анекдота. Та цур йому.

* Копія листа датована 13 листопада.

** Слово "Вас" в оригіналі відсутнє; є тільки в копії.

Не писав я вам давненько, бо почуваю себе не дуже добре. Я швидко втомлююся та очі заважають. А взагалі нічого нового у мене нема. Дубаюся в своїй Шевченкіані: бачу, що вона переросла площу їй відведену і бідкаюся, не знаючи, що робитиму наступного року. А він же, на мою голову, має бути плодочішим за 61^й.

Чи розв'язалася у Вас мешкальна справа?

Щиро вітаю Вас

Ваш Юр Меженко

Київ

1963.11.14.

Приватний архів Я. Дашкевича.— Оригінал, рукопис (почерк К. Скокан, підпис Ю. Меженка власноручний).

Іл. ВР. Архів Меженка.— Арк. 285-285 зв., Адресовано: "Дашкевич. Львів 14. вул. Козацька 11^а", копія, рукопис.

227

Лист Я. Дашкевича

25 грудня 1963, Львів

Львів, 25.XII.1963.

Дорогий Юрію Олексійовичу!

Сердечно поздоровляю Вас з Новим Роком — бажаю багато енергії, сил, бадьорості.

Дуже дякую Вам за листа — на днях напишу більше. Я дуже радий, що Ви, в міру Ваших сил, працюєте над Шевченківською бібліографією.

Прошу Вас передати мої найкращі побажання Каті.

Міцно тисну Вашу руку.

Ваш Яр[ослав] Дашк[евич]

Іл. ВР. Архів Меженка.— Арк. 287, оригінал, рукопис.

228

Поштівка Ю. Меженка

27 грудня 1963, Київ

Дорогого Ярослава
Романовича
здоровимо й шлемо найкращі побажання.
Юр. Меженко
К[атерина] Скокан

Київ

1963.12.27.

Приватний архів Я. Дашкевича. — Новорічна поштівка, адресовано: "Львів — 14, вул. Козацька № 11а Ярославові Романовичу Дашкевичеві." Зворотня адреса: "Київ — 28, В. Китаївська 103, корп. 2, пом. 45 Ю. О. Меженко", оригінал, рукопис (почерк К. Скокан, підпис Ю. Меженка власноручний).

229

Лист Ю. Меженка

17 березня 1964, Київ*

Дорогий Ярославе Романовичу!

Звертаюся до Вас як до фахівця в справах українсько-вірменських культурних зв'язків.

З вірогідного джерела я довідався, що в Єревані вже не один рік існує середня школа ім. Т. Г. Шевченка і що в цій школі встановилася традиція давати її випускникам спеціально зроблений жетон. Кажуть, що жетон цей срібляний і за нього треба платити. Мені дуже хотілося б мати його в колекції.

Якщо у Вас є в Єревані друзі або добрі знайомі, чи не могли б Ви мені в цій справі допомогти?

* Внизу листа — помітка Я. Дашкевича: "в[і]д[п]исав] 5.5."

І є ще одне прохання. У Львові вийшла Шевченкова "Лірика"²¹³. Це гарненька невеликого формату книжечка. Видання бібліофільське. Придбати її у Києві шансів мало. Отож до Вас велике прохання дістати мені два примірники.

Чи почувається у Вас весна? Мені з вікон її ще не видно.

Бувайте здорові.

Ваш Юр Меженко

Київ

1964.03.17.

Приватний архів Я. Дашкевича.— Оригінал, рукопис (почерк К. Скокан, підпис Ю. Меженка власноручний).

ІЛ. ВР. Архів Меженка.— Арк. 288, копія, рукопис.

Опубл.: *Дашкевич Ярослав*. Пам'яті Юрія Меженка / Публ. [12 листів (1962–1967 рр.) Ю. Меженка] та прим. Я. Дашкевича // *Сучасність*.— [Київ].— 1992.— № 10.— С. 119; *Вальо Марія*. Листи Юрія Меженка до львів'ян (1923–1969).— Львів, 2002.— С. 226.

230

Лист Ю. Меженка

20 квітня* 1964. Київ**

Дорогий Ярославе Романовичу!

Давненько я не турбував Вас своїми збірачівськими справами, бо знаю що Ви й без мене маєте повну голову клопоту. Та все ж наважуюся просити Вас дістати для мене брошуру Худаш. Карточку додаю. Не виключено, що авторку Ви знаєте особисто.

З щирою пошаною і приязню

Юр Меженко

Київ 1964.04.20.

* Копія листа датована 19 квітня.

** Внизу листа — помітка Я. Дашкевича: "в[і]дписав] 5.5."

[На стандартній друкованій бібліотечній каталожній картці]:

Худаш, Лідія Сергіївна.

Ювілей [Т. Г.] Шевченка в школі. [1814–1964]. (Лекція з методики укр. літератури для студентів-заочників).

Львів, 1964.

52 с. 20 см. (МВССО УРСР. Львівський ордена Леніна держ. ун-т ім. Івана Франка). 600 пр. 4 к.

Бібліогр. в тексті.

Видрук. розмнож. апаратом.

І. Львівський ун-т ім. І. Франка. ІІ. Шевченко, Тарас Григорович,

п р о н ь о г о.

Худаш, Лидия Сергеевна.

Юбилей [Т. Г.] Шевченко в школе. [1814–1964]. (Лекция по методике укр. литературы для студентов-заочников).

Львов.

[64-1788] п 24-7д

374.04+8У1

№ 1264 П: VI № 136

371.8:891.79.09 [Шевченко] (067)

[016.3]

Книжкова палата УРСР. 5.III.64.

X98

Приватний архів Я. Дашкевича.— Листівка. Худож. Томенко Г. О. (нар. 1915 р.) "...Громадою обух сталить...", оригінал, рукопис (почерк К. Скокан, підпис Ю. Меженка власноручний).

ІЛ. ВР. Архів Меженка.— Арк. 289. Адресовано: "Дашкевич. Львів 14. Вул. Козацька 11^а", копія, рукопис.

231

Лист Я. Дашкевича

5 травня 1964, Львів

Львів, 5.V.1964 р.

Дорогий Юрію Олексійовичу!

Сьогодні посылаю Вам бандероль з Шевченківськими матеріалами — серед них Ви знайдете також два

примірники Шевченкової "Лірики". Брошуру Худаш мені обіцяли і, думаю, незабаром зможу її для Вас дістати.

Написав я до Єревану про середню школу ім. Т. Шевченка, але досі ще не отримав відповіді. Незалежно від цього я думаю влітку побувати у Вірменії і тоді обов'язково роздобуду для Вас жетон — якщо він лише існує. Вибачайте, що довго не писав та що Шевченківських матеріалів для Вас зібрав менше як хотілося й думалося. Мої клопоти здається безконечні — і незабаром дійдуть хіба до повного абсурду. 30 березня в мене розбили в помешканні двоє дверей (ломами!) та силою захопили одну кімнату. Прокуратура місяць розбирала цю справу, а таки не могла вирішити чи мало місце порушення радянських законів чи ні... Закулісний висновок однак такий, що людині з моїм минулим можна робити все що завгодно — тобто вона й так є поза всяким законом. В зв'язку з цим Ви можете уявити собі мої настрої та "ефективність" моєї наукової праці.

На сесію ЮНЕСКО ледве чи я потраплю, але в червні думаю відвідати Київ.

Сердечно Вас здоровлю.

Ваш

Ярослав Да[шкевич]

P.S. Найкращі поздоровлення для Катерини Єронімівни.

Іл. ВР. Архів Меженка.— Арк. 290-291, оригінал, рукопис.

232

Лист Ю. Меженка

19 травня 1964, Київ*

[на папері для кореспонденції із зображенням:
"Київ. Радянська площа"]:

Дорогий Ярославе Романовичу!

Вашого листа і бандеролію я одержав ще 8го. Даруйте мені, що так довго не сповіщав і не подякував Вам за

* Вгорі листа справа від зображення Києва — помітка Я. Дашкевича: "в[ідписав] 24.5."

це. Не управляюся бути точним та акуратним. Обсіли мене різні хвороби, Ви це знаєте, й відбирають багато сил. Єдина втіха — порядкування колекції. Та й на це сили бракує.

Вам зараз не до "Шевченкіани". Спасибі за все що Ви надіслали, а надалі прошу Вас не сушити собі голови.

Буду дуже радий бачити в червні Вас у Києві.

Бувайте здорові Юр Меженко

Катерина Єронимівна вітає Вас.

Київ

1964.05.19.

Приватний архів Я. Дашкевича.— Оригінал, рукопис (почерк К. Скокан, підпис Ю. Меженка власноручний).

ІЛ. ВР. Архів Меженка.— Арк. 292. Адресовано: "Дашкевич. Львів Головоштамт. До запитання.", копія, рукопис.

233

Лист Я. Дашкевича

24 травня 1964, Львів

Львів, 24.V.1964.

Дорогий Юрію Олексійовичу!

Дякую Вам дуже за листа. До речі, в ньому написано, що Ви отримали одну бандеролю з Шевченкіаною. Насправді, я послав Вам дві бандеролі (в першій — газети, запрошення, "Лірики" 2 прим[ірники], тощо; в другій — брошура Худаш); прикро було б, якщо б котрась з них пропала.

Прошу Вас подавати свої дезидерати — по можливості їх задовольнятиму. Мої помешканеві справи зупинилися на мертвому пункті — й тому часу в мене трохи більше. Тому не зважайте на це — і пишіть мені про все, що Вам потрібно. Я підготував для Вас нову бандеролю і незабаром її пішлю.

Дуже жаль, що стан здоров'я не дозволить Вам взяти участь у Шевченківському конгресі. Я планував

поїздки до Києва на цей час — але не так просто вирватися зі Львова та на сам конгрес потрапити, очевидно, не легко.

Сердечно Вас здоровлю і бажаю
всього найкращого
Ваш
Яр[ослав] Даш[кевич]
Найкращі вітання для Катерини Єронімівни.

ІЛ. ВР. Архів Меженка.— Арк. 293-294,
оригінал, рукопис.

234

Лист Ю. Меженка

27 травня 1964. Київ*

Дорогий Ярославе Романовичу!

Даруйте мені! Книжку Худаш я одержав. Це винен склероз. Чи не можна Вас просити надіслати мені три примірники "Лірики", що вийшла у Львові, яку Ви раніш мені 2 примірники надіслали. Це чудовий подарунок і сувенір одночасно.

Непоправне нещастя з Бібліотекою. Ви напевно вже знаєте про пожежу²¹⁴.

Київ
1964.05.27.

Ваш Юр Меженко

Приватний архів Я. Дашкевича.— Поштівка: "12. Черкаська область. м. Корсунь-Шевченківський. На мальовничих берегах Росі. Фото Г. І. Утриновича", оригінал, рукопис (почерк К. Скокан, підпис Ю. Меженка власноручний). ІЛ. ВР. Архів Меженка.— Арк. 295. Адресовано: "Дашкевич. Львів 14. Вул. Козацька 11в", копія, рукопис.

* Вищу поштівку — помітка Я. Дашкевича: "в[і]дписав] 18. 7."

235

Лист Ю. Меженка

21 червня* 1964, Київ**

[на папері для кореспонденції із зображенням:
"Київ. Радянська площа"]:

Дорогий Ярославе Романовичу!

З Вашого дозволу звертаюся до Вас по допомогу.

З'ясував оце зараз, що у мене нема книжки Нечитайюка "Буковинський Кобзар", яка вийшла у Львові у 1963 році²¹⁵. Скажете: пізно схаменувся. Справедливо! Але краще пізно, ніж ніколи. Чи не можете Ви мені допомогти в цій справі? На Київ мало надії. Може у когось з львов'ян знайдеться?

Бувайте здорові.

Ваш Юр Меженко

Київ

1964.06.21. Чи не маєте наміру відвідати Київ?

Приватний архів Я. Дашкевича. — Оригінал, рукопис (почерк К. Скокан, підпис: "Ваш Юр Меженко" — власноручний).

ІЛ. ВР. Архів Меженка. — Арк. 296. Адресовано: "Дашкевич. Львів 14. Вул. Козацька 11а", копія, рукопис.

236

Лист Я. Дашкевича

18 липня 1964, Львів

Львів, 18.VII.1964.

Дорогий Юрію Олексійовичу!

Вибачить мені, будь-ласка, мою довгу мовчанку. Помешканеві турботи забрали мені багато часу і енергії — лише тепер я поволі повертаюся до нормального життя.

* Копія листа датована 18 червня.

** Внизу листа справа — помітка Я. Дашкевича: "в[ідписав] 18.VII. після бандероль з Севс."

Ваші два листи я отримав — але вашого прохання, на жаль, не зумів виконати... "Лірика" розійшлася зразу ж після виходу в світ; я питав у складі книготоргу — в них і там не залежалося. Подібна історія з "Буковинським Кобзарем" Нечиталоюка — єдина надія на автора, коли він повернеться з відпустки.

Сьогодні посылаю Вам бандероль з газетами (серед них кілька цікавих казахстанських) і запрошеннями. В тезах історико-медичної конференції Ви також знайдете Шевченкіану.

Пригадую, що Ви збираєте українські екслібриси. Посилаю Вам для колекції ще два — бібліотеки моєї мами. Автор екслібрисів — львівський графік Ярослава Музика²¹⁶.

В кінці серпня або на початку вересня буду в Києві — у вересні я повинен бути у Вірменії. [До речі, середня школа ім. Т. Шевченка у Єревані справді є, але про жетон я досі нічого певного не довідався.], по дорозі на кілька днів зупинятимуся в Києві і Харкові.

Хоча вже другий місяць минає від трагічної пожежі бібліотеки — але я ще й тепер не можу спокійно думати про цей злочин.

Сердечно Вас здоровлю

Ваш

Ярослав Дашкев[ич]

ІЛ. ВР. Архів Меженка.— Арк. 297-298,
оригінал, рукопис.

237

Лист Ю. Меженка

25 липня** 1964, Київ***

[На папері для кореспонденції з графічним
портретом М. Коцюбинського і підписом:
"1864 1964 М. КОЦЮБИНСЬКИЙ"]:

^{*} Речення у квадратних дужках подано в авторській примітці в кінці листа.

^{**} Копія листа датована 24 липня.

^{***} Справа від зображення — помітка Я. Дашкевича: в[і]д[и]н[с]ав] 5.8 64. Тустановичі".

Дорогий Ярославе Романовичу!

Дякую Вам за надіслану Шевченкіану і особливо за медичні "Тези". Справді, кому спаде на думку шукати в такому виданні матеріали до Шевченкової біографії!

Газети теж цікаві. Спасибі, що не забуваєте мене. За екслібриси дякую окремо. Колись я справді збирав їх і мав непогану збірку. Але у 1961 році обміняв їх на графічну Шевченкіану. Колекція залишилася на Україні у А. О. В'юника²¹⁷. А неукраїнську частину я продав лєнінградським колекціонерам, які розкупили її на аукціоні. Ті екслібриси, що іноді надходять до мене, я використовую як обмінний фонд для Шевченкіани. До речі, виставка українських екслібрисів восени повинна бути улаштована у Києві. Організовує її той самий В'юник.

Радий буду бачити Вас у вересні у Києві. Писати мені Вам про себе, це значить писати про всякі хвороби, а це найменш для нас обох цікава тема. Приїдете — самі побачите.

Спека зараз виснажує. Вчора і сьогодні на нашому термометрі 41°, а в кімнатах 28.

Бувайте здорові

Ваш Юр Меженко

Київ

1964.07.25.

P.S. Додаю поштові марки на покриття боргу за книжку.

Приватний архів Я. Дашкевича.— Оригінал, рукопис (почерк Катерини Скокан, підпис Ю. Меженка власноручний).

ІЛ. ВР. Архів Меженка.— Арк. 299, копія, рукопис.

Опубл.: *Дашкевич Ярослав*. Пам'яті Юрія Меженка / Публ. [12 листів (1962–1967 рр.) Ю. Меженка] та прим. Я. Дашкевича // *Сучасність*.— [Київ].— 1992.— № 10.— С. 119–120; *Вальо Марія*. Листи Юрія Меженка до львів'ян (1923–1969).— Львів, 2002.— С. 221–222.

238

Лист Я. Дашкевича

5 серпня 1964, Тустановичі

Тустановичі, 5.VIII.1964.

Дорогий Юрію Олексійовичу!

Дякую Вам дуже за листа. З великою приємністю проглянув я редагований Вами Шевченківський покажчик Багрича²¹⁸. В моєму розумінні — це одночасно частковий каталог Вашої Шевченкіани; зірки, подані біля деяких записів — одночасно Ваші дезидерати. Може публікація покажчика допоможе натрапити на слід і цих вельми рідких Шевченківських видань. Про це я й написав у невеликій нотатці-рецензії, яка, можливо, появиться друком.

Я вже третій день у відпустці — відпочиваю в невеликому містечку біля Трускавця на Підкарпатті. Намагаюся якось підліковувати свою печінку. Погода, на жаль, дуже поспувалася. Тут 10-12°, дуже холодні вітри, майже постійний дощ, сонце й не вилазить із-за хмар. Відчувається близьке сусідство гір. При такій погоді важко тут витримувати. Прошу Вас ніколи не додавати марок до Ваших листів; Ви ніколи не були і не є моїм боржником.

У вересні обов'язково буду в Києві. На вересень в мене запланована поїздка до Вірменії — треба буде вирішувати деякі питання, зв'язані з моєю роботою. У Львові мене просто дусять.

Сердечно Вас здоровлю.

Ваш

Яр[ослав] Дашкев[ич]

Найкращі поздоровлення для Катерини Єронімівни.

Якщо у Вас появилися ще якісь нові дезидерати, зв'язані з Львовом або Литвою (в другій половині серпня буду у Вільнюсі) — прошу Вас написати мені на мою львівську адресу.

239

Лист Ю. Меженка

11 серпня 1964, Київ*

[На папері для кореспонденції з графічним зображенням і підписом: "Київ. Будинок, де жив поет, тепер Будинок-музей Т. Г. Шевченка"]:

Дорогий Ярославе Романовичу!

Ніяких дезидерат, зв'язаних зі Львовом, у мене нема.

Єдине є до Вас прохання — коли будете у Києві, згадайте, що я живу на В[еликій] Китаївській і завжди радий бачити Вас.

Ваш Юр Меженко

Київ 1964.08.11.

Приватний архів Я. Дашкевича. — Оригінал, рукопис (почерк Катерини Скокан, підпис Ю. Меженка власноручний).

240

Лист Я. Дашкевича

6 вересня 1964, Єреван

Єреван, 6.IX.1964.

Дорогий Юрію Олексійовичу!

Найкращі Вам побажання з вірменської столиці. Повертатимуся додому через Київ (буду там десь 12-14 вересня) — й обов'язково загляну до Вас.

Ваш

Яр[ослав] Дашкев[ич]

Іл. ВР. Архів Меженка. — Арк. 302. Листівка: "Худ. С. С. Сафарян, портрет Егіше Чаренца", оригінал, рукопис.

* Над зображенням — помітка Я. Дашкевича: в[ід]писав] 6.9. Єреван".

241

Лист Я. Дашкевича

28 жовтня 1964, Львів

Львів, 28.X.1964.

Дорогий Юрію Олексійовичу!

Посилаю Вам трохи Шевченкіани — серед них і така, вашингтонська, якої у Вас, можливо, немає.

Сердечно Вас здоровлю.

Ваш

Яр[ослав] Дашкев[ич]

Іл. ВР. Архів Меженка.— Арк. 303, оригінал, рукопис.

242

Лист Я. Дашкевича

22 грудня 1964, Москва

Москва, 22.XII.1964.

Дорогий Юрію Олексійовичу!

Сердечно поздоровляю Вас з Новим Роком — бажаю всього найкращого,

з глибокою пошаною

Ваш

Ярослав Даш[кевич]

P.S. 29 грудня повертаюся до Львова — тут працював я 3 тижні в бібліотеках і архівах.

Говорив я в Москві з М. І. Сахаровим, заст[упником] гол[овного] ред[актора] збірників "Книга". Він просив передати Вам найкращі поздоровлення. До речі, "Книга" з великою охотою надрукувала б Ваші спогади про УНІК і "Бібліологічні вісті". Може варто було б подумати Вам про це.

Іл. ВР. Архів Меженка.— Арк. 305, оригінал, рукопис.

243

Поштівка Ю. Меженка

28 грудня 1964. Київ

Дорогий Ярославе Романовичу!

Просимо прийняти наші з Катериною Єронимівною новорічні поздоровлення і побажання —

— Юр. Меженко.

Київ 1964.12.28.

Приватний архів Я. Дашкевича. — Новорічна поштівка. Художник Ю. І. Яроменок, адресовано рукою К. Скокан: "Львів 14, вул. Козацька 119 Ярославові Романовичу Дашкевичеві", зворотня адреса: "Київ -28, В. Китаївська 103/2 пом. 45. Ю. О. Меженко.", оригінал, рукопис.

244

Лист Я. Дашкевича

6 березня 1965. Львів

Львів, 6.III.1965 р.

Вельмишановний і дорогий
Юрію Олексійовичу!

Я остаточно таки вирішив написати статтю про "Бібліографію української книги" і про підготовчі праці, зв'язані з цією роботою, якими Ви керували в 1946–1948 рр. Питання про необхідність відновити роботу над репертуаром чимраз частіше порушується в нашій пресі — очевидно, треба його ще більше актуалізувати. На жаль, матеріалів для цієї статті у мене обмаль. Є лише Ваша стаття, опублікована в "Науковому збірнику" Бібліотеки (т. 1) та й сама картотека — а реконструювати все по пам'яті виявилось не так просто.

Дуже Вас прошу переглянути Ваш особистий архів, може й листування (якщо є в ньому мої листи до Вас 1946–1949 рр.), щоб таким чином здобути додаткові матеріали.

Мені йдеться, зокрема, про такі матеріали і дані:

1. Протоколи двох нарад, присвячених репертуарові (наради відбулися в 1945 — здається — і 1946 рр.); протоколи ці були виготовлені й передруковані в кількох примірниках на машинці;

2. Інструкція опису книг;

3. Список джерел для робочої картотеки;

4. Описи книг з кінця XVIII ст. до 50-х рр. XIX ст. — ті, які були зроблені de visu і виготовлені в двох примірниках.

Може Вам вдасться дещо розшукати у своїх матеріалах — а дещо пригадати. Остаточний текст статті, яку я призначаю для бібліотекознавчо-бібліографічного збірника, що повинен виходити в Харкові, я хотів би погодити з Вами — і, очевидно, надішлю його Вам для прочитання і зауважень.

Буду Вам дуже і дуже вдячний за допомогу — і хоча б невелику кількість матеріалу, яким можна б документувати статтю.

В мене все без перемін. Про те, що в січні цього року мене не пропустили на посаду ст[аршого] наукового співробітника (хоча в мене понад 100 друкованих праць) Ви вже мабуть знаєте. Для мене був це досить прикрий удар — тим більше, що дехто з т[ак] зв[аних] "друзів" зумів і тут відіграти подвійну роль...

Ледве чи після цього є сенс сидіти у Львові і взагалі на Україні.

Покищо я працюю, і досить інтенсивно, щоб позакінчувати різні початі роботи.

Найкращі поздоровлення Катерині Єронімівні.

Всього, всього Вам найкращого

Ваш

Яр[ослав] Дашкев[ич]

245

Лист Ю. Меженка

11 березня 1965, Київ*

Дорогий Ярославе Романовичу!

Цілком погоджуюся з Вашим наміром відновити в пресі розмову про бібліографію української книги. Радий був би я допомогти Вам матеріалами, що мали б зберегтися в моєму особистому архіві. Та, на жаль, їх там ніколи й не було, бо хоч вони й проходили всі крізь мої руки, і то не в одному примірнику, та я їх не відкладав для себе.

Тепер шкодую і картаю себе за непередбачливість. Та вже пізно.

Я спробую зв'язатись де з ким з старих співробітників Бібліотеки, які можуть знати, де їх слід шукати.

У мене особисто збереглися Ваші до мене листи за час 1946–1948 рр. і далі²¹⁹. Листи суто ділові і в них не раз порушується питання про цю бібліографію.

Я їх уважно перегляну і найближчими днями напишу Вам про наслідки.

На мою думку, здається, і на Вашу також, зараз слушний час порозмовляти про українське книгознавство в цілому. Ви напевно читали статтю Каганова²²⁰ в "Радянській] культурі" від 11/III. Сама по собі стаття кургуза" (мабуть з вини редакції, а не автора), але те, що вона з'явилася, та й не одна вона, дає підстави гадати, що в сферах ставляться прихильно до питання, порушеного нею. Мені кортить вплутатися в цю "дискусію", та я все ж утримаюся, бо знову почнуть казати про "збочення" та "ухили", що їх мені не раз згадували, та й Каганов не забув за них згадати. Виходить — мене амністовано, а я вважаю, що мене мають реабілітувати. Отже я залишуся осторонь.

* Внизу листа — помітка Я. Дашкевича: "в[ідписав] 19.3."

** Кургузій — кунцій (діал.).

Та мушу признатися, що й голова у мене зараз погано варить.

Міцно й дружньо тисну Ваші руки.

Бувайте здорові. Юр Меженко

Катерина Єронимівна вітає Вас.

Київ

1965.03.11.

Приватний архів Я. Дашкевича.— Оригінал, рукопис (почерк К. Скокан, підпис Ю. Меженка власноручний).

ІЛ. ВР. Архів Меженка.— Арк. 308. Адресовано: "Дашкевич. Львів 14. Вул. Козацька 11^а", копія", рукопис.

Опубл.: *Дашкевич Ярослав*. Пам'яті Юрія Меженка / Публ. [12 листів (1962–1967 рр.) Ю. Меженка] та прим. Я. Дашкевича // *Сучасність*.— [Київ].— 1992.— № 10.— С. 120; *Вальо Марія*. Листи Юрія Меженка до львів'ян (1923–1969).— Львів, 2002.— С. 227–228.

246

Лист Ю. Меженка

14 березня 1965^{**}, [Київ]

Дорогий Ярославе Романовичу!

Переглянув наше з Вами листування. У мене є щось з 20 Ваших листів і копія мого листа до Вас за час 9/х45–18/хII47. В них є чимало матеріалів до історії створення Б[ібліографії] У[країнської] К[ниги], але значна частина в них зайнята Шевченкіаною та філателією. Мої листи до Вас, я гадаю, не збереглися²²¹, а то можна було б, співставивши їх, встановити досить повно хід роботи. Проте жодних документів (інструкцій, протоколів тощо) нема²²².

* Копія Ю. Меженка власноручна з дрібними різночитаннями з оригіналом.

** Угорі в правому кутку листа — помітки Я. Дашкевича: "пошт. ш[темпель] 15.III", "в[і]дписав] 19.3."

Зв'язатися з кимсь з бібліотечних робітників я ще не зміг, бо Катерину Єронимівну спішно викликали телеграмою до Остра²²³ до хворої матері. Очевидно, документи не знищено, але, коли їх буде знайдено²²⁴, доведеться просити у директора Бібліотеки дозволу переглянути їх. А теперішній директор, здається, не з тих, що шанують українську книгу.

Бувайте здорові. Сердечно до Вас прихильний
Юр Меженко.
1965.03.14.

Ваш намір покинути Львів, а може навіть Україну²²⁵, мені зрозумілий. Адже я сам двічі "емігрував", як назвав мої виїзди акад. Возняк.

Не ображайтеся, прошу, що пишу олівцем. Нема Кат[ерини] Єрон[імівни].

Приватний архів Я. Дашкевича.— Оригінал, рукопис.

Опубл.: *Дашкевич Ярослав*. Пам'яті Юрія Меженка / Публ. [12 листів (1962–1967 рр.) Ю. Меженка] та прим. Я. Дашкевича // *Сучасність*.— [Київ].— 1992.— № 10.— С. 121 (лист в публікації помилково датовано вереснем); *Вальо Марія*. Листи Юрія Меженка до львів'ян (1923–1969).— Львів, 2002.— С. 229–230.

247

Лист Я. Дашкевича

19 березня 1965, Львів

Львів, 19.III.1965.

Дорогий Юрію Олексійовичу!

Дуже дякую Вам за відомості про ті матеріали, що у Вас збереглися. Можливо, що ще в інших місцях вдасться роздобути дальші матеріали про бібліографію української книги. Я звернувся, між іншим, також до Федора Кузьмовича [Сарани] — може він через Візира²²⁶ зможе добратися до архіву бібліотеки. Крім цього, дещо обіцяв Федір Пилипович [Максименко] — правда, він тепер хворий (лежить в лікарні — серце), але дещо таки можна буде взяти і в нього.

Я уявляю собі так, що зможу колись під неділю на один-два дні приїхати до Києва — і тоді зробити витяги з моїх листів 1946–1948 рр., що зберігаються у Вас. Ваші листи цього часу до мене, очевидно, не збереглися — і доля їх (так як і багатьох інших матеріалів) для мене цілком неясна.

Очевидно, майбутня стаття буде написана лише в єдино прийнятному для Вас та й для мене дусі — тобто з точки зору необхідності скласти наукову бібліографію української книги (а не бібліографію книги України, як дехто хоче!).

Можливо і Вам, Юрію Олексійовичу, варто виступити в пресі в зв'язку з цим питанням. Я розумію мотиви, які Вас стримують від цього — але, з другого боку, дехто захоче пояснювати Ваше мовчання тим, що Ви, мовляв, погоджуєтеся з різними безглуздими закидами, що дуже ще пахнуть минулою епохою. Думаю, що більш конкретно про це можна буде поговорити під час зустрічі в Києві.

Цькування мене в інституті продовжується. Вже більше як два місяці майже кожного тижня директорська верхівка зволить згадувати мене в різному контексті — не кажучи про те, що періодично повторюються погрози звільнити мене з праці.

При таких умовах краще буде переїхати до Вірменії — і я вже цілком реально думаю про цю еміграцію. Вона не відірве мене від українських справ — а дасть можливість працювати більш плідно. Київ мене не захоплює — з точки зору умов праці це щось таке як "міняти шило на швайку".

Всі ці неприсмності поки що не відбиваються на моїй нервовій системі (це ще добре!) і не перешкаджають інтенсивно працювати.

Найкращі поздоровлення Катерині Єронімівні.

Всього, всього Вам найкращого,
сердечно Вас здоровлю

Ваш

Яр[ослав] Дашкев[ич]

P.S. Я отримав обидва Ваші листи — від 12 і 15 березня. Даремне Ви турбуєтеся тим, що пишете олівцем — пишете Ви дуже чітко (мабуть чіткіше від мене — принаймні в цьому листі).

Іл. ВР. Архів Меженка.— Арк. 309-310, оригінал, рукопис.

248

Поштівка Ю. Меженка

25 квітня 1965, Київ*

Дорогий Ярославе Романовичу!

Прийміть, прошу, наше з Катер[иною] Єрон[імівною] першотравневе поздоровлення

Київ

Юр Меженко

1965.04.25.

Приватний архів Я. Дашкевича.— Поштівка: "1 Травня. З святом миру і праці". Художник Канторович Л. Ю., штампелі: КИЇВ. 26.4.65, ЛьВІВ 28.4. 65.; адресовано: "Львів 14 Вул. Козацька 11^а Ярославові Романовичу Дашкевичу". Зворотня адреса: "Київ 28 В[елика] Китаївська 103, корп[ус] 2, пом[ешкання] 45 Ю. О. Меженко", оригінал, рукопис.

249

Лист Я. Дашкевича

2 травня 1965, Львів

Львів, 2.V.1965.

Дорогий Юрію Олексійовичу!

Дуже дякую Вам за весняне поздоровлення. Прошу Вас вибачити, що вігаю Вас лише тепер — мені на голову звалилося стільки роботи, і все "невідкладної", що я живу

* Внизу під текстом вітання — помітка Я. Дашкевича: в[і]дп[исав] 2.5. і післяв бандероль з Sjev[є]с".

в якомусь справжньому кошмарі. Крім цього в мене постійна війна з моєю вельмишановною дирекцією — а це також віднімає чимало енергії і часу.

В перших днях червня в Києві повинна відбутися нарада істориків-архівістів. В мене є на неї запрошення і, якщо лише вдасться мені вирватися зі Львова, я буду в Києві та, обов'язково, звітаю до Вас. Тим більше, що я не кинув думку написати статтю про бібліографію української книги — і тут треба дещо переговорити з Вами.

Федір Кузьмович [Сарана] мовчить — мов у воду канув. Чи, бува, він не хворий?

Всього, всього Вам найкращого

Ваш

Ярослав Да[шкевич]

Найкращі поздоровлення для Катерини Єронімівни.

Одночасно посилаю бандероль з Шевченкіаною — може вона Вам пригодиться.

Іл. ВР. Архів Меженка.— Арк. 311-312,
оригінал, рукопис.

250

Лист Ю. Меженка

8 травня 1965, Київ*

Дорогий Ярославе Романовичу!

Дякую Вам красенько за партію Шевченкіани. Дуже радітиму, якщо зможете приїхати до Києва і відвідати мене. Останні 2-3 тижні стала погано варити голова й збільшилася скутість. Звечора лягаючи в ліжко, я не маю певності, що ранком годе́н буду встати.

Та ще й з мовою у мене не все гаразд.

Одне слово, нічого веселого нема й не може бути. Час вже мені підсумовувати життєвий доробок. Та він у мене такий незначний, що з цим у мене клопоту не буде.

* Вгорі в правому кутку листа — помітка Я. Дашкевича: "в[і]дписав] 30.5".

Знаю, що Максименко лежить з інфарктом в лікарні. От героїчна людина!

Одержав від нього листа, писаного в лікарні. Та не знаючи тої адреси, надіслав відповідь на адресу Бібліотеки. Чи дійде?

Людей я зараз бачу мало і почуваю, що відриваюся від життя. Мешкаю далеко від центру, добиратися до мене довго й не дуже зручно. Людям нудно зі мною, бо співбесідник з мене нецікавий, та й кому охота мати справу з інвалідом.

Не подумайте, прошу, що я скаржусь. На закон природи скаржитись безглуздо. А старість і відмирання старого — це такий самий закон, як закон всесвітнього тяжіння.

Даруйте, прошу, що пишу олівцем та ще й почерк у мене тепер нерозбірний.

Тисну Вашу руку міцно й дружньо. Юр Меженко
Київ
1965.05.08.

Приватний архів Я. Дашкевича.— Оригінал, рукопис.

Опубл.: *Дашкевич Ярослав*. Пам'яті Юрія Меженка / Публ. [12 листів (1962–1967 рр.) Ю. Меженка] та прим. Я. Дашкевича // *Сучасність*.— [Київ].— 1992.— № 10.— С. 120–121 (лист в публікації помилоково датовано 3 травня); *Вальо Марія*. Листи Юрія Меженка до львів'ян (1923–1969).— Львів, 2002.— С. 229.

251

Лист Я. Дашкевича

31 травня 1965, Львів

Львів, 31.5.1965.

Дорогий Юрію Олексійовичу!

Моя поїздка до Києва трохи пересувається. Двічі викликали мене на конференцію істориків-архівістів, що тепер проходить в Києві, але моє інститутське начальство, якого особливою симпатією я користуюся, мене не відпустило... Буває.

Так чи інакше в Києві я обов'язково буду в червні — й тоді відвідаю Вас.

Федір Пилипович [Максименко] Вашого листа отримав (це Ви, очевидно, вже знаєте). Він ще в лікарні, але здоров'я його набагато краще.

Дякую Вам за листа.

Найкращі поздоровлення Катерині Єронімівні.

Міцно тисну Вашу руку
Ваш Ярослав Д[ашкевич]

ІЛ. ВР. Архів Меженка.— Арк. 313, оригінал, рукопис.

252

Лист Я. Дашкевича

27 жовтня 1965, Львів

Львів, 27.X.1965.

Дорогий Юрію Олексійовичу!

Буду Вам дуже вдячний, якщо Ви зможете подати мені деякі відомості про Шевченківські видання.

Наскільки мені відомо, у Вашій колекції є Женевське захлаявне видання 1878 р. (частина перша). Чи це видання у Вас з обкладинками? Скільки, згідно з Вашими відомостями, приблизно збереглося цих видань у бібліотеках Радянського Союзу?

У мене все без перемін. Досі ще не був я у відпустці, яку повинен відбутися обов'язково до кінця цього року. Під час відпустки, без сумніву, загляну до Вас.

Всього, всього Вам найкращого

Ваш

Яр[ослав] Дашкев[ич]

Прошу Вас передати мої найкращі поздоровлення Катерині Єронімівні.

ІЛ. ВР. Архів Меженка.— Арк. 315, оригінал, рукопис.

253

Лист Ю. Меженка

30 жовтня 1965. Київ

Дорогий Ярославе Романовичу!

Женевське видання "Кобзаря" 1878 р., ч[астина] перша, є у мене з обкладинкою. Я не запитував бібліотеки, чи є у них це видання. Це я робив тільки для першого видання 1840 р.

Але хоч і яке воно рідкісне, видання 1878 р., проте я пригадую, що мені довелося бачити його чи не 5 (п'ять) пр[имірників]. Це не рахуючи закордонні бібліотечні фонди, бо я їх не бачив і не знаю.

Даруйте, що пишу сам. Кат[ерина] Єрон[імівна] трохи нездужає — лежить.

Радий буду бачити Вас.

Бувайте здорові.

Ваш Юр Меженко

Київ

1965.10.30.

Приватний архів Я. Дашкевича.— Оригінал, рукопис.

Опубл.: Дашкевич Ярослав. Пам'яті Юрія Меженка / Публ. [12 листів (1962–1967 рр.) Ю. Меженка] та прим. Я. Дашкевича // Сучасність.— [Київ].— 1992.— № 10.— С. 121; Вальо Марія. Листи Юрія Меженка до львів'ян (1923–1969).— Львів, 2002.— С. 230.

254

Лист Я. Дашкевича

24 грудня 1965. Єреван

Єреван, 24.XII.1965.

Дорогий Юрію Олексійовичу!

Прошу Вас прийняти сердечні новорічні побажання з далекої вірменської столиці

Від

Яр[ослава] Дашкеви[ча]

ІЛ. ВР. Архів Меженка.— Арк. 317. Листівка, оригінал, рукопис.

255

Лист Я. Дашкевича

17 січня 1966, Львів

Львів, 17 січня 1966 р.

Дорогий Юрію Олексійовичу!

Думав я особисто вітати Вас з Новим Роком — але повертався я з Вірменії з таким поспіхом та й, по-суті, хворий, що й не затримувався у Києві. Після повернення до Львова справді хвороба розгулялася — я й цього листа пишу з лікарні. Думаю, що все буде добре — і я на днях вже повернуся до дому.

Мені дуже прикро, що так трапилося. Тепер я не уявляю собі коли буду в Києві — але тоді, коли буду, обов'язково загляну до Вас.

Все інше в мене без перемін.

Прошу Вас передати Катерині Єронімівни мої найкращі вітання — та ось цей бібліографічний запис:

О. Мицюк. Тадей Р. Рильський (1840–1902) як хлопоман та економіст, журн[ал] "Дзвони", Львів, 1932, № 7-8, с. 569-571; № 10, с. 674-679; № 11, с. 739-744; № 12, с. 789-794; 1933, № 5, с. 253-263 [незакінчено]* і окремо: Львів, 1934. 40 с.

Комплект цього журналу, здається, був колись у Вас, Юрію Олексійовичу.

Сердечно Вас здоровлю і бажаю всього найкращого

Ваш

Ярослав Да[шкевич]

ІЛ. ВР. Архів Меженка.— Арк. 318, оригінал, рукопис.

256

Лист Ю. Меженка

24 січня 1966, Київ**

Дорогий Ярославе Романовичу!

Я не надсилав Вам новорічного поздоровлення гадаючи, що поздоровлю Вас у Києві.

* Так в оригіналі.

** У верхньому правому кутку листа — помітка Я. Дашкевича: "в[ід-писав] 31.1".

Зустріч не відбулася. Отже з запізненням роблю це зараз:

Прошу прийняти і т. д і т. п.

Спасибі Вам (це дякує Катря) за бібліографічну довідку про Т. Рильського.

У мене були і "Дзвони" і окремі видання. Тепер вони в бібліотеці Інституту літератури.

Бувайте здорові

Ваш Юр Меженко

Київ

1966.01.24.

Приватний архів Я. Дашкевича.— Оригінал, рукопис (почерк К. Скокан, підпис Ю. Меженка власноручний).

ІЛ. ВР. Архів Меженка.— Арк. 319. Адресовано: "Дашкевич. Львів 14. Вул. Козацька 11а", копія, рукопис.

257

Лист Я. Дашкевича

31 січня 1966, Львів

Львів, 31 січня 1966 р.

Дорогий Юрію Олексійовичу!

Дякую Вам дуже за листа.

Для відміни я опинився в лікарні. Три роки, по суті, я не відпочивав — і це таки відбилося на здоров'ї. Лікарі тут придумують різні "курси лікування", а інститут, тим часом, відмовився від моїх послуг.

Отже — передбачається довший період відпочинку, який можна буде використати і для покращання здоров'я, і для реалізації деяких наукових намірів.

Найкращі поздоровлення для Катерини Єронімівни.

Сердечно здоровлю

Ваш

Ярослав Дашкев[ич]

ІЛ. ВР. Архів Меженка.— Арк. 320, оригінал, рукопис.

258

Лист Ю. Меженка

3 лютого 1966, Київ*

Дорогий Ярославе Романовичу!

Сталося так, що я одержав два примірника збірника "Українська книга"²²⁷. Сарана мені сказав, що Ви хотіли його мати. Якщо досі не дістали, то я радо Вам презентую.

Я так і не знаю на яку хворобу Ви нездужаєте?

Бажаю Вам швидкого і повного одужання.

Чи не маєте Ви намір перебазуватися на Єреван.

Дружньо обіймаю Вас Юр Меженко

Київ Катерина Єронимівна вітає Вас.

1966.02.03.

Приватний архів Я. Дашкевича.— Оригінал, рукопис.

259

Лист Я. Дашкевича

12 лютого 1966, Львів

Львів, 12 лютого 1966 р.

Дорогий Юрію Олексійовичу!

Справді, "Української книги" в мене немає — і я буду Вам дуже вдячний, якщо Ви зможете мені її послати. Посилати прощу, очевидно, на домашню адресу.

Я ще далі в лікарні — лікарі обіцяють якомсь приспати мою астму (стародавня моя хвороба, що загострюється від різних зовнішніх факторів), пробують різні курси лікування — але поки що результатів не видно. Думаю, що переді мною ще яких 10-14 днів перебування в лікарні. Зрештою, умови тут не погані — багато читаю, трохи навіть займаюся своїми справами.

* Внизу листа — помітка Я. Дашкевича: "в[і]дписав] 12.2."

Після виходу з лікарні треба буде думати що, як і куди далі. Цілком ясно, що треба буде перебазуватися. Поки що я не дуже про це думаю — хочу довести здоров'я до якогось ладу.

Вітайте від мене, будь-ласка, Катерину Єронімівну та, при нагоді, Федора Кузьмовича [Сарану].

Сердечно Вас здоровлю

Ваш

Ярослав Дашкев[ич]

ІЛ. ВР. Архів Меженка.— Арк. 322-323.
оригінал, рукопис.

260

Лист Я. Дашкевича

[Кінець лютого—початок березня 1966. Львів]

Дорогий Юрію Олексійовичу!

Дякую Вам дуже за збірник "Українська книга". Досі я його не бачив — а зміст його, правду кажучи, мене глибоко розчарував. Кілька статей є непоганих — а решта... бідне це українське книгознавство.

На днях я виходжу з лікарні. Побачу, що буде далі. На дворі вже нібито весняні настрої — то й на душі буде якось легше.

Найкращі вітання Катерині Єронімівні.

Сердечно здоровлю і бажаю всього
найкращого

Ваш

Яр[ослав] Дашкев[ич]

ІЛ. ВР. Архів Меженка.— Арк. 324, оригінал, рукопис. Датування приблизне, за змістом.

261

Поштівка Ю. Меженка[9 травня]^{*} 1966, Київ^{**}

Дорогого Ярослава Романовича
Здоровимо з Першотравневим святом минулим
Київ, 1966.05 [09].

Юр Меженко
К. Скокан

Приватний архів Я. Дашкевича.— Поштівка. Т. Г. Шепченко. Фото 1859 м. Київ, адресовано (рукою К. Скокан): "Львів 14, вул. Козацька 11^а Ярославові Романовичу Дашкевичеві", рукопис (почерк К. Скокан, слова: "минулим", "Київ", дата і підпис — Ю. Меженка).

262

Лист Я. Дашкевича

21 травня 1966, Львів

Львів, 21 травня 1966 р.

Дорогий Юрію Олексійовичу!

Дякую Вам дуже за Г. Затиркевич-Карпинську²²⁸. Мені дуже, дуже приємно бачити результати Ваших досліджень з такою свіжою датою видання. Як хотілося б, щоб все те, що є у Вашому авторському портфелі і серед багатьох Ваших матеріалів побачило якнайшвидше світ!

Дні, коли я отримав від Вас книгу, були в мене насичені черговими карнавальними подіями — і тому я не в силі був зразу Вам відповісти. Суд засідав два дні, розглядаючи мою справу. Один день до другого були по відношенні до себе під 180°. Першого дня закон був на мому боці — наступного дня чомусь відповідні законодавчі акти перестали діяти на мій захист. Думаю, що в цьому немає нічого дивного в нашу добу розвиненого

^{*} Дату проставлено нечітко.

^{**} У верхньому правому кутку листівки — помітка Я. Дашкевича: "в[ід]писав] 21.5, подякував за Затиркевич Карпинську".

телефонного зв'язку. 6 червня справа розглядатиметься в наступній судовій інстанції обласного рангу. Не думаю, щоб результати були інші, але все ж таки цікаво послухати коли моя вельмишановна дирекція доводить, що в мене немає кваліфікацій навіть на лаборанта²²⁹.

В зв'язку з Вашою "Хронологією артистичної діяльності Г. П. Затиркевич-Карпинської" в мене виникло одне питання. Ви згадуєте п'єси К. Ванченка-Писанецького²³⁰, в яких грала Ганна Затиркевич. Ванченко-Писанецький для мене дуже цікава фігура, бо в роки першої світової війни і громадянської війни він опинився в Туркестані — а я саме працюю над історією туркестанських українців²³¹. Чи існують якісь друковані матеріали про К. Ванченка-Писанецького? Про його театральну діяльність в Середній Азії? Яка дальша його доля? Може серед Ваших матеріалів знайдеться якась згадка про це.

Моя можлива поїздка до Києва зв'язана з вирішенням севанських справ. А там мовчать. Тому я, щоб вирватися з душною львівською атмосферою тікаю на два тижні в Литву²³². А далі буде видно.

Найкращі поздоровлення Катерині Єронімівні.

Сердечно Вас здоровлю

Ваш

Ярослав Дашкевич

ІЛ. ВР. Архів Меженка.— Арк. 325-326.
оригінал, рукопис.

263

Лист Ю. Меженка

11 червня 1966, Київ*

Дорогий Ярославе Романовичу!

Про Ванченка знаю мало. Як драматург він відомий автор п'єси "Катерина" ("Мужичка"). Вона, крім назви,

* У правому верхньому кутку листа — помітка Я. Дашкевича: "відписав] 22.VIII". Помилка, замість "VIII" має бути: "VI".

нічого спільного не має з Шевченковою "Катериною". Як актор і антрепреньор був представником малоросійського гопашиного театру. На Україні грав рідко. Переважно бував на Поволжжі. У Комарова є про нього небагато²³³. До того ж можна додати його спогади:

Воспоминания украинского актера. — Голос минувшого, 1915, № 7-8, с. 143-167; № 9, с. 146-166. Спогади українського ліцедея. — Червоний шлях, 1928, № 7, с. 213 — °

Еще об анекдотическом градоначальнике. — Исторический вестник, 1913, № 1, с. 183-185.

Загалом це фігура така, яка несла не українську прогресивну культуру, і не вартий він того, щоб вивчати його діяльність, бо халтура залишається халтурою, в яких би шатах вона не виступала.

Бувайте здорові Юр Меженко

P.S. Цікаво знати, як закінчилася Ваша справа в суді.

Київ

1966.06.11.

Приватний архів Я. Дашкевича. — Оригінал, рукопис (почерк К. Скокан, підпис Ю. Меженка власноручний).

ІЛ. ВР. Архів Меженка. — Арк. 327-328, копія, рукопис.

Опубл.: *Дашкевич Ярослав*. Пам'яті Юрія Меженка / Публ. [12 листів (1962-1967 рр.) Ю. Меженка] та прим. Я. Дашкевича // *Сучасність*. — [Київ]. — 1992. — № 10. — С. 121-122; *Вальо Марія*. Листи Юрія Меженка до львів'ян (1923-1969). — Львів, 2002. — С. 231.

° У копії замість " — " стоїть "(і далі)".

264

Поштівка Я. Дашкевича

17 червня 1966. [Єреван]

Дорогий Юрію Олексійовичу!

Найкращі Вам поздоровлення з Вірменії. Дуже дякую за листа (отримав його я в день від'їзду) і всі відомості в ньому.

Найкращі вітання Катерині Єронімівні.

Ваш Яр[ослав] Дашкев[ич]

17.VI.1966.

ІЛ. ВР. Архів Меженка.— Арк. 329. Поштівка: "Развалины Звартноца, фото А. Экекяна", штемпелі: А В И А, ЕРЕВАН АРМ. ССР. 17.6.66, адресовано: "г. Киев 28^{*} В[елика] Китаївська 103, корп[ус] 2, пом[ешкання] 45 Меженко Юрій Олекс[ійович]", оригінал, рукопис.

265

Лист Я. Дашкевича

22 серпня 1966, Закарпаття

Закарпаття, 22 серпня 1966.

Дорогий Юрію Олексійовичу!

Останні літні дні минають мені на закарпатських дорогах. Тут багато зелені, сонця, води — і, основне, немає задушливої львівської атмосфери. На початку вересня буду знову дома.

Справи мої без перемін. Завтра почнеться п'ятий місяць моєї "безтермінової відпустки". За цей час я зумів докладно ознайомитися з станом нашого правосуддя — та взагалі з механізмом полагоджування деяких справ. Не можу сказати, щоб все це дуже мене засмутило. За чотири місяці зробив я також чимало в галузі наукових досліджень — і цей позитивний баланс цілком мене задовольняє.

* Так в оригіналі.

Дякую Вам дуже за відомості про Винниченка. Вибачайте, що з таким кунктаторством відповідаю на Вашого червненого листа — але обставини не завжди сприяють листуванню.

Від моїх польських кореспондентів я отримав повість Єнджеєвича про Шевченка (про яку тепер багато шумлять)²³⁴. Після повернення до дому пошлю Вам цю книгу разом з іншою Шевченкіаною.

Найкращі вітання Катерині Єронімівні.

Сердечно Вас здоровлю,

Ваш

Ярослав Дашк[евич]

Іл. ВР. Архів Меженка.— Арк. 330-331.
оригінал, рукопис.

266

Поштівка Я. Дашкевича

11 вересня 1966, Львів

Львів, 11.IX.1966.

Дорогий Юрію Олексійовичу!

Посилаю сьогодні бандероль з книгою "Носе українське" і чотири вирізки Шевченкіани.

Всього, всього

найкращого

Ярослав Дашкев[ич]

Мої справи без змін.

Іл. ВР. Архів Меженка.— Арк. 332. Поштівка: "Львів. Озеро в Стрийському парку, фото Г. Угриновича", штемпель: КИЇВ 12.9.66., адресовано: "Київ 28" В[елика] Китаївська 103, корп[ус] 2, пом[ешкання] 45 Меженко Юрій Олекс[ійович]", оригінал, рукопис.

²³⁴ У верхньому лівому кутку — помітка рукою Ю. Меженка: "Одержав 14.IX.66".

²³⁵ Так в оригіналі.

Консультаційно-бібліографічний відділ Державної публічної бібліотеки ім. М.Є. Салтикова-Щедрина.
Справа наліво: А.Г. Бімек, Ю.О. Меженко, М.В. Сокурова,
Л.А. Шохар-Троцька, О.Н. Тумарова, А.В. Шмідт. Ленінград,
блокадна зима 1941-1942 рр. (Іл. ВР. Архів Меженка)

Юр Меженко взимку 1943 – 1944 рр., Ленінград.
(Іл. ВР. Архів Меженка)

Ярослав 1910

Соб. бібліотекар

2.

Листок по обліку кадрів

Дашкевич

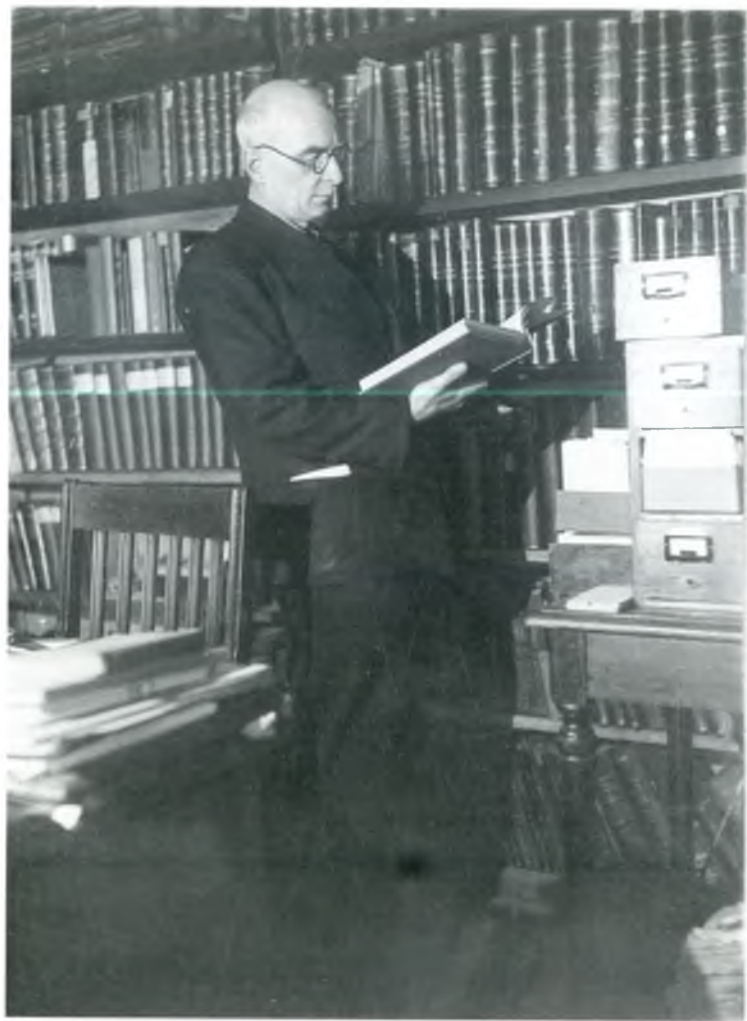

1. *Дашкевич* по батькові *Дашкевич*
 2. Рік народження *1910* 4. Місце народження *Львів*
 а) за існуючим адм. поділом *Львів*
 б) за новим адм. поділом *Львів місто*
 6. Соц. походження: *радянський*
 7. Основна професія (заняття) зараз (для членів ВКП (б) → до вступу в партію) *бібліотекар*
 стаж роботи за цим фахом *10 років* 8. Соц. стан *радянський інтелігент*
 10. Якою організацією прийнятий в член ВКП (б) *Львівський партком*
 11. Партстаж *10 років* № партквитка *1000*
 або картки *№ 1000* 12. Стаж перебування в ВКП(б) з *1944* по *1944*
 в інших партіях (яких, де, з якого й по який час) *ні*
 14. Чи перебував раніш в ВКП(б) з якого й по який час *ні* і причини виключення чи вибуття *ні*
 15. Чи були коливання в проведенні ліній партії, чи брав участь (яких, коли) *ні*
 16. Членом якої професійної організації перебуває і в якого року *ні*
 17. Освіта *вища*

Назва учбового закладу (школи, технікума, коледжу, школи тощо) та його місце перебування	Назва факультету або відділу	Вступ		Випуск	Якщо не закінчив курсу навчання	Який фах одержав після закінчення учбового закладу
		місяць	рік			
<i>Львівський державний університет</i>	<i>філософський факультет</i>	<i>1934</i>	<i>1934</i>	<i>магистр</i>	<i>ні</i>	<i>ні</i>
<i>Львівський державний інститут</i>	<i>філософський факультет</i>	<i>1944</i>	<i>1944</i>	<i>магистр</i>	<i>ні</i>	<i>ні</i>

19. Чи має наукові праці (перелік наукових праць і виводів з зазначенням, де надруковані) *ні*

Особова справа Ярослава Дашкевича як працівника Львівської філії БАН УРСР. Львів, 1944 р. (Фрагмент. Архів ЛНБ ім. В. Стефаника НАН України)

Юр Меженко в Державній публічній бібліотеці
ім. М. Є. Салтикова-Щедрина. Ленінград, квітень 1945 р.
(Іл. ВР. Архів Меженка)

Юр Меженко за робочим столом у Державній публічній бібліотеці ім. М. Є. Салтикова-Щедріна.
Ленінград, квітень 1945 р. (Іл. ВР. Архів Меженка)

Російська національна бібліотека (кол. Державна публічна бібліотека ім. М. Є. Салтикова-Щедріна), в якій під час II світової війни працював Ю. Меженко.
Санкт-Петербург. Сучасне фото

Іван Калинович.
Фрагмент родинного
фото 1910-х рр., Львів.
(ІЛ. ВР. Архів Меженка)

Іван Омелянович Левицький.
Фото кінця ХІХ ст.
(ЛНБ ім. В. Стефаника
НАН України. ВМ.)

Марія Деркач.
Львів, поч. 1940-х рр.
(ЛНБ ім. В. Стефаника
НАН України. ВР.)

Володимир Дорошенко.
Кінець 1920 – поч. 1930-х рр.
(ІЛ. ВР. Архів Меженка)

1947 р. Працівники Філії БАН УРСР у Львові. Сидять зліва направо: Е.Ф. Канєвська (Вітєвська), І. Пашкевич, З.Г. Ващєкіна, П.І. Ёніп, А.І. Гєнсьорський, М. Гємбарович, М. Хмєльовська; 1-й ряд стоять: С.М. Михєвич, А.П. Антонова (Гулей), І.Г.Карпов, М.П. Гуменюк, Т.В. Шутїлова, П.Т. Чорний, Омєльчєнко, Я.Кєлєс-Краус, В.В.Іванова, С.Г.Іванів (бухгалтер), М.Кунчик; 2-й ряд стоять: Гончарова, Я. Томашєвська, О.Г. Губарєва (Ярошик), С. Хомин, С.А. Дарєвич, Пишєнко, Сташів, Д.П. Бандрівська, С.І. Зуб, Височанський, О. Колобкова, В.К.Гумєцький; 3-й ряд стоять: О. М. Рузанов, В. Ольшєвич, Б.Г. Гордон, І.І. Сологуб, Білінський, М.Я. Луцик, А.Г. Розєнберг, Я.Р. Дашкєвич, Крупа, І.А. Боднар, Бордун, В.І. Тершаковєць, М.Д. Головачов, Р. Ауцик (Приватний архів А. Головатой, Львів)

Великому
Юрі: Олександрі -
- великій приєзді
Людзі, яку я так
неохоче зустріч на
порозі мого життя

Львів, 15.11.1948

Я. Дашкевич

Присвята Ю. Меженкові на фотографії Я. Дашкевича.
Львів, 1948 р. (Іл. ВР. Архів Меженка)

Ярослав Дашкевич. Львів, 1948 р.
(Іл. ВР. Архів Меженка)

Дорогий Євгеніє Романовичу!

У добришеска під № 788 значиться: Твори Ковчар Мел Ш.

Поети рос. мови. Перекази. Василь Щурат.

У мене цього видація нема.

Як би якийсь був Василь Шуратов то я був би звернувся до нього, а оскільки його сестрана Васильовна, є дуже мило, а він мене, певно, і зовсім не знає.

Дуже нежале мені турбувати Вас, хот Ви й дали мені це дозвіл.

Ви побудь зустрітяться з Г. Вас. то ти не могли б Ви попросити його пошукати в себе це видація і передати його своїм колекції. Звичайно, и не попросити на подарунок, а отже компенсуватиши тил Г. В. збирати хот книжечками, хот цілими.

Ваше Юр. Меженка

К. 1962. 01. 05

№ 297

Автограф Юра Меженка. Київ, 5 січня 1962 р.
(Приватний архів Я. Дашкевича, Львів)

Мечислав Гембарович.
Львів, 1943 р. (ЗНіО. ВР)

Микола Шраг.
Львів, 1960-і рр. (Музей
Львівської політехніки)

Михайло Возняк.
Львів, сер. ХХ ст.
(ЛНБ ім. В. Стефаника
НАН України. ВМ.)

Антін Генсьорський.
Львів, 1940-і рр. Фото
з особової справи Львівської
філії БАН УРСР. (Архів ЛНБ
ім. В. Стефаника НАН України)

Василь Щурат – директор
Львівської філії БАН УРСР
у 1944–1948 рр.

Федір Максименко.
Львів, 1948 р. (Іл. ВР.
Архів Меженка)

Олег Куш.
Львів, 1960-і рр.
(Іл. ВР. Архів Меженка)

Антін Одуха – директор
Львівської філії БАН УРСР
у 1948–1957 рр.

Іван Крип'якевич. Львів, сер. ХХ ст.
(ЛНБ ім. В. Стефаника НАН України. ВМ.)

Ольга Готт і Юр Меженко. Ленінград, червень
1950 р. (ІЛ. ВР. Архів Меженка)

Юр Меженко
в Центральному парку
культури і відпочинку
ім. С.М. Кірова.
Ленінград, липень, 1947 р.
(Іл. ВР. Архів Меженка)

Центральний парк культури і відпочинку
ім. С.М. Кірова, де любив відпочивати Юр Меженко.
Ленінград. Поштівка 1952 р.

Катерина Скокан.
Київ, липень, 1962 р.
(ІЛ. ВР. Архів Меженка)

Юр Меженко і Федір Сарана. Ленінград, червень, 1952 р.
(ІЛ. ВР. Архів Меженка)

Юр Меженко, Ярослав Дашкевич та Федір Сарана.
Київ, 1959 р. (Приватний архів Я. Дашкевича, Львів)

Ярослав Дашкевич – лікар
психоневрологічного
відділення лікарні табору
в Спаську. Казахстан,
1955 р.

*(Приватний архів
Я. Дашкевича, Львів)*

Ярослав Дашкевич
у таборі в Спаську.
Казахстан, 1955 р.
*(Приватний архів
Я. Дашкевича, Львів)*

Ярослав Дашкевич та Федір Сарана. Львів,
жовтень, 1958 р. (ІЛ. ВР. Архів Меженка)

Олена Степанів вдома на подвір'ї будинку
на вул. Козацькій 11а. Львів, Кривчиці, бл. 1958 р.
Фото Я. Дашкевича. (Приватний архів Я. Дашкевича, Львів)

Колишня Бібліотека Наукового товариства ім. Шевченка
у Львові, вул. Радянська 24 (тепер – вул. Винниченка).
Фото сер. XX ст.

Юр Меженко зі своєю колекцією Шевченкіани.
Ленінград, 1951 р. Фото Н. Карасьова.
(Іл. ВР. Архів Меженка)

Юр Меженко зі своєю колекцією Шевченкіани.
Ленінград, 1958 р. Фото В. Самойлова.
(Іл. ВР. Архів Меженка)

Ярослав Дашкевич на березі
Балтійського моря. Литва,
Паланга, липень, 1959 р.(?).
*(Приватний архів
Я. Дашкевича, Львів)*

Ярослав Дашкевич на руїнах
великокняжого замку в Тракаї.
Литва, серпень, 1959 р.
*(Приватний архів
Я. Дашкевича, Львів)*

Ярослав Дашкевич
на руїнах великокняжого
замку в Тракаї.
Литва, 1959 р.
*(Приватний архів
Я. Дашкевича, Львів)*

Матенадаран –
найбільша книжкова
скарбниця Вірменії. Тут
у 1960-х рр. часто бував
Я. Дашкевич. Єреван.
Сучасне фото

Київ, площа ім. Сталіна (тепер – Європейська площа).
Поштівка 1954 р. *Фото М. Козловського*

Київ, вул. Леніна (тепер – вул. Б.Хмельницького).
Поштівка 1956 р. *Фото А. Левченка*

Святкування 70-річчя Юра Меженка. Стоїть:
Б. Антоненко-Давидович. Сидять (зліва направо):
К. Скокан, Ю. Меженко, Є. Кирилюк, М. Шумило.
Київ, 18 червня 1962 р. (ІЛ. ВР. Архів Меженка)

Юр Меженко на балконі
свого дому в Києві,
вул. Велика Китаївська
103, кв. 45. 1962 р.
(ІЛ. ВР. Архів Меженка)

Юр Меженко вдома.
Київ, 1962 р.
(ІЛ. ВР. Архів Меженка)

Екслібриси Юра Меженка (Іл. ВР. Архів Меженка)

«Бібліографічний покажчик прогресивної та комуністичної преси Львова (1918-1939 рр.)», укладений Я. Дашкевичем, подарований автором Ю. Меженкові. 1957 р. (Приватна збірка С. Захаркіна, Київ)

Львів, вул. Піскова, 5.
У цьому будинку до арешту
мешкали Ярослав Дашкевич
та його мати Олена Степанів.
Фото Р. Дзюбана. 2008 р.

Дім по вул. Козацькій 11а, де проживали Ярослав
Дашкевич та Олена Степанів після повернення з таборів.
Львів, Кривчиці. *Фото Р. Дзюбана. 2002 р.*

Головний корпус Львівської наукової бібліотеки
ім. В. Стефаника НАН України. Львів.
Фото поч. 1970-х рр.

Філія № 1 Національної бібліотеки України
ім. В.І. Вернадського у Києві, де свого часу працював
Юр Меженко. *Сучасне фото*

267

Лист К. Скокан

26 вересня 1966. [Київ]*

[на папері для кореспонденцій з графічним зображенням і підписом: "Київ. Пам'ятник Т. Г. Шевченку"]:

Дорогий Ярославе Романовичу!

Спасибі Вам за книжечку та вирізки. Вибачте, що раніш не відповіла. Юр[ій] Ол[ексійович] більш двох тижднів був у лікарні і я ніяк не могла зібратися написати.

Стан його від лікарні не покращав, а погіршав і зараз докладаю зусиль підняти його. Дуже це буде, бачу, важко.

Сердечне привітання і подяка від Юр[ія] Ол[ексійовича].

З повагою

К[атерина Скокан].

1966.09.26.

Приватний архів Я. Дашкевича. — Оригінал, рукопис.

268

Лист К. Скокан

10 листопада 1966, Київ**

Вельмишановний Ярославе Романовичу!

Я дуже винна, що досі Вам не написала про стан здоров'я Юр[ія] Ол[ексійовича].

Але не було чого хорошого писати, то я і мовчала.

Повернувся він з лікарні у поганому стані. Чимало часу минуло, поки вдалося його підняти і буквально поставити на ноги.

Зараз все начебто повернулось до попереднього стану.

Якщо маєте час і бажання, напишіть про свої справи. Знаю, що Вам не весело.

* Внизу листа — помітка Я. Дашкевича: "в[і]дписав] 7.X".

** Над текстом справа — помітка Я. Дашкевича: "в[і]дписав] 27.XI."

Я десь читала, що життя як зебра: то чорні, то білі смуги. Так от хотілося б, щоб Ви вийшли у білу смугу.

Передаю сердечне привітання від Юр[ія] Ол[ексійовича]

З пошаною
К[атерина Скокан]

Київ
1966.11.10.

Приватний архів Я. Дашкевича.— Оригінал, рукопис.

269

Поштівка Ю. Меженка

20 грудня 1966, Київ

Дорогий Ярославе Романовичу!

Прошу прийняти мої новорічні поздоровлення й зичення

Юр Меженко

Київ
1966.12.20.

І мої теж

К[атерина] Скокан

Приватний архів Я. Дашкевича.— Новорічна поштівка. Художник Сендзюк Є. Ф., штампелі: КИЇВ. 21.12.66, ЛЬВІВ 24.12.66.; адресовано: "Львів 14 Вул. Козацька 11* Ярославі Романовичу Дашкевичу", оригінал, рукопис (слова: "І мої теж" та підпис — власноручні К. Скокан).

270

Лист Я. Дашкевича

29 грудня 1966, Львів

Львів, 29.XII.1966.

Дорогий Юрію Олексійовичу!

Прошу Вас прийняти сердечні новорічні побажання

Від
Ярослава Дашкеви[ча]

Найкращі побажання для Катерини Єронімівни.
А карточки таки не було!

Іл. ВР. Архів Меженка.— Арк. 333. Листівка, оригінал, рукопис.

271

Лист Я. Дашкевича

12 січня 1967, Львів

Львів, 12.І.1967 р.

Дорогий Юрію Олексійовичу!

4 лютого ц[ього] р[оку] в Науковій бібліотеці Львівського державного університету відзначатимуть 70-річчя з дня народження Федора Пилиповича [Максименка]. Вітання треба надсилати на адресу бібліотеки (вул. Драгоманова).

В мене все без особливих перемін.

Всього Вам найкращого,

Ваш

Ярослав Дашкев[ич]

Іл. ВР. Архів Меженка.— Арк. 334. Оригінал, рукопис.

272

Лист Я. Дашкевича

[Квітень 1967, Львів]*

На листи поки що не відповідаю, бо я важко хворий.
Яр[ослав] Дашкевич

Іл. ВР. Архів Меженка.— Арк. 336. Оригінал, машинопис, підпис — власноручний.

* Угорі — помітка рукою Ю. Меженка: "1967.04.2[0] Одер[ж.]".

273

Лист Ю. Меженка[20 квітня 1967, Київ]^{*}

Дорогий Ярославе Романовичу!

Просимо ми з Катрею прийняти наші першотравневі привітання

Юр Меженко

Приватний архів Я. Дашкевича. — Листівка: "Львів. Пам'ятник Адаму Міцкевичу". Художник К. С. Козловський, оригінал, рукопис.

274

Лист Я. Дашкевича

12 жовтня 1967, Львів

Львів, 12 жовтня 1967 р.

Дорогий Юрію Олексійовичу!

Посилаю Вам найновішу львівську Шевченкіану — покажчик М. Греська²³⁵ "Т. Г. Шевченко французькою мовою 1847–1967". Може його ще у Вас немає.

Після чотирьох місяців відпочинку я вже дома, у Львові. Здоров'я повернулося ще не на 100%, але поволю можу займатися науковими справами. Непогано й це.

Всі інші мої справи без особливих змін. Я вже загубив лік котрий це я місяць безробітний.

Найкращі вітання Катерині Єронімівні.

Всього, всього Вам найкращого

Ваш

Ярослав Дашкевич

ІЛ. ВР. Архів Меженка. — Арк. 337. Оригінал, рукопис.

^{*} На звороті листівки внизу — помітки Я. Дашкевича: "пош[товий] шп[емпль] 21.4.67", "в[ідписав] 15.5."

275

Лист Ю. Меженка

19 жовтня 1967, Київ*

Дорогий Ярославе Романовичу!

Спасибі Вам велике за бібліографію Греська.

Сподіваюся, що Ви невдовзі зовсім одужаєте. А там ситуація зміниться, і все, як то кажуть, стане на свої місця.

Щодо мене, то зміни зі мною можуть стати[ся] тільки на гірше. Зараз прискореним темпом прогресує катаракта.

Газет вже не можу читати, а пишу помацки.

Повна сліпота лякає мене найбільше. Невже опинюся в стані повної безпомочі?

Кат[ерина] Єрон[імівна] вітає Вас сердечно. У неї зараз своє горе — померла її мати. Одне слово, як сказав Тарас Григорович: "І тут, і всюди, скрізь погано".

Бажаю Вам всього найкращого.

Ваш Юр Меженко.

Київ

1967.10.19.

Приватний архів Я. Дашкевича. — Оригінал, рукопис.

Опубл.: *Дашкевич Ярослав*. Пам'яті Юрія Меженка / Публ. [12 листів (1962–1967 рр.) Ю. Меженка] та прим. Я. Дашкевича // *Сучасність*. — [Київ]. — 1992. — № 10. — С. 122; *Вальо Марія*. Листи Юрія Меженка до львів'ян (1923–1969). — Львів, 2002. — С. 232.

* Угорі листа — помітка Я. Дашкевича: "в[і]дписав] З.ХІ".

276

Лист Я. Дашкевича

3 листопада 1967, Львів

Львів, 3 листопада 1967 р.

Дорогий Юрію Олексійовичу!

Дякую Вам дуже за листа.

Прошу Вас передати слова мого глибокого співчуття Катерині Єронімівні.

Я вже почуваюся міцно на ногах — повертаюся до наукової праці, очевидно, в, так сказати, "приватному секторі". Справа з моєю постійною працею ніяк не вирішується. Зате починаю бігати по архівах, бібліотеках — і з цього черпаю спокій.

Посилаю кілька шевченківських вирізок.

Всього, всього Вам найкращого,

Ваш

Ярослав Дашкев[ич]

Іл. ВР. Архів Меженка.— Арк. 339. Оригінал, рукопис.

277

Лист Ю. Меженка

9 листопада 1967, Київ**

Київ 1967.11.09.

Дорогий Ярославе Романовичу!

Дуже радий з того що поновилася у Вас працездатність. Тепер залишається Вам подолати стан примусового безробіття. Розумію, що це справа не легка, проте вірю, що це незабаром теж минеться.

Про себе нічого втішного написати не можу. Катакста останнього часу прогресує прискореним темпом.

* Тобто, займався науковою роботою поза установою.

** Угорі листа під датою помітка Я. Дашкевича: "в[ідп[исав] 24.11".

І це лякає мене не менш, якщо не більш, як скутість і тремор.

Даруйте, що пишу олівцем. Чорнилом вже не можу. Диктувати я не умію.

Та, правду кажучи, читати мої листи не цікаво.

Пригадуєте колись Ви сказали, що від паркінсо-
нної хвороби не вмирають. Цим ніби думали втішити
мене. А я щиро шкодую, що доводиться так довго кінця
чекати.

Катерина Ієронімівна передає привіт.

Бувайте здорові Ваш Юр Меженко

Приватний архів Я. Дашкевича.— Ори-
гінал, рукопис.

278

Лист Я. Дашкевича

24 листопада 1967, Львів

Львів, 24 листопада 1967 р.

Дорогий Юрію Олексійовичу!

У мене відбулися деякі переміни. Від вчораш-
нього дня працюю я науковим співробітником Музею
етнографії та художнього промислу. В цей спосіб закін-
чилося моє більше як півторарічне вимушене безробіття.
Праця в музеї не дуже мені "по душі", але треба було
десь зачепитися. Побачимо, що вийде далі.

Так що ще одне питання на половину вирішене.
Тепер я поволі втягаюся в ритм т[ак] зв[аного] трудо-
вого життя.

Дякую Вам дуже за листа.

Прошу Вас вітати від мене Катерину Єронімівну.

Сердечно Вас здоровляю,
Ваш Ярослав Даш[кевич]

ІЛ. ВР. Архів Меженка.— Арк. 342. Ори-
гінал, рукопис.

279

Лист Ю. Меженка

16 грудня 1967, Київ*

Дорогий Ярославе Романовичу!

Даруйте мені, що не одразу відгукнувся на Вашого листа.

Я дуже радий, що Ваше примусове безробіття скінчилося. Зичу Вам в Новому році зовсім увійти в норму, щоб відновилися сили й працездатність. Як бачите з моїх каракуль я зовсім зійшов на пси. Катаракта швидко зробить з мене сліпця.

Катерина Єронімівна разом зі мною вітає Вас з наступаючим Новим роком.

Київ 1967.12.16.

Юр Меженко

Приватний архів Я. Дашкевича.— Новорічна листівка-розгортка "Вид на Дніпро взимку. 1964 р. Картон. Олія. Художник Коновалюк Р. З.", оригінал, рукопис.

280

Лист Я. Дашкевича

25 грудня 1967, Львів

Дорогий Юрію Олексійовичу!

Сердечно вітаю Вас з Новим Роком — бажаю Вам багато сил і мужності для боротьби з хворобою.

Прошу Вас передати мої найкращі вітання Катерині Єронімівні.

Міцно тисну Вашу руку
Ваш Ярослав Д[ашкевич]
Львів, 25.XII.1967.

ІЛ. ВР. Архів Меженка.— Арк. 335. Оригінал, рукопис.

* Внизу листівки справа під текстом — помітка Я. Дашкевича: "в[ід-писав] 25.XII."

281

Поштівка Ю. Меженка

30 грудня 1967, Київ

Дорогий Ярославе Романовичу!

Прийміть наші з Катериною Єронимівною Новорічні поздоровлення й зичення

Юр Меженко

Київ 1967.12.30.

Приватний архів Я. Дашкевича.— Поштівка: "З Новим роком". Художник С. Кичай, фото М. Селюченка. Штемпель: КИЇВ. 31.12.67.; адресовано: "Львів 14 Козацький 11^а Ярославіві Романовичу Дашкевичу", оригінал, рукопис.

282

Поштівка Ю. Меженка

[25 квітня] 1968, Київ

Дорогого Ярослава

Романовича вітають з весняним Святком

Скокан

Юр Меженко

Приватний архів Я. Дашкевича.— Поштівка: "1 травня". Художник З. М. Стависька. Штемпель: КИЇВ. 26.4.68.; адресовано: "Львів 14 Козацький 11^а Ярославіві Романовичу Дашкевичеві", оригінал, рукопис (підпис К. Скокан власноручний).

283

Поштівка Ю. Меженка*[1 листопада 1968, Київ]*

Дорогий
Ярославе Романовичу!

Прийміть, просимо, наші з Катрею Жовтневі поздоровлення.

Юр. Меженко

Приватний архів Я. Дашкевича.— Поштівка: "Великому Жовтню — Слава". Художник Ю. І. Яроменок. Штемпель: КИЇВ. 1.11.68.; адресовано: "Львів 14 Козацький 11^а Ярославові Романовичу Дашкевичу", оригінал, рукопис.

284

Лист Я. Дашкевича*2 листопада 1968, Варшава*

Варшава, 2 листопада 1968 р.
Дорогий Юрію Олексійовичу!

Прошу Вас прийняти найкращі побажання з Польщі. Минає мені тут відпустковий місяць на мандрівках по бібліотеках і архівах.

Сердечно здоровлю Вас і Катерину Єронімівну.

Ваш
Ярослав Дашкев[ич]

ІЛ. ВР. Архів Меженка.— Арк. 345. Листівка, оригінал, рукопис,

285

Лист Я. Дашкевича*27 грудня 1968, Львів*

Львів, 27.XII.1968

Дорогий Юрію Олексійовичу!

Прошу Вас прийняти сердечні новорічні побажання від Ярослава Даш[кевич]

ІЛ. ВР. Архів Меженка.— Арк. 344. Листівка, оригінал, рукопис,

286

Поштівка Ю. Меженка

28 грудня 1968, Київ

Дорогий
Ярославе Романовичу!

Прийміть наші з Катериною Єронимівною ново-
річні поздоровлення й зичення

Юр Меженко

Київ 1968.12.28.

Приватний архів Я. Дашкевича.— Поштівка: "З Новим роком". Художник Ю. Яроменок. Штемпель: КИЇВ. 28.12.68.; адресовано: "Львів 14 Козацький 11^а Ярославові Романовичу Дашкевичу", оригінал, рукопис.

287

Поштівка Ю. Меженка

[29 квітня 1969, Київ] *

Юр Меженко
К[атерина] Скокан**

Приватний архів Я. Дашкевича.— Поштівка: "Із святом праці, миру і весни!" Художник О. Олешкевич. Фото Н. Лукаша. Штемпель: КИЇВ 29.4.69.; адресовано рукою К. Скокан: "Львів 14 Козацький пер 11^а", слова: "Ярославу Романовичу Дашкевичу" — писано Ю. Меженком***, оригінал, рукопис.

* На звороті поштівки — помітка Я. Дашкевича: "в[ідписав] 5.V".

** Підписи на лицевій стороні поштівки.

*** Останнє слово: "Дашкевичу" — обведене рукою К. Скокан.

288

Лист Я. Дашкевича

5 травня 1969, Львів

Львів, 5 травня 1969 р.

Дорогий Юрію Олексійовичу!

Дякую Вам і Катерині Єронімівні за карточку з побажаннями.

Під весну мене, як звичайно, притиснули різні хвороби — і я лише тепер поволі повертаюся до нормального способу життя.

На кінець травня — початок червня в мене заплановане наукове відрядження до Києва. Тоді обов'язково загляну до Вас та розповім про львівські і не лише львівські новини.

Бажаю Вам і Катерині Єронімівні всього, всього найкращого,

міцно тисну Ваші руки

Ваш Ярослав Дашкев[ич]

ІЛ. ВР. Архів Меженка.— Арк. 346. Оригінал, рукопис.

289

Лист Ю. Меженка

15 вересня 1969, Київ*

Дорогий Ярославе Романовичу!

Цими днями я одержав виписку з журналу "Пшекруй" № 1273, 31 серпня 1969 р. Там названо нові ліки, що знайдено у Варшаві проти Паркінсонової хвороби "Symmetrel". Якщо я не помиляюся у Вас у Варшаві є знайомі і вони мабуть зможуть дістати ці ліки. Звичайно, вартість я зможу компенсувати книжками.

* У правому верхньому кутку листа помітка Я. Дашкевича: "в[ід]писав] 27.9."

Чи не могли б Ви допомогти мені, бо у мене ніяких знайомих у Польщі нема.

Почуваю я себе погано і нічого доброго у мене нема. Залишилася остання надія на ці ліки.

Катерина Єронимівна шле Вам привітання.

Бувайте здорові

Ваш Юр Меженко

Київ

1969.09.15.

Приватний архів Я. Дашкенича.— Оригінал, рукопис (почерк К. Скокан, підпис: "Ваш Юр Меженко" — власноручний).

290

Лист Я. Дашкевича

28 вересня 1969, Львів

Львів, 28 вересня 1969 р.

Дорогий Юрію Олексійовичу!

На днях якраз виїжджає до Варшави один мій добрий знайомий (який там постійно мешкає) — він довідається про всі справи, зв'язані з "Симметредем" (курс лікування, дозування) і негайно повідомить мене. Ціна та компенсація хай Вас не турбує. Єдине ускладнення може бути зв'язане з тим, що з Польщі висилати ліки поштою не дозволяється — доведеться тоді чекати на оказію, що хтось зможе привезти. Тому, однак, що відтіля приїздять часто, думаю, за цим затримки не буде.

Прошу Вас не турбуватися — зроблю все що можливе, для того, щоб ліки якнайшвидше були у Вас.

Найкраще вітання Катерині Єронимівні.

Сердечні поздоровлення для Вас,

Ваш

Ярослав Дашкев(ич)

P.S. Вашого листа з 15 вересня я отримав лише вчора.

ІЛ. ВР. Архів Меженка.— Арк. 348-349.
Оригінал, рукопис.

291

Поштівка Ю. Меженка

4 листопада 1969, Київ*

Дорогого Ярослава
Романовича сердечно вітаємо з святом Жовтня
Юр Меженко

Київ
1969.11.04.

Приватний архів Я. Дашкевича.— Поштівка, штемпель: КИЇВ 5.11.69.; адресовано: "Львів 14, Козацька 11^а Ярославіві Романовичу Дашкевичеві", зворотня адреса: "Київ 28, В. Китаївська 103/2 кв. 45 Ю. О. Меженко", оригінал, рукопис (почерк К. Скокан, підпис Ю. Меженка власноручний).

* На звороті поштівки угорі — помітка Я. Дашкевича: "Це остання карточка з підписом Ю. Меженка..."

ПРИМІТКИ

¹ *Левницький Іван Омелянович* (1850–1913) — український бібліограф, журналіст, письменник, видавець, громадський діяч. Народився в с. Берлоги, тепер Рожнятівського р-ну Івано-Франківської обл. в родині священника. Навчався у Станіславівській гімназії, на філософському факультеті Віденського університету. Співробітник страхового товариства “Дністер” у Львові. Укладач календарів. Спочатку, поділяючи москвофільські погляди, працював секретарем “Общества им. Михаила Качковского” (1876), співпрацював у газетах “Слово”, “Бескид”, “Пролом”, “Мир”, “Друг народа” та ін. Згодом перейшов до народовців, публікував статті у журналі “Зоря”. Автор відомої “Галицько-руської бібліографії” за роки 1772–1800 (Записки НТШ.— 1903.— Т. 52, Вип. 2.), двотомної “Галицько-руської бібліографії XIX ст.”, “Української бібліографії Австро-Угорщини” (т. 1–3). Збірвав матеріали до біобібліографічного словника діячів Галичини, частина яких на літери “А” і “Б” вийшла друком під назвою “Прпкарпатска Русь в XIX віці в біографіях і портретах її діячів...” (Львів, 1898.— Т. 1, вип. 1–4). Залишив після себе цінну архівну спадщину, значна частина якої зберігається у відділі рукописів АННБУ ім. В. Стефаніка. Номер у Львові, похований на Знесінні, 1958 р. перепохований на Личаківському цвинтарі.

Див. також: *Дашкевич Я.* Матеріали І. О. Левницького як джерело для біографічного словника // Історичні джерела та їх використання.— Клів, 1966.— Вип. 2.— С. 35–53; *Баб'як П.* Левницький Іван Омелянович // Українська журналістика в іменах.— Львів, 1998.— Вип. 5.— С. 159–164; Іван Омелянович Левницький: Збірник наукових праць / Упоряд. та заг. ред. текстів А. І. Ільницької.— Львів, 2002.— 204 с., іл.

² *Стещенко Ярослав Іванович* (1904–1939) — книгознавець, бібліограф, член НТШ у Львові (з 1923 р.), вчений секретар і співробітник Українського наукового інституту книгознавства (УНІКу) (1923 — поч. 1928). Народився в Києві. Онук письменника Михайла Старницького, сина першого міністра освіти УНР і літератора Івана Стещенка. Секретар журналу “Бібліологічні вісті”. Двічі репресований у 1930-х рр.

(арештований вперше в Києві, потім вдруге на засланні в Уральську. Загинув в ув'язненні в концтаборі у бухті Нагаєво — де згодом було збудовано руками в'язнів місто Магадан). Автор праць "Українська книга в Росії 1800–1916 pp." (Попередній контрольний реєстр.— [Київ. б. р.]), "Бібліографії української бібліології за 1821–1921 pp.". Підготував до друку "Бібліографічний словник діячів української бібліології" (жодна друком не вийшла). Оpubлікував "Бібліографію Г. І. Нарбута" (1926), "Реєстр праць С. І. Маслова" (1927), "Систематичний каталог ВУАН" (у співавт., 1930 р.).

Див. також: *Стришенець Надія*. Бібліографічна спадщина Юрія Меженка.— Київ, 1997.— С. 47-49.

³ Йдеться про "Науковий збірник Бібліотеки АН УРСР". 4 квітня 1947 р. на засіданні Президії АН УРСР Ю. О. Меженкові, як відповідальному редактору та автору збірника, вказано на наявність "буржуазно-націоналістичних концепцій". Збереглося лише декілька примірників, зокрема у приватних збірках С. Маслова, Я. Дашкевича, С. Білокопи (копійний примірник Ф. Максименка) та ін.

⁴ Див.: *Halkett Samuel, Laing John*. Dictionary of Anonymous and Pseudonymous English Literature. New and enlarged edition. Edited by James Kennedy, H. A. Smith and A. F. Johnson.— Edinburgh-London: Oliver and Royd, 1926–1934.— Vol. I-VII.

⁵ Див.: *Holzmann Michael, Bohatta Hans*. Deutsches Pseudonymen-Lexikon.— Wien-Leipzig: Akad. Verlag, 1906, а також: *Holzmann M., Bohatta H.* Deutsches Anonymen-Lexikon. 1501–1926.— Weimar: Gesellschaft der Bibliophilen, 1902–1928.— Bd. I-VII.

⁶ Див.: *Bar Adam*. Słownik pseudonimów i kryptonimów pisarzy polskich oraz Polski dotyczących.— Kraków, 1936–1938.— T. I-III.

⁷ Див.: *Barbier Antoinet-Alexandre*. Dictionnaire des ouvrages anonymes. 3-édition. vetue et augmentée par Olivier Barbier, René et Paul Billard.— Paris: Edition Daffis; Librairie de Féhor et Letouzey, [1872–1889].— T. I-IV.— (Guérard et Barbier. Les supercheries littéraires et les ouvrages anonymes.— T. IV-VII).

⁸ Див. прим. 77 у передмові.

⁹ *Ігнатієнко Варфоломій Андріанович* (1882–1937) — бібліограф, літературознавець, співробітник УНІКу на громадських засадах. Підготував до друку працю "Бібліографічний покажчик преси українською мовою 1834–1916 pp.", яку, на прохання Ю. Меженка, прорецензував, відредагував і доповнив В. Дорошенко (у співавторстві з І. Шендріком). 1930 р. праця вийшла під назвою "Бібліографія української преси 1816–1916 pp." Перед арештом працював учителем математики. В кінці літа 1937 р. заарештований і незабаром розстріляний.

Про нього див.: *Ковальчук Г.* Співробітники УІК — жертви політичних репресій // Наукові праці Національної бібліотеки України імені В. І. Вернадського.— Київ, 1999.— Вип. 2.— С. 80-83.

¹⁰ "Искра" — перша загальноросійська нелегальна політична газета революціонерів марксистів, центральний орган РСДРП. Заснував її

В. Улянов (Ленін) у 1900 р. Перший номер вийшов в Ляйпцігу, наступні — в Мюнхені, Лондоні, Женеві. З № 52 "Искра" стала газетою меншовиків (виходила до жовтня 1905 р.).

¹¹ Йдеться про працю: *Тулуб О.* Словник псевдонімів українських письменників. — Київ, 1928. — 34 с. — Відбиток з "Записок Історико-філологічного відділу ВУАН". — Кн. 16. На цю працю вийшли рецензії: Ю. Меженка (Життя й революція. — 1928. — № 6) та Є. Кірилюка (Червоний шлях. — 1928. — № 6); у Львові відгук опублікував І. Кревецький (Нова зоря. — 1928. — № 4) під криптонімом І. Кр-й.

¹² *Комаров Богдан Михайлович* (1882–1975) — син відомого українського бібліографа Михайла Федоровича Комарова (1844–1913), ботанік, бібліограф. З 1919 р. — завідувач Одеської української державної бібліотеки. У 20-х рр. працював над збиранням матеріалів до української бібліографії, зокрема Шевченкіани. Тоді ж опублікував зібрані переважно батьком, "Матеріали до словника псевдонімів та криптонімів українських авторів" (Записки Українського бібліографічного товариства в Одесі. — 1928. — № 1. — С. 5-16). Після арешту в 1931 р. та однорічного ув'язнення висланій за межі України. З 1932 р. до смерті проживав у Ленінабаді (колишня назва Ходжент, нині — Худжанд) в Таджикистані, завідував кафедрою ботаніки Ленінабадського педагогічного інституту, професор, видав чотиритомну працю про флору гір Могол-Тау. Під кінець життя підтримував зв'язки з українськими вченими, зокрема дослідником творчості Лесі Українки, професором Ленінабадського педінституту (нині університету) Олександром Дуном, львівськими вченими Марією Деркач, Михайлом Гумешоком та ін.

¹³ Очевидно, йдеться про розвідку: *Кравченко-Максименкова Н. В.* Аноніми та псевдоніми в загальній і в українській бібліографії // Українська бібліографія: Методологічний збірник / Всеукраїнська Академія наук. Бібліографічна Комісія. — Київ, 1928. — Вип. I. — С. 18-60.

¹⁴ Див. прим. 32 у передмові.

¹⁵ Йдеться про нараду, яка відбулася 21-22 грудня 1945 р. в Києві з приводу формування у Бібліотеці АН УРСР бібліографії української книжки 1798–1914 рр. Було розглянуто проект створення фонду "Україніка" як бази для бібліографічної роботи. М. Деркач говорила про два фонди: музей книги — з обмеженим доступом, і фонд для читачів. Ф. Максименко схилився до думки про мікрофільмування та флорезерпукування відсутніх у бібліотеці книг. Ю. Меженко теж вважав за потрібне створити архівний фонд української книги.

Див. прим. 9 у передмові; *Льницька Л. І* Україніка НТШ як джерело національної бібліографії // Бібліотека Наукового товариства ім. Шевченка: книги і люди. Матеріали круглого столу. — Львів, 1996. — С. 69-70.

¹⁶ *Деркач Марія Дем'янівна* (1896–1972) — літературознавець, журналіст, бібліотечний працівник. Після закінчення (1926 р.) Карлового університету в Празі — редактор журналу "Нова хата" у Львові, співробітниця багатьох інших львівських журналів. З 1930 р. — завідувач відділу рукописів

Бібліотеки НТШ у Львові, в 1939–1941 рр. і 1944–1947 рр. — відділу рукописів Львівської філії БАН УРСР. У 1950–1957 рр. — науковий співробітник Інституту літератури ім. Т. Г. Шевченка АН УРСР у Києві, в 1957–1962 рр. — старший науковий співробітник Інституту суспільних наук АН УРСР у Львові. Дослідниця творчості її архівної спадщини Івана Франка та Лесі Українки, автор “Літопису життя і творчості Лесі Українки” (вийшов під авторством М. Мороза, який відмовив їй у співавторстві). Співредактор творів Лесі Українки у п’яти томах (1951–1956) і 20-томного видання творів І. Франка (1950–1956).

Див.: *Вальо М. А. Марія Деркач (1896–1972). Бібліографічний покажчик. Спогади. Розвідки. Листи.*— Львів, 1999.— 272 с.

¹⁷ Йдеться про другу дружину Ю. Меженка, бібліографа — *Готт Ольгу Олександрівну* (1896–1961). Про його першу дружину, Віру Миколаївну Каліхевич (1897–1931) відомостей майже не збереглося. Працювала в Книжковій палаті, у 1922 р. переклала з французької роман Ю. Роденбаха “Мертвий Брюгге” під художньою редакцією Ю. Меженка. Померла молодою від туберкульозу. Друга дружина, О. О. Готт, з дому Іванова, — донька професора Петербурзького Гірничого інституту Олександра Орестовича Іванова. Ольга Олександрівна працювала в Україні бібліографом, в Росії — вичислювачем у Пулковській обсерваторії, під час Другої світової війни — рік у Публічній бібліотеці. Після її смерті Меженко одружився втретє. Останньою його дружиною була український бібліограф — Катерина Єронімівна Скокан (1920–1977).

Див.: *Соколинский Е. К. Ю. А. Меженко: Бібліограф на ветрах історії.*— Санкт-Петербург, 1998.— С. 10, 11.

¹⁸ “Шевченкіана Меженка, за його підрахунками, налічувала понад 15 тис. видань творів Шевченка, праць про нього і його творчість, пам’яток народного і прикладного мистецтва, документів та ін. і не мала собі рівних. З нагоди свого 70-річчя Меженко 1962 р. [радіше з нагоди смерті свого антагоніста — О. І. Білецького.— С. 3.] подарував цю безцінну збірку Інституту літератури ім. Т. Г. Шевченка НАН України з заповітом повної її публікації. Понад 30 років колекція ліпшлася неопрацьованою. У 1990-ті — 2000-ні роки її описала працівниця Відділу рукописів Інституту літератури З. Г. Крапивка. При цьому унікальному зібранню було завдано непоправної шкоди: на корінцях, обкладинках, форзацах і титульних аркушах видань було проставлено (переважно — чорним фломастером) рукописні номери одиниць зберігання заввишки 1,5–2 см. Внаслідок цього видання, що їх Меженко намагався добирати й зберігати в дуже доброму (часто — ідеальному) стані, втратили колекційну, а подекуди й художню вартість. Мій протест проти цього акту вандалізму 2007 року (в заяві на ім’я директора Інституту) не лише не змінив становища, а її став однією з причин мого усунення з Відділу рукописів у тому ж році. Підганяння про цілість Меженкової Шевченкіани в тому вигляді, в якому вона зберігається в Інституті літератури, потребує спеціального вивчення. Судячи з усього, Меженко не наважився передати державі в 1962 році деякі

"незручні" видання (публікації репресованих авторів та емігрантів). Дещо не було передано, можливо, випадково. Крім того, незважаючи на дедалі важчий стан здоров'я, Меженко не припинив збирати Шевченкіану її після 1962 року. Видання шевченківської тематики, що перебували в Меженка на момент його смерті, успадкував разом із залишками його книгозбірні Ф. К. Сарана, долучивши до власної багаточисної Шевченкіани. Після смерті Ф. К. [Сарани] донька бібліографа подарувала велику частину його шевченківської збірки (видання творів Шевченка та літературу про нього) Національному музеєві Тараса Шевченка та бібліотеці Національного університету "Києво-Могилянська академія". Частина книжок, а також колекції шевченківських номерів часописів та запрошень на шевченківські заходи (1860–1940-ві роки), що їх зібрав Ф. К. [Сарана], поповнили особисті бібліотеки літературознавців Києва та Дрогобича. Виявлення Меженкових примірників у цьому книжковому масиві — справа складна, бо більшість видань, які залишалися в Меженка на момент смерті, не мали його екслібриса". (За повідомленням літературознавця Степана Захаркіна (травень 2009 р., Київ).

¹⁹ Я. Данкевич, очевидно, згадує одну з праць Олександра Колесси про Т. Шевченка, яка могла знадобитися Ю. Меженкові для його колекції Шевченкіани.

Колесса Олександр Михайлович (1867–1945) — український мовознавець, історик літератури, фольклорист, поет, громадський діяч. Займався питаннями історії української мови. Автор праць про Т. Шевченка: "Дві мало знані поезії Т. Шевченка. Дещо про вірші "До сестри" і "Хустина" (1892); "Шевченко і Міцкевич" (1894), в якій він перебільшив вплив Міцкевича на Шевченка.

²⁰ *Заклинський Богдан Романович* (1886–1946) — український педагог, дитячий письменник. Учитель народних шкіл в Галичині й на Закарпатті. Автор шкільних підручників та праць з педагогіки ("Історія українського виховання", "Методика усного і письмального стилю для всіх шкіл" та ін).

²¹ "Сьогочасне і минуле" — науковий журнал українознавства, видання НТШ. Виходив 1939 р. як місячник за редакцією Івана Раковського (фактично Василя Сімовича). Вийшло чотирі числа. У 1948–1949 рр. відновлений у Мюнхені за редакцією Зенона Кузлі. Вийшло три числа.

²² "Неділя" — літературно-науковий ілюстрований тиждень. Виходив у 1911–1912 рр. у Львові за редакцією Василя Щурата, Ярослава Весоловського. Містив художні твори, науково-популярні статті, спогади, рецензії, переклади та ін.

"Неділя" — ілюстрований тиждень. Заснований Романом Голяном та Миколою Голубцем. Редактори: Микола Голубець, Анатоль Курдич. Виходив у Львові у 1928–1939 рр. Містив матеріали з усіх діянок життя. 1931 р. газету купив український Католицький Союз, залучивши склад редколегії. Для північно-західних українських земель виходило аналогічне видання з додатком місцевої хроніки. Осідок філії редакції — Луцьк.

²³ Очевидно, йдеться про переклад поеми Т. Шевченка "Катерина" мовою есперанто, поміщений у "Повному підручнику до науки міжнародної мови есперанто" (Коломия, 1922) відомого українського есперантиста, професора Коломнійської гімназії Ореста Кузьми.

²⁴ *Возняк Михайло Степанович* (1881–1954) — відомий літературознавець, дійсний член НТШ з 1913 р., академік ВУАН з 1929 р. (з перервою), професор Львівського університету (1944–1954) і завідувач відділу української літератури Інституту суспільних наук (1951–1954), автор три томної "Історії української літератури" (1920–1924). Співпрацював з УНІКом, надсилаючи статті у "Бібліологічні вісті", а до бібліотеки Інституту — велику кількість видань з питань українського та польського книгознавства та бібліології. Натомість отримував видання-дезидерати для своєї книгозбірні, яка, за заповітом вченого, — зберігається у фондах АННБУ ім. В. Стефанька.

²⁵ *Гуц Павло Іванович* (1902–?) — бібліотечний працівник, історик техніки, викладач Львівського педінституту, доцент. Випускник Київського бібліотечного інституту (1929). З листопада 1945 р. по листопад 1948 р. — заступник директора з наукової роботи і секретар партбюро Львівської філії Бібліотеки АН УРСР в 1945–1948 рр. Рекомендованний Ю. Меженком на посаду заступника директора Львівської філії БАН УРСР (1945–1948), у 1947 — секретар парторганізації Львівських установ АН УРСР. У 1949 р. переїхав зі Львова до Києва.

Детальніше про П. Гуца див.: *Гуцаленко Т.* Службовий щоденник А. Петренка 24.IV.1946–16.VIII.1947: перебіг концентрації та розподіл фондів "Центральної василіанської бібліотеки у Львові" // *Записки АНБ.* — Львів, 2006. — Вип. 14. — С. 369.

²⁶ Йдеться про рукописну картотеку української книги за 1911–1913 рр., зібрану В. Дорошенком, як результат праці Бібліографічного бюро при НТШ. Ця картотека ще в 1945 р. потрапила в поле зору учасників проєкту "Бібліографія української книги 1798–1914 рр.", що здійснювався під керівництвом Ю. Меженка в академічних бібліотеках Києва і Львова. На спільній нараді, яка відбулась у грудні 1945 р. в Києві, Я. Дашкевич підкреслив її важливість як рукописного бібліографічного джерела для майбутнього реєстру.

Детальніше про це див.: *Рибчинська Н.* Бібліографічне бюро у Львові (1910–1914): принципи поточного реєстру української книги // *Записки АНБ.* — Львів, 2006. — Вип. 14. — С. 90–99.

Дорошенко Володимир Вікторович (1879–1963) — український літературознавець, бібліограф, літературний критик. Походив з козацько-гетьманського роду. Народився в Петербурзі в сім'ї військового лікаря. Виховувався на Полтавщині. Середню освіту здобув у класичній гімназії в Придуках. Навчався у Московському, згодом Львівському університетах. Через активну громадсько-політичну діяльність (член РУП та УСДП) емігрував у Галичину. З 1909 р. перебував у Львові, працював у бібліотечі НТШ. Дійсний член НТШ, очолював Бібліографічне бюро при НТШ. В 1913–1939 рр. — Голова Бібліографічної комісії НТШ.

У 1914–1916 рр. — у Відні, член Союзу Визволення України. 1916 р. повернувся до Львова. 1919 р. прибув у Київ з дипломатичною місією до гетьмана Павла Скоропадського. В Києві працював у бібліотеці ВУАН як управителю канцелярії всесвітнього секретаря Академії Агатангела Кримського. Повернувшись до Львова, продовжив роботу в бібліотеці НТШ, у 1937–1944 рр. за польської, російської та німецької окупації — її фактичний директор. У 1940 р. за більшовників став заступником директора Львівської філії БАН УРСР. З квітня 1944 р. — на еміграції. Автор статей з українознавства, політології, книгознавства. Укладач двох ґрунтовних персональних бібліографічних покажчиків творів — І. Франка (вийшло два випуски у 1918 та 1930 рр.) і Т. Шевченка. Помер на еміграції у Філадельфії (США).

²⁷ *Маслов Сергій Іванович* (1880–1957) — відомий український вчений-книгознавець, археограф, історик української літератури і культури. Родом з м. Ічня на Чернігівщині. Член-кореспондент АН УРСР з 1939 р., професор Київського університету, у післявоєнні роки працював у відділі рукописів Бібліотеки АН УРСР. Автор численних наукових праць. Помер у Києві, похований на Лук'янівському кладовищі.

Див.: *Ковальчук Г.* Книгознавець, бібліограф і бібліотекар Сергій Іванович Маслов. — Київ, 1995. — 44 с.

²⁸ *"Літературно-науковий вістник"* — загальноукраїнський літературно-науковий і громадсько-політичний щомісячний журнал. Заснований у 1898 р. Науковим товариством ім. Шевченка у Львові замість часопису "Зоря". З 1906 р. — видання "Українсько-руської видавничої спілки". У 1907–1914 та 1917–1919 рр. виходив у Києві. До 1910 р. мав дві редакції: київську — редактор М. Грушевський і львівську — редактор В. Гнатюк. У 1913–1914 рр. М. Грушевського як редактора замінила А. Старницька-Черняхівська. У 1922–1933 рр. журнал виходив у Львові під редакцією Д. Дощова. З 1933 р. виходив під назвою "Вістник". У 1992 р. випуск журналу відновлено в Києві.

²⁹ План роботи Львівської філії Бібліотеки АН УРСР на 1946 р. передбачав підбір і вилучення бібліотечних фондів: до Польщі (50000 томів), до Москви (10000 томів) і до Ужгорода (5000 томів). Організаційна робота передбачала створення відділу бібліографії, кабінету Івана Франка, а також відновлення ліквідованого німцями кабінету марксизму-ленінізму. Наукова робота мала включати працю над бібліографією української книги (Дашкевич Я. Р., Штегін М. М., Малицька К. І., Капустій Г. О.), підготовку матеріалів для бібліографії Лесі Українки (Деркач М. Д., Дашкевич Я. Р.), підготовку матеріалів до словника українських псевдонімів (Дашкевич Я. Р.) та ін.

Див.: Національний заклад ім. Оссолінських (Вроцлав). — Відділ рукописів. — № 17055. — Арк. 199–202.

³⁰ *"Ми"* — український художньо-критичний журнал. Щоквартальник. У 1933–1939 рр. виходив у Варшаві (видавництво "Варяг"). Редакторами у різний час були: І. Дубицький, А. Крижанівський, М. Куніцький. Публікувались твори емігрантів з Наддніпрянщини, західноукраїнських та радянських літераторів. Друкувались переклади із зарубіжних

літератур. Журнал об'єднував письменників і критиків різних ідейних напрямків.

³¹ *"Дажбог"* — літературно-мистецький двотижневик. У 1932–1935 рр. виходив у Львові під редакцією Богдана Кравціва та Євгена-Юлія Пеленського. Відповідальні редактори — І. Шавель, А. Яцкевич. Заборонений польською владою. Останнє, 9-е, число вийшло 30 липня 1935 р.

³² *"Вогні"* — щомісячний пропагандивний журнал пластових ідей серед шкільної молоді. Виходив у Львові в 1931–1939 рр. Відповідальний редактор — Роман Олексинський, редактори: Є. Ю. Пеленський, Я. Рудницький, В. Кархут, Я. Гладкий. Графічне оформлення М. Гезакової.

³³ *"Дзвони"* — літературно-науковий католицький місячник. Відповідальний редактор — П. Ісаїв. У редакційну колегію входили: о. Й. Сліпий (голова), о. Г. Костельник, П. Ісаїв, М. Чубатий. Виходив у Львові у 1931–1939 рр. Висвітлював літературний процес у Західній Україні, публікував поезії, переклади, рецензії на нові видання, бібліографічні матеріали, літературну хроніку. Видавав "Бібліотеку "Дзвонів".

Див.: *Комариця М.* Журнал "Дзвони" (1931–1939): Систематичний покажчик змісту. — Львів, 1997. — 216 с.

³⁴ *Гайдучок Степан Степанович* (псевд. *Гакстен*; 1890–1976) — родом із с. Підтемне, тепер Пустомитівського р-ну Львівської обл. Український публіцист, спортивний діяч, педагог, колекціонер. Навчався в українській Академічній гімназії у Львові. У 1910 р. вступив на медичний факультет Львівського університету, але з вибухом Першої світової війни навчання довелось припинити. Співзасновник спортивного товариства вищих шкіл "Україна" у 1911 р. і першого на західно-українських землях гімнастично-спортивного часопису "Вісті з Запорожжя" (Львів, 1911–1914). Співзасновник Українського стрілецького товариства у Львові 1912 р. (разом з Р. Данкевичем, І. Чмолюю, М. Валницьким, — від студентства та І. Боберським, А. Цегельським, С. Томашівським, К. Малницькою). Під час Першої світової війни служив молодшим лікарем на італійському фронті. Санітар-хорунжий 4-ї Золочівської бригади УГА. Рятував четаря УГА Олену Степанів, коли та захворіла сніпним тифом. Потрапив у польський полон. 1920 р. повернувся до Львова з польського концтабору. Вчитель руханки у філії Академічної гімназії у Львові. У 1939–1952 рр. — перший завідувач кафедри фізичної культури Львівського медичного інституту. Приятель І. Крип'якевича. Автор красномовних книжок, спогадів. Помер у Львові, похований на Личаківському цвинтарі. Великий архів Гайдучка, зокрема, фотоальбоми, зберігаються в родині Крип'якевичів у Львові.

Про нього див.: *Стасьо І.* Гайдучок Степан // Українська журналістика в іменах. — Львів, 2003. — Вип. 10. — С. 85–87; *Гайдучок Степан.* Воєнні спомини / Львів, нац. ун-т ім. І. Франка; Ін-т літературознавчих студій; Наукова б-ка. — Львів, 2002. — 57 с. — (Мемуари і документи; Ч. 2).

³⁵ *"Діло"* — найстаріша українська щоденна газета. Виходила з 14 січня 1880 р. до 12 вересня 1939 р., довгі роки — єдина в Галичині. З 1888 р.

виходила щоденно. У 1920–1923 рр. виходила під різними назвами. Першим головним редактором і одним із засновників був Володимир Барвінський. Редакторами у різний час були: В. Панейко, В. Будзівновський, Д. Левницький, В. Охримович, Ф. Федорців та ін. Газета стояла на позиціях народовецької партії та її наступниць — Національно-демократичної партії, Української народної трудової партії.

³⁶ *"Буковина"* — газета буковинських народовців. Виходила з перервами (1885–1918) в Чернівцях: спочатку — двічі на місяць, потім щотижня, щоденно, тричі на тиждень, знову як тижневик. Редакторами були: Ю. Федькович (1885–1888); С. Данкєвич (1888–1894); О. Маковей (1895–1897); А. Турбацький (1897–1899), А. Когут (1898), Я. Веселовський, О. Луцький, В. Щурат, В. Федорович та ін. З 1888 р. виходила фонетичним правописом. Заборонена румунською владою. Останнє відоме число (37) вийшло 1 листопада 1918 р.

³⁷ *"Нова Буковина"* — політична газета націонал-демократичного спрямування. До 1912 р. і в 1915–1918 рр. виходила під назвою "Буковина". Тематикою публікацій газети були суспільно-культурні й економічні проблеми, друкувались матеріали Українського союзу, зокрема його домагання від уряду щодо створення буковинської автономії, проблеми шкільництва, про створення університету в Чернівцях із викладанням у ньому історії України-Русі українською мовою, тощо. Виходила нерегулярно.

³⁸ *"Руслан"* — щоденна газета християнсько-народовецького спрямування. Виходила у Львові у 1897–1914 рр. під керівництвом Олександра Барвінського. З газетою співпрацювали: О. Ковниський, І. Нечуй-Левицький, А. Крушельницький, В. Лепкий, К. Студинський, В. Щурат та ін.

³⁹ У 1909 р. москвофіли організували у Львові "Русскую народную организацию", якою керував "Народный совет". Її органами були газета "Прикарпатская Русь" (виходила з 1908 р., раніше — додаток до газети "Слово") та тижневик "Голось Народа" (виходив у 1909–1914 рр.). "Голось Народа" відомий своїми нападами на діячів українського руху, зокрема на Андрія Шептицького.

⁴⁰ *"Земля і Воля"* — орган Української соціал-демократичної партії. Тижневик. Виходив у Чернівцях у 1905–1906 рр., потім перенесений до Львова (1907–1912 рр.). Відновлений 21 грудня 1921 р. У березні 1923 р. перейшов на позиції III Інтернаціоналу, 29 січня 1924 р. був закритий польською владою. Редакторами були: М. Огородник (відп. редактор, 1905), М. Ганкєвич, В. Левітський (1907–1912); М. Фільд, П. Буняк, І. Квасишя, А. Чернецький (1919), С. Воллинець, І. Калятинський (1923–1924).

⁴¹ *"Недѣля"* — "поучительно-господарская газета для угро-русского народа". Тижневик, видаваний Міністерством земельних справ у Будапешті (1898–1918). Редактори: М. Врәбель, І. Газда. Виходив паралельно й іншими мовами.

⁴² *"Наука"* — "духовна и поучительна газета для угро-русского народа". Видавець: Общество св. Василя Великого. Редактори: Ю. Чучка, А. Волошин, о. Віктор Жекатвай, В. Гаджега. Виходила в Ужгороді у 1897–1922 рр.

⁴³ *Щурат Василь Григорович* (1871–1948) — український літературознавець, фольклорист, поет. Доктор філософії з 1896 р., академік ВУАН з 1929 р. (з перервою). Родом з с. Вислобокп, тепер Кам'янка-Бузького р-ну Львівської обл., з сім'ї вчителів. В 1896 р. закінчив Віденський університет. Викладав у Бродях, Львові. В 1921–1923 рр. — ректор Українського державного університету у Львові. З 1939 р. працював у Львівському державному університеті, директор Львівської філії Бібліотеки АН УРСР. Досліджував творчість Т. Шевченка, М. Шашкевича, І. Котляревського та ін., а також проблеми літературознавства, фольклористики, етнографії, історії мистецтва. Перекладач. Автор віршованого молитовника “Із глибини воззвях” (Перемишль, 1900); наукових праць “Літературні начерки” (Львів, 1913), а в радянській час: “Вибрані праці з історії літератури” (Київ, 1963).

⁴⁴ *Печенюк Віктор Іванович* (1911–?) — у післявоєнні роки заступник директора Львівського філіалу Бібліотеки АН УРСР з господарських питань.

⁴⁵ *Білевич Олександр Теодорович* відразу після приходу більшовиків у 1944 р. призначений тимчасово виконувачем обов'язків головного бухгалтера Господарчо-фінансового управління АН УРСР у Львові з місячним іспитовим терміном. (Див.: Наказ № 10 Уповноваженого Президії Академії Наук УРСР від 22 серпня 1944 р. про тимчасове зарахування на роботу співробітників філії Бібліотеки Академії Наук УРСР в м. Львові. § 2.— Архів Президії АН УРСР.— Ф. Р-251, оп. 1, сир. 138.— Арк. 299-300). За словами Я. Дашкевича, після війни виконував обов'язки завгоспа Львівського філіалу Бібліотеки АН УРСР на вул. Радянській, 24.

⁴⁶ “*Свобода*” — газета українців США. Заснована 15 вересня 1893 р. Власник і перший редактор — о. Григорій Грушка. З наступного року, з заснуванням Українського (Руського) народного союзу, газета, фактично, стає її органом. Наступні редактори: о. Нестор Дімітрів, о. Стефан Макар, о. Іван Ардан, Антін Цурковський, Осип Стеткевич. Спочатку виходила як тижневик, а з 1921 р. — щоденник. З 1999 р. і дотепер — знову тижневик.

⁴⁷ “*Робучий Народ*” — газета української еміграції в Канаді. У 1909–1918 рр. — у Вінніпезі видавалась Українською соціалістичною видавничою спілкою. З 1910 р. — орган Федерації українських соціал-демократів, з 1914 р. — Української соціал-демократичної партії Канади. У вересні 1918 р. уряд Канади закрав газету.

⁴⁸ У 1896–1906 рр. редакція української газети “Свобода” в Нью-Йорку видала серію популярних книжечок (45 назв), у 1914–1916 рр. — просвітніх листків (“Видання “Просвіти” Українського Народного Союзу”, 24 назви), про які, можливо, тут йдеться.

⁴⁹ “*Місіонар в Бразилії*”, точніше — “Український Місіонар у Бразилії”. З січня 1911 — по листопад 1917 р. виходив у м. Прудентінолі (штат Парана, неподалік Парагваю та Аргентини, де її досі проживає значна українська громада). У 1935 р. видання відновлено. Першим редактором був о. Рафаїл Криницький (згодом — редактор жовківського “Місіонаря”). Редактором відновленого бразилійського “Місіонаря” деякий час був о. Орест Дуб.

⁵⁰ *Погребняк Петро Степанович* (1900–1976) — український вчений-лісівник та ґрунтознавець зі світовим ім'ям. Академік АН УРСР (1948). Віце-президент АН УРСР. Засновник теорії порівняльної екології рослин.

⁵¹ Мова про “Нарис історії української літератури”, виданий Інститутом мови та літератури АН УРСР під редакцією С. Маслова та Є. Кирпюка у 1945 р.

⁵² В листі йдеться про те, що Ф. П. Максименко має скласти друкований список бібліографії української бібліографії.

Детальніше про це див.: На шляху до створення репертуару української книжки. Протокол наради, присвяченої складанню “Бібліографії української книги 1798–1914 рр.”, яка відбулася в Бібліотеці АН УРСР 21–22 грудня 1945 р. / АН України. Львів. наук. б-ка ім. В. Стефанька. Львів, від. археографічної комісії. Підгот. тексту і примітки Л. Ільницької. Авт. вступ. статті і наук. ред. Я. Р. Дашкевич.— Львів, 1991.— С. 18–29.

Максименко Федір Пилипович (1896–1983) — бібліограф-енциклопедист, краєзнавець, дослідник історії книги. Народився в с. Біленьке Катеринославського повіту. З 1946 р. завідував відділом бібліографії Наукової бібліотеки Львівського університету ім. І. Франка. Помер у Львові. Похований на Янівському цвинтарі. Ю. Меженко був знайомий з Ф. Максименком ще з часів роботи останнього у Всенародній бібліотеці України в 1923–1934 рр.

Див.: *Дашкевич Я. Федір Максименко* — людина, вчений, книголюб // *Поктати: Нариси про діячів історії, політики, культури* / НАНУ. Львів, відділення ІУАД ім. М. С. Грушевського; АНУ ім. І. Франка.— Львів, 2006.— С. 634–645; *Королевич Н.* Бібліограф Федір Пилипович Максименко (1897–1983): Бібліографічний нарис.— Київ, 1996.— 48 с.

⁵³ “*Бібліологічні Вісті*” — журнал, що видавався у 1923–1931 рр. в Києві УНІКом за редакцією Ю. Меженка. Вийшло 25 номерів. Публікував статті з історії книги, видавничої справи, бібліографо- і бібліотекознавства. Про історію видання “В. В.” див. також лист Ю. Меженка до Я. Дашкевича за серпень 1962 р. У 1998–2001 рр. Львівська наукова бібліотека ім. В. Стефанька здійснила репринтне перевидання цього раритетного журналу.

Див.: *Дашкевич Я.* “Бібліологічні вісті” — ідеї та люди // *Свистанзілля*.— [Львів], 1989.— Чис. 5.— С. 1–13. *Ковальчук Г.* Бібліологічні вісті 1923–1930: Систематичний анотований покажчик.— Київ: Абрис, 1996.— 160 с; *Салонська Н.* “Бібліологічні вісті” як осередок української інтелектуальної та книгознавчої думки 20-х початку 30-х років ХХ ст. // *Наукові праці Національної бібліотеки України імені В. І. Вернадського*.— Київ, 1999.— Вип. 2.— С. 11–44; *Матяш І.* Журнал “Бібліологічні вісті” як джерело вивчення історії архівної справи // *Там само*.— С. 45–51.

⁵⁴ “*Літопис політики, письменства і мистецтва*” — тижневик. Виходив у Берліні в 1923–1924 рр. у видавництві “Українське Слово”. Редактор — Степан Томашівський. Кожне число мало “Образковий додаток” обсягом чотирьох сторінок. Останнє, 21/26, число вийшло 7 червня 1924 р.

⁵⁵ *"Книгарь"* — критично-бібліографічний журнал. Місячник. Виходив у 1917–1920 рр. в Києві. Редакторами були: Василь Королів-Старий та Микола Зеров. Випило 31 число. Публікував матеріали з історії української літератури, рецензії, літературознавчі праці, статті про письменників, тощо.

Детальніше про це видання див.: *Королів-Старий В.* Перша спроба // Українська книга.— 1937.— № 2.— С. 56-58; *Дашкевич Я.* "Книгарь" — журнал епохи революції і контрреволюції // Україна. Наука і культура.— Київ, 1991.— Вип. 25.— С. 26-44; *Хміль О.* Оцінка поточних львівських видань у журналі "Книгарь": Літопис українського письменства (1917–1920) // Записки АНБ.— Львів, 2006.— Вип. 14.— С. 100-109.

⁵⁶ Йдеться про бібліотекаря *Сітницьку Ульяну Іванівну* (1909–?), педагога-географа. Опрацювала матеріал до "Бібліографії фізичної географії Західних областей УРСР". Зберегла її картотка "Бібліографія революційної боротьби 1848 р. на Західній Україні" (1719 назв). Працювала над робочою картотекою для "Бібліографії української книги".

Див.: *Рибчинська Н.* Бібліографія і бібліографи в академічній бібліотечі Львова у перші повоєнні роки // Записки АНБ.— Львів, 2002.— Вип. 9/10.— С. 54.

⁵⁷ *О. Дей* все-таки приписує псевдонім "Одесит" (не "Одеситъ?") Михайлові Комарову.

Див.: *Дей О. І.* Словник українських псевдонімів.— Київ: Наукова думка, 1969.— С. 283. (Про М. Комарова див. прим. 63).

⁵⁸ *"Зоря"* — літературно-науковий і громадсько-культурний журнал. Виходив у 1880–1897 рр. у Львові двічі на місяць. З 1891 р. — ілюстрований. Редакторами були: О. Партицький, О. Калитовський, Г. Цеглинський, Василь Луквич (З. Левницький), В. Тисовський, О. Маковей, К. Паньківський, О. Борковський. З 1885 р. став власністю НТШ. Чаєпис дотримувався програмних поглядів "народовців". У 1883–1886 рр. до складу редакції входив І. Франко, який надав журналу загальноукраїнського спрямування. Окрім літераторів Галичини й Буковини, в журналі друкували свої твори письменники Наддніпрянщини. Журнал публікував переклади з іноземних літератур, літературно-критичні статті, рецензії, матеріали з фольклористики та етнографії. У 1898 р. замість "Зорі" почав виходити "Літературно-науковий вістник".

⁵⁹ *Партицький Омелян Йосипович* (1840–1895) — український суспільно-громадський діяч, редактор, видавець, історик літератури, публіцист, педагог. Народився в с. Теїсарів, тепер Жидачівського р-ну Львівської обл. у священничій родині. Засновник, редактор і видавець журналу "Зоря" (1880–1885). Систематично подавав у "Зорі" поточну українську бібліографію, яка досі не опрацьована. Редагував "Газету школьну" та перші видання товариства "Прогрєвта". Автор чиганки для селян "Зоря" (Львів, 1870). Укладач букваря (Львів, 1879, 1881, 1882, 1884, 1886), чиганок для народних і середніх шкіл, вчительських семінарій, граматик. Автор "Німецько-руського словаря" (1867), "Старинної історії Галичини від XII віку перед Христом до року 110 по Христі" (Львів, 1894). Особовий архів О. Партицького зберігається у відділі рукописів АННБУ ім. В. Стефаника (ф. 154).

⁶⁰ *Левицький Володимир Лукич* (псевд. *Василь Лукич* та ін; 1856–1938) — український культурний і громадський діяч, видавець, літературознавець, бібліограф. Із священничої сім'ї. У 1879 р. закінчив юридичний факультет Львівського університету. Працював нотаріусом у Болехові, Стрию, Станіславові. Ще студентом належав до "Академічного кружка". Разом з І. Франком видавав альманах "Дністрик", брав участь у випуску журналів "Друг", "Антологія руська", редагував "Зоря" (1891–1897). Укладав і видавав календарі "Просвіти", в яких публікував твори українських літераторів. Особливо упорядковував і видавав твори С. Руданського, І. Нечуя-Левицького, М. Кропивницького та ін. Автор художніх та літературознавчих праць. Одним з перших в українській бібліографії описував музичну літературу. Архів Василя Лукича зберігається у відділі рукописів Інституту літератури НАНУ у Києві (ф. 61, од. зб. 906) та в Центральному державному історичному архіві України у Львові (ф. 363).

⁶¹ *Борковський Олександр Михайлович* (псевд.: *Олекса Сторожинський, Українець*; 1843–1921) — український письменник, педагог, журналіст, громадсько-культурний діяч. Народився в с. Загупин, тепер Рівнівського воєводства, Польща, в сім'ї священника. У 1863 р. закінчив Львівський університет. Працював учителем в гімназіях Самбора, Березан, Коломиї, Львова. У 1889–1895 рр. — директор Дрогобицької гімназії. Редагував журнал "Зоря" (1886, 1888, 1897), газети "Батьківщина", "Свобода", "Діло". Автор оглядів про пресу, публіцистичних брошур, художніх перекладів. Помер у с. Ваньконичі, тепер Самбірського р-ну Львівської обл. Залишки його архіву зберігаються у складі окремих фондів Інституту літератури НАНУ у Києві.

⁶² *Калитовський Омелян Павлович* (1855–1924) — український громадсько-суспільний діяч, педагог, журналіст. Брат Єроніма Калитовського — галицького адвоката і письменника. Директор української гімназії в Тернополі (1900–1907). Автор шкільних підручників з географії. Університетській товариш І. Франка. У 1886 р. редагував журнал "Зоря". Співредактор "Діла". Помер у Львові, похований на Личаківському цвинтарі.

⁶³ *Комаров Михайло Федорович* (1844–1913) — український бібліограф, критик, фольклорист, ескенограф, перекладач, громадський діяч. Родом з с. Дмитрівка, тепер Петропавлівського р-ну Дніпропетровської обл. У 1867 р. закінчив юридичний факультет Харківського університету. У 1868–1886 рр. працював на різних судових посадах у Воронезькій губернії, Києві, Умані, з 1887 р. до кінця життя — нотаріус в Одесі. Активний учасник Одеського бібліографічного товариства. Видавав серію популярних "Книжок для народу". Займався ретроспективним і поточним бібліографуванням українських видань. Головна його праця — Бібліографічний покажчик нової української літератури (1798–1883 рр.) // Рада: Український альманах на 1883 рік. — Київ. — 1883. — Ч. 1. Склав і опублікував у журналі "Кіевская старина" "Бібліографічний покажчик матеріалів для вивчення життя і творів

Т. Г. Шевченка" (1886, № 3-4) та "Доповісник до бібліографічного покажчика..." (1887, № 5). Упорядкував видання: "Бібліографічний покажчик музичної її літературної діяльності М. В. Ансенка. 1868–1903" (1904); "Українська драматургія. Збірка бібліографічних знадобів до історії української драми і театру українського. 1815–1906" (1906). Уклав "Нову збірку народних малоруських приказок, прислів'їв, помовок, загадок, замовлянь і шептань" (1890). Разом з колективом мовознавців-любителів створив 4-томний "Словарь російсько-український" (1893–1898). Автор художніх перекладів. Помер і похований в Одесі.

⁶⁴ *Кримський Агатангел Юхимович* (1871–1942) — український вчений-орієнталіст, славіст, письменник. Родом з м. Володимир-Волинського, тепер Волинської обл. Автор капітальних праць з історії та літератури арабів, персів, турків та ін. народів Сходу, історії мусульманства, історії семітських мов, навчальних посібників з орієнталістики. Вивчав східнослов'янські мови. Автор віршів, оповідань, перекладів. Помер в ув'язненні у Кустанай.

⁶⁵ *Руданський Степан Васильович* (1834–1873) — український поет. Родом з Поділля, народився у с. Хомутиці, тепер — с. Руданське Жмеринського р-ну Вінницької обл. Син священника. Вчився в Шаргородській бурсі, Кам'янець-Подільській духовній семінарії, яку покинув і вступив до Медико-хірургічної академії в Петербурзі, після закінчення якої (1851) до кінця життя працював лікарем у Ялті, де її помер. Автор співомовок, поем, балад, ліричних віршів.

⁶⁶ *Барвінський Олександр Григорович* (1847–1926) — український громадський діяч, педагог. Родом з с. Шляхтинці, тепер с. Гніздечка Тернопільської обл. Брат Володимира та Осипа Барвінських. У 1865–1868 рр. навчався на філософському факультеті Львівського університету. Депутат австрійського парламенту (1891) та сейму Галичини (1894). Народовець. Входив до уряду Західноукраїнської Народної Республіки. Голова НТШ (1893–1897), редактор "Записок Наукового товариства імені Шевченка" (1893–1894), журналу "Учитель" (1889). Видавць і редактор журналу "Дзвінок" (1890). Упорядник читанок з української літератури для гімназій Галичини. Автор праць: "Алюстрована історія Русі" (1890), "Оповідання з весівітньої історії" (1910), "Історії української літератури" (у 2-х т., 1920–1921). Автор "Споминів з мого життя" (1912–1913). Помер у Львові, похований на Личаківському цвинтарі.

⁶⁷ *Кониський Олександр Якович* (1836–1900) — український письменник, педагог, громадський і культурний діяч. Народився на хуторі Переходівка (Нижинщина). Один з організаторів недільних та вечірніх шкіл, громадських бібліотек, Товариства з розвоюсвідження письменності. Один з ініціаторів співробітництва між східноукраїнськими та західноукраїнськими культурно-освітніми організаціями. Брав активну участь у заснуванні часописів "Зоря" і "Правда", в організації НТШ у Львові. Писав літературно-критичні статті, театральні рецензії, популярні нариси з історії України, на економічні та етнографічні теми. Автор відомої книги "Тарас Шевченко-Грушівський. Хроніка його життя" (у 2-х т., 1898–1901) — однієї з найповніших біографій поета. Автор

популярних підручників для вечірніх та недільних шкіл, художніх творів. Уклав "Російсько-український словник" (1918). Помер і похований у Києві на Новому Байковому кладовищі.

⁶⁸ *Гнатюк Володимир Михайлович* (1871–1926) — український фольклорист, етнограф, літературознавець, громадський діяч. Народився у с. Велеснів, тепер Тернопільської обл. У 1898 р. закінчив Львівський університет, з цього ж року — секретар НТШ. Започаткував систематизовані наукові видання українських фольклорних та етнографічних матеріалів: збірники "Галицько-руські анекдоти" (1899), "Галицько-руські народні легенди (у 2-х т., 1905–1907), "Гайвки" (1909), "Колядки і щедрівки (у 2-х т., 1904–1914) та ін. Секретар і один з редакторів "Українсько-руської видавничої спілки", один з редакторів "Літературно-наукового вісника" у Львові. Автор біографічно-критичних нарисів, дослідник текстів давньої української літератури. Видавець творів українських письменників та перекладів із світової літератури. Помер у Львові, похований на Личаківському кладовищі.

⁶⁹ *Шраг Микола Ілліч* (1894–1970) — український політичний діяч, економіст, член Центральної Ради, заступник-помічник М. Грушевського. Народився в Чернігові. Навчався в Чернігівській чоловічій гімназії та на юридичному факультеті Московського університету. До Центральної Ради (1917 р.) обраний від української громади в Москві. З 1919 р. — радник дипломатичної місії УНР в Угорщині. Після повернення в Україну 1924 р. працював економістом у Харкові. В 1931 р. засуджений у справі т. зв. "Українського національного центру". Після звільнення, з 1944 р. мешкав у Львові. З 1968 р. — професор Львівської політехніки. Товариш Ю. Меженка. Помер у Львові, похований на Личаківському цвинтарі.

⁷⁰ Йдеться про смерть О. Дорошкевича.

Дорошкевич Олександр Костянтинович (1889–1946) — літературознавець, літературний критик. Родом з м. Бронниця Московської губ. З 1921 р. — професор Київського університету, керівник Київської філії Інституту Тараса Шевченка (1926–1930). У 1930-х рр. репресований. З 1943 р. очолював відділ нової української літератури Інституту літератури ім. Т. Шевченка в Києві (до 1946 р.). Дослідник творчості І. Котляревського, Марка Вовчка, П. Куліна, І. Франка, О. Кобилянської та Т. Шевченка ("Етюди з шевченкознавства" (1930), "Принципи організації тексту Шевченкової поезії" (1932), "Г. Шевченко і слов'янський світ" (1945). Автор підручника "Українська література" (п'ять видань в 1922–1931 рр., і "Хрестоматії по історії української літератури" (1918, 1920). Помер у Києві, похований на Новому Байковому кладовищі.

⁷¹ *Генсьорський Антін Іванович* (1890–1970) — український бібліотекознавець, книгознавець. Народився в с. Болестрашнічі на Перемисьщині в селянській сім'ї. У 1918 р. закінчив історико-філологічний факультет Петроградського університету, учень О. Шахматова. Дослідник Галицько-Волинського літопису. Після переїзду до Львова працював журналістом. У 1920–1925 рр. — доцент на історико-філологічному відділі філософського факультету Українського таємного університету у Львові. У 1924–1940 рр. керував бібліотекою Народного дому (кустош музею і

бібліотеки). Після закриття бібліотеки Народного дому в 2-й половині 1940 р. працював у бібліографічному відділі, потім організатор і завідувач Музею книги Львівської філії БАН УРСР (з половини грудня 1949 р.). В роки Другої світової війни керував бібліотекою Народного дому, що входила до складу III відділу Державної бібліотеки м. Львова, у 1943 р. деякий час був заступником В. Дорошенка — директора III відділу Держбібліотеки. Після евакуації В. Дорошенка (у березні 1944 р.) — директор від квітня 1944 р. III відділу (Днів.: ДЛЛО.— Ф. Р-49.— Оп. 1.— Спр. 5.— Арк. 15) і одночасно керівник бібліотеки Народного дому. Після приходу Червоної армії, з липня 1944 — до вересня 1949 р. знову керівник відділу стародруків та Музею книги при відділі стародруків I-го українсько-російського сектору Львівської філії Бібліотеки АН УРСР. Працював ст. наук. співробітником Львівського відділення інституту мовознавства УРСР, старший викладач Львівського державного університету ім. І. Франка. Кандидат філологічних наук. Входив у редколегію та був одним з укладачів "Польсько-українського словника" у 2-х томах, трьох книгах (Київ, 1958–1960). Помер у Львові, похований на Личаківському цвинтарі.

⁷² *Шахматов Олексій Олександрович* (1864–1920) — російський філолог. У 1887 р. закінчив Московський університет, з 1909 р. — професор Петербурзького університету. Дослідник давньоруської літератури, джерелознавець, фольклорист, етнограф, етнолог, історик. Створив цілісну концепцію етногенезу слов'ян, історію давньоруського літописання. Обстоював думку про необхідність розвитку української мови і літератури.

⁷³ "*Рідна мова*" — популярний місячник, виходив у Варшаві у 1933–1939 рр. Редактор — Іван Огієнко, часоміс був в основному присвячений питанням чистоти і правильності української мови. Сприяв популяризації норм української літературної мови за межами СРСР.

⁷⁴ Йдеться про одну з праць *Ярослава Пастернака* (1892–1969), — відомого українського археолога, родом з Хирова в Галиччині, дослідника праісторії та княжої доби Галиччини і Чехо-Словаччини — "Katedra halicka w Kryłoste" (1938) та "Старий Галич" (1944).

⁷⁵ *Данилевський Віктор Васильович* (1898–1960) — український вчений, спеціаліст з історії техніки. З 1948 р. — академік АН УРСР. З 1931 р. працював у Ленінграді, з 1936 р. — завідувач кафедри Ленінградського політехнічного інституту. Лауреат Державної премії СРСР (1942, 1948). Автор праці "Російська техніка" (Київ — Львів, 1948). У 1949–1954 рр. — голова, згодом член Комісії історії техніки АН УРСР. Про нього див.: *Хренов К. П., Гнил П. І.* Віктор Васильович Данилевський. — Київ, 1963.

⁷⁶ *Вавілов Сергій Іванович* (1891–1951) — російський фізик, державний і громадський діяч, академік (з 1932 р.) і президент (1945–1951 рр.) АН СРСР. Брат Миколи Вавілова. Під його керівництвом розроблено технологію виробництва ламп "денного світла", автор праць з фізики оптики, зокрема природи люмінесценції, з філософських питань природознавства та історії науки. З 1949 р. — головний редактор 2-го видання "ВСЭ".

⁷⁷ Ф. Максименко, зі своєю дружиною, Несоною Кравченко, довгі роки працювали над створенням словника українських псевдонімів, криптонімів та криптограм. Максименки передали свої матеріали до бібліографічного відділу, створеного Я. Дашкевичем. Ці матеріали впалися у загальну картотеку псевдонімів.

⁷⁸ У 1946–1947 рр. на склографі було видано лише три номери “Журналу Бібліотеки Академії наук”.

⁷⁹ У зв'язку з переведенням провідних фахівців академічних установ до Києва, М. Деркач вимушена була залишити посаду завідувача рукописного відділу у Львівській філії Бібліотеки АН УРСР якраз на самому початку чергового витка погрому українських установ. М. Деркач переїхала до Києва у квітні 1950 р., залишивши сина у Львові.

⁸⁰ Звільнений з бібліотеки після того, як акад. М. Возняк спіймав його на крадіжці книжок.

Детальніше про І. Т. Карпова див.: *Гуцаленко Т.* Службовий щоденник А. Петренка 24.IV.1946 — 16.VIII.1947: перебіг конценграції та роз'юділ фондів “Центральної василіанської бібліотеки у Львові” // *Записки АНБ.* — Львів, 2006. — Вип. 14. — С. 392.

⁸¹ Архіви О. Маковоя, І. Франка та багатьох інших західноукраїнських письменників і науковців у той час було перевезено з рукописного відділу Львівського філіалу Бібліотеки Академії наук УРСР до Києва, де вони й досі зберігаються в Інституті літератури ім. Т. Г. Шевченка НАН України, створюючи тим самим львівським дослідникам певні труднощі у дослідженні цих матеріалів.

Детальніше про це див.: *Сварник Галина.* Архів Івана Франка в Інституті літератури ім. Т. Г. Шевченка НАН України // *Записки Львівської наукової бібліотеки ім. В. Стефаника: Зб. наук. пр.* — Львів, 2006. — Вип. 14. — С. 409–432.

⁸² *Малицька Константина Іванівна* (псевд.: *Лебедів, Лебедова Віра, Чайка Дністрова; 1872–1947*) — українська письменниця, педагог, діячка жіночого руху, перекладач, авторка тексту пісні: “Чом, чом, чом, змле моя.” Родом з с. Кропивник, тепер Калуського р-ну Івано-Франківської обл. Працювала вчителькою на Буковині й Галичині. Входила до Головного відділу Руського (Українського) педагогічного товариства. В роки Першої світової війни в час російської окупації Галичини була вивезена у Сибір. Після повернення деякий час редагувала часопис для дітей та молоді “Дзвінок”. За німецької окупації Львова короткий час очолювала жіночу організацію “Жіноча Служба Україні”. З 1944 р. працювала бібліографом Львівської філії БАН УРСР. Збирала картотеку “Бібліографія української дитячої літератури” від найдавніших часів до 1946 р. (2977 карток), доля якої невідома. Авторка збірок віршів та оповідань про дітей, написів на педагогічні теми. Померла у Львові, похована на Личаківському кладовищі. Про неї див.: *Кострова М.* Константина Малицька у видавничому русі Львова кінця XIX–початку XX ст. // *Записки АНБ.* — Львів, 2006. — Вип. 14. — С. 75–89.

⁸³ *Пашикевич Степанія (Степаніда)* (1890–1952) — географ, педагог. Пластука. Вчителька географії в українських школах у Львові. Активний

член УСДП. Співредактор щоденника "Вперед" (1918–1922) і журналу "Наша Мета" (1919–1922), співробітниця Горожанського комітету у Львові (1918–1921) і Комітету допомоги українським політичним в'язням (до 1939 р.). У 1941–1945 рр. перебувала в ув'язненні. З 1945 р. старший викладач Львівського університету. Авторка статей з географії і краєзнавства. Померла у Львові, похована на Личаківському цвинтарі.

⁸⁴ *Паньків Володимир* (1894–1980) — львівський колекціонер, фотограф, мистецтвознавець, історик мистецтва. Родом з м. Кам'янка-Бузька Львівської обл. Колекціонував порцеляну, вироби гугульських майстрів, особливо зі старого срібла. Український січовий стрілець, промисловець (фабрикант порохів до печива "Arroza", представник фабрики літаринових батарейок "Dajmon"). У 1930-х роках — член УФОГО. Учасник фотовиставок. У 1937–1939 рр. — один зі співробітників часопису "Наша Батьківщина". Працівник Музею етнографії НТШ. Спортсмен-любитель, член Личварського клубу Карпат (ЛКК). Після приходу більшовиків у 1939 р. призначений інспектором львівських музеїв. Публікувався в журналах "Наша Батьківщина", "Наша Хата", "Світло й Тінь". Арештований, а родину вивезено. Його власну етнографічну колекцію та збірку порцеляни було повністю розграбовано. З 1944 р. — директор Музею художньої промисловості, брав участь в організації передачі до Польщі частини музейних експонатів. У 1946 р. висунув ідею побудови у Львові музею під відкритим небом (Музей народної архітектури і побуту у Львові в парку Шевченківський Гаї), став його першим організатором та директором. Помер у Львові, похований на Личаківському цвинтарі.

⁸⁵ Див. прим. 76.

⁸⁶ *Крип'якевич Іван Петрович* (1886–1967) — український історик. Народився у Львові в родині вченого-теолога. У 1908 р. закінчив філософський факультет Львівського університету, в 1909–1939 рр. викладав історію в середніх школах Львова. З 1911 р. — дійсний член НТШ у Львові, з 1934 р. — редактор "Записок Наукового товариства імені Шевченка". Після окупації західноукраїнських земель Червоною армією (з жовтня 1939 р.) — завідувач кафедри історії України Львівського університету. З 1940 р. — завідувач Львівського відділу Інституту історії України АН УРСР. 1941 р. на підставі друкованих наукових праць отримав ступінь доктора історичних наук і звання професора. За німецької окупації — один із редакторів "Українського видавництва" (Краків-Львів), автор "Малої історії України" (перше видання вийшло у 1921 р.). З 1944 р. — завідувач кафедри історії України Львівського університету, декан історичного факультету, завідувач відділу Інституту історії України АН УРСР. У серпні 1946 р. після ліквідації у Львові академічних установ гуманітарного профілю переїхав до Києва, де працював науковим співробітником Інституту історії України АН УРСР. З травня 1948 р. — на підрядній посаді у Львівському етнографічному музеї, з 1951 р. — завідувач відділу історії України Інституту суспільних наук АН УРСР у Львові, у 1953–1962 рр. — директор цього інституту. Автор праць з історії України, української історіографії, археології, дипломатії.

сфрагістики, нумізматики, архівістики, історичної географії, книгознавчих розвідок (напр.: "Історія України" (Нью-Йорк, Мюнхен, 1949), "Вогдан Хмельницький" (Київ, 1954) та "Історичні проходи по Львові" (Львів, 1932). Помер у Львові, похований на Личаківському цвинтарі.

Про нього див.: Іван Крип'якевич у родинній традиції, науці, суспільстві... / Відп. ред. Я. Ісаєвич, упоряд. Ф. Стеблій. — Львів, 2001. — 960 с., 32 с. іл.

⁸⁷ Йдеться про другу партію переданих до Польщі книг. Першу частину (150 тис.) зі збірок Львівської філії Бібліотеки АН УРСР (з фонду колишнього Оссолінеуму) було передано Польщі як дар у 1946 р. Всього у Польщу за 1946–1947 рр. було вивезено бл. 230 тис. книг (включаючи її вивезені за півців у 1944 р.).

⁸⁸ *Колеса Філарет Михайлович* (1871–1947) — український фольклорист-музикознавець, композитор, літературознавець, академік АН УРСР (з 1929 р.). Родом з с. Татарське, тепер с. Піщани Стрийського р-ну Львівської обл. У 1894 р. закінчив філософський факультет Львівського університету. У Віденському університеті (1891–1892) слухав курс лекцій в австрійського композитора А. Брукнера. Доктор філософії з 1918 р. Член НТШ з 1909 р., з 1929 р. — голова його Етнографічної комісії. З 1939 р. — професор і завідувач кафедри Львівського університету, з 1940 р. — директор Етнографічного музею у Львові. Своїми працями заклав основи українського етнографічного музикознавства, український фольклор вивчав у порівнянні з фольклором інших слов'янських народів, розробив методику дослідження пісенної ритміки. Йому належить перше найбільше видання дум з текстами та нотами "Мелодії українських народних дум" (1910–1913). Збірив і публікував народні пісні, розробляв проблеми народнопісенних діаскети, писав про взаємозв'язки фольклору й літератури. Помер у Львові, похований на Личаківському кладовищі.

⁸⁹ Саме тоді почалися ангіукраїнські репресії, що й зумовило мовчанку Ю. Меженка, а незабаром її спричинило припинення праці над "Бібліографією української книги 1798–1914 рр." — такою була офіційна назва теми. У Львові над картотекою ВУК під керівництвом Я. Дашкевича працювали: Костянтина Малицька, Уляна Сігницька, Іван Суховерський, Марія Штеліга. Хто входив у київську групу встановити не вдалося. У 1995–2005 рр. картотека була опублікована в 9 томах під назвою "Репертуар української книги. 1798–1916." Див. прим. 13 у передмові.

⁹⁰ *Степанів-Дашкевич Олена Іванівна* (1892–1963) — українська громадсько-політична діячка, педагог, науковець. Дружина Романа-Микола де Корибута Дашкевича, мати Ярослава-Івана-Анатолія Дашкевича. Народилася у с. Вишнівчик, тепер Перемишлянського р-ну Львівської обл. у священницькій родині. Навчалась на філософському факультеті Львівського університету. Активна учасниця січово-стрілецького руху. На початку Першої світової війни вступила добровольцем до Легіону УСС. Учасниця боїв на Маківці. Навесні 1915 р. потрапила в російський полон під Асовичами. Перебувала в ув'язненні у Вольській над Волгою, Ташкенті. Повернулася 1917 р. Учасниця українсько-польської війни

1918–1919 рр. 1921 р. закінчила Віденський університет зі ступенем доктора філософії. Повернувшись до Львова, викладала історію й географію. Співорганізатор Географічної комісії ГПШ. У 1935–1939 рр. працювала в Ревізійному союзі українських кооперативів, під час німецької окупації — в Статистичному бюро м. Львова. Після війни — ст. наук, співробітниця Львівського відділення Інституту економіки АН УРСР, в. о. доцента Львівського університету, у 1946–1948 рр. — у “почесному” засланні в Києві, наук. співробітниця Природничого музею АН УРСР. 1949 р. заарештована, відбувала покарання в концтаборах у Мордовії. Повернулася 1956 р. Авторка близько 75 наукових праць. Померла у Львові, похована на Личаківському кладовищі.

⁹¹ Я. Дашкевич організував тоді “свій” бібліографічний відділ (в будинку бібліотеки на вул. Радянській, 24), плануючи сконцентрувати його працю над створенням картотеки “Бібліографії української книги 1798–1914 рр.”

⁹² Йдеться про працівницю Львівської філії Бібліотеки АН УРСР *Каневську Етю Фридриівну* (у другому заміжжі Вігчєвська, 1918 р. н.). Дружина поета Давида Канєвського. Прибула до Львова у 1940 р. з київської Бібліотеки АН УРСР. Працювала старшим бібліотекарем у відділі опрацювання книжок і каталогів. У квітні–травні 1946 р. була тимчасово переведена з посади бібліотекаря відділу опрацювання на посаду старшого бібліотекаря відділу Спецфонду. Пішла на пенсію з посади завідувача відділу опрацювання. На початку 1990-х рр. виїхала до Ізраїлю.

Про неї див.: *Кусий Леся*. “Спецфонд” Львівської філії Бібліотеки АН УРСР: початки організації (1940–1941) // *Записки АНБ*. — Львів, 2007. — Вип. 15. — С. 370.

⁹³ Драму І. Франка “Украдене щастя” вперше було надруковано в кількох числах журналу “Зоря” у 1894 р. Того ж року п’єса вийшла окремим виданням у Львові. В текст другого окремого видання (Львів, 1901) І. Франко вніс кілька значних виправлень. Було ще й третє прижиттєве видання (Київ, 1909), але відомостей про участь у ньому Франка немає. Очевидно, М. Возняк розшукував один з рукописних варіантів цього твору.

⁹⁴ В Інституті літератури ім. Т. Г. Шевченка НАН України в особному фонді М. Кропивницького № 32 (упорядкованому до 1941 р.) автограф цієї п’єси відсутній.

⁹⁵ Кость Підвисоцький — перший виконавець ролі Миколи Задорожного в драмі І. Франка “Украдене щастя”. Доля його архіву невідома.

Підвисоцький Кость Осипович (1851–1904) — український актор, режисер, драматург. Народився в с. Коржова, тепер Монастирського р-ну Тернопільської обл. У 1875–1881, 1882–1885 рр. виступав в українсько-польській трупі О. Бачинського. У 1881–1882, 1886–1889 рр. — актор, 1893–1897, 1900–1902 рр. — актор і режисер укр. театру товариства “Руська бесіда” у Львові. В 1889–1892 рр. грав у трупах М. Кропивницького та М. Старицького, у 1898–1902 рр. — у трупах М. Ярошенка, О. Суходольського. Помер і похований у с. Медуха, тепер Галицького р-ну Івано-Франківської обл.

⁹⁶ Йдеться про чергові репресії проти діячів української культури за і після зміщення Хрущова з посади першого секретаря ЦК КПУ. Його місце з березня по грудень 1947 р. займав Лазар Каганович, — один з організаторів Голодомору 1932–1933 рр. Меженка тоді звинуватили в українському буржуазному націоналізмі. Роботу над бібліографією української книги було припинено.

⁹⁷ Доля БУК вирішувалася в кулуарах. Працю над картотекою було припинено тоді, коли над нею треба було попрацювати ще декілька місяців. Було зупинено підготовку до друку першого тому.

⁹⁸ 24 липня 1947 р. на зборах активу інтелігенції міста Львова заступник Голови Ради Міністрів УРСР Д. З. Мануїльський виголосив доповідь на тему "Против українского буржуазного национализма". Після цього виступу у львівських культурних установах було звільнено кілька працівників, в тому числі й у Львівській філії Бібліотеки АН УРСР.

⁹⁹ "Українська книга" — бібліологічне та бібліофіліське видання. Спочатку місячник, потім кварталник, у 1937–1939 (загалом вийшло 21 число) виходив як спільний друкований орган Бібліологічної комісії НТШ та Українського товариства бібліофілів у Львові. У 1942 і 1943 рр. вийшло по одному збірнику за редакцією Є. Ю. Пеленського. Публікувалися матеріали з історії української книги, бібліографії, бібліотекознавства. З виданням співпрацювали: М. Андрусак, А. Генсьорський, І. Крип'якєвич, П. Зеленко, Р. Лукань, Т. Пачовський, Б. Романенчук, С. Сірополко, В. Січинський, В. Королів-Старий, І. Кривецький та ін.

Див. також статтю: *Головата А. В.* Українські книгознавчі дослідження періоду Другої світової війни // *Записки АНБ.* — Львів, 2000. — Вип. 7/8. — С. 183–184.

¹⁰⁰ *Барвінський Богдан Александрович* (1880–1958) — український історик, архівіст, бібліотекар, педагог, журналіст. Походив з шляхетського роду. У 1901–1902 рр. навчався у Віденському, а в 1907–1908 рр. — стипендіат Берлінського університету. У 1907 р. за працю "Жигмонт Кейсгетович — великий князь литовський 1432–1440" (Жовква, 1905. — XVI, 1171 с.) у Львівському університеті йому присвоєно науковий ступінь доктора філософії. Автор статей з геральдики і сфрагістики, низки науково-популярних брошур з української історії, проблем шкільництва, праць з історії львівських бібліотек. Працював у бібліотеках Львівського університету (1908–1919), Народного дому (1919–1922), професор Українського тасмного університету у Львові (1921–1925); у 1923–1939 рр. — викладач приватної дівочої гімназії Сестер Василіянок та учительської семінарії УІТ "Рідна школа". У 1939–1942 рр. — директор університетської бібліотеки, у 1942–1944 рр. — старший бібліотекар III відділу Державної бібліотеки. Завідувач відділу рукописів Львівської філії Бібліотеки АН УРСР (1944–1947). В кінці 1947 р. його відправлено на пенсію. Причиною звільнення стала написана ним у 1941 р. і видана згодом великим накладом брошура "Коротка історія Галичини впродовж тисячоліття 907–1941" (Львів, 1941), а також статей, опублікованих за нимців у газеті "Львівські вісті". Помер у Львові, похований на Личківському цвинтарі.

¹⁰¹ *Боднар Іван Андрійович* (1880–?) — колишній заступник голови ІТШ і професор середніх шкіл, у Львівській філії БАН УРСР завідував відділом комплектування (1940–1941), керівник газетного відділу (1944–1948), старший бібліотекар, скорочений за наказом уповноваженого Президії Академії наук УРСР у львівських установах АН УРСР від 19 січня 1950 р.

Див.: *Головата Лариса*. Львівська наукова бібліотека ім. В. Стефаніка НАН України 1940–2005: історичний нарис // *Записки АНБ*. — Львів, 2005. — Вип. 13. — С. 158.

¹⁰² *Олена Степанів* перебувала тоді у Києві. “У 1946 р. у людей з іншофренетичним способом мислення виникла фантастична ідея, що саме західноукраїнські вчені Львова — патхненники українського підпілля. Академічні установи гуманістичного профілю у Львові ліквідували, а найвидатніших науковців, серед них і Олену Степанів, вивезли у таке собі “почесне заслання” до Києва. На третій рік київського заслання вона опинилася на вулиці, без засобів для життя.”

Див.: *Дашкевич Я. Олена Степанів* // *Постаті: Нариси про діячів історії, політики, культури*. — Львів, 2006. — С. 549.

¹⁰³ І. П. Терещенко директором бібліотеки так і не став. В Архіві АННБУ ім. В. Стефаніка зберігся документ: “Наказ № 173 по Львівській Бібліотеці АН УРСР від 6 серпня 1948 р. § 1. Завідуючого Марксо-Ленінським Кабінетом тов. Терещенка І. П. звільнити з завідування Кабінетом з 1/VIII–1948. В. о. Директора Бібліотеки АН УРСР /Гинп. П. 1./”.

¹⁰⁴ *Янчак Ярослав Васильович* (1906–1980) — народився в сім’ї москвофілів. У 1915 р., під час російської окупації Галичини, його батьки, боячись переслідувань австрійського уряду, виїхали до Києва, а потім до Ростова-на-Дону. Тут він закінчив три класи гімназії, спеціально організованої для переселенців з Галичини. У 1919 р. повернувся в Галичину. 1922 р. пішов працювати до тодішникаря в Городку біля Львова. У 1930 р. закінчив польську класичну гімназію і цього ж року вступив до Львівського університету, одночасно працюючи в університетській бібліотеці, а з 1939 р. — у Львівському обласному державному архіві. Під час німецької окупації — працівник Бібліотеки Народного дому у складі III відділу Державної бібліотеки м. Львова. З 1944 по 1980 р. працював у Львівській філії Бібліотеки АН УРСР, спочатку завідувачем відділу комплектування, а з 1950 до 1974 р. — завідувачем кабінету мистецтва. У 1945 р. був у складі комісії, яка займалася відбором книжок з бібліотеки для передачі їх до Польщі.

¹⁰⁵ Йдеться про пам’ятник Т. Г. Шевченкові в м. Косові, який зберігся.

¹⁰⁶ *Одуса Антін Захарович* (1910–1967). Родом з с. Янушівці, тепер с. Іванівка Славутського р-ну Хмельницької обл. Учасник більшовицького партгизанського руху в Україні під час Другої світової війни. З 1944 р. — Герой Радянського Союзу. У 1948 р. призначений на посаду директора Львівської філії Бібліотеки АН УРСР. Саме під час його керівництва на початку 1950 р. було звільнено близько двадцяти політично “неблагонадійних” працівників. У 1952 р. проходив свідком у справі В. Любчика (знищення творів мистецтва Львівського державного музею українського мистецтва). З 1956 р. — персональний пенсіонер (хоча ще працював). Помер 17 травня 1967 р. у Львові.

Будучи директором бібліотеки у Львові, особливо "відзначився" у знищенні фондів колишньої бібліотеки НТШ. Як згадує Я. Дашкевич: "Це був дуже своєрідний директор: енкаведист-садист за фахом, він займався тим, що вилучував бандерівців, припікав їх на вогні (запис про це залишив О. Довженко у своєму "Щоденнику") та страшенно дивувався, що вони залишаються вірними Україні. Коли до його загону приходили хлопці з лісу, щоб здатися з повинною, він вбивав їх особисто в особливо винайданий спосіб (про це є спогади радянських же ж партизанів; див.: Я. Яценюк. Реквієм. На території нашої Хмельницької та області Західної України діяло партизанське з'єднання, яким командував Одуха Литвин Захарович // Поступ.— [Львів].— 1989.— № 15 (листоп.).— С. 4). За це він отримав звання Героя. У Львові він громив не лише націоналістів — людей серед працівників бібліотеки, але винищував націоналістів у книжках. Бібліотеку на Радянській, 24 зачинили на роки, нібито, щоб впорядкувати." Див.: Дашкевич Я. Р. Після погрому: (Про долю і неволю бібліотеки НТШ) // Бібліотека Наукового товариства ім. Шевченка: книги і люди: Матеріали круглого столу.— Львів, 1996.— С. 11-13.

¹⁰⁷ *Ольшевич Ваулав Казімеж* (1882–1974) — польський історик мистецтва, економіст, доктор суспільних і адміністративних наук. Випускник Брюссельського університету. З 1 травня 1940 р. прийнятий на роботу до Філії Бібліотеки АН УРСР у м. Львові на посаду заввідділу концентрації. З липня працював у відділі комплектування збірок (відділ займався тоді порятунком книг Поторницької бібліотеки Дідущинських з вул. Куркової, 19, тепер вул. Ансенка у Львові), від липня 1940 р. очолював відділ концентрації. Звільнився з роботи 10 листопада 1941 р. У квітні 1944 р. повернувся на роботу до бібліотеки. Після повернення Червоної армії, у серпні 1944 р. працював у Львівській філії Бібліотеки АН УРСР. У 1944, 1945 р. — завідувач відділу обслуговування читачів. Брав участь у першій комісії (вересень 1945 р.) з відбору книжок для Польщі. У 1949 р. завідувач відділом фондів та обслуговування читачів. У бібліотеці працював до 1950 р. Помер у Львові, похований на Янівському кладовищі.

¹⁰⁸ *Гембарович Мечислав Ян* (1893–1984) — польський історик мистецтва, медієвіст, професор Львівського університету. Народився в м. Ярославі (тепер Польща), проживав у Станіславові, Бучачі. У 1920 р. — асистент кафедри історії Польщі Львівського університету. З 1922 р. працював бібліотекарем в Оссолінеумі, від 1925 р. — хранитель (кустос) Музею ім. Любомірських. У 1923 р. — викладач архітектури Львівської Політехніки. Автор розвідки про львівські рисунки Альбрехта Дюрера (у співпраці з віденським вченим Гансом Тітце, 1929 р.), автор каталогу рукописів бібліотеки ім. Гвальберга Павлаковського (1929 р.) та ін. розвідок. Після приходу Червоної армії керував у Львівській філії Бібліотеки АН УРСР кабінетом мистецтва. Під час німецької окупації, у серпні 1941 р. — комісаричний керівник II відділу Державної бібліотеки на базі колишньої бібліотеки Оссолінеум і бібліотеки Баворовських. Брав активну участь в евакуації бібліотечних збірок у 1944 р. зі Львова. У 1950 р. його було звільнено з посади завідувача кабінету мистецтва.

Працював молодшим науковим співробітником у відділі мистецтвознавства Інституту суспільних наук УРСР. З 1955 р. — молодший науковий працівник у Музеї етнографії і художнього промислу УРСР. Лише у 1961 р. на підставі наукового доробку йому присвоєно ступінь кандидата наук. З 1963 р. — на пенсії. Помер у Львові 2 вересня 1984 р. Похований на Личаківському кладовищі.

¹⁰⁹ *Пархоменко Михайло Микитович* (1910–1972) — український літературознавець, критик, доктор філологічних наук. В 1944–1945 рр. очолював відділ єврейської літератури у Львівській філії Бібліотеки АН УРСР. З травня по жовтень 1945 р. — заступник директора бібліотеки. У 1944–1963 рр. — викладач ЛДУ ім. І. Франка, професор, доцент. З кінця 1950-х рр. проживав у Москві. Автор праць про М. Коцюбинського, О. Корнійчука, І. Франка та ін.

¹¹⁰ Державна публічна бібліотека Української РСР. У 1919 р. — Всенародна бібліотека України при ВУАН в Києві. На неї було покладено функції фундаментальної бібліотеки АН та державного книгозвонща. У 1965 р. перейменована на Центральну наукову бібліотеку АН УРСР, у 1988 р. їй присвоєно ім'я В. І. Вернадського. 5 квітня 1996 р. указом Президента України бібліотеці надано статус національної, з того часу — Національна бібліотека України імені В. І. Вернадського (НБУВ).

¹¹¹ Тобто, секретну співробітницю (сексотку) М/ДБ, котра мала слідкувати за змістом розмов своїх супутників. Звичайно, що Я. Дашкевич та М. Гембарович швидко її "розкусули" й намагалися всіляко уникати її товариства.

¹¹² *Золотоверхий Іван Дмитрович* (1905–1978) — бібліотекар. Закінчив бібліотечний факультет Всеукраїнського інституту комуністичної освіти. З 1948 по 1951 р. директор Бібліотеки АН, яку 7 серпня 1948 р. було реорганізовано в Державну публічну бібліотеку (ДПБ) з підпорядкуванням її Президії АН УРСР.

Про нього див.: *Ковальчук Г.* Керівники ВБУ-НБУВ (1918–1998) // Бібліотечний вісник. 80 років Національній бібліотеці України імені В. І. Вернадського.— 1998.— № 5.— С. 24.

¹¹³ *Плеський Георгій Михайлович* (1901–?) — бібліотекар. Закінчив Заочний плановий інститут, аспірантуру при УНІКу. У 1948 р. виконувач обов'язків директора Бібліотеки АН УРСР. Автор багатьох статей на бібліотекознавчу тематику.

¹¹⁴ Про це див.: Документ № 275. Довідка директора Львівської бібліотеки АН УРСР [А. З. Одухи] на увільнення з роботи співробітників // Культурне життя в Україні: Західні землі.— Київ: Наук. думка, 1995.— Т. І: 1939–1953.— С. 630–632.

¹¹⁵ Тут, очевидно, йдеться про археологічну експедицію, керівником якої був В. Данілевський, а Ю. Меженко — його заступником.

¹¹⁶ З історії революційного руху у Львові 1917–1939. Документи і матеріали.— Львів: Кн.-журн. вид-во. 1957.— 796 с. (Академія наук УРСР. Інститут суспільних наук. Львівський обласний державний архів). Серед упорядників — Я. Дашкевич.

¹¹⁷ Бібліографічний покажчик Я. Дашкевича "Прогресивна преса Західної України 1919–1939 рр." так і не був повністю опублікований. Частина матеріалу увійшла до інших його праць (див.: *Дашкевич Я. Бібліографічний покажчик комуністичної та прогресивної преси Львова (1918–1939 рр.) // З історії революційного руху у Львові 1917–1939*. — Львів, 1957. — С. 721–739; *Його ж. Комуністична та радянська преса в Західній Україні у 1919–1920 рр. // Український історичний журнал*. — [Київ]. — 1958. — № 1. — С. 117–124), а також був переданий Євгенові Міснау у Польщу і опублікований під його прізвищем за згодою автора.

¹¹⁸ *Меженко Ю.* Хронологія артистичної діяльності М. А. Кропивницького: Матеріали до біографії // Марко Кропивницький. Збірник статей, спогадів і матеріалів. — Київ, 1955. — С. 379–504.

¹¹⁹ Йдеться про видання: *Меженко Ю.* Любов Павлівна Лінницька: Нариси. — Київ, 1957. — 103 с.

Лінницька Любов Паалівна (у заміжжі *Загорська*, 1865–1924) — українська акторка. Народилась у слободі Пресображенська, тепер с. Пресображенське Васильківського р-ну Дніпропетровської обл. Закінчила Харківську гімназію. Ступінь діяльність почала у 1887 р. в російській трупі Муравйова-Михайлова. В 1889 р. дебютувала в трупі М. Кропивницького в ролі Наталки з "Наталки Полтавки" І. Котляревського. Працювала в трупі П. Саксаганського, в театрі М. Садовського та ін., знімалась у кіно. Померла в Києві.

¹²⁰ Матеріали Ю. Меженка про М. Старницького не виявлено. Відома лише праця: *Меженко Ю.* Замість рецензії на роман "Кармалюк", твір Михайла Старницького // Життя і революція. — 1927. — № 12. — С. 354–357.

Старницький Михайло Петрович (1840–1904) — український письменник, театральний і культурно-громадський діяч. Родом з с. Кліщинці, тепер Чорнобайського р-ну Черкаської обл. Виховувався в родині Лисенка. Навчався у Харківському (1858–1860) та Київському (1860–1866) університетах. Видавав альманах "Рада" (1883), Перекладач. Оpubлікував збірки власних поезій. Драматург. Переробляв п'єси, зокрема "На Кожум'яках" І. Нечуя-Левитського (у Старницького — "За двома зайцями"). Автор трилогії "Богдан Хмельницький" та ін. повістей, романів, оповідань. Помер у Києві. Похований на Новому Байковому кладовищі.

¹²¹ Працю про Саксаганського Ю. Меженко розпочав ще у 1957 р., яка, на жаль, друком не вийшла. Див.: *Меженко Ю.* П. К. Саксаганський: Хронологічна канва [артистичних виступів]; (Б. м. [1958]. — 333 с. (Літограф підгот. до друку. ІА. ВР. Архів Ю. Меженка). *Його ж.* Від упорядника // Там само. — С. 1–2.

Саксаганський Панас Карпович (справж. прізви. *Тобілевич*; 1859–1940) — український актор і режисер. Родом з с. Кам'яно-Костувате, тепер Братського р-ну Миколаївської обл. Брат І. Карпенка-Карого, М. Садовської, М. Садовського. Навчався в Єлизаветграді, тепер Кіровоград, у вищій реальній школі. У 1918–1922 рр. очолював у Києві постійний Державний народний театр. Майстер сценічного переозвучення. Помер у Києві, похований на Новому Байковому кладовищі.

¹²² *Деркач Пилип Максимович* (1893–1957) — мовознавець-лексикограф. Родом з с. Сторонибаби Золочівського р-ну Львівської обл. Український січовий стрілець. Попавши в російський полон, перебував у Самарі. Брав участь у листопадових боях за Львів та в українсько-польській війні в 1918 р., був важко поранений і вижив після ампутації ноги в польському таборі завдяки догляду своєї майбутньої дружини Марії Фурлак (згодом відомого науковця). У 1920–1921 рр. студіював германістику в університетах Відня й Праги. У 1923 р. одружився. Автор “Короткого словника синонімів української мови” (Перше видання.— Київ: Рад. шк., 1960), співавтор двотомного (у 3-х кн.) “Українсько-польського словника” (1958–1960). Співробітник відділу мовознавства Інституту суспільних наук АН УРСР. Помер у Львові, похований на Личаківському цвинтарі.

Див.: *Вальо М. А.* Марія Деркач 1896–1972. Бібліографічний покажчик. Спогади. Розвідки. Листви.— Львів, 1999.— С. 77–78, 168–173.

¹²³ *Килиба Євдокія Тимофіївна* — у 1930-х рр. співробітниця бухгалтерії (скарбник) Бібліотеки АН УРСР у Києві. *Ніна Євгенівна*, очевидно, її донька.

¹²⁴ Див.: *Дашкевич Я.* Бібліографічний покажчик комуністичної та прогресивної преси Львова (1918–1939 рр.) // З історії революційного руху у Львові 1917–1939.— Львів, 1957.— С. 721–739.

¹²⁵ Деякі частини цієї роботи вдалося опублікувати лише згодом.

¹²⁶ Такого огляду в журналі “Вісник” не було опубліковано. Див. прим. 65 у передмові.

¹²⁷ Див. прим. 63 у передмові.

¹²⁸ Див. прим. 64 у передмові.

¹²⁹ *Дашкевич Я.* Комуністична та радянська преса в Західній Україні у 1919–1920 рр. // Український історичний журнал.— 1958.— № 1.— С. 117–124.

“Український історичний журнал” — періодичне наукове і громадсько-політичне видання (Спочатку орган Інституту історії АН УРСР та Інституту історії партії при ЦК Компартії України — філіалу Інституту марксизму-ленінізму при ЦК КІРС). Виходить у Києві з липня 1957 р.

¹³⁰ Йдеться про публікацію: *Мороз І.* Шевченкіана // Радянська Україна.— 1958.— 14 лют.

¹³¹ Тобто, за адресою, за якою проживали Ніна Євгенівна Килиба та Євдокія Тимофіївна Килиба.

¹³² *Калинович Іван Титович* (1884–1927) — український бібліограф, видавець, літературознавець, політичний діяч. Керував видавництвом “Бесквіття Бібліотека” (1916–1926) в Золочеві. Редактор часописів “Дрогобицький Листок” (1919) і “Наше Слово” (1927). Автор бібліографічних покажчиків. У 1918–1919 рр. — посол до Української Національної Ради ЗУНР, депутат Трудового конгресу в Києві. Помер і похований у Львові на Личаківському кладовищі.

Автор Списку видань Товариства “Просвіта” у Львові, 1868–1924.— Львів, 1926. Укладач Бібліографії українознавства за 1914–1923 рр.: Вип. 1. Історія України. Публ. в укр. мові (Матеріали до укр. бібліографії. Видає Бібліографічна комісія НДП).— Том. V.— Вип. 1.— Львів, 1924.

¹³³ Після смерті І. Калиновича його архів зберігався в дружині у Золочеві. У 1940 р. більша частина архіву надійшла на постійне зберігання до відділу рукописів Львівської філії ВАН УРСР. Див.: Інвентарний опис особистого архіву Івана Калиновича.— Львів, 1998.— 212 с. Друга частина архіву тепер зберігається в Державному архіві Львівської області (ДЛАО). У 1960-х роках його упорядковували пост Ігор Калинець та *Олег Павлович Куц* (1914 р.н., уродженець м. Запоріжжя, українець) — раніше оперативний працівник органів НКВД – НКГБ – МГБ, потім завідувач відділу спецфондів у Львівській філії Бібліотеки АН УРСР, бібліограф, причетний до знищення вагітку 1952 р. експонатів із Львівського державного музею українського мистецтва. Частина ж архіву І. Калиновича, зокрема велика кореспонденція з М. Грушевським, залишилась у Золочеві під час переїзду сім'ї у 1927 р. до Львова. Див.: *Льницька Луїза*. Нездійснений видавничий проєкт Івана Калиновича (до вчасни І. Калиновича з М. Грушевським) // *Записки АНБ*.— Львів, 2006.— Вип. 14.— С. 253-259; *Калинець І. Куц О.* Упорядкування документальних матеріалів особистого фонду І. Т. Калиновича // *Архіви України*.— [Київ].— 1971.— № 1.— С. 52-58; *Гуменюк М. І. Т. Калинович як бібліограф* // *Там само*.— [Київ].— 1965.— № 6.— С. 52-56; *Вальо М.* Іван Калинович: життя і діяльність // *Записки НТШ*.— Львів, 2003.— Т. 246: Праці філологічної секції.— С. 509-522.

¹³⁴ Показчик так і не було надруковано. В Інституті літератури ім. Т. Г. Шевченка НАН України (ІЛ. ВР. Архів Ю. Меженка) зберігається машинопис цієї праці: *Меженко Ю.* "Життя і слово", 1894–1897. Систематичний показчик змісту / Передмова Дашкевича Я. Р.— [Київ, 1958–1959].— 56 с. Через 10 років у Львові було опубліковано видання: "Життя і слово", 1894–1897: Систематичний показчик змісту / Склад П. Г. Баб'як; Ред. і передм. М. П. Гуменюка.— Львів, 1968.— 83 с.

¹³⁵ "*Радянське літературознавство*" — щомісячний науково-теоретичний журнал, орган Інституту літератури ім. Т. Г. Шевченка АН УРСР та Спілки письменників України. Виходив з 1957 р. у Києві. Досліджував проблеми літературного процесу. Друкувались статті про зарубіжну літературу, матеріали з історії книгознавства, журналістики, хроніка наукового життя, тощо. З 1990 р. журнал виходить під назвою "Слово і час".

¹³⁶ Статтю згодом було опубліковано: *Дашкевич Я.* Підпільна преса Комуністичної партії Західної України в 1921–1938 роках. Історико-бібліографічний огляд // *З історії західноукраїнських земель*.— Київ, 1960.— Т. 4.— С. 108-120.

¹³⁷ *Сарана Федір Кузьмич (Кузьмович)* (1921–1995) — український бібліограф і літературознавець. Народився в с. Йоспівка, тепер Новомиргородського р-ну Кіровоградської обл. Член КНРС з 1951 р. Автор невичисленних бібліографічних показників і розвідок. Упорядник (у співавторстві) збірника документів і матеріалів "Тарас Шевченко. 1814–1963" (Київ, 1963). Допомагав Меженкові в час, коли Юрій Олексійович був консультантом Української радянської енциклопедії. Опікувався ним аж до смерті. У 1980 р. — лауреат Державної премії УРСР (разом ще із 4-ма дослідниками) за "Шевченківський словник"

у двох томах. Входив у редакційну колегію Української літературної енциклопедії (УЛЕ). Помер у Києві, похований у рідному селі.

За повідомленням київського літературознавця Степана Захаркіна: "Після смерті Меженкової вдови К. Скокан Ф. К. Сарана успадкував їхній архів і залишки Меженкової бібліотеки (найкоштовнішу частину своєї книгозбірні Меженко розпродав у 1960-ті рр., стрімко втрачаючи зір і потребуючи грошей на лікування). Більшу частину архіву Ф. К. Сарана у різний час передав на державне зберігання — до Центрального державного архіву-музею літератури і мистецтва та Інституту літератури ім. Т. Г. Шевченка НАН України в Києві, де на основі цих матеріалів було утворено особові фонди Меженка. До Інституту літератури перейшла, зокрема, конітовна колекція портретів українських і російських бібліографів, збиранню якої Меженко присвятив не одні десятиліття. Інститут став власником і меморіальних речей із Меженкового кабінету — письмового столу та крісла науковця. Вони тринадцять час перебували у приміщенні інститутського архіву; крісло в 1990-ті рр. зникло (очевидно, його вкрали), а стіл останні кілька років перебуває на реставрації в Національному музеї Тараса Шевченка. Частина паперів та книжок Юрія Олексійовича та Катерини Єронімівни залишалися у Ф. К. Сарани. Це були, зокрема, особисті документи науковця та його вдови (починаючи з 1910-х рр.), індивідуальні та групові фотографії (1920-1960-х рр.), Меженкові малюнки, рукописи третіх осіб (зокрема, авторизований машинопис Дорошенкової бібліографії публікацій творів Шевченка). Переважну більшість цих матеріалів влітку 2008 р. придбав у доньки Федора Кузьмовича київський бібліофіл М. А. Грузов. На моє прохання передати ці матеріали за винагороду до ЦДАМАМ або Інституту літератури, де вони б органічно доповнили архівний фонд Меженка, повний власник тоді ж відповів категоричною відмовою. Після смерті М. А. Грузова восени того ж року ці матеріали перейшли до його спадкоємців. Подальша доля цих документів і книжок мені невідома. Невіслюку кількість матеріалів Меженка (листування з М. І. Ясіньським, кілька малюнків та фотографій, книжки) придбав у спадкоємців Ф. К. Сарани я".

Див.: Федір Кузьмич Сарана: Біобібліографічний покажчик / Державна бібліотека України; Київський державний інститут культури. — Київ, 1993. — 26 с.

¹³⁸ Покажчик так і не було опубліковано.

¹³⁹ "Жовтень" — літературно-мистецький та громадсько-політичний журнал Спілки письменників України. Заснований у Львові 1940 р. під назвою "Література і мистецтво". У 1945–1951 рр. перейменований на "Радянський Львів". З 1951 по 1989 р. — "Жовтень". З 1990 р. виходить під назвою "Дзвін".

¹⁴⁰ *Харамбашич Август* (1861–1911) — хорватський письменник, публіцист, перекладач. Учасник національно-визвольного руху в Хорватії. Цікавився творчістю Шевченка.

Базилівський М. Славна сторінка братньої дружби // Жовтень. — [Львів]. — 1958. — № 4. — С. 153–156.

Окрім журналу "Жовтень", шевченкознавчі матеріали М. Базилівського з'являлись друком також у "Віснику Київського університету" (1958, № 1), у журналах "Всесвіт" (1962, № 3), "Вітчизні" та ін.

¹⁴¹ Йдеться про працю І. Войка (у співавторстві) "Т. Г. Шевченко. Бібліографія літератури про життя і творчість. 1839–1959" (Київ, 1963.— Т. 1–2.).

Бойко Іван Захарович (1908–1970) — український бібліограф, письменник, шевченкознавець. Родом з с. Нова Грехля, тепер Роменського р-ну Сумської обл. Фахівець з літературознавчої бібліографії. Очолював авторський колектив Державної публічної бібліотеки з підготовки бібліографії про життя і творчість Т. Г. Шевченка. Помер у Києві, похований на міському кладовищі на Берківцях.

Автор бібліографічних покажчиків: "Українські літературні альманахи і збірники XIX — початку XX ст." (Київ, 1967); "Павло Тичина" (К., 1951), "Іван Франко" (К., 1956).

¹⁴² *Кутковець Катерина*. Т. Шевченко і слов'янство // Жовтень.— [Львів].— 1958.— № 6.— С. 146–153.

¹⁴³ Див. прим. 140.

¹⁴⁴ *Мануїльський Дмитро Захарович* (1883–1959) — радянський партійний і державний діяч. Академік АН УРСР з 1945 р.

¹⁴⁵ Йдеться про видання: *Куц А. С., Шраг М. І.* Львівський економічний адміністративний район.— Львів, 1958.— 119 с.

¹⁴⁶ Під час Першої світової війни багато галичан перебувало в полоні у Середній Азії, зокрема в Ташкенті, де була досить чисельна українська громада. Див: *Дашкевич Я.* Олена Степанівна в Ташкенті (1916–1917 рр.) // Україна. Наука і культура: Щорічник.— Київ, 1994.— Вип. 28.— С. 30–41.

¹⁴⁷ *Коваленко Леонід Миколайович* (1922–1983) — літературознавець, критик. Родом з с. Германівка, тепер Обухівського р-ну Київської обл. Учасник Другої світової війни. У 1948 р. закінчив Київський університет. У 1957–1959 рр. — заступник головного редактора журналу "Радянське літературознавство". Вивчав міжслов'янські зв'язки, розвиток української радянської літератури в контексті світової культури. Один з авторів "Історії української літератури" в 2-х томах (т. 2. 1957), "Історії української літератури" у 8 томах (т. 8. 1971) та ін.

¹⁴⁸ *Бабишкін Олег Кіндратович* (1918–1991) — український літературознавець, мистецтвознавець, доктор філологічних наук (з 1963 р.). У 1945–1960 рр. працював в Інституті літератури ім. Т. Г. Шевченка АН УРСР, у 1960–1965 рр. — завідував редакцією в УРЕ, професор Київського університету (з 1965 р.). Дослідник творчості Лесі Українки, Агятангела Кримського, Ольги Кобилянської, Олесея Гончара та ін. Помер у Києві, похований на Новому Байковому кладовищі.

¹⁴⁹ *Дишлевий П. С.* — випускник Черкаського університету, доктор філософських наук. Працював на посаді заступника директора Інституту філософії АН УРСР. З 1971 по 1977 р. очолював філософський факультет Київського університету.

¹⁵⁰ Йдеться про статтю: *Косів Михайло*. Т. Г. Шевченко — перекладач "Плачу Ярославни" // Альманах. — [Львів]. — 1958. — Кн. 3. — С. 133-138. "Альманах" видавався студентською Літературною студією у 1950-х рр. її виходив у видавництві Львівського університету.

¹⁵¹ *Білецький Олександр Іванович* (1884–1961) — український літературознавець. Народився в Казані в сім'ї агронома. У 1907 р. закінчив Харківський університет. Викладав літературу у вузах Харкова. Академік АН УРСР (з 1939 р.) і АН СРСР (з 1958 р.). У 1939–1961 рр. — директор Інституту літератури ім. Т. Г. Шевченка АН УРСР. Головний редактор і автор деяких розділів двотомної "Історії української літератури" (1955–1956). Працював над складанням підручників з української літератури для вищої та середньої шкіл. Батько мистецтвознавця Платона Білецького. Помер у Києві. Похований на Новому Байковому кладовищі.

¹⁵² *Гебус-Баранецька Стефанія Мефодіївна* (1905–1985) — українська художниця, колекціонерка батіку, аквареласії. Родом з м. Перемішля (Польща). У 1926–1929 рр. навчалась в художній студії Олексія Новаківського у Львові. У 1933 р. закінчила Львівську політехніку. До 1950 р. займалася педагогічною діяльністю. Померла у Львові, похована на Личаківському кладовищі.

¹⁵³ *Терлецький Остап* (псевд.: *В. Кістка*, *Іван Заневич* та ін.; 1850–1902) — український громадсько-політичний діяч, публіцист, редактор, письменник, критик, літературознавець. Родом з с. Назірна, тепер Коломийського р-ну Івано-Франківської обл., де його батько був парохом. У 1872 р. закінчив філософський факультет Львівського університету. Разом з І. Франком та М. Павликом організував гурток молоді, який в майбутньому став основою Української радикальної партії. Доктор права. Працював у Львові в адвокатській канцелярії Степана Федака. Помер у Львові, похований на Личаківському кладовищі.

¹⁵⁴ У 1963 р. відбулась розмова між бібліографом Миколом Морозом та Юрієм Меженком, в якій було заторкнено питання опрацювання бібліографії видань творів Т. Шевченка. Ю. Меженко сказав, що потрібні в опрацюванні неса і це буде, оскільки таку бібліографію досконало склав В. Дорошенко. Дорошенків "Показчик видань Шевченкових творів та спис бібліографічних праць про Шевченка" було видано як 16-й том повного зібрання творів Т. Шевченка у Варшаві в 1939 р. та окремим виданням у Львові в 1938 і 1939 рр.

Див.: *Мороз М. О.* Видатний бібліограф і літературознавець Володимир Дорошенко // Бібліотека Наукового товариства ім. Шевченка: книги і люди. Матеріали круглого столу. — Львів, 1996. — С. 103.

¹⁵⁵ Збірник "Іван Франко. Статті і матеріали" виходив з 1948 р. До 1959 р. вийшло шість збірників. З 1966 р. замість нього виходить: "Українське літературознавство. Збірник наукових праць".

Мороз Олексій Никифорович (1908–1984) — український літературознавець. Народився в с. Розлива, тепер Новомиргородського р-ну Кіровоградської обл. У 1938 р. закінчив Київський педагогічний інститут. Учасник Другої світової війни. Викладав у Київському педагогічному інституті, з 1945 р. — у Львівському університеті (у 1949–1955 і

1958–1964 рр. — декан філологічного факультету). У 1950 р. при підтримці академіка М. Возняка захистив кандидатську дисертацію про джерела “Мого ізмагаду” І. Франка. Автор біля 90 франкознавчих праць. Помер у Львові.

¹⁵⁶ *“Наше Слово”* — щотижнева газета, орган Об’єднання українців у Польщі (до березня 1990 — Головного правління Українського суспільно-культурного товариства у Польщі), виходить з 1956 р. у Варшаві. Висвітлює життя українців у Польщі, матеріали з питань культури, економіки, науки й мистецтва в Україні. Друкує твори українських письменників. З 1958 р. виходять додатки: журнал “Наша культура” та дитячий журнал “Світанок”.

¹⁵⁷ Див.: *Дашкевич Я.* Цінна праця з бібліографії бібліографії історії УРСР // Український історичний журнал. — [Київ]. — 1961. — № 1. — С. 73-76. — Рец. на кн.: Бібліографія української і російської бібліографії по історії УРСР / М-во культури УРСР. Держ. іст. б-ка УРСР; Склали: *Кау Р., Максименко Ф.* — Київ, 1960. — 154 с. // Український історичний журнал. — [Київ]. — 1961. — № 1. — С. 73-76.

¹⁵⁸ *Куц О. П.* Осип Маковей. Бібліографічний покажчик. — Львів, 1958.

¹⁵⁹ Всесоюзна книжкова палата — центральний орган державної бібліографії, що здійснював бібліографічну реєстрацію і статистичний облік друкованої продукції СРСР; одна з провідних науково-бібліографічних і книгознавчих установ. Заснована у 1917 р. в Петрограді як Російська книжкова палата, в 1920 р. переведена до Москви й реорганізована в Російську центральну книжкову палату, а з 1936 р. перетворена на Всесоюзну книжкову палату; сюди надсилався обов’язковий контрольний примірник. При Всесоюзній книжковій палаті видавався науково-тематичний збірник “Книга. Исследования и материалы”, журнал і бюлетені з проблем бібліографії.

¹⁶⁰ За словами Я. Дашкевича, йдеться, очевидно, про *Дорошенко Катерину Петрівну* (1908–?), українського мовознавця, директора Державного музею Т. Г. Шевченка в Києві, авторку низки шевченкознавчих праць.

¹⁶¹ Йдеться про працю: *Словник польських скорочень* / Архівне управління УРСР; Склад *Я. Р. Дашкевич*. — Київ, 1959. — 78, [1] с.

¹⁶² *“Наша культура”* — український літературний і науково-популярний журнал, виходив з 1958 р. (з перервами) у Варшаві, додаток до газети “Наше Слово”. Публікувались твори українських письменників Польщі, Чехії, Словаччини, України та ін. країн; переклади, публіцистичні статті, рецензії, матеріали з історії України, фольклору та етнології.

¹⁶³ Йдеться про переклад Єжи Єнджевіча: *Szewczenko T. Przejazdzka z przyjemnością i nie bez morału.* — Warszawa, 1960.

¹⁶⁴ *“Літературний Ярмарок”* — літературно-мистецький альманах під редакцією М. Хвильового. З грудня 1928 р. по лютий 1930 р. вийшло у Харкові 12 чисел. Залишався, фактично, органом групи письменників, що входили до ліквідованої Вапліте.

¹⁶⁵ *"Валіте"* — літературно-мистецький двомісячник, орган письменницької групи Валіте. Виходив у Харкові в 1927 р., але після публікації першої частини роману М. Хвильового *"Вальдшнепи"*, (чис. 6) журнал було закрито.

¹⁶⁶ *Кибальчич Михайло Андрійович* — після Другої світової війни головний хранитель фондів Львівського історичного музею. Син священника з Чернітона. Закінчив духовну семінарію. Працював учителем у київських середніх школах. Під час німецької окупації займав посаду заступника директора заповідника Києво-Печерської лаври в Києві. У 1944 р. прибув до Львова. Був знайомий з мітронологом Андреем Шенницьким. На початку 1950-х рр. змушений піти з мужєю. Працював вчителем історії, української мови та літератури.

¹⁶⁷ *Кирилюк Євген Прохорович* (1902–1989) — український літературознавець, бібліограф. Народився у Варшаві. В кінці 1920-х років — нецятатний співробітник УНКУ. Член-кореспондент АН УРСР. Дослідник творчості Т. Шевченка, керував відділом шевченкознавства Інституту літератури ім. Т. Г. Шевченка АН УРСР (1946–1984). З 1984 р. і аж до смерті займав посаду професора-консультанта у цьому ж інституті. Автор понад 800 праць. Помер у Києві, похований на Новому Байковому кладовищі.

¹⁶⁸ *"Літературна газета"* — газета письменників України. Виходила з 1927 р. у Києві, з грудня 1930 р. — у Харкові, з 1934 р. — у Києві. У 1941–1945 рр. — під назвою *"Література і мистецтво"* видавалася у Воронежі, Луганську (тепер Луганськ), Уфі, Москві, Харкові, з 1944 р. — у Києві. У 1945–1962 рр. знову називалась *"Літературна газета"*, а з 1962 р. і дотепер виходить у Києві під назвою *"Літературна Україна"* (щотижневик).

¹⁶⁹ *"Нова Генерація"* — місячник літературного об'єднання українських футуристів. Виходив у Харкові від жовтня 1927 р. до грудня 1930 р. Редактор — М. Семенко. Журнал популяризував західні течії у літературі та мистецтві. На сторінках часопису постійно велась полеміка з іншими літературними об'єднаннями.

¹⁷⁰ *"Молодняк"* — орган одноіменної літературної організації. Заснований 1927 р. До 1934 р. виходив у Харкові, з 1935 р. — у Києві. Щомісячник прокомуністичного напрямку. Орган ЦК АКСМУ, з 1936 р. — ЦК АКСМУ та правління Спілки письменників України. Головними редакторами були: П. Усенко, О. Корнійчук. Вміщував художні твори, статті та огляди, рецензії, літературно-мистецьку хроніку з життя комсомолу, робітничої і селянської молоді.

¹⁷¹ *Шевченко Федір Павлович* (1914–1995) — український історик, член-кореспондент АН УРСР (з 1969 р.). Родом з містечка Дунаївці, тепер район центр Хмельницької обл. У 1937 р. закінчив Московський історико-архівний інститут. У 1940–1945 рр. — на науково-адміністративній роботі в державних архівах. З 1945 р. — член КПРС. У 1945–1949 рр. — заступник голови Комісії з історії Великої Вітчизняної війни при Президії АН УРСР, у 1949–1968 рр. — завідувач відділу Інституту історії

АН УРСР. У 1944–1950 рр. викладав у Київському університеті. У 1968–1972 рр. — директор Інституту археології АН УРСР. З 1957 по 1972 р. — відповідальний редактор “Українського історичного журналу”. З 1972 р. — старший науковий співробітник і завідувач сектором Інституту історії АН УРСР. Автор праць з історії України, історіографії, спеціальних історичних дисциплін.

Див.: Істину встановлює суд історії. Збірник на пошану Федора Павловича Шевченка: у 2-х т.— Київ, 2004.

¹⁷² Йдеться про видання: *Sevčenko T. Eileraščiai.*— Vilnius, 1955.

¹⁷³ Йдеться про повість: *Бать Л., Дейч О.* Тарас Шевченко.— Москва: Ленінград, 1939. Згодом її перекладено литовською мовою.

Бать Лідія Григорівна (1900–?) — російська письменниця.

¹⁷⁴ *Дейч Олександр Йосипович* (1893–1972) — російський письменник, літературознавець. Дослідник історії західно-європейських літератур, історії театру, російської та української літератур.

¹⁷⁵ На той час про пресу Західної України Я. Дашкевич написав дві статті:

1) Підпільна преса Комуністичної партії Західної України в 1921–1938 роках: історико-бібліографічний огляд // З історії західноукраїнських земель: [Зб. ст.].— Київ, 1960.— [Вип.] 4.— С. 108–120;

2) Підпільна преса Комуністичної спілки молоді Західної України (1922–1938 роки) // Там само.— [Вип.] 5.— С. 136–152.

¹⁷⁶ Письменники радянського Львова: Матеріали до бібліографії / Львів. бібліотека АН УРСР. Відділ бібліографії; [Склад. *М. П. Гуменюк*; Редкол.: *Ю. С. Мельничук* (відп. ред.) та ін.].— Львів: Кн.-журн. вид-во, 1960.— Вип. 1.— 352 с.

¹⁷⁷ *Чабров Георгій Миколайович* (1904–?) — російський історик. Досліджував історію культури, мистецтва, книги Середньої Азії. Автор праць про творчість Т. Шевченка та його сучасників під час їхнього перебування у Казахстані.

¹⁷⁸ *Грунін Тимофій Іванович* (1898–1970) — російський та український орієнталіст-тюрколог. Народився в м. Мокшан Пензенської губернії в Росії. В 1927 р. закінчив турецьке відділення близькосхідного факультету Інституту сходознавства в Москві. У 1930-х рр. працював в Тюркологічній комісії Української Академії наук, в Інституті мовознавства АН УРСР, а також завідував відділом народів СРСР і Сходу в Бібліотеці АН УРСР, а також (у 1936–1938 рр.) — у Науково-дослідному інституті мови і літератури Туркменської РСР в Ашхабаді. З 1938 р. і до виходу на пенсію (1958 р.) викладав турецьку мову у вузах Москви. В останні роки проживав у м. Мігніш Московської обл. Досліджував тюркомовні вірменські пам'ятки, які зберігалися в Центральному архіві давніх актів у Києві.

Опублікував: Документи на половецьком языке XVI в. Судебные акты Каменец-Подольской армянской общины.— Москва, 1967; Турецька мова, елементарна граматика та новий алфавит: Підручник.— Харків: Київ, 1930; автор спогадів: Агатагел Кримський (До 100-річчя з дня народження) // Архіви України.— Київ.— 1971.— № 1.— С. 16–26.

Див.: [Дашкевич Я.] Сходознавець Тимофій Іванович Грунін // Архіви України.— [Київ].— 1971.— № 1.— С. 16.— Без підд.

¹⁷⁹ Див.: Гаврилюк О. Я. Пани і панічі над "Кобзарем": Літературно-публіцистичні статті / Упоряд. і вступ. ст. Ю. С. Мельничука.— Львів: Каменяр, 1961.— 88 с.

¹⁸⁰ Новиченко Леонід Миколайович (1914–1996) — український літературознавець. Родом з с. Русанівка, тепер Аншодолінського р-ну Сумської обл. У 1950–1952 рр. — головний редактор журналу "Вітчизна". З 1949 р. — в Інституті літератури ім. Т. Г. Шевченка АН УРСР. З 1959 р. — секретар правління Спілки письменників СРСР. Автор праць з історії української літератури, книг про Т. Шевченка, М. Рильського, П. Тичину та ін. Один з редакторів і авторів "Історії української літератури" (у 8-и томах, 1967–1971 рр.). Помер у Києві, похований на Байковому цвинтарі.

¹⁸¹ "Західня Україна" — літературно-мистецький і політико-громадський ілюстрований часопис. Виходив у Харкові. З 1927 р. — як неперіодичні збірники (зшитки, альманахи), у 1930–1933 рр. — місячник. Орган одноіменної спілки революційних письменників.

¹⁸² Йдеться про XI Наукову Шевченківську конференцію, яка проходила у Києві 12–14 березня 1962 р.

¹⁸³ На XI Науковій Шевченківській конференції Є. Кирилюк виступив з доповіддю "Невідкладні завдання радянського шевченкознавства у вивченні проблеми "Шевченко і слов'янські літератури", в якій громив літературознавців Михайла Мольнара за "об'єктивізм" та Луку Луцива як "зубра українського буржуазного націоналізму, який уже майже півстоліття спотворює історію української літератури! Продавши мерзенну душу заоксаєнським імперіалістам, Лука Луцив і по сей день обливає брудом нашу країну і наш народ" (цитата за текстом доповіді Кирилюка, див. "Збірник праць XI Наукової Шевченківської конференції" (Київ, 1963.— С. 7). Цей виступ глибоко обурив львівську громадськість.

¹⁸⁴ Йдеться про постанову ЦК КП(б)У з 24 серпня 1946 р. "Про перекручення та помилки в висвітленні історії української літератури в "Нарисі історії української літератури", виданому Інститутом мови та літератури Академії наук УРСР під редакцією С. Маслова та Є. Кирилюка. Нарис опубліковано у 1945 р., а вже 30 червня 1946 р. в київській республіканській пресі було опубліковано першу анонімну погромну статтю.

¹⁸⁵ Скокан Катерина Єронімівна (1920–1977) — бібліограф, співробітниця Державної публічної бібліотеки (пізніше Центральної наукової бібліотеки АН УРСР). Третя дружина Ю. Меженка.

¹⁸⁶ Мольнар Михайло Ілліч (1930–2006) — відомий чеський україніст. Народився в с. Велика Чингава, нині с. Боржавське Виноградівського р-ну Закарпатської обл. З 1956 р. навчався в аспірантурі Київського університету ім. Т. Г. Шевченка. У 1960 р. захистив дисертацію: "Гарас Шевченко у чехів та словаків" (1961 р. опублікована у Пряшеві). Разом зі своєю першою дружиною М. Мундяк-Мольнар підготував до друку

два збірники, присвячені 100-річчю від дня народження І. Франка — "Зв'язки І. Франка з чехами та словаками" (1957, у співавт.) та "З історії чехословацько-українських зв'язків" (1957, 1959).

¹⁸⁷ *Арешиян Саламея Григорівна* (1913–1966) — вірменський літературознавець, заслужена діячка науки Вірменської РСР (з 1963 р.). Авторка розвідок з історії вірменської і російської літератур, декількох праць з питань україно-вірменських культурних зв'язків, а також книги "Армянская печать и царская цензура" (Єреван, 1957). Виступала з доповіддю на XI Науковій Шевченківській конференції у Києві.

¹⁸⁸ *Сімович Ізидора Іванівна* (1883–1962) — дружина мовознавця Василя Сімовича (1880–1944). Після війни в Львівській філії БАН УРСР допомагала мистецтвознавцеві Тадеушу Маньковському. Працювала над збіркою фотографій. За її заповітом, бібліотеку чоловіка перевезли до Наукової бібліотеки Чернівецького університету, де її зразу ж включили до спецфонду. Померла у Львові. Похована на Личаківському кладовищі.

¹⁸⁹ Згодом в останньому своєму листі (12 січня 1969 р.) до Ю. Меженка Ф. Максименко писав: "Кілька років тому я надсилав Вам списки деяких Шевченкіан із збірки *Сімовича*. Зараз виявляється, що вона ще в Чернівцях не зовсім опрацьована й у мене є надія спокусити їх деякими "Буковинезіями", що у них бракує. Я надсилаю списки, що у мене випадково зберігся й прошу викреслити те, що для Вас вже не цікаве." (ІА. ВР. Архів Ю. Меженка).

¹⁹⁰ Деякі видання з приватної книгозбірні В. Сімовича з факсиміле вченого зберігаються у відділі цінних і рідкісних книг Наукової бібліотеки Чернівецького національного університету ім'я Юрія Федьковича.

¹⁹¹ *Іванченко Микола Миколайович* (?–1941) — бібліограф. Загинув у Чернігові від німецької бомби. Співукладач покажчика: Систематичний каталог видань Всеукраїнської Академії наук, 1918–1929 / М. М. Іванченко, Я. І. Стещенко.— Київ, 1930.

¹⁹² *Лисиченко Дмитро Михайлович* (1887–?) — бібліограф, учасник українського робітничого руху на Катеринославщині, провідний член УСДРП. Родом з Катеринослава, тепер Дніпропетровськ. У 1913–1919 рр. разом з дружиною були власниками української книгарні "Слово" в Катеринославі, офіційно працював службовцем Катеринославської залізниці. 1915 р. заарештований за самостійницьку діяльність місцевої УСДРП. У 1917 р. звільнений з ув'язнення. Член Української Центральної Ради від Всеукраїнської Ради робітничих депутатів. Організував видавництво "Слово", яке опублікувало 23 книжки. У 1920 р. видав перший том (літери А–К) "Словника української мови" Д. Яворницького. Того ж року виїхав до Києва. Завідував книгарнею Вукоопспілки. Колишній працівник друкарні Книгоспілки. 13 лютого 1931 р. засуджений до 5 років виправно-трудових таборів. Подальша доля невідома. Перекладав твори Ж. Верна та Д. Лондона.

Про нього див.: *Чабан М. П.* Книгар Дмитро Лисиченко // Українська біографістика: Зб. наук. пр.— Київ, 2005.— Вип. 3.— С. 180–185.

¹⁹³ *Міяковський Володимир Варлаамович* (1888–1972) — історик-архівист, літературознавець, культуролог. Народився в Ковелі Волинської обл. У 1920-х рр. — директор Центрального історичного архіву ім. В. Антоновича в Києві, науковий працівник Академії наук України. Арештований 21 серпня 1929 р. у справі СВУ. Засланий на 5 років до Карелії, де працював статистом. 1943 р. виїхав до Праги, 1950 — до Нью-Йорка, де її помер. Один з фундаторів ВУАН і керівник її архіву-музею.

Див.: Білокін С. Володимир Міяковський // Вісті УВАН.— [Нью-Йорк].— 2000.— Чис. 2.— С. 201–267.

¹⁹⁴ *Ясинський Михайло Ілліч* (1889–1967) — бібліограф, згодом — електромонтер будинкоуправління. Народився та помер у Києві. Автор статті: Головні моменти в історії української бібліографії // Бібліотечний збірник.— Київ, 1927.— Чис. 3.— С. 21–25.

Про нього див.: Ясинський Михайло Ілліч // *Королевич Н. Ф.* Українські бібліографи ХХ століття: Навч. посібн.— Київ, 1998.— С. 48–71.

¹⁹⁵ *Кондра Сергій Григорович* (1880–1938) — бібліограф, вчений секретар УНІКУ. Родом з с. Піроги Полтавської обл. Закінчив реальне училище та інститут у Москві. За фахом геодезист. З 1923 р. мешкав у Києві. Перед арештом завідував картографічним відділом Науково-дослідного інституту геології АН УРСР, викладав у Київському університеті. Займався реєстром української періодики. У "Бібліологічних вістях" було опубліковано 12 його статей і заміток. Був діловодом УНІКУ: вів листування, протоколи нарад. Займався нотографією, складанням ркешійсько-українського словника музичних термінів (автор розвідки: Особливості нотографії // *Бібліол. вісті.*— 1928.— № 1.— С. 63). Арештований 17 січня 1938 р., і в травні цього ж року розстріляний. 1956 р. — реабілітований.

Див. *Ковальчук Г.* Співробітники УНІК — жертви політичних репресій // Наукові праці Національної бібліотеки України імені В. І. Вернадського.— Київ, 1999.— Вип. 2.— С. 83–85.

¹⁹⁶ *Алексеев Теофан Павлович* — секретар редколегії часопису "Бібліологічні вісті", в редакції часопису з 1928 р. Аспірант з 1922 р. У післявоєнні роки проживав у Баку, де й помер у 1970-х рр.

¹⁹⁷ *Нирчук М. А.* — у 1920-х рр. викладач київських вузів, вів активну роботу з пропаганди марксистської філософії. Співробітник кафедри марксизму-ленінізму у ВУАН. Заарештований 1935 р. Засуджений на основі матеріалів, сфальшованих співробітниками НКВД УРСР. Реабілітований.

¹⁹⁸ *Постернак Степан Пилипович* (1885–1938) — бібліограф, бібліотекознавець. Народився в с. Степанівка Ніжинського повіту. У 1911 р. закінчив Петербурзький університет. У 1923–1929 рр. — директор Всенародної бібліотеки України і співредактор "Бібліотечного збірника" (1926–1927) та "Журналу бібліотекознавства та бібліографії" (1927–1929). Заступник голови бібліографічної комісії ВУАН. У 1929 р. вперше заарештований. 28 грудня 1937 р. заарештований вдруге і через три тижні розстріляний. Автор праць: "Всенародна бібліотека України при Українській Академії наук у м. Києві" (1923), "З історії освітнього руху на Україні за часи революції 1917–19" (Київ, 1920).

Про нього див.: *Стришенець Н.* Степан Постернак // Бібліотечний вісник. 80 років Національній бібліотеці України імені В. І. Вернадського. — 1998. — № 5. — С. 29-37.

¹⁹⁹ *Довгань Кость Андрійович* (1902–1937) — аспірант Ю. Меженка. Літературознавець. Народився в с. Жажнівка Вінницької обл. у селянській сім'ї. Закінчив Інститут народної освіти та аспірантуру при УНІКу. Секретар Кабінету читачівства з 1926 р., одночасно секретар харківського журналу "Критика". Перед арештом працював науковим співробітником Науково-методичного кабінету бібліотекознавства і масової бібліографії (колишній УНІК) і займав таку ж посаду в Бібліотеці АН УРСР. На початку листопада 1936 р. заарештований і через кілька місяців розстріляний. Автор погромної статті (більше 40 сторінок), скерованої проти Меженка: *Довгань К.* Класова боротьба на книгознавчо-бібліографічному фронті // Критика. — 1931. — № 7-8.

²⁰⁰ *Керекез Яків* — займав середні посади в Наркомосвіти УРСР, після війни завідував науково-методичним відділом бібліотекознавства і бібліографії при Республіканській бібліотеці ім. КІРС. Співавтор наклепницької статті, спрямованої проти Ю. Меженка: *Гуменчук І., Керекез Я.* За перебудову науково-книгознавчої роботи // Пролетарська правда. — 1931. — № 85. Помер у Києві в 1960-их рр.

²⁰¹ *Біркина Н.* — учениця Ю. Меженка. Проживала у Києві після війни. Авторка розвідки: Варшавська публічна бібліотека // Бібліологічні вісті. — 1929. — № 4. — С. 78. — Підп. Н. Б.

²⁰² *Фольман І.* — завідував однією з київських книгарень, доля його невідома.

²⁰³ *Вайсблат (Вайсблят) Володимир Наумович* (1882–1945) — один з авторів часопису "Бібліологічні вісті". Видавець, перекладач, драматург, літератор, мистецтвознавець. Родом з м. Малин, тепер Житомирська обл. Народився в сім'ї рабина. Художній редактор майже всіх українських книжок, які видавалися в Києві у 1918–1920-х рр. З 1925 р. викладав у Київському художньому інституті, а також в УНІКу. 1933 р. заарештований, в 1934 р. його звільнено з роботи. 1935–1937 рр. працював у відділі рукописних і рідкісних книг БАН УРСР, потім в Медвидаві УРСР. 1941 р. виїхав в Середню Азію. 1943 р. повернувся до Києва. Похований на Байковому кладовищі.

²⁰⁴ *Завальний Максим Кіндратович* (1903–?) — науковий співробітник УНІКу і заступник директора з вересня 1931 по травень 1935 р., після звільнення С. В. Якубовського, виконувач обов'язків директора інституту. 23 серпня 1933 р. підписав наказ про звільнення 39 співробітників Всенародної бібліотеки України. Один з критиків роботи УНІКу. Арештований 29 квітня 1936 р. і через кілька місяців засуджений на 10 років виправно-трудових робіт з позбавленням прав на три роки. Подальша доля невідома.

²⁰⁵ Додаток, очевидно, було надіслано дещо пізніше. Спогади (без додатку) Я. Дашкевич підготував до друку й передав редакції журналу "Архівні України", але у зв'язку з наступом маланчуківської реакції

й усуненням редактора журналу Івана Лукіча Бутича (1919–2007), якого у 1971 р. звільнили з роботи в Архівному управлінні, публікація так і не була здійснена.

²⁰⁶ Див.: *Дашкевич Ярослав*. Армянские колонии на Украине в источниках и литературе XV–XIX веков. (Историкографический очерк) / Академия наук Армянской ССР. Институт истории.— Ереван: Изд-во АН Армянской ССР, 1962.— 176 с.

²⁰⁷ *Таранушенко Стефан Андрійович* (1889–1976) — мистецтвознавець. Народився в м. Лебедні на Слобожанщині. Вихованець імператорського Харківського університету. У 1923–1933 рр. — директор Музею українського мистецтва в Харкові. У 1920-і рр. з помічниками обійшов усю Лівобережжя, зафотографувавши безліч пам'яток, в т. ч. дерев'яної церковної архітектури, яка згодом була знищена. Заарештований 14 жовтня 1933 р., покарання відбував у Курську, Астрахані, таборах ІЗМАЛагу. Помер у Києві, похований на Байковому кладовищі. Досліджував історію українського образотворчого мистецтва, архітектуру, мистецьку спадщину Т. Шевченка. Автор опублікованої не повністю (скороченої удвічі) фундаментальної праці: *Монументальна дерев'яна архітектура Лівобережної України*.— Київ: Будівельник, 1976.— 336 с.

Про нього див.: *Білокінь С.* Велетень мистецтвознавства // *Пам'ятки України*.— [Київ].— 1989.— № 3.— С. 12–18.

²⁰⁸ Доповідь була прочитана в Матенадарані ім. Месропа Маштоца 25-го грудня 1962 р. на науковому засіданні, присвяченому 450-літтю вірменського книгодрукування.

Див.: *Дашкевич Я.* Вірменське друкарство на Україні. (До 350-річчя виходу в світ першої вірменської друкованої книги на Україні) // *Український історичний журнал*.— [Київ].— 1966.— № 12.— С. 132–134; *Матеріали доповіді були опубліковані також як частина розвідки: Армянское книгопечатание на Украине в XVII веке // Patma-banasirakan handes — Историко-филологический журнал*.— [Ереван].— 1963.— № 4.— С. 115–130.

²⁰⁹ 26 червня 1963 р. Інститут суспільних наук було передано Львівському державному університетові ім. І. Франка, що вело до дальшого занепаду наукових досліджень в інституті.

²¹⁰ Передача Львівської наукової бібліотеки АН УРСР із складу Академії наук до Міністерства культури, заініційована партійним керівництвом УРСР і, за згодою міністра культури Бабійчука, здійснена у 1963 р. Зміна статусу бібліотеки негативно відбилася на рівні наукової діяльності бібліотеки.

²¹¹ Ця бібліографія так і не була опублікована. Рукопис зберігається в Інституті літератури ім. Т. Г. Шевченка НАН України (ІЛ. ВР. Архів Ю. Меженка).

²¹² Т. Г. Шевченко. Бібліографія літератури про життя і творчість 1839–1959 / Академія наук УРСР. Державна публічна бібліотека.— Т. 1 (1839–1916).— Київ, 1963.— 423 с.; Т. 2 (1917–1939).— Київ, 1963.— 603 с.

²¹³ *Шевченко Т. Г.* Лірика / [Вступ. ст. Ю. Мельничука, с. 3–30].— Львів: Каменяр, 1964.— 159 с., [1] арк. портр.

²¹⁴ Йдеться про пожежу Київської публічної бібліотеки АН УРСР 24-26 травня 1964 р., організовану КДБ, яку пов'язують з особою працівника бібліотеки Віктора Погружальського. Під час пожежі згоріло бл. 500 тисяч томів у відділі "Україніка", серед них багато книжок з автографами українських діячів.

Детальніше про це див.: Білокінь С. І. На змахах епохи: Спогади історика. — Біла Церква: Видавець Пшонківський О. В., 2005. — С. 135-142.

²¹⁵ *Нечиталюк М. Ф.* Буковинський Кобзар: [Прю Ю. Федьковича]: Літ.-критич. нарис. — Львів: Каменяр, 1963. — 95 с., [1] арк. портр.: іл.

Нечиталюк Михайло Федорович (1921 р. н.) — літературознавець, професор кафедри української преси Львівського університету ім. Івана Франка, доктор філологічних наук. Перший вчений секретар Інституту суспільних наук. Аспірант Михайла Возняка, автор більше 60 франкознавчих праць, а також книги спогадів та документальних матеріалів про М. Возняка.

²¹⁶ *Музика Ярослава Львівна* (1894–1973) — українська художниця, графік, реставратор, музеєзнавець. Родом з с. Залісці Тернопільської обл. Художню освіту здобула в Парижі у 1935 р. Дружина доктора усіх лікарських наук, мікробіолога, бактеріолога Максима Музики. Репресована на 8 років. Працювала в художніх техніках емалі, мозаїки, живопису на склі. У 1968 р. опубліковано каталог її мистецьких творів. Померла у Львові, похована на Личаківському кладовищі. Екслібрис бібліотеки Олени Степанів роботи Я. Музики зберігається у приватному архіві Я. Дашкевича.

²¹⁷ *В'юник Андрій Олексійович* (1914–2003) — український мистецтвознавець. Родом з с. Білка, тепер Сумської обл. У 1953 р. закінчив Львівський інститут прикладного та декоративного мистецтва. Автор праць: "Осип Петрович Курплас" (1963), "Український радянський книжковий знак" (1965), "Стефанія Гобус-Баранецька" (1968), "Олена Кульчицька" (1969) та ін.

²¹⁸ Т. Г. Шевченко: Бібліографічний покажчик (1917–1963) / Уклад. М. І. Багрич; Кн. палата УРСР. — Харків, 1964. — 154 с.

Про цей покажчик Ю. Меженко в листі від 15 березня 1966 р. до Ф. Максименка пише: "Багричова робота дуже невдала. Феноменальна кількість помилок!" (Приватний архів С. Білокошия).

²¹⁹ Всі листи (1946–1948 рр.) публіковано у цьому виданні.

²²⁰ *Каганов Ісаак Якович* (1898–1981) — книгознавець, доцент Харківського інституту культури, історик літератури.

Про нього див.: Ісаак Якович Каганов (1898–1981): Бібліогр. покажч. (М-во культури і мистецтв України. Харк. держ. наук. б-ка ім. В. Г. Короленка. — Харків, 1998. — 28 с.

У його статті "На черзі дня — книгознавство" (Радянська культура. — 1965. — 11 березня) йдеться про очолюваний Ю. Меженком у 1922–1931 рр. Український науково-дослідний інститут книгознавства: "Були в його роботі і збочення, і хиби, але ще її сьогодні немало з того, що зроблено в його стінах, не втратило наукової цінності".

²²¹ Збереглася лише копія листа Ю. Меженка від 6 жовтня 1945 р.

²²² Див. прим. 9 у передмові.

²²³ Охтер — місто районного підпорядкування Козелецького р-ну Чернігівської обл.

²²⁴ Документи про підготовку та виконання репертуару української книги в 1945–1948 рр. які мали б зберігатися в Національній бібліотеці України імені В. І. Вернадського (колишній ЦНБ АН України), досі не знайдено. Зрештою, невідомо, чи хтось із працівників ЦНБ серйозно намагався їх розшукати.

²²⁵ Влітку 1965 р. віце-президент Академії наук Вірменської РСР Сурен Єремян запропонував Я. Дашкевичу переїхати до Єревана, обіцяючи можливість наукової праці, обрання членом-кореспондентом АН Вірменської РСР тощо. Однак після телефонної розмови між секретарем ЦК КПУ Андрієм Скабою та відповідним секретарем ЦК КП Вірменії, Президія АН Вірменської РСР відмовила Я. Дашкевичу у працевлаштуванні.

²²⁶ *Візір Микола Петрович* (1924–2008) — тодішній археограф, організатор української архівної й рукописної справи, завідувач відділу рукописів Центральної наукової бібліотеки АН УРСР у Києві.

²²⁷ *Українська книга*: [Зб. ст.] / Ред. колегія: *І. М. Педанюк* (відп. ред.) та ін. — Київ; Харків: Ред.-вид. відділ Книжкової палати УРСР, 1965. — 267 с.; 9 л. іл.

²²⁸ Див.: *Меженко Ю.* Хронологія артистичної діяльності Г. П. Затиркевич-Карпинської // Слово про Ганну Затиркевич-Карпинську: Спогади, статті, матеріали. — Київ, 1966. — С. 188–198.

Затиркевич-Карпинська Ганна з дому *Ковтуненко* (1856–1921) — видатна українська акторка. Народилася у дворянській родині на Подлявщині. У професійному театрі з 1883 р. виступала у трупі М. Кропивницького, потім у М. Старинського, М. Садовського та О. Суслова. Її репертуар налічував біля 100 ролей української класичної драматургії. Померла в м. Ромни, де й похована.

²²⁹ Директор Інституту суспільних наук Миклош Олексюк звільнив Ярослава Дашкевича з роботи 22 квітня 1966 р. в "зв'язку з скороченням посади бібліографа у штатному розкладі". Народний суд Шевченківського району м. Львова проілюстрував 13–14 травня цього ж року так зване "телефонне право": першого дня його поновили, наступного — після виступу прокурора — звільнили. Заступник директора інституту Маркіян Смішко, археолог, заявив у суді, що Я. Дашкевич, хоча й кандидат історичних наук, лаборантом у відділі археології бути не зможе, бо "археологія — це не історія", а стаття лаборантом у відділі мовознавства (згідно з його філологічною освітою), також не може, бо він вже кандидат історичних наук...

²³⁰ *Ванченко-Писанецький Костянтин Іполитович* (справжн. прізвище *Писанецький*; 1863–1928) — український актор, режисер, драматург, антрепренер. Родом з м. Житомира. Творчу працю розпочав у 1879 р. в аматорських концертах, потім — російській драматичній трупі П. Надімова, а також у трупях: М. Савіна (1881), М. Старинського (1883–1891),

В. Гришца (1892–1894), О. Суслова і О. Суходольського (1895), Г. Деркача (1898–1900) та ін. Автор драм "Мурло", "Рудоплани", "Неслождки", "Запорізький клад". Помер у Ташкенті 18 липня 1928 р.

²³¹ Див.: *Дашкевич Я.* Галичани-інтернаціоналісти у Радянському Туркестані в світлі новознайдених джерел 1917–1920 рр. // Історичні джерела та їх використання.— Київ, 1968.— Вип. 3.— С. 91–116.

²³² Тоді Я. Дашкевич відвідав Вільно, зокрема Центральну бібліотеку АН Литовської РСР. Див.: *Дашкевич Я.* Документальні матеріали з історії України в Центральній бібліотеці Академії наук Литовської РСР // Архівні України.— 1967.— № 1.— С. 79–83.

²³³ Йдеться про праці бібліографа й театрознавця Михайла Комарова (1844–1913) "Українська драматургія" (Одеса, 1906) та "До української драматургії" (Одеса, 1912).

²³⁴ *Jędrzejewicz Jerzy.* Noce ukraińskie albo rodowód geniusza: Opowieść o Szewczeno.— Warszawa: Ludowa spółdzielnia wydawnicza, 1966.— 624 s.

²³⁵ *Гресько Михайло Миколайович* (1913–1989) — літературознавець та бібліограф, доцент кафедри іноземних мов Українського поліграфічного інституту ім. І. Федорова у Львові. Автор праць, присвячених Шевченкіані німецькою, італійською, іспанською, португальською та есперанто (побачив світ у Львові 1968 р.). Досліджував творчість Гі де Мопассана, Т. Шевченка.

Див рецензії: *Дашкевич Я.* Гресько М. Твори Гі де Мопассана на Україні.— Львів, 1960.— 47, [2] с. // *Всхвіг.*— 1961.— № 3.— С. 156–157; *Дашкевич Я.* Гресько М. М. Т. Г. Шевченко французькою мовою (1847–1967): Бібліографічний покажчик.— Львів, 1967.— 42, [1] с. // Архівні України.— [Київ].— 1968.— № 2.— С. 90.— Підпис: С. Корнбуг.

ІМЕННИЙ ПОКАЖЧИК

- Адть К. 238, 239
Алексеев Теофан Павлович 252, 350
Андрус'як М. 335
Ардан Іван, о. 324
Арешян Саломея Григорівна 230, 349
Асник А. XVII
- Бабишкін Олег Кіндратович XXVIII, 130, 343
Бабійчук 352
Баб'як П. Г. 315, 341
Багрич М. І. XXXIV, 278, 353
Бажан Микола Платонович IV, XVII, XXIV, XXVI, 70, 104, 134, 136, 139, 146, 196
Базилевський *див.*
Базилівський М.
Базилівський М. (Базилевський) 107, 108, 110, 342, 343
Балнцький М. 322
Барвінський Богдан Олександрович IX, 47, 335
Барвінський Володимир 323, 328
Барвінський Олександр Григорович 29, 323, 328
Барвінський Осип 328
Бать Лідія Григорівна 190, 347
Бачинський О. 334
Березовський 236
- Білевнич Олександр Теодорович 23, 324
Білецький Олександр Іванович XXXIII, 132, 153, 167, 169, 178, 318, 344
Білецький Платон 344
Білокінь Сергій Іванович V, VI, XVIII, XXXI, 316, 350, 352, 353
Бълоуць Михайль 236
Біркина Н. (Н. Б.) 253, 351
Б. А. *див.* Лепкий Богдан
Боберський І. 322
Боднар Іван Андрійович IX, 48, 336
Боднарський Б. XXXIII
Бойко Іван Захарович 108, 109, 343
Борковський Олександр Михайлович (*Олекса Сторожинський, Українець*) 28, 326, 327
Брюкнер А. 333
Будзиновський В. 323
Буняк П. 323
Бурлака Галіна XXXV
Бутч Іван Лукнич XXIV, 352
- Вавілов Микола 330
Вавілов Сергій Іванович 35, 330
Вайсблат Володимир Наумович (Вайсблят) 253, 351
Вайсблят *див.* Вайсблат Володимир Наумович

- Вальо Марія Андріївна III, IV, 225, 226, 232, 255, 263, 270, 277, 284, 285, 289, 291, 298, 305, 318, 340, 341
- Ванченко-Писанецький Костянтин Іполитович (Ванченко, Писанецький – справж. прізви.) 297, 354
- Верн Ж. 349
- Вернадський В. І. 338
- Веселовський Ярослав (Веселовський Я.) 319, 323
- Винищченко В. XV, 300
- Виноградов XXXI
- Виснянський С. XVII
- Візир Микола Петрович 285, 354
- Вігчевська *див.* Канєвська Етя Фриділівна
- В. Кістка *див.* Терлецький Остап
- Вовчок Марко 329
- Возняк Михайло Степанович IX, XII, XVI, XVII, XX, 14, 43, 44, 46, 75, 158, 285, 320, 331, 334, 345, 353
- Волинський С. 323
- Волошин А. 323
- Ворошилов XXI
- Врабель М. 323
- В'юнник Андрій Олексійович 277, 353
- Гаврилюк О. Я. 210, 211, 348
- Гавришкевич Сергій XXXV
- Гаджега В. 323
- Газда І. 323
- Гайдучок Степан Степанович (*Гакстен*) 17, 322
- Гакстен *див.* Гайдучок Степан Степанович
- Ганкевич М. 323
- Гєбус-Баранецька Стефанія *див.* Гєбус-Баранецька Стефанія Мефодіївна
- Гєвакова М. 322
- Гємбарович *див.* Гємбарович Мєчислав Ян
- Гєнсьорєвський А. І. *див.* Гєнсьорєвський Антін Іванович
- Геросв О. 83
- Гєрзєман 252
- Гєтлєр XX
- Гладкий Я. 322
- Гнатюк Володимир Михайлович 29, 321, 329
- Гніп Павло Іванович (П. І.) X, XVII, XXVI, 15, 16, 20, 24, 32, 33-35, 38-40, 42, 46, 48, 50, 51, 53, 56, 57, 58, 61, 64, 320, 330, 336
- Голіян Роман 319
- Головата Лариса XXXVI, 335, 336
- Голубєць Микола 319
- Гончар Олєсь 343
- Горинь В. IV
- Горький М. 71
- Готт Ольга Олександрівна (Іванова) V, XXII, XXVI, XXXIII, XXXVII, 44, 60, 78, 80, 90, 91, 93, 95, 103, 105, 106, 109, 111-113, 115-117, 121, 128, 131, 140, 142, 144, 145, 148, 151, 154-157, 159, 166, 167, 176, 182, 184, 190, 194-196, 201, 318
- Г. П. *див.* Павлович Г.
- Грєсько Михайло М. 304, 305, 355
- Грицай В. 355
- Грузов М. А. 342
- Грунїн Тимофій Іванович 205, 207, 347, 348
- Грушевська Марія IV
- Грушевський М. С. IV, XV, XXVIII, 130, 185, 321, 329, 341
- Грушка Григорій, о. 324
- Губанов Т. А. 237
- Гумєнчук І. 351
- Гумєнок Михайло X, 317, 341, 347
- Гурєєва Лілія XXXV
- Гус Іван (Гус, Hus Ivan, Hus Jan) 211, 213, 214, 247, 250
- Гуцалєнко Тєтяна XII, XXXV, 320, 331

- Гебус-Баранецька Стефанія Ме-
фодіївна (Гебус-Баранецька
Стефанія) XXVI, 138-140,
257, 344, 353
- Гембарович Мечислав Ян (Гем-
барович) XVIII, 64, 76, 77,
337, 338
- Генсьорський Антін Іванович
(Генсьорський А.) XVII, 32,
329, 335
- Д див.* Дорошенко Володимир
Вікторович
- Даншевський Віктор Васильович
VIII, 35, 50, 53, 65, 330, 338
- Дашкевич Іван XXX
- Дашкевич Роман-Микола де Ко-
рибут XXX, 322, 333
- Дашкевич С. 323
- Дашкевич Ярослав-Іван-Анатій
333
- Деї О. І. XXXI, 326
- Деїч Олександр Йосипович 190,
347
- Демчик 27
- Держач Г. 355
- Держач Марія Дем'яніяна (Фуртак
Марія) IV, VI, IX, XVI, XXI,
XXVI, XXXIII, 11, 21, 24, 26,
32, 36, 37, 53, 83, 86, 98,
100, 317, 318, 321, 331, 340
- Держач Пилип Максимович 86,
340
- Дзюбан Роман XXXVIII
- Дішлавий П. С. (Дішлавий)
XXVIII, 130, 343
- Дідушицькі бібліотеки 337
- Дмитрів Нестор, о. 324
- Добролюбов М. 70
- Довгань Кость Андрійович 253,
351
- Довженко О. 337
- Доманицький В. 238, 247
- Домбровська Г. VI
- Донцов Д. 321
- Дорошенко Володимир Вікторо-
вич (Д. Володимир Вікто-
рович) XXXIV, XXXV, 15, 17,
21, 25, 27, 29-31, 144, 152,
206-208, 211-213, 217-219,
225, 226, 229, 232-234, 237,
238, 240, 248, 250, 256, 316,
320, 330, 342, 344
- Дорошенко Катерина Петрівна (До-
рошенчиха, Дорошенко К. Й.)
XXXIII, 165, 169, 178, 345
- Дорошенчиха *див.* Дорошенко
Катерина Петрівна
- Дорошкевич Олександр Костян-
тинович V, 32, 329
- Драгоманов Михайло XIII
- Дрозд Н. І. XXIV
- Дуб Орест, о. 324
- Дубицький І. 321
- Дудін С. 238
- Дун Олександр 317
- Дюрер Альбрехт 337
- Екскян А. (Екскян А.) 260, 299,
323
- Екскян А. *див.* Екскян А.
Ерланх Ю. Н. 238, 239
- Єнджевич Єжи (Єдржеjewicz
Jerzy) 300, 345, 355
- Єрмян Сурен 354
- Єфремов С. 247
- Жданов Андрій XXI
- Жекатвай Віктор, о. 323
- Жемчужников *див.*
Жемчужников
- Жемчужников (Жемчужников)
206, 207
- Жигмонт Кейстутович 335
- Жук М. 204
- Завальний Максим Кіндратович
253, 351

- Загорська *див.* Лінницька Любов
Павлівна
Задор. 134
Зайцев П. 247
Заклянський Богдан Романович
14, 319
Залеський Броніслав (*Заліський Б.*)
228
Заліський Б. *див.* Залеський
Броніслав
Занд Жорж 71
Запєвич Іван *див.* Терлецький
Остап
Зарєвич 127
Затіркєвич-Карпінська Ганна П.
(Затіркєвич Ганна, Затіркє-
вич Карпінська, Ковтунєнко)
296, 297, 354
Захаркін Степан XXXVI, 319,
342
Заяць Ю. С. XIII, 73
Здобнов 57
Зєров Микола 326
Зленко П. 335
Золотоверхий Іван Дмитрович
76, 338
- Игнатович Б. 168
Йогансон Ф. А. *див.* Йогансон
- Іванова *див.* Готт Ольга
Олександрівна
Іванов Олександр Орєстович 318
Іванченко Микола Миколайович
251, 252, 349
Ігнатієнко Варфоломій Андріано-
вич 9, 26, 251, 316
Ігнатова Т. А. IV
Ігор, кн. 69
Ільницька Луїза Іванівна VI, VII,
315, 317, 325, 341
Ісаєвич Я. 333
Ісаїв П. 322
- Йогансон (Йогансон Ф. А.) 228,
235
- К *див.* Скокан Катєрина Ієро-
німівна
Каганов Ісаак Якович XXIX,
283, 353
Каганович Лазар IX, 335
Калінець Ігор 341
Калінович Іван Титович 98, 100,
340, 341
Калітовський Єронім 327
Калітовський Омєлян Павлович
28, 326, 327
Каліхєвич Віра Миколаївна 318
Калятинський І. 323
Канєвський М. 215, 218
Канєвська Етя Фриділівна
(Вітчєвська) 43, 334
Канєвський Давид 334
Канторович А. Ю. 287
Калустій Г. О. 321
Карпенко-Карий І. (Тобієвич І.)
70, 339
Карпов Іван Тимофійович IX, 36,
37, 207, 331
Кархут В. 322
Кац Р. (Кац) 161, 162, 164, 345
- Квасниця І. 323
Кейстувович Жигмонт, кн. 335
Кєрекез Яків 253, 351
Кибальчич Михайло Андрійович
177, 178, 346
Клиба Євдокія Тимофійівна 87,
340
Клиба Ніна Євгенівна (Ніна
Євгенівна) 87, 340
Кирилюк Євген Прохорович XVI,
179-181, 187, 224, 225, 230,
231, 317, 325, 346, 348
Кичай С. 309
Кіньок XXVIII, 130
Кістка В. *див.* Терлецький Остап
Кметь В. VI
Кобшлянська Ольга 329, 343
Ковалєнко Леонід Миколайович
128, 343
Ковальчук Г. 316, 321, 325, 338,
350

- Ковтушенко *див.* Загіркевич-Кар-
шиська Ганна П.
- Когут А. 323
- Коженівський Ю. XVII
- Козакова Н. В. IV
- Козачук Таїсія XIX, XXIII, XXIV
- Козлашок П. С. XXIII
- Козловський К. С. 304
- Колесса Олександр Михайлович
13, 14, 319
- Колесса Філарет Михайлович XII,
XIII, 41, 333
- Колінсь А. Э. 239
- Комарниця М. 322
- Комаров Богдан Михайлович 9,
317
- Комаров Михайло Федорович
(М. Ф., Одесит, Одеситъ-Ко-
маров, *Уманець*) 28, 29, 298,
317, 326, 327, 355
- Коменський А. Я. 69
- Кондра Сергій Григорович 252,
350
- Кониський Олександр Якович 29,
206, 207, 229, 236, 323, 328
- Коновалюк Р. З. 308
- Конопницька М. XVII
- Кордуба М. XVII
- Корнбут С. 355
- Корнієнко А. 166
- Корнійчук О. 338, 346
- Коровіна Тетяна XXXVI
- Королєвич Н. Ф. 325, 350
- Королів-Старий Василь 326, 335
- Косів Михайло 344
- Костєвник Г. 322
- Кострова М. 331
- Котин 234
- Котлярєвський І. 324, 329, 339
- Коцюбинський М. 181, 276, 338
- Кр-й І. *див.* Крєвєцький І.
- Кравців Богдан 322
- Кравченко Неоніла *див.* Крав-
ченко-Максименко Н. В.
- Кравченко-Максименко Н. В.
(Кравченко Неоніла) 10, 317,
331
- Кравівка Зоя XXXV, 318
- Красінський З. XVII
- Красіцький І. XVII
- Крашевський Ю. XVII
- Крєвєцький І. (*Кр-й І.*) 317 335
- Кржіванек 211
- Кривенко М. XVII, XXXI
- Крижанівський А. 321
- Кримський Агапанел Юхимович
29, 205, 321, 328, 343, 347
- Криницький Рафаїл, о. 324
- Крип'якевич Іван Петрович XVII,
40, 53, 56, 86, 88, 89, 102,
117, 118, 161, 162, 164, 184,
186, 322, 332, 333, 335
- Крип'якевичі, родина 322
- Кропивницький Марко Лукич
XXIII, 44, 85, 327, 334, 339,
354
- Крупська XV
- Крушельницький А. XV, 323
- Кузеля Зенон 319
- Кузьма Орест 320
- Куліш П. А. 227, 329
- Кульчицька Олена 353
- Куніцький М. 321
- Курдилик Анатоль 319
- Курілас Осип Петрович 353
- Кусній Леся 334
- Кутковець Катерина 109, 343
- Куц А. С. 343
- Куншерев И. Н. 228
- Куц Олег Павлович 341, 345
- А. *див.* Левницький Іван Омеля-
нович
- Лебедів *див.* Малицька Констан-
тина Іванівна
- Лебедова Віра *див.* Малицька
Константина Іванівна
- Левитський В. 323
- Левницький Володимир Лукич
(*Лукич Василь*, Левницький-
Лукич) 28, 29, 326, 327
- Левницький Д. 323

- Левницький Іван Омелянович (Л., Левницький І. Е., Левницький І. С.) V, X, XI, XIV, XVI, 3, 4, 8, 10, 11, 15, 17, 18, 19, 21, 23, 27, 30, 37, 44, 82, 198, 315
- Левницький-Лукнич *див.* Левницький Володимир Лукнич
- Левченко С. П. XXIV
- Лєпін В. І. *Ульянов В.* XV, 72, 73, 317
- Лепкий Богдан (Б. А.) 127, 247, 323
- Лескін (Лескіен, Leskden) 137-139
- Лескіен *див.* Лескін
- Лесков 234
- Линник В. 239
- Линник И. 239
- Лисенко М. В. 226, 228, 229, 236, 245, 328, 339
- Лисенко Наталія XXXV
- Лисиченко Дмитро Михайлович 251, 349
- Ліницька Любов Павлівна (Загорська) XXIII, 85, 94, 98, 339
- Лондон Д. 349
- Лукаш Р. 335
- Лукаш Н. 311
- Лукнич Василь *див.* Левницький Володимир Лукнич
- Луців Лука 348
- Луцький О. 323
- Любчик В. 336
- Людовік XIV 68
- М. Ф. *див.* Комаров Михайло Федорович
- Макар Стефан, о. 324
- Маковей Осип Степанович XVI, 37, 163, 165, 166, 323, 326, 331, 345
- Максименки, родина 331
- Максименко Федір Пилипович V, VI, XVIII, XXVI, XXXIII, 24, 35, 39, 58-60, 84, 85, 107, 161, 164, 182, 183, 215, 216, 217, 232, 233, 234, 241, 242, 285, 289, 290, 303, 316, 317, 325, 331, 345, 349, 353
- Максимович М. XXXI
- Малицька Константина Іванівна (*Лебедів, Лебедова Віра, Чайка Дністрова*) IX, XIII, 37, 62, 321, 322, 331, 333
- Мануїльський Дмитро Захарович 117, 335, 343
- Маньковський Тадеуш 349
- Маслов Василь V
- Маслов Сергій Іванович V, 15, 24, 316, 321, 325, 348
- Матвієнко 76, 77
- Матвієнко М. XXVII, 130
- Матяш І. 325
- Мельничук Ю. С. 347, 348, 352
- Мирний П. 70
- Мицюк О. 292
- Місило Євген 339
- Міцкевич Адам XVI, 71, 304, 319
- Міяковський Володимир Варлаамович 252, 350
- Мольнар Михайло Ілліч 230, 242, 348
- Мопассан Гі де *див.* Мопассан Гі де
- Мопассан Гі де (Мопассан Гі де) 355
- Мороз І. 340
- Мороз Мирослав 318, 344
- Мороз Олексій Нікілфорович XXVI, 154, 212, 214-217, 344
- М-с П. 206
- Музика Максим 353
- Музика Ярослава Львівна XXVI, 276, 353
- Мундяк-Мольнар М. 348
- Муравйов-Михайлов 339
- Н. Б. *див.* Біркіна Н.
- Надімов П. 354
- Назарук О. XV
- Нарбут Г. І. 254, 316
- Некрасов М. 71
- Нечиталюк М. Ф. 275, 276, 353
- Нечуй-Левницький І. 323, 327, 339

- Н. Зуб... 238, 239
 Нирчук М. А. 253, 350
 Новаківський Олекса 344
 Новиченко Леонід Миколайович 215, 348
- Овідій 172
 Огіснюк Іван 330
 Огоповський О. 236
 Огороднік М. 323
 Одеситг-Комаров *див.* Комаров Михайло Федорович
 Одеситг (Одеситг) *див.* Комаров Михайло Федорович
 Одуха Антін Захарович (Одуха Антон Захарович) XVIII, 64, 336-338
 Ожешко Е. XVII
 Олексюк Мирослав 354
 Олесницький Роман 322
 Олешкевич О. 311
 Ольшевич Вацлав Казімеж XVII, 64, 337
 Опільський Юліан XXIV
 Оссолінські XVII
 Охримович В. 323
- П. І. *див.* Гніп Павло Іванович
 Павенцький О. А. XIII
 Павланк М. 344
 Павлічко Д. XXVIII, 130
 Павліковський Гвальберт *див.* Павліковський Гвальберт
 Павліковський Гвальберт (Павліковський Гвальберт) 206, 207
 Павлович Г. (Г. П.) 235, 239
 Пайончковський Ф. XVII
 Панейко В. 323
 Панів А. VI
 Пацьків Володимир 39, 332
 Паньківський К. 326
 Партицький Омелян Йосипович 28, 326
 Пархоменко Михайло Микитович XVII, 75, 338
 Пастернак Ярослав 32, 330
 Пачовський Т. 335
- Пашкевич Степанія О. (*Степаніда*) XII, 38, 40, 54, 331
 Педанюк І. М. 354
 Пеленський Євген-Юлій (Пеленський Є. Ю.) 220, 322, 335
 Пере П. 148
 Петренко Андрій XII, 320, 331
 Петрушевич Антін 236
 Печенюк Віктор Іванович 20, 324
 Писанецький *див.* Ванченко-Писанецький Костянтин Іполитович
 Підвисоцький Кость Осипович 44, 334
 Підкова Іван 226
 Підоплічко 146
 Платоніда 234
 Плесський Георгій Михайлович 77, 338
 Погребняк Петро Степанович 24, 325
 Погружальський Віктор 353
 Постернак Степан Пилипович 253, 350, 351
 Приходько О. 220
 Пушкін О. 70
 Пішонківський О. В. 353
- Раковський Іван 319
 Расін Ж. Б. 71
 Реймонт В. XVII
 Рибчинська Наталія XII, 320, 326
 Рильський М. 348
 Рильський Тадей 292, 293
 Роденбах Ю. 318
 Романенчук Б. 335
 Руданський Степан Васильович 29, 327, 328
 Рудий 77
 Рудицький Я. 322
 Румянцев А. Р. VII
- Савін М. 354
 Садовська М. 339
 Садовський Микола 339, 354
 Саксаганський Панас Карпович (Тобілевич) 86, 97, 339

- Сарана Федір Кузьмич (Кузьмо-
вич. Ф. К.) IV, XXIV, XXV,
XXVI, XXXIII, XXXIV, XXXV,
XXXVI, 104-106, 108, 110, 112-
115, 128, 130, 132, 135, 136,
139, 140, 143, 145-147, 151-
155, 157, 158, 160-163, 165,
167, 169, 171-175, 179, 180,
182-187, 202, 204, 206, 208,
213, 215, 216, 219, 224, 230,
231, 233, 234, 285, 288, 294,
295, 319, 341, 342
- Сафарян С. С. 279
- Сахаров М. І. 280
- Сварник Галина XIV, XXXVI,
XXXVIII, 331
- Свенціцький І. XVI, XVII
- Селюченко М. 309
- Семенко М. 346
- Сеїдзюк Є. Ф. 302
- Сераковський З. 68
- Симоненко В. XXXI
- Сімович Василь 319, 349
- Сімовичка *див.* Сімоніч Ізидора
Іванівна
- Сімович Ізидора Іванівна (Сімо-
вичка, Сімовичева, Сімовичка,
Смідовичка) 232-234, 349
- Сімовичева *див.* Сімович Ізидора
Іванівна
- Сімовичка *див.* Сімович Ізидора
Іванівна
- Сірополок С. 335
- Сігнішда Уляна Іванівна XII,
28, 38, 326, 333
- Січнівський В. 335
- Скаба Андрій 354
- Сковорода Григорій Савлч 200
- Скокан Катерина Ієронімівна (К.,
Катерина Єронімівна, Кате-
рина Єронімівна, Катря, Катя)
XXXII, XXXVII, 226, 232, 239,
241, 243-245, 259, 260, 261,
263, 264, 266, 268-271, 272-
275, 277-279, 281, 282, 284-
314, 318, 342, 348
- Скоропадський Павло 321
- Сластьон О. 236, 248
- Сліпий Й., о. 322
- Словацький Ю. XVI
- Смідовичка *див.* Сімович Ізидора
Іванівна
- Смішко Маркіян 354
- Соколінський Є. (Соколинский Е. К.)
VII, IX, X, XXII, 318
- Сокурова М. В. XXII
- Солонська Н. 325
- Ставицька З. М. 309
- Сталін Й. В. 72, 73
- Старицька-Черняхівська А. 321
- Старицький Михайло Петрович
86, 315, 334, 339, 354
- Старосольський В. XV
- Стасьо І. 322
- Стеблій Ф. 333
- Степанів-Дашкевич Олена Іва-
нівна (Степанів Олена) IV,
V, XIX, XX, XXI, XXII, XXX,
52, 59, 60, 78, 85, 86, 90-92,
94, 98, 103, 105, 112, 115-117,
119, 121, 132, 135, 137, 140,
144, 150, 152, 158, 166, 194,
196, 200-203, 217, 219, 241,
245, 258-260, 262, 263, 266,
322, 333, 336, 343, 353
- Степанів Олена *див.* Степанів-
Дашкевич Олена Іванівна
- Стеткевич Осип 324
- Стефанік В. 226, 236, 238, 239,
246, 247
- Стешенко Іван 315
- Стешенко Ярослав Іванович V,
6, 7, 15, 29, 30, 251, 252,
315, 349
- Сторожинський Олекса *див.* Вор-
ковський Олександр Михай-
лович
- Стрішенець Надія III, IV, VI, XXVI,
XXXIII, 316, 351
- Студинський К. XV, 323
- Сун, династія (Sung-Dynastie)
201
- Суслов О. 354, 355
- Суховерський Іван 333
- Суходольський О. 334, 355

- Т. Г. *див.* Шевченко Тарас Григорович
Тайлер Уот 68
Таранушенко Стефан Андрійович (Таранущенко С.) XXVI, 256, 257, 352
Таранушенко С. *див.* Таранушенко Стефан Андрійович
Терещенко І. П. 51, 53, 55, 58, 336
Терлецький Остап (*В. Кістка, За- невич Іван*) 143, 145, 146, 344
Тисовський В. 326
Тичина Павло 343, 348
Тітце Ганс 337
Ткаченко Микола V
Ткаченко Н. 238
Тобілевич *див.* Саксаганський Панас Карпович
Тобілевич І. *див.* Карпенко-Карий І.
Томашівський Степан 322, 325
Томенко Г. О. 271
Торквемада XXVIII, 130
Трутовський Д. 248
Тулуб О. 9, 317
Турбацький А. 323
Тургенєв І. 71
- Угринович Г. І. 274, 300
Українець *див.* Ворковський Олександр Михайлович
Українка Леся (Українка А.) 70, 317, 318, 321, 343
Ульянов В. *див.* Ленін В. І.
Уманець *див.* Комаров Михайло Федорович
Усенко П. 346
- Ф. К. *див.* Сарана Федір Кузьмич (Кузьмович)
Федак Степан 344
Федоратенко 143
Федорович В. 323
Федорців Ф. 323
Федькович Ю. 323, 353
Фільц М. 323
Фольман І. 253, 351
- Фр. *див.* Франко Іван
Франко Іван (Фр.) XIV, XXV, XXVI, 4, 8, 22, 28, 43, 44, 70, 119, 153, 167, 168, 170, 214-217, 229, 247, 318, 321, 326, 327, 329, 331, 334, 338, 343-345, 349
Фредро О. XVII
Фуртак Марія *див.* Деркач Марія Дем'янівна
- Харамбашич Август 107, 110, 342
Хвиальовий М. 345, 346
Хінкулов А. XIV, 61
Хмельницький Богдан 67, 333, 339
Хміль Ольга VII, 326
Холмушин 235
Хомин Нестор 122, 131
Хренов К. П. 330
Хрущов М. С. IX, XVI, 335
Худаш Лідія Сергіївна (Худаш Лидія Сергеевна) 270, 271, 272, 273, 274
- Цегельський А. 322
Цеглинський Г. 326
Ціхановська Ярослава XX, XXI
Цурковський Антін 324
- Чабан М. П. 349
Чабров Георгій Миколайович 205, 207, 347
Чайка Дністрова *див.* Маліцька Константина Іванівна
Чаренц Егіше 279
Чарнецький Зігмунт 195
Чернецький А. 323
Чиж Ярослав XXVIII, 167
Чмола І. 322
Чубатий М. 322
Чучка Ю. 323
- Шавель І. 322

- Шафарик П. І. 250
- Шахматов Олексій Олександрович 32, 329, 330
- Шашкевич М. 127, 324
- Швець Г. І. XXIV
- Шевченко-Грушівський Тарас *див.* Шевченко Тарас Григорович
- Шевченко Тарас Григорович (Шевченко-Грушівський Тарас, Т. Г., Шевченко Тарасъ Григорієвичъ, Ševcenka T., Ševcenko Taras, Szewczenko T.) VIII, XXI, XXIV, XXXIII, XXXIV, XXXV, 17, 20, 26, 38, 42, 49, 62, 70, 107, 109, 110, 122, 129, 131, 144, 157, 160, 179, 181, 186, 190, 193-195, 197, 213, 214, 219, 222, 225, 227-232, 235-240, 242, 243, 246, 248-250, 256, 262, 270-272, 277, 279, 296, 300, 301, 304, 305, 318-321, 324, 327-329, 336, 341-348, 352, 353, 355
- Шевченко Тарасъ Григорієвичъ *див.* Шевченко Тарас Григорович
- Шевченко Федір Павлович XXVI, XXVIII, 185, 186, 187, 346, 347
- Шекспір В. 71
- Шеллі П. Б. 71
- Шендрік І. 316
- Шенгішський Андрій 323, 346
- Шовконяс І. Г. IV
- Шраг Микола Ілліч (Микола Ільч) IV, 32, 56, 59, 117, 118, 123, 329, 343
- Штеліга Марія 321, 333
- Щурат Василь Григорович XII, XVI, XVIII, 20, 51, 218, 247, 319, 323, 324
- Щурат Степан Васильович 218, 219, 221, 244, 256
- Яворницький 349
- Яковенко В. 235, 238, 239
- Якубовський С. В. 351
- Янчак Ярослав Васильович XVII, 53, 54, 56, 336
- Яроменок Ю. І. 201, 281, 310, 311
- Ярошенко М. 334
- Ясницький Михайло Ілліч V, 252, 342, 350
- Яценюк Я. 337
- Яцкевич А. 322
- Bar Adam 8, 316
- Barbier Antoine-Alexandre 8, 316
- Barbier Olivier 316
- Bellmann 213
- Billard Paul 316
- Billard René 316
- Bohatta Hans 8, 316
- Daffis 316
- Féhor 316
- F. T. 214
- Guérard 316
- Halkett Samuel 316
- Holzmann Michael 8, 316
- Hus Ivan *див.* Гус Іван
- Hus Jan *див.* Гус Іван
- Jędrzejewicz Jerzy *див.* Єнджевич Єжи
- Johnson A. F. 316
- Kennedy James 8, 316
- Korpe 213
- Laing John 316
- Leskien *див.* Лескін
- Letouzey 316
- Oliver 316

Royd 316

Smal Stočkyj Štěpán (Sm. St.) 214

Sm. St. *div.* Smal Stočkyj Štěpán

Ševcenko Taras *div.* Шевченко

Тарас Григорович

Smith H. A. 316

Sung-Dynastie *div.* Сун, династія

Szewczenko T. *div.* Шевченко Тарас

Григорович

Tauliz 229

Tichy Fr. 214

ПОКАЖЧИК ГЕОГРАФІЧНИХ НАЗВ

- Австрія 14, 35, 74
Алєстро-Уторцина XIV, 3, 11, 315
Америка *див.* США
Аргентина 324
Арм. ССР *див.* Вірменія
Армянская ССР *див.* Вірменія
Астрахань, м. 352
Ашхабад, м. 207, 347
- Баку, м 350
Балтійське море 144, 188
БАМАГ 352
Бельгія 15
Березанш, м. 327
Берківці, с. 343
Берлін, м. 325
Берлоги, с. 315
Бігород, м. 42
Біленьке, с. 325
Білка, с. 353
Болгарія 230
Болєстрашичі, с. 329
Болєхів, м. 327
Боржавське (Вєлєка Чингєва), с. 348
Бразилія 23, 324
Братський р-н 339
Броди, м. 324
Бронниця, м. 329
Будєшєт, м. 17, 323
Буковина 18, 204, 326, 331
Бучач, м. 337
- Ваньковичі, с. 327
- Варшава, м. 310, 312, 321, 330, 344-346
Вєслєвкєвський р-н 339
Вєтєкан XIX
Вєлєсєнєв, с. 329
Вєлєка Чингєва *див.* Боржавське
Виноградєвський р-н 348
Вєслєбокєл, с. 324
Вєшєнєвчєк, с. 333
Вєдєнь, м. 321, 340
Вєлєнокє, м. 145, 147, 278, 355
Вєнєпєцькє обл. 328, 351
Вєнєпєг, м. 324
Вєрємєнєя (Арм. ССР, Армянская ССР, Вєрємєнєцькє РСР) XXIX, XXXV, 198, 203, 242, 261, 264, 272, 276, 278, 286, 299, 349
Вєрємєнєцькє РСР *див.* Вєрємєнєя
Вєлєнєцькє обл. 328, 350
Вєлєдєнєпр-Вєлєнєцькє, м. 328
Вєлєгє, р. 333
Вєлєськє, м. 333
Вєрєнєзькє гєбєрнєя 327
Вєрєшєнєлєвгєрєд *див.* Лугєнєськ
Вєрєцлєв, м. XVI, XXXVIII, 321
- Гєлєч, м. 32, 330
Гєлєчєнєнє 18, 29, 30, 204, 315, 319, 320, 322, 326, 328, 330, 331, 335, 336
Гєлєцькє р-н 334
Гєнєрєлєнє Гєбєрнєєтєєтєю 14 *див.* Гєлєчєнєнє
Гєрмєнєвєкє, с. 343

- Гніздечка (Шляхтинці), с. 328
 Городок, м-ко 336
 Гуцульщина 83
- Дмитрівка, с. 327
 Дніпро, р. 138, 308
 Дніпропетровськ (Катеринослав), м. 349
 Дніпропетровська обл. 327, 339
 Дністер, р. 204
 Дрогобич, м. 319
 Дунаївці, м-ко 346
- Єреван *див.* Єреван
- Эстонская ССР (Эст. ССР) 148
- Єлизаветград *див.* Кіровоград
 Єреван (Єреван), м. 193, 195, 196, 203, 241-243, 250, 251, 255, 257, 258, 260, 269, 272, 276, 279, 291, 294, 299, 354
- Жахнівка, с. 351
 Женева, м. 317
 Жидачівський р-н 326
 Жигтомір, м. 354
 Жигтомірська обл. 351
 Жмеринський р-н 328
- Загутин, с. 327
 Закарпатская обл. *див.*
 Закарпаття
 Закарпатська обл. (Закарпатская обл.) *див.* Закарпаття
 Закарпатська Україна *див.* Закарпаття
 Закарпаття (Закарпатская обл., Закарпатська обл., Закарпатська Україна) XIII, XXI, 18, 19, 38, 40, 54, 55, 83, 299, 319, 348
 Залісці, с. 353
 Заліщики, м-ко 204
 Зальцвельд, м. 246
 Запоріжжя (Запороже), м. 322, 341
 Запороже *див.* Запоріжжя
- Західна Україна (західно-українські землі, Західні області УРСР) XII, XIII, XVI, XXIV, XXV, 48, 67, 71-73, 91, 96, 104, 105, 108, 111, 120, 138, 141, 161, 197, 322, 326, 337, 339, 340, 341, 347
 Західноукраїнська Народна Республіка (ЗУНР) 328
 Заучені Державні *див.* США
 Знесіння, с. 315
 Золочів, м. XX, 340, 341
 Золочівський р-н 340
 ЗУНР *див.* Західноукраїнська Народна Республіка
- Іванівка (Янушівці), с. 336
 Івано-Франківська обл. 315, 331, 334, 344
 Ізраїль 334
 Ічня, м. 321
- Йоспівка, с. 341
- Казань, м. 344
 Казахстан XXI, 347
 Калінінград (Кенігсберг), м. 190
 Каліш, м. 54
 Калуський р-н 331
 Кам'янка-Бузька, м. 332
 Кам'яно-Бузький р-н 324
 Кам'яно-Костувате, с. 339
 Канада 324
 Карелія 350
 Катеринослав *див.* Дніпропетровськ
 Катеринославщина (Катеринославський повіт) 325, 349
 Кенігсберг *див.* Калінінград
 Київ (Kyjev), м. IX, XI, XVI-XVIII, XXIII, XXIV, XXVI, XXVII, XXXI-XXXV, XXXVIII, 5, 8, 11, 12, 14-16, 24, 25, 27, 30, 31, 33-35, 39, 40, 42, 43, 45, 48, 49, 51, 53-56, 59, 61, 65, 75-78, 85-89, 91, 95-98, 100-107, 109, 115, 119,

- 123, 127-129, 135-148, 154, 155, 157-161, 163, 165, 167-169, 172-175, 178-180, 183-206, 208-213, 215-218, 220, 221, 223-226, 231-234, 240-244, 248, 251, 253, 255, 257-260, 262, 265-270, 272-279, 281, 283, 284, 286-294, 296-298, 300-302, 304-306, 308-316, 318-321, 325-327, 329, 331, 334, 336, 338, 340, 342-344, 346, 348-352, 354
- Кілівська обл. 343
- Кіровоград (Слізветтград), м. 339
- Кіровоградська обл. 341, 344
- Клішніці, с. 339
- Ковель, м. 350
- Козелецький р-н 354
- Коломия, м. 14, 189, 191, 241, 320, 327
- Коломійський р-н 344
- Коржова, с. 334
- Корсунь-Шевченківський, м. 274
- Косів, м. 60, 336
- Краків, м. 220, 332
- Кропивник, с. 331
- Курськ, м. 352
- Кустанаї, м. 328
- Латвія 147
- Лебедин, м. 352
- Ленінабад *див.* Худжанд
- Ленінград *див.* Санкт-Петербург
- Линьоводолінський р-н 348
- Литва 144, 188, 190, 278, 297
- Лівобережжя 352
- Лісовичі, с. 333
- Лондон, м. 317
- Луганськ (Ворошиловград), м. 346
- Луцьк, м. 319
- Львів (Lemberg), м. XI, XIII, XVII, XVIII, XX, XXII, XXVIII, XXV, XXVI, XXVIII-XXX, XXXII, XXXV, 3, 5-7, 9-14, 17, 20, 24, 25, 27-29, 31-36, 38-62, 64-66, 73-75, 77-81, 83-86, 88, 89, 91-93, 95, 97, 99-107, 110, 111, 113, 115-117, 119-124, 126, 127, 129-131, 133, 134, 136-138, 140-142, 145, 148-151, 153, 155, 156, 158-161, 163, 166, 167, 170-172, 174, 175, 177, 181, 183, 185, 187-191, 193, 195, 196-199, 202-210, 212, 214, 217-219, 221-224, 230, 232, 233, 236, 242-245, 250, 255, 257, 258, 260, 261, 263-271, 273-275, 278, 280, 281, 284, 285, 287-290, 292-296, 300, 302-315, 317-325, 327-340, 342, 344, 346, 349, 353-355
- Львівська обл. (Львівщина) XIII, 61, 322, 324, 326, 327, 332, 333, 340
- Ляйпціг, м. 317
- Магадан, м. 316
- Маківка, г. 333
- Малш, м. 351
- Матенадаран, м. 352
- Медуха, с. 334
- Миколаївська обл. 339
- Митищі, м. 347
- Могол-Тау, г. 317
- Мокшан, м. 347
- Монастирський р-н 334
- Мордовія 334
- Москва, м. XVI, XVIII, XX, XXX, XXXV, 39, 41, 48, 57, 163, 177, 179, 228, 235, 280, 321, 329, 338, 345-347
- Московська губернія 329
- Московська обл. 347
- Мюнхен, м. 317, 319
- Нагаєво, бухта 316
- Наддніпрянщина 321, 326
- Назірна, с. 344
- Нева, р. 184, 262
- Ніжинський повіт *див.* Ніжинщина
- Ніжинщина (Ніжинський повіт) 328, 350
- Німеччина 14
- Нова Гребля, с. 343

- Новомиргородський р-н 341, 344
 Нью-Йорк (Нью Йорк), м. 23, 324, 350
- Обухівський р-н 343
 Одеса, м. 29, 317, 327, 328
 Омськ, м. 124
 Остер, р. 285, 354
- Паланга (Palanga), м. 144, 145, 147, 188
 Парагвай 324
 Парана, штат 324
 Париж (Paris), м. 316, 353
 Пензенська губернія 347
 Перемишль, м. 324, 344
 Перемишнина 329
 Перемишлянський р-н 333
 Переходівка, хутір 328
 Петербург *див.* Санкт-Петербург
 Петроград *див.* Санкт-Петербург
 Петропавлівський р-н 327
 Пирого, с. 350
 Північна Буковина 67
 Підкарпаття 278
 Підгемне, с. 322
 Піщани (Татарське), с. 333
 Поволжжя 298
 Поділля 241, 328
 Полтавська обл. *див.* Полтавщина
 Полтавщина (Полтавська обл.) 320, 350, 354
- Польща (Польська Республіка, Polska) XVI, XVII, XXXII, 21, 24, 40, 54, 72, 74, 310, 313, 316, 321, 327, 332, 333, 336, 337, 339, 344, 345
- Прага (Praha), м. 317, 350
 Преображенська слобода *див.* Преображенське
 Преображенське (Преображенська слобода) 339
 Прибалтика XXXV
 Прикарпатська Русь 315
 Прілуки, м. 320
 Прудентополь, м. 324
 Прянів, м. 348
 Пустомитівський р-н 322
- Радянський Союз (СРСР, ССРСР) VI, XIII, XVI, XXXIV, 74, 156, 290, 345
 Раздан, р. 260
 Рига, м. 147, 148
 Рім, м. 68
 Рожнятівський р-н 315
 Розанва, с. 344
 Роменський р-н 343
 Ромни, м. 354
 Росія (Російська Імперія, Росія) VIII, XXI, XXV, XXVIII, 33, 67, 185, 316, 318, 347
 Ростов-на-Дону, м. 336
 Рось, р. 274
 Руданське (Хомутинці), с. 328
 Русанівка, с. 348
 Русь 328
 Ряшівське воєводство 327
- Самара, м. 340
 Самбір, м. 327
 Самбірський р-н 327
 Санкт-Петербург (Ленінград, С-Петербург, Пб., Петербург, Петроград), м. IV, VI-VIII, XIV, XVI, XVIII, XXI-XXIII, XXV, XXVI, XXXIII-XXXV, 41, 45, 50, 54, 55, 57, 58, 60, 62, 65, 75, 78-81, 83, 85-95, 97-101, 103-110, 112, 114, 116, 118, 119, 121-126, 128, 129, 131, 132, 134, 135, 137, 139-141, 143-145, 147-150, 152, 154, 156-160, 162, 163, 165-169, 171-174, 176, 177, 179, 180, 182, 184-189, 239, 240, 320, 328, 330, 345
- Середня Азія 297, 343, 347, 351
 Сибір 69, 124, 331
 Славутський р-н 336
 Слобожанщина 352
 Словаччина 345
 СРСР *див.* Радянський Союз
 ССРСР *див.* Радянський Союз
 Станіслав (Станіслав), м. 327, 337
 Степанівка, с. 350
 Строннбаби, с. 340

- Стрий, м. 327
 Стрийський р-н 333
 Сумська обл. 343, 348, 353
 Східна Прусія 190
 США (Америка. Злучені Держави)
 14, 19, 71, 49, 249, 321, 324
- Таджикистан 317
 Таллінн (Tallinn), м. 149
 Тарту, м. 148
 Татарське *див.* Піщани
 Ташкент, м. 122-125, 131, 205,
 207, 333, 343, 355
 Тейсарів, с. 326
 Тернопіль, м. 327
 Тернопільська обл. 328, 329, 334,
 353
 Томськ, м. 124
 Тракай, м. 159
 Трускавець, м. 278
 Туркестан XXXV, 124, 297, 355
 Тустановичі, с. XXX, 276, 278
- Угорщина 329
 Ужгород (Унгвар), м. 219, 321, 323
 Україна (Українська РСР, Україн-
 ская ССР, Україна, Укр. ССР,
 Радянська Україна, УРСР, Русь)
 IV, VII, IX, XI-XIII, XVI, XVIII,
 XIX, XXI, XXIV, XXV, XXVII-
 XXX, 20, 29, 30, 32, 38, 49,
 56, 61, 67, 70, 72-74, 93, 102,
 117, 124, 130, 137, 161, 162,
 164, 168, 169, 172, 185, 197,
 200, 245, 254, 277, 282, 285,
 286, 298, 317, 318, 329, 337,
 338, 345, 346, 352 *див.* також
 Русь, УНР
 Україна-Русь 323
 Умань, м. 327
 Унгвар *див.* Ужгород
 УНР 315, 329
 Уральськ, м. 316
 Уфа, м. 346
- Філадельфія, м. 321
- Харків (Х.), м. XI, XXXIV, 161, 251,
 276, 282, 329, 344, 345, 346,
 348, 352
 Хирів, м-ко 330
 Хмельницька обл. 336, 337, 346
 Ходжент *див.* Худжанд
 Хомутинці *див.* Руданське
 Хорватія 342
 Худжанд (Ленінабад, Ходжент), м.
 317
- Черкаська обл. 274, 339
 Чернігів, м. 329, 346, 349
 Чернігівська обл. *див.* Чернігів-
 щина
 Чернігівщина (Чернігівська обл.)
 321, 354
 Чернівці, м. 233, 323, 349
 Чехія 345
 Чехословаччина (Чехо-Словаччи-
 на) 35, 72, 330 *див.* також
 Словаччина, Чехія
 Чкаго, м. XXXIV
 Чіга, м. 124
 Чорнобаївський р-н 339
- Шляхтинці *див.* Гніздечка
- Ялта, м. 328
 Янушівці *див.* Іванівка
 Ярослав, м. 337
 Ясіня, с. XXI, 83
- Krylos, с. 330
 Kyjev *див.* Київ
- Lemberg *див.* Львів
- Palanga *див.* Паланга
 Paris *див.* Париж
 Polska *див.* Польща
- Smichov, р-н м. Праги 213
- Tallinn *див.* Таллінн

ЗМІСТ

Передмова	III
Листи	3
Примітки	315
Іменний покажчик	356
Покажчик географічних назв	367

**Національна академія наук України
Львівська національна наукова
бібліотека України імені Василя Стефаника
Відділ історичних колекцій**

**Листування Юра Меженка
з Ярославом Дашкевичем
(1945–1969)**

Редактор *МАРТА ПОНОМАРЕНКО*

Коректори: *МАРТА ІЛЬНИЦЬКА, ОКСАНА РУДЮК*

Художнє оформлення *ТАРАСА СТЕФАНИШИНА*

Комп'ютерна верстка *ІННИ МОРОЗОВОЇ*

Підписано до друку 09.12.2009. Формат 84x108/32.
Папір офсет. Гарн. Таймс. Ум.-друк. арк. 21,5.
Ум. фарбовідб. 21,5. Обл.-вид. арк. 18,5. Замовл. № 250
Тираж 300 прим.

Надруковано з оригінал-макета
Львівська обласна книжкова друкарня
79008, Львів, вул. Пекарська, 11

70-52
5065632

2.102.727

Епістолярій

Листування

Юра
Меженка

з

Ярославом
Дашкевичем

(1945-1969)

Епістолярій

ISBN 978-966-02-4675-1

Листування
Юра Меженка
з Ярославом Дашкевичем